Rest. J. Wyżgi 1934. Nowe wyklejki i grzbiet. Resztki starej skóry naklejone.

Metaphysica Aristotelis

Quemadmodum dicit Aristoteles in 2o metaphysice vocari philosophiam veritatis scientiam habet recte. Et quamvis hoc dictum videatur de scientia speculativa ad differentiam practice, potest tamen de utraque intelligi suo modo. Advertendum enim est scilicet quod finis scientie speculative proprie loquendo potius est veritas, quia eius consideratio ita consistit in cognitione veritatis quod eam ulterius non ordinat ad opus. Finis vero scientie practice ideo ponitur opus ipsum, quia et si considerat de operandis veritatem, non tamen sistit in cognitione eius, sed ad opus ipsam applicat et ordinat. Non dico quod in hac differentia speculative et practice scientie quod speculativa considerat veritatem et practica veritatem non cognoscat, sed quia cum utraque consideret veritatem, sic veritatis finem suum in ipsa veritate scientia speculativa ponit, sed practica non contenta hoc facit, sed finem suum constituit in opere. Et quia a fine consuevit res denominari in finem ordinata, hinc est quod proprie loquendo sola scientia speculativa dicitur scientia veritatis, practica dicitur scientia operis. Si tamen magis large veritatis scientia sumatur, tam speculativa quam practica dici potest scientia considerativa veritatis. Hoc igitur modo fiet prima distinctio scientie secundum ipsam considerationem veritatis, ut dicatur quod quedam scientia ita considerat veritatem quod tamquam in fine principali sistit in cognitione eius, et ista est scientia speculativa. Quedam vero ita considerat veritatem quod non sistit in ea sed ipsam applicat et ordinat ad opus, et hec est illa que vocatur practica. Scientia vero speculativa oportet quod distinguatur secundum distinctionem subiecti sive obiecti. Habet enim se subiectum ad scientiam sicut obiectum ad potentiam. Et ideo sicut potentie distinguuntur secundum distinctionem obiectorum, sic etiam necesse est quod scientie distinguantur secundum distinctionem subiectorum. Est autem attendendum quod non quelibet distinctio et diversitas subiecti facit distinctionem in scientiis sed sola distinctio formalis. Distinctio autem formalis attenditur secundum diversificationem formalis rationis. Formalis autem ratio ipsius entis talis est quod nullam materiam concernit nec sensibilem nec ymaginabilem. Et ideo circa illa que in sua ratione nullam materiam concernunt pertinet ad unam scientiam que vocatur metaphysica. Que vero in sua ratione concernunt materiam sensibilem spectant ad aliam scientiam que vocatur naturalis sive physica. Sed que in sua ratione concernunt materiam intelligibilem et non materiam sensibilem pertinent ad aliam scientiam que vocatur mathematica. Et quia pluribus modis non invenitur ratio entis posse variari, ideo non sunt plures partes scientie speculative. Unde proprie loquendo dicit Aristoteles in 6o metaphysice quod tres sunt modi essentiales philosophie, scilicet physicus, mathematicus et divinus. Scientiarum vero practicarum distinctio oportet quod sumatur secundum distinctionem operum. Opus autem triplex potest assignari ad presens, scilicet mechanicum, morale et opus rationis. Opus autem mechanicum id dico circa quod artes mechanice versantur.

Opus autem morale circa quod versantur
scientie morales sed circa opus rationis ver-
santur scientie rationales. Utrum autem ars
rationalis sit dicenda ingramatica re-
thorica et logica sicut quidam dicunt vel
potius sit dicenda in logica rethorica
et poetica sicut dicunt alii an magis
comprehendat omnes quatuor non perti-
net ad presentem locum determinare. quia
nunc solum de illa parte agimus que
proprie logica vocatur. Attendendum
est ergo ad divisionem logice. Logica autem
cum circa ens rationis versetur oportet quod secundum
distinctionem eius dividatur. Ens vero
rationis distinguitur secundum diversa ratio-
nis operationes. Est autem triplex operatio
rationis. Una quidem que vocatur simplicium
intelligentia. Alia que consistit in com-
positione et divisione simplicium apprehen-
sorum. Tertia que consistit in discursu
rationis a noto ad ignotum. Et de ente
quod pertinet ad istam tertiam opera-
tionem agitur in tota arte nova. De
ente vero quod pertinet ad secundam operationem
agitur in libro periermenias. sed de ente quod per-
tinet ad operationem primam agitur in libro
predicamentorum. Ars autem nova quia
tota versatur circa ipsam ratiocinationem
oportet quod distinguatur secundum diversam con-
siderationem eius. Potest autem ratiocinatio
dupliciter considerari. Uno quidem modo
simpliciter sine applicatione ad aliquam
materiam et alio modo cum applicatione
ad materiam specialem. De ratiocinatione quidem
simpliciter et in sua quantitate sumpta agitur

in libro priorum. Set ratiocinatio sumpta cum
applicatione ad materiam specialem distin-
guitur. quia aut applicatur ad materiam de-
monstrativam et sic agitur de ipsa in libro po-
steriorum aut applicatur ad materiam dyalecticam.
In materia autem dyalectica potest fieri ratiocinatio
recta et ratiocinatio sophistica. De ratioci-
natione recta agitur in libro thopicorum
sed de ratione sophistica agitur in libro elencorum.
Unde vero liber porphirii quem nunc
pre manibus habemus non videtur esse inclu-
sus in tota ista divisione logice ut appareat
quomodo includitur in ipsa considerandum est
quod simplicia apprehensa que pertinent
ad primam operationem rationis sunt duplicia
quia quedam sunt que vocantur prime intentiones
sicut sunt substantia. quantitas. qualitas et
similia et quedam sunt que vocantur secunde inten-
tiones sicut genus. species et consimilia.
Deinde quia autem hec logicus considerare
prius consideret principaliter de secundis
quam de primis. De primis ergo agitur
in libro predicamentorum. set de secundis agitur in porphirio
non quidem omni modo sed cum reductio-
ne ad certum numerum predicabilium.

His ergo expeditis nunc
restat discutere quedam que
videntur esse dubia in predictis. Primo
autem queritur an logica secundum quem modum di-
ximus sit prohibenda inter scientias practicas. Vi-
detur quod non quia logica ordinat principaliter
ad veritatem sicut potest accipi ex predictis
set practica scientia ordinat principaliter ad

oponē ꝙ loyca debet poni int̄ sciā
speculatiuas ⁊ nō int̄ praticas.
¶ Ad istā qōnē ē dd ꝙ loyca uꝰ
ꝓpe dicenda ēē nō qdē sciā ꝓtica nͨ
spe^ua. set modꝰ regl'a oīs scie tā
speculat^ue ꝙ ꝓtice inq^m eaꝝ qlibet
ē ɔsideratiua ūitatis. ¶ Cuiꝰ rō ē
q2 cū inqsito ūitatis sit opꝰ rōis
que illa sciā est directiua rōnis oꝫ ꝙ sit etiā
⁊ reglatiua oīs scie ɔsiderantis ūi
tatē. Loyca aūt ē directiua rōnis
vn̄ nccium ē ꝙ ipa sit modꝰ et
regl'a directiua i ꝗrendo ūitatem
oīs scie tā ꝓtice ꝙ spe^ne. Ɓn̄ g^o
diximꝰ ꝙ ꝓpe ⁊ stricte loqndo
loyca nō ē sciā ꝓtica nec specu^ua
set regl'a ⁊ modꝰ utriusqꝫ. Et
hinc ē ꝙ ipa dr̄ nō solū ars nͨ
solū sciā set ars ⁊ sciā. Dr̄ eī
ars artiū ⁊ sciā sciaꝝ. Si tn̄
uolumꝰ ipam trahē ad denoiatō
nē scie spe^ue aut pra^ce mag^s dīa
ē sciā pratica ꝙ specu^ua. ¶ Cuiꝰ rō
satis apparet ex iam dictis. Dic
tum ē eī ꝙ sciā speculatiua or
dinat ad cognitōnē ūitatis eoꝝ
circa q̄ ūsat nō ordinans ultꝰ
ūitatē ɔgnitam ad ipoꝝ oponē.
Set logica q̄ ūsat circa modos
argumētandi sic ordinat ad cō
gnoscendū de eis ūitatē ꝙ ūitē
de ipis ɔgnitā ordinat ad taliū
moꝝ debitā formatōnē q̄ ē qdā
ipoꝝ opo. vn̄ patet ꝙ ipa est
mag^s ē dīa sciā ꝓtica ꝙ spe^ua. ¶ Ar
gumenꝭ aūt fctm̄ in ꝯriū nō ualꝫ
loyca eīm dr̄ ordinari ad ūitatem
ɔsideratoꝝ in alijs sciijs. Ꝙ at
aliqua scīa dicat ꝓtica uł spe^ua
nō prouenit ex ūitate uł oponē
sibi altius scie ſꝫ solū ex ūitate
uł oponē ɔtentoꝝ sub suo subō.

¶ Io qrat an sbm logice sit ens
rōnis uł solū sillus. Et ur̄ ꝙ
sillus. Quia qdē ē princ^le intentū
in sciā ē sbm scie. ſꝫ sillus pncipaliter in
tendit in logica. g^o ipe ē sbm loy
ce. ¶ Pre^a Auic. in sua metha^ca
dicit ꝙ sbm logice sūt intētōnes
2o intellecte que apponūt̄ intētō
nibꝰ p^o intellectis nō sm̄ ꝙ intelli
guntur. ſꝫ sm̄ ꝙ in eis deuenit̄
de noto ad ignotū. De noto aūt
ad ignotū ꝯ ꝓpm̄ sillm̄ deuenit
g^o sillus ē sbm totius loyce. ¶ In
ꝯriū ē ꝙ dicat ɔmetatoꝛ in 2o
metha^ce ꝙ sbm loyce ē ens rōnis.
¶ Ad istā qōnē ꝓmissꝭ ceteris o
pinionibꝰ dd ē ꝙ sic dicat sāus
Thomas in 4° metha^ce ꝙ sbm
loyce ē ens rōnis. Cuiꝰ quidē rō
pōt assignari ad pñs triplex.
Quaꝝ prima est q2 cum tota
sciā ūtitur in suis pncipijs ɔtine
at oꝫ ꝙ idem sit subm scie ⁊ sbm
pncipioꝝ principaliūm eiꝰ. Cōstat
aūt satis euident ꝙ sillus nō

[illegible]

est subiectum primorum principiorum logice et maxime ultimum. Nam inter omnia principia logice ista sunt maxime universalia. ¶ De quolibet est affirmatio vel negatio vera. Et quod non alterum de altero predicatur quandocumque de predicato dicuntur eadem et de subiecto dicuntur. Quorum principiorum subiectum non est sillogismus sed solum ens rationis quia est rationis solum. Suo ambitu adequat universalitatem terminorum super quos hec principia fundantur. Ens ergo rationis et non sillogismus est subiectum in tota logica.

¶ Secunda ratio eiusdem est quia quemadmodum metaphysica est scientia communis et considerat de omnibus secundum suam entitatem simpliciter sic et logica est scientia communis et considerat de omnibus non quidem secundum suam entitatem simpliciter sed secundum ordinem ad ipsam rationem. Ex hoc autem quod metaphysica est scientia communis et considerat de omnibus entibus ens inquantum ens ponitur subiectum eius. Ergo pari ratione ex quo logica est scientia communis et considerat de omnibus non quidem secundum suam entitatem simpliciter sed in ordine ad rationem necesse est ponere quod ens non simpliciter sed in ordine ad rationem sit subiectum eius. Non ergo sillogismus sed ens rationis est subiectum logice.

¶ Tertia ratio ad idem est quia si sillogismus esset subiectum logice tunc non posset determinari de aliquo in logica nisi esset aut contentum sub sillogismo aut in sillogismum ordinatum. Constat autem quod de predicabilibus et enunciatione considerat logicus non solum in ordine ad sillogismum quod facit in arte nova sed et secundum se. Cuius ratio est quia cum logica sit directiva rationis de illis omnibus et secundum se habet determinare in quibus ipsa ratio errare potest. Non solum autem ratio potest errare in connexione sillogistica sed et in ordinatione rerum predicamentalium et in formatione enunciationum. Et idcirco de talibus determinare habet non solum in ordine ad sillogismum sed etiam secundum se quod fit in ipsa arte veteri. Sillogismus ergo proprie est subiectum illius partis logice que tractatur in arte nova. Sed subiectum totius logice est ens rationis et non sillogismus.

Non valet autem quod nos alii dicere consuevimus ipsum ens rationis esse subiectum logice sumpte secundum quod comprehendit totum trivium. Sed subiectum logice que est una pars trivii non est ens rationis sed sillogismus. Nam idem est subiectum totius scientie et supreme partis eius licet secundum diversam considerationem. Logica autem ut est pars trivii est suprema pars logice comprehendentis totum trivium. Et idcirco si ens rationis est subiectum totius trivii oportet quod sit subiectum supreme partis eius que pro tanto retinet sibi sibi solum nomen logice. Scientia autem que continetur in arte nova in qua agitur de sillogismo non est suprema pars logice sed potius est scientia predicamentorum cum et sillogismus contineatur in predicamentis. Et propterea videtur minus intelligens ponere quod sillogismus sit subiectum totius logice.

¶ Dicendum est ergo ad primum argumentum quod sicut principale intentum in scientia est altissimum consideratum in ea. Altissimum autem

ɔsideratū in logica nō ē sillus set
ens rōnis. Vn̄ simpr sillus nō ē
simpr intentū in tota logica. set ē
pr intentū re alioꝝ ɔtentoꝝ sb
ente rōnis eo q̄ ens rōnis qd est
pri intentū in logica pfectissio
mō in sillo reperiat. Ex hoc g̊
patet q̄ nō sillus sȝ ens rōnis ē
subm ppū tocius logice. Ad 2m
dd q̄ dictū Auic intellir de logica
nō rōe sue totalitatis sȝ rōe illius
ptis in qua agir de sillo.

Tercio querit qd sit subm
i porphirio. Et vir q̄ v. vlia. q̄r
idem ē subm sciē ⁊ de quo agir in
tota scia set i toto libro porphi
agir de v. vlibȝ. g̊. quinqȝ vlia
sunt subm i hoc libo. In ɔtrariū ē
ɔunis sciē dȝ poni vnū sbm ⁊
nō v. nō g̊ v. vlia sȝ ad vnuȝ
ɔphendens. quinqȝ vlia debet poni
subm in porphio. Ad istā qōnē
est dd q̄ cū subm cuilibet sciē
sm aliquā ɔtā rōnē poni debeat
subm in cunctis ptibȝ sciē ⁊ sbm
logice sit ens rōnis necciū ē q̄ ipȝ
etiā sm aliquā ɔtam rōnē sit
sbm in cunctis libris logice. Rō
aūt ɔta sm q̄ ipm debet poni
subm i porphio oȝ q̄ sit talis q̄ i
ipō vniant talia v. vlia. de qbȝ
in porphio tractatr. vniūt aūt
oīa quinqȝ vlia in rōe pdicabilis
de pluribȝ. Et io dicē oȝ q̄ ens rō-

nis tractū ad rōnē pdicabilis de pluribȝ
sic ē sbm in porphio. Quando g̊
adacti q̄ cū ipius de v. vlibȝ tractet
in porphio agir tn̄ i de eis sub vna
rōe supradicta.

Quarto q̄ritur de sufficiā istoꝝ
v. predicabliū ⁊ q̄r hic nō agir
de diffinitione. Ad quoꝝ pm ē dd
q̄ oē predicabile aut pdicatr ɔcnlr
aut pr accnlr. Qd aūt pdicatr
ɔcnlr aut pdicatr in qd aut in qua
le. Qd nō pdicatr in qd aut potr
nām gnale ⁊ sic ē gens. aut potr
nām spalem ⁊ sic ē spēs. Qm nō
pr ɔcnlr ⁊ in quale est drā. Set
qd pr acnlr aut pdicatr ɔ̄ se et
sic ē ppū. aut pr p accñs ⁊ sic est
accñs. Et q̄r pdicato plibȝ mos
nō variat id circo pdicablia non
sunt plra. Ad 2m nō dd q̄ in
lio topicoꝝ agir de pdicatis in ordie
ad pblemata q̄ sm ipa fiūt. Et q̄r
pblema de diffone nō potr eadem
arte terminari qua tminatr pblem
de gn̄e vl de aliquo alioꝝ sic pble
ma de drā ⁊ de spē. tminatr eadem
arte qua tminatr de gn̄e ⁊ drā sic
de diffone. Quā nō hic agir de
istis ut sint vlia pdicablia ⁊ di
ffinitio nō ē aliud vle q̄ sit diffitiu
q̄ ē spēs vl gens sub alienū io hic
nō agir spalr tractatus de diffone.

3

Hunc accedendum est ad expositionem libri. Dividitur autem liber iste primo in duas partes, scilicet in partem prohemialem et partem executivam. Pars executiva incipit ibi: Videtur autem neque genus. Circa primam partem sic procedit, quia primo aperit suam intentionem in generali, secundo vero ipsam explicat magis in speciali. Ibi: Vox de generibus.

In prima ergo parte alloquens amicum suum Grisarorium dicit: Cum noscere quid sit genus, quid species, quid differentia et quid proprium et quid accidens, O Grisarori, cum sit necessarium, id est utile, ad eam doctrinam praedicamentorum quae est apud Aristotelem, id est quae tradita est ab Aristotele, et ad assignationem diffinitionum, et omnino, id est universaliter, ad ea quae sunt utilia in divisione et demonstratione, ideo speculatione istarum quinque rerum faciens tibi traditionem compendiosam, id est brevem, temptabo breviter sicut modo introductionis aggredi ea quae de ipsis dicta sunt ab antiquis. Et a quibusdam abstinens ab altioribus quaestionibus et simplicioribus, id est levioribus vel melioribus, mediocriter coniectans, id est probabiliter determinans. Possumus autem hic multas quaerere quomodo notitia istorum quinque praedicabilium sit utilis ad supradicta. Ad quod dicendum est quod de rebus praedicamentalibus agitur a logico secundum quod in ipsis attenditur ordo praedicamentalis. Ordo autem praedicamentalis inter genera et species et differentias non salvatur. Et ideo ad doctrinam praedicamentorum utilis est notitia generis et speciei et differentiae. Quia vero in quolibet praedicamento quaedam eius proprietates et communitates assignantur, utilis est notitia proprii et accidentis. Ad secundum quod sint in praedicamentis attributa per se et quae attributa per accidens. Ulterius quia diffinitio est de se assignanda per genus et differentiam, utilis est ad diffinitionum assignationem notitia generis speciei et differentiae. Et quia propriis utimur pro differentiis essentialibus quae sunt ignotae, utilis est ad idem notitia ipsius proprii. Notitia vero accidentis est necessaria ad idem ut ipsum accidens vitetur, quia praedicata per accidens non sunt ponenda in diffinitionibus. Eadem etiam ratione ad demonstrationem est necessaria notitia accidentis, quia demonstratio non debet procedere ex hiis quae sunt per accidens, ut dicitur primo posteriorum. Quia vero medium demonstrationis est diffinitio quae constat ex genere et differentia, et per demonstrationem concluditur proprium de subiecto, quod medium est genus, medium non species, utilis est ad ipsam demonstrationem notitia generis et speciei et differentiae et proprii. Divisio vero quaedam est generis in species per oppositas differentias, quaedam est subiecti per accidentia per se, et quaedam est subiecti per accidentia per accidens. Et ideo ad artem divisivam est utilis notitia omnium praedictorum quinque praedicabilium.

Vox de generibus. Hic autem explicat magister in speciali suam intentionem. Et primo quantum ad id quod dixerat se velle abstinere. Secundo quantum ad antiquos quorum dicta dixerat

se esse agressurum .i. Illud nos quead
modum de hiis. Quia ergo dixerat se
nolle abstinere ab altioribus questionibus
explicat quod sit ille altiores questiones
dicens quod mox siue ad presens de generibus
et speciebus id est quod utrum subsistant
.i. sint aliquid in re extra intellectum
siue posita sint in solis nudis .i.
solum in nudis purisque intellectibus ita
uidelicet quod nichil sint in re extra intelle-
ctum. Et ulterius dato quod sit subsistentia
.i. quod sint entia extra intellectum
utrum sint corporalia .i. corporea quantitatem
habentia. an incorporalia et utrum enim
ita sint extra intellectum quod sit sepa-
rata a sensibilibus .i. singularibus an potius
existant in ipsis singularibus et con-
sistentibus circa ea .i. circa ista dum
dicere recusabo quia negotium istarum questionum
est altissimum et egens maioris inqui-
sitionis quam sit inquisitio dyaletica.
Notandum est autem quod iste questiones pre-
cipue mouentur de generibus et speciebus quia
platonici qui posuerunt species sepa-
ratas non posuerunt differentias separatas a
speciebus propria et accidentia non posue-
runt separata a sensibilibus. Iste
nota quod intellectum appellat purum
et nudum forte propter diuersam conditio-
nem intellectuum separatorum et intellectuum
coniunctorum. Intellectus enim coniunctus dicitur
nudus quia in principio est nudus sicut tabu-
la rasa in qua nichil est scriptum ut
dicitur in iii de anima. Intellectus autem se-
paratus communiter est intellectus angelorum
dicitur purus quia depuratus ab omni commix-
tione uel coniunctione materie quia nullo modo
est coniunctus materie in essendo sicut intellectus noster.
Deinde cum dicit Illud nos quead
modum explicat intentionem suam
quantum ad antiquos quorum dicta dixerat
se nolle imitari dicens quod id est quod dicere
intendo temptabo tibi grisarorio
nunc monstrare quemadmodum de hiis
s. generibus et speciebus ac de propositis
.i. de aliis tribus predicabilibus probabi-
liter antiqui et horum antiquorum maxime
peripatetici tractauerunt. Fuit
autem princeps secte peripatetice
Aristoteles. Unde intentio porphyrii est in
hoc opere Aristotelem ymitari. Ut
autem satisfaciat desiderio legentium
disputiam aliqualiter questiones quas
porfirius dimictit.
Primo ergo queramus utrum uniuersalia
sint extra intellectum uel sit solum in
intellectu. Et uidetur quod sint solum in
intellectu. Ibi enim est uniuersale ubi est inten-
tio uniuersalitatis. Sed intentio uniuersalitatis
est solum in intellectu ergo uniuersalia sint
in intellectu tantum. Preterea Auerroys
in iii de anima dicit quod intellectus est
qui facit uniuersalitatem in rebus ergo res

4

nō sunt ules n̄ sm q̄ sūt ī intellctu .
¶ Itē Boeti⁹ dicit q̄ res ē sin
gularis dū sentit' set ē ulis dū
intelligit'. g̊ ulē nō ē nisi ī intelle
ctu tm̄. ¶ Ad istā qōnē ē dd̄ q̄ de
uli possum⁹ loqui dr̄. Vno qdē
mō simpr q̄m ad nām suā nō cō
siderando ipam cōiunctam inten
tioni ulitatis. Et alio mō de ipo
loqui possum⁹ q̄m ad nāz ut cōiūc
tam ulitati. Et si qdē de uli loqua
mur p̄mo mō tūc dicē optet q̄ sm
diūsū eē p̄ īuenizi ī intellctu.
ꝛ ex ī itellctū quēadmod nā h⁹ ulis
q̄ ē hō sm eē intētionale ē ī in
tellctu informato spē ul' similitudine
hoīs. set sm eē reale nō ē ī itellc
tu. set ē extra intellctum q2 hō ꝛ
lapis ut dr̄ in 3º de aīa nō sūt in
ī tellctu set sūt in ipo spēs .i. similitudines
ipoz. Si aūt loquam̄ 2º mō de
uli .s. q̄m ad nām suā ut cōiūctū
intentōi ulitatis tunc dici con
sueuit q̄ ulē ē ī intellctu. ꝛ non
extra intellctum. Set si subti
lit' uelim⁹ de hoc inuestigare
ūitatē uidebim⁹ manifeste q̄
ulē ꝫ sic sūptū est realr extra
intellctū ꝛ ī intellctu nō ē n̄ sic
obm cognitū dr̄ esse ī cognoscē
te. Ad cui⁹ eui(dentiam) ē attendn̄m
q̄ aīm intellus attribuit hoī

ulitatē. oz q̄ intelligat ipm hoīez
¶ Cum aūt intellit hoīez. oz q̄ in
format spē ul' similitudine hoīs. Vli
tatē aūt nō attribuit huic sili
tudini set hoī repsentato p eā ipaz
q2 siliudo hoīs nō predicat' de hoīb3
singlarib3 set de eis p̄r ipē hō. Id
aūt intellctus dicit eē ulē q̄ de
multis natū ē p̄ri. Nō g̊ siliudinem
ul' spēm hoīs set hoī repsentato
p ipam attribuit intellct⁹ ulita
tem. Et q2 spēs hoīs repsentat
hoīem qui est realr extra ī tellc
tum p3 q̄ ulē q̄m ad nām suam
etiā cōiūctam ulitati est ex in
tellctum. Quō aūt possit hoc
eē sic uideri pot'. Considerandum
est enī q̄ quāuis res ulis sit
cōiūcta p spēm intellctui tm̄ nō
repntatur uirtuti cōgnoscitiuē
nisi q̄m ad illa solū quoz spēs in
formans potentiā cognoscitiuam
ē silitudo. quēadmō ī melle li
cet sit cōiūcta albedo cū dulcedine
tm̄ q2 spēs mellis q̄ ē in uisu est
similitudo albedinis ꝛ nō dulcedinis mel
nō repsentat' in uisu ut dulce set
ut albū siue coloratū tm̄. Et
ppea q̄uis mel sit realr dulce
ꝛ coloratū ē tm̄ uez dicē q̄ in
apphensiōē uis⁹ sit coloratū et
nō dulce. Dulce tam ē in q

ꝓhensione gustus. Consilr mo quamuis hō extra intellectum sit co iunctus accīntibꝫ indiuiduantibus s. tn̄ sp̄es hoīs que informat intellectum nō est similitudo accīn tium indiuidualiū. Et ideo uerū est dic̄e q̄ quamuis hō extra in tellectum sit realr indiuiduus sm̄ tn̄ q̄ stat ī apphensione intelle nō ē indiuiduus set ul̄is. Dicen est ḡ q̄ res que sunt extra ī ttle tum nō sunt simpr ul̄es. s; sm̄ q̄ ꝯphenduntr ab intellectu ꝛ sūt in tllectu nō sic̄ in subō set sic̄ obm cognitū in cognoscente sic sunt ul̄es. Ad primū ḡ argm ē dd q̄ intentio ul̄itatis nō est ī in tellectu sic̄ in subō set sic̄ in eā. sic̄ aūt in subō est in re nō hn̄te eē extra intellectū in q̄m apphenditur ab intellectu. Auctas aūt cōmen tatoris est pro nob nō eī dicit q̄ intellectus faciat ul̄itatē in sp̄ebus rerū set in ipis rebus. uerū ē tn̄ q̄ res sunt ul̄es in q̄m sunt ī in tellectu nō sic̄ in subō set sic̄ cognitm in cognoscente. Auctoritas etiā boetij pro nob est. res enī que ē extra intellectum ē singlris dum senti tur ꝛ sm̄ q̄ apphendr ab intellectu ē ul̄is. q: sp̄es que informat in tellectum nō ē similitudo accīnū indi uiduam s; sm̄ q̄ apphendit a sensu ē singlris. q: sp̄es que informat sensum est similitudo indiuiduam accīntiū.

Consequēter q̄ramus utrū ul̄ia sint corporea uel incorporea. Et uir q̄ sit incorporea q: cognitū debet ꝓportio nari cognoscenti s; intellectus q̄ ē cognoscitiuꝰ omīum ul̄iū ē incorꝑus ḡ cuncta ul̄ia sunt incorporea. Ad istiꝰ cōmis euidentiā. breuiꝰ cōsi derandū est q̄ opīo quorūdā fuit sic̄ dr in primo de aīa intellectū nō differre a sensu. Et q: oīa entia co gnoscunt aut intellectu aut sensu et sensu nō cognoscunt n̄ corporalia cogebant isti ponere omē ens eē corporeū. Vn̄ sm̄ ipoꝝ opīonē cunc ta ul̄ia erant corporea. Set istam opīonē optime destruit Ar. in lib.o de aīa ubi ꝓbat intellectū differre a sensu ostendens q̄ sensus uirtus ē q̄dā affixa organo corꝑeo. sic̄ uisus est affixꝰ oclo ꝛ q̄ intellectus ē uirtus pure sp̄ualis nulli organo corꝑeo affixa. Et ideo cōmis oīa que sensu cognoscunt sunt corporea nō tn̄ corporea sūt oīa q̄ cognoscunt intel lectu set queda sunt sp̄ualia sic̄ angli ꝛ q̄dam sunt corporalia sic̄ ista sensibilia Sm̄ h̄ ḡo dd ē

q̄ nō oīa ulia sūt ĩcorpalia n̄ oīa
sūt corpalia. set ulia rez sensibiliū
sūt corpea ⁊ ulia rez spualiū sūt
incorpea ¶ Ad arm̄ g̃ dd q̄ q̄uis
obm suo nō debeat ꝓportōnari poe
cognoscitiuē nō tamē oportet q̄ sit
eiusdē nē secū. vñ q̄uis intellectus
sit spualis nō tñ oꝫ q̄ oīa ulia sit
spualia sꝫ sufficiat q̄ sibi in hoc ꝓpo
tionant q̄ sic intellectus nō ē deter
minatꝰ ad aliqd organū corpeum
sic ⁊ ulem ulē per se determinat ad
aliqd unū indiuiduū cū sit de mul
tis p̄dicale. Nā q̄m ad h̄ ⁊ ulia cor
palia accedunt aliq̄ mō ad spua
litatem.

¶ Teo arguit utm̄ ulia ita sint ex
intellectum q̄ tñ hēant eē ex sua
singlaria. vr̄ enī q̄ sic. Quia
quicqd ē in singlari ē determina
tum adhic ⁊ nunc. set ulē nō ē
determinatū adhic ⁊ nūc. g̃ ulē
nō est in singlaribꝫ. set ex singlaria

¶ Ad istꝰ q̄onis euidentiā bre
uit notandū q̄ plato ut ei ī poni
ab Are. posuit ulia ita eē extra
intellectum q̄ uoluit ⁊ ea eē p se
existia ⁊ a singlaribꝫ sepata. sicut
hoiem dix extra intellectum posuit
sepatum actiis p̄dicatꝫ hoibus
Set ista opio sic intellecta sicut
sonat ē oīo impol. ¶ Cuius rō ē
q̄ ī pole ē p̄dicata eēntia eē extra
illa de quibꝫ eēntir p̄dicant. sicut
q̄ rōnale pr eēntir de hoīe ī pole
ē rōnale eē extra hoīem. sꝫ ulia
p̄dicant de suis p̄ticlaribꝫ eēntir
sic hō p̄dicat eēntr de sorte ⁊ pla
tone. g̃ oīo impole ē q̄ ulia sint
sepata a suis singlaribꝫ ¶ Dicēnm
est g̃ q̄ ulia ita sūt ex intellectū
q̄ actu eē nō hn̄t n̄ ī suis singlaribꝫ.

¶ Ad rm aūt fc̄m in ꝯriū nō ua
let nā ulē de se iō nō ē determina
tum adhic ⁊ nunc quia de se nō
h̄t eē actu. Et q̄ h̄t eē actu me
diatibꝫ suis singlaribꝫ idcirco me
diatibꝫ suis singlaribꝫ adhic et
nunc determinat.

Idet aūt neq̄ genꝰ ⁊c.

Expedita parte p̄hemiali
nūc sē pars executiua. Diuidit
aūt hec pars in duas ptes. et
po porphis determinat de v. p̄dicabilibꝫ
simplr̄ ⁊ p se. 2o determinat de
eis ꝑ̄nes ꝯ̄uenientias et dr̄ias ipōz
ibi. Coe quidem ē omībꝫ. Prīa
ps adhuc diuidit in duas. q̄ po
determinat de p̄dicabilibꝫ que eēnr
p̄dicant. 2o de hīs q̄ p̄īr accn̄r
ibi. Proprium iō. Prima pars
adhuc diuī in duas. q̄ po determi
nat de p̄dicabilibꝫ eēnlibꝫ q̄ p̄di
cant in quid. 2o aūt determinat

de differentia que prius in quale .i. differentia non
convenit et proprie. Ratio autem ordinis
est quia genus est prius et includit primo
cetera predicabilia. Et ideo de ipso primo
ante quam de aliis agendum. Et quia genus
et species sunt correlativa et per invi-
cem diffiniuntur et cognoscuntur ideo
eo necessarium fuit post agere de specie quam de
differentia. Prima autem pars adhuc di-
viditur in partes duas. quia primo seorsum
determinat de genere et seorsum determi-
nat de specie. 2o non simul determinat
quedam de utroque. ibi. Assignato autem
genere. 2o de specie. ibi. Species autem dicitur.
Circa primum sic procedit quia primo ponit
multiplicem generis significationem. 2o
probat de genere secundum significationem illam
secundum quam est hic intentio de ipso .i. ter-
tio igitur circa genus. Propter quod secundo post quod
neque genus neque species videntur dici simpliciter
.i. uno modo sed neque ipsorum dicitur multipliciter.
Unde notandum est quod ista nomina que
sunt genus et species sunt nomina equi-
voca et secundum unam suam significationem
tamen sunt predicabilia univoca sicut
patebit deo dante in prosequendo.
Secundo cum dicit genus enim dicitur pro-
sequitur significationes huius quod est
genus. Et primo ponit unam eius
significationem. dicens quod genus dicitur
collectio aliquorum habentium se .i. u-
nitorum quodammodo in ordine ad invicem

et ad se invicem. secundum quam significatio-
nem generis. collectio romanorum dicitur
genus ad habitudinem unius principii
scilicet romuli a quo roma hedificata
fuit et collectio cuiuscumque multitudinis
dicte sive separate per distinctionem ab aliis
generibus aliarum multitudinum. Collectio
dico talis multitudinis hominum habentium
ad se invicem aliquo modo eam cogna-
tionem que est per descensum nativitatis
ab illo principio et patre generali talis multi-
tudinis hoc modo dicitur genus. Secundo com-
muniter dicitur autem et aliter ponit secundam
generis significationem dicens quod aliter dicitur
genus id quod est principium cuiuscumque multitudinis
vel cuiuscumque generationis sive principium di-
catur ab eo qui genuit sive a loco
in quo facta est generatio. secundum quem modum
dicimus horestem habere genus a tan-
talo qui fuit pater eius et ylum dicimus
habere genus ab hercule a quo de-
scendit per generationem. Similiter et ex
parte loci dicimus pyndarum esse theba-
num genere quia genitus fuit thebis
et platonem dicimus atheniensem quia
generatus fuit athenis. Conve-
niunt autem in hac significatione pater
et patria quia patria est principium generationis si-
cut et pater. Unde notandum est quod lo-
cus et tempus dummodo ad generationem
se habent quia tempus ut dicitur 4o phisicorum
est magis causa corruptionis quam ge[nerationis]

triplex differentia generis

duplicia sunt principia generationis intrinseca et extrinseca. intrinseca sunt materia et forma [illegible]
extrinseca autem sunt generans et conservans. principium generans [illegible]
ut sol [illegible] principium conservans est deus.

generationis locus autem agit ad ge
nerationem per uirtutes celestes ad
locum determinatas. Et ideo aliqui
dicuntur habere genus a loco et non a patre
¶ Est autem notandum quod non solum a patre
set etiam a matre dicuntur aliqui trahere
genus et generationem sicut patet in q. me.
Et ideo per eum qui genuit uoluit
porfirius comprehendere tam patrem quam
matrem quia de utroque necesse est dicere
quod genuit filium ¶ Tercio cum dicitur hoc
autem uidetur propinquissima .i. maxime habita
in proprium et usum. quia romani .s. .i. ma
xime dicuntur qui ex genere descendunt
romuli et cecropides maxime dici
consueuerunt qui ex genere descenderunt
cicropis. et proximi .i. cognati horum
consueuerunt appellari tales. Prius
enim dictum fuit genus principium uniuscuiusque ge
nerationis dicendo hunc suscepisse genus
ab isto et illum ab illo sicut romanos
a romulo de hic autem sine postea
multitudo eorum que fuit deriuati ab uno
principio sicut romani a romulo fuit ap
pellatum genus. quia romulo existente genere
uel principio talis multitudinis postea to
tam collectionem romanorum ab aliis
nationibus diuidentes et separantes di
cebamus eam esse genus romanorum. Amplius
patet quod primo genus significat esse principium in usu
habita quam prima ratione dicitur esse propinquissima
significatio generis. ¶ Quarto cum dicitur

aliter autem dicitur. ponit tertiam significationem
generis dicens. quod alio modo dicitur genus
id cui supponitur species et hoc uidetur dici ad
similitudinem aliarum significationum. Ad
similitudinem quidem secunde significationis dicitur quod
genus est uelud principium aliarum specierum
que sunt sub ipso sicut secundo modo genus
dicebatur principium generationis ¶ Ad si
militudinem autem prime significationis dicitur
genus sumptum hoc tertio modo quia si
cut collectio multitudinis continet to
tam multitudinem sic et genus uidetur con
tinere omnem multitudinem specierum que
est sub eo in predicatione. ¶ Est autem
notandum quod cum generi supponatur
tam species quam differentia non tamen ei utroque
supponitur eodem ordine. quia differentia sup
ponitur generi a latere set species supponitur
generi in recto ordine predicamenti. Uerius
autem supponitur id quod ponitur in rectum or
dine ponitur sub ipso quam id quod ponitur
sub ipso a latere. Et ideo signanter dicitur
genus esse cui supponitur species ¶ Que
ritur autem hic primo utrum genus sit prius
speciebus. Uidetur enim quod non quia conpositum
non est prius suis conponentibus set posterius
eis. Dicitur autem contra in primo phisicorum quod
genus est conpositum ex speciebus ergo genus
non est prius speciebus. ¶ Ad ista quod
est dicendum quod genus optime ponitur esse prius
speciebus. Ad cuius euidentiam est conside
randum quod principium uniuscuiusque rei

optime id dr aq res ipa initiat
quecadmodum qz numerus initiat ab unitate
dicimus q unitas e prin^m num. Ma[gis]
etiam linea apuncto initiat dicz
q punctu e prin^m linee. Nunc a
sic est q ee ? centia ~~ret~~ speci ini
tiat a gne et finit in dra. Cui
signu est qz uidem q diffo q
signt ea centia initiat a gne ? co
plet in dra. Unde patet q optime
dr q gen e prin quoddam eaz q sub
ipo sunt spez. Dicend e g ad az
q de gne possum loqui dr. Uno
qde mo rone ?cepte gnal quez
determinate ponit ? sic spes no in
gredr ?pone gnis set poti eg qz
spes ?po ex dra ? gne sic sumpto.
Alio aut mo sumi pot rce ?cep
tum spalium quos indeterminate
ponit et sic qdamo dici pot genus
?poni ex spebz set hoc melius
patebit ex ?segnta qone.

Queratur g po utru genus
?tineat tota multitudine spez
que e sub ipo. Vr em q no qz
qd ?tinet multitudine e multa
? no unu set gen est unu ? no
multa. g genus no ?tinet mul
titudine spez. Ad istam qo
nis euidentia e ?siderand q ge
est aliq mo unu. Na sm ?cep
tu romis ipm gen e unu qz ro
de gne unu ?ceptu format qad
de aiali format ro unu ?ceptuz
dicens q ipm e suba aiata sensi[bilis]
? no aliud. Sm aut rem ? nam
ipm genus no e unu n sm i de
terminatone. Na id mre e sm ne
determinatione unu q ponit una
determinata ? spalem nam. Gen
no no ponit determinata una naz
set sub quada indeterminatone po
nas multas quecadmodum patet de
aiali. Idem em est dictu aial ? qd
ht aialitate [qd ht aialitatez] aut ho aut equs aut
leo uel aliquid tale. Et aut non
sunt unum ne set multaz. Patet
aut q gen ponit multas naturas
?fuse et sub quada indeterminatoe.
Unu bn dictum est q ge i re no
est unu n ?fusu ? i determinatum
Et hoc mo patet q gen ?tinz
tota multitudine rez in ipa co
llectaz. Et sic tota collecto mul
titudis aggatur ex ptibz multi
tudinis sic ? genus hoc mo sup
tum pot dici ee aggatum ? co
positum ex spebz. Quamuis aut
hoc mo gen sit indeterminate
unu ? non ponat una determina
tam nam nec ?ceptum alique
spale determinate ponit tn dete

No ista

Ihesus mat

Ihesus mr amaria ...

Ihesus mater

minate unu͂ ɔceptu͂ gn͂alē ſm
quē unu͂ ɔceptu͂ de aīctis ſubſe
ɔtentis pr̄ ꝛ nō ipm gen⁹ dr̄ ēē
univocum ꝛ univ͂ ꝑdicatu͂. Et
ſic patet ꝛnſio ad ar͂m.

Tripl'r ḡ cum gen⁹ dicat͂.

Poſtq̄ porfiri⁹ poſuit tripli
cem gen͂is ſignē in hac pte int̄
eligens ſignē ſm quā hic inten
de gn͂e p° deſcriptōnē gn͂is. Et
circa h̄ 2ᵒ fac. qꝛ pᵒ ponit gn͂is
deſcriptōnē. 2ᵒ uō adiungit deſc
ptōnis declarōnē. i. Eorꝫ eni͂ que
pn͂r. Dicit ḡ i pᵒ pte q̄ cu͂ ge⁹
dicat͂ tripl'r dc̄o. i. de gn͂e ꝯ
tc̄iā ſignem ē ſm q̄ ap͂ phos q̄
ꝛ deſcribentes aſſignaūnt de
ſcriptōnē ei⁹ dn͂tes ge⁹ q̄ de plu
bus dr̄ntib⁹ ſpē͂ in eo qd̄ quid eſt
pr̄. ¶ Eſt aūt notand⁹ q̄ gen⁹
ad ſpēm pot͂ ɔpari ſm duplicē
ɔſiderōnē qꝛ uno mō ſm ɔſide
ratiōnē ordinis ꝑdicamtal' et
alio mō ſm ɔſiderōnē ꝑdicatio
nis. Et ſm primā ɔſiderōem
dat͂ deſcriptō ſup͂ poſita quadr̄
q̄ genus eſt cui ſuppō ſpēs ſm
uō aliā ɔſideratōnem dat͂ de
ſcriptō hic poſita. ¶ De eiͦ cum
dicit. Eorꝫ eni͂ que pn͂r. decl
arat iuic poſita deſcriptōnē. Et

circa hoc tā fac. qꝛ pᵒ poͭ ꝑdica
torꝫ diuōnē. 2ᵒ uō declarat q̄ mō
a ſinglis ſepat͂ ge⁹ p deſcriptiōnē
aſſignatā. i. ab hiis. ḡ que de uno
ſolo. 3ᵒ aūt reſumēs ſuā decla
tiōnē breuit͂ ɔcludit ſufficien͂am
deſcriptōnis aſſignate. i. q̄re ꝑ
dicari de plurib⁹. Dic ḡ in pria
pte q̄ eorꝫ que pn͂r alia pn͂r de
uno ſolo ſic ſunt i diuidua ut
ſortes ꝛ ſilia. Alia uō pn͂r de
plurib⁹ ſic gn͂a et ſpēs et dc̄a et
ꝓpa ꝛ accn͂tia cōmunit͂ ſūpta. 2
uō ꝓpa. i. appata alicui ſinglri
Nam licet albedo in ɔc̄to de plurib⁹
albis ꝑdicet͂ albedo tam appata
ſorti quo ſignificat͂ cum dr̄ albedo
ſortis nō n̄ de ſolo ſorte pr̄. Exē
plarit͂ aūt loquendo gen⁹ ē q̄ ſc̄lꝫ
ut al' ſpēs ut hō. dr̄ā ut rōnale
accn̄s ut albu͂ ꝛ nigru͂ ꝛ ſede. ¶ No
tand⁹ aūt q̄ dr̄a eſt int͂ indiuidu͂m
ſignatu͂ q̄ ponit c̄tum ſuppōm ut
ſortes. et indiuidu͂m uagu͂ q̄ nō ſ͂
explicat c̄tum ſuppōm. ſic ē qda hō
Quauis eni͂ qdlibet ſ̄porꝫ exeo q̄
eſt indiuidu͂m nō heat q̄ ꝑdicet͂
n̄ de uno ſolo i diuidu͂m tn͂ uagu͂
exeo q̄ uagum ꝛ c̄tu͂ ſuppōm nō
explicat h̄t q̄ poſſit ꝑdicari de
plurib⁹. Vn͂ dr̄ ſor. ē quidā hō
ꝛ plo eſt quidā hō ꝛ ſic de alijs

Set qr indiuiduu signati expli
cat etiã suppositũ nõ pr̃ ñ de uno
solo. ¶ Nõmnãd ẽ ꝙ nũc loqm̃
de pdicatõne reali. qr quãuis uox si
ue nom̃ indiui signati possit
ꝯuenire multis qr multi sunt q
uocant̃ sor. res tñ illiᵘ indiuid
signati ꝯuenit ñ uni suppoᵗᵒ tm̃.
¶ Deinde cum dr̃. Abhijs ḡ que
de uno declarat quõ p descriptõnẽ
assignatã separat̃ genᵘ accĩctis a qb
debet separari dicens ꝙ gña differt
.i. differre ondunt̃ p descriptõnẽ
assignata abhijs que pñr de uno
solo. eo ꝙ gña assignata descripta
pdicant̃ de plib. Abhijs ḡ que
pñr de plurib ꝛ pᵒ a specieb differũt
gña. qr et si spẽs predicent̃ de
plib. nõ tñ inquᵐ spẽs pñr de di
fferentib spẽ set de dñtib nũo.
Sic hõ qui ẽ spẽs pr̃ de sor. ꝛ pla
tone qui nõ differũt spẽ set nũo
tm̃. Set aial qd ẽ genᵘ pr̃ de
hoĩe equo ꝛ boue. q inť se dñt
nõ tm̃ nũo set ꝛ spẽ. Ꝑppo aũt
ipm̃ genus differt qr pprium pr̃
de una sola spẽ cuiᵘ est pprium et
de indiuiduis subilla spẽ ꝯtẽtis
sic risibile pr̃ de solo hoĩe ꝛ ptica
laribꝫ hoĩbꝫ set genᵘ pr̃ de plu
bus spẽ differẽtib ꝛ nõ de una
spẽ tm̃. A dña uõ ꝛ ab accñtib
ꝯmunit̃ sũptis differt genus
qr et si dñe ꝛ accñtia pñr de plib
dñtib spẽ nõ tñ de eis pñr inqd
set i quale ꝛ inqm̃ se hȝ set genᵘ
pr̃ in qd. Nã cum ꝙrit̃ qual' ẽ hõ
dr̃ ꝙ ẽ ronal ꝙ est albus. Et cum
ꝙrit̃ quo se hȝ dr̃ ꝙ bn̄ uel male
Albũ aũt et bñ et male sũt accñᵃ
et ronale ẽ dña. Set cũ ꝙrit̃ qd ẽ
hõ dr̃ ꝙ est aial. Est aũt aial genᵘ
hoĩs. Vñ patet ꝙ genᵘ pr̃ in quid
ꝛ nõ in quale. sic dña ꝛ accñs. De
inde cum dicit. quare pri de plurib
resumens suã declaratiõnẽ bre
uit̃ concludit sufficientiã descrip
tõnis assignate. dicens ꝙ pri de
plurib diuidit genᵘ abhijs que de
uno solo pdicant̃ sic ab indiui
duis. pri uõ de dñtib spẽ diuit̃
genᵘ abhijs pdiᵗⁱˢ que sunt spẽs ꝛ
ꝓpa. Pri aũt in eo qd qd diuidit̃
genᵘ adũijs ꝛ ꝯmunit̃ accñtib q
non pñr in qd set in quale uel qᵒ
mõ se hȝ. Vñ patet ꝙ nichil su
fluũ neqꝫ minᵘ .i. diminutũ ꝯ
tinet dicta descriptõ gñis. ¶ Ne
discutienda sunt quedã dubia cir
ca pdicta.

¶ Primo ꝙrit̃ ut assigna
ta descripᵒ sit descriptõ gñis ꝙ est
ꝛ intentõ an descripᵒ gñis qd ẽ
intentõ pᵃ. Vr̃ aũt ꝙ sit data
de gñe qd est prima intentio. Dr̃
eñ ibi ꝙ genᵘ pr̃ de plib spẽb id

autem quod ita de pluribus praedicatur est genus. dicens primam intentionem ergo descriptio assignata est descriptio primae intentionis.

¶ Ad istam quaestionem est dicendum quod dicta descriptio est de genere quod est intentio secunda sumpta in concreto. et non de genere quod est intentio prima. ¶ Cuius ratio est: idem non potest esse diffiniens et diffinitum aut describens et descriptum. ¶ Constat autem quod in descriptione supradicta prima intentio ponitur ut diffiniens. Nam diffinientia sunt quae in diffinitione ponuntur. In praedicta autem descriptione ponitur genus quod est prima intentio cum dicitur genus esse id quod praedicatur etc. Hoc enim ut dicebatur in argumento est prima intentio. patet ergo quod in illa descriptione ipsa prima intentio se habet ut diffiniens. non ergo ratione eiusdem se habet ut diffinitum vel descriptum. sed describitur per ipsam secunda intentio in concreto. ¶ Ad cuius evidentiam est sciendum quod accidentia diffiniuntur per substantia sua. ita tamen quod cum diffiniuntur in concreto in diffinitione ipsorum ponitur subiectum loco generis. ¶ Cum vero diffiniuntur in abstracto ponitur subiectum ipsorum loco differentiae. Secunda autem intentio generis est accidens generis quod est prima intentio. Et sumitur hic secunda intentio in abstracto cum dicitur generalitas et in concreto cum dicitur genus. Et quia non diffinitur per supradictam descriptionem vel diffinitionem generalitas sed genus patet quod bene dictum est ipsam esse descriptionem generis quod est intentio secunda sumpta in concreto. Unde et unica ponitur loco generis res primae intentionis cum dicitur genus esse id quod praedicatur sive res quae de pluribus praedicatur etc. Et per hoc patet responsio ad argumentum quod arguit enim quod prima intentio sit ut diffiniens et non quod sit ut diffinitum.

¶ Secundo dicitur genus praedicari de pluribus differentibus specie. Quaeratur ergo utrum genus possit in una specie salvari. Et videtur quod sic quia in genere solis non est nisi una species solis. ergo non solum potest salvari sed etiam salvatur genus in una specie. ¶ Ad istius quaestionis evidentiam est considerandum quod aliter loquendum est de genere secundum physicum et aliter secundum logicum. Quia secundum physicum aliquod genus est quod non potest habere nisi tantum unam speciem sed secundum logicum omne genus habet multas species. ¶ Cuius declaratio est quia cum genus dicat quid indeterminatum respectu speciei et physicus sit artifex realis et logicus sit artifex rationis. oportet quod physicus sumat genus ab eo quod est indeterminatum secundum rem et logicus ab eo quod est indeterminatum secundum rationem. Secundum rem autem indeterminatum terminatione speciei est materia. Et idcirco physicus sumit hic genus a materia. Unde quae communicant in materia dicuntur communicare in genere et quae in materia differunt dicuntur genere differre. Et quia secundum opinionem quam sequor omnia corpora caelestia differunt in materia. dicendum oportet omnia corpora caelestia in genere physico differre

re. ita q' in genib3 phycis corp(us) cele
stiu est tm una spes i uno gn'e.
Logic' aut q' e artifex roms sumit
genus a forma i(n)terminata i cosi
deratone roms. Et q' ee i(n)terminat(a)m
e adicto ine dr logic' sume ge(nus)
idcirco anna q' sumit ip(su)m a for(m)a
se h'nte p(er) mod(um) ine. For(m)a aut una
sub i(n)terminate quada spaliu for
marz e in determinate rei spales
formas hntis. Et q' plures spa
les forme ponit multas spes
patet q' gen' sm logicu e de ne
cessitate gtetiui multarz spezz.
Ad m aut fcm in g'riu g clu
dit de gn'e phico z no de gn'e logi
co. Na sol et luna bn gunt in
gn'e logico q'uis no gant i gn'e
phico.
Ter queit ut m gen' debeat p
dicari uniuoce. Vr enim q non
q' corp' e ge' ad corrupt'le z i cor
rupt'le et tn sm gmtatore de eis
no pr uniuoce. Ad ista q'ois
enidz e gsiderand q' alr sebz
gen' sm logicu z alr sm phycu
Na sm phycum gen' est q' habz
multas spes pr de ipis equice.
Cui' declarato est q' cum phy
cus sit artifex realis id sm ipm
uni(uo)ce pr q' pr sm re z na z una
h ge' de ml'tis speb3 no pr sm re
z nam una. Est enim res z na
gnis eadem cum re z na suarz

corp(us) s(ecundu)m logic(um) de um(n) gen(us) pr de eis uniuoce

spezz. Multarz aut spez no est
realitas z na una s3 multe. Et
idcirco phyce loq(ue)ndo ge' pr de ml'
tis speb3 sm ad diuisu. Vn(de) q'
tanto po. in .s. phicorz q' iuxta
gn'a latent equocatones. Logic'
aut cum sit artifex roms dr ca
uni(uo)ce pdicari q' sm unu gceptu
roms z ex q'uo pnr de pl'ib3. Ge'
aut sm unu gceptu z ex q'o de tat
tis sius speb3 pr. Et idcirco
dice opter ip(su)m uni(uo)ce sm logic'm
de sius speb3 pdicari. Ad m aut
fcm in g'riu no gcludit. Na sm
logicu corp' pr uni(uo)ce de omib3
corpib3 set no uni(uo)ce de corruptib'li
z incorrupt'i pr sm phicum.

Spes aut dr de uniuo(ce) q'
for(m)a. Postq'm determinat
sup(er)ius porfi' de gn'e nuc in hac pte
g'nt determinat de spe. Et circa
hoc .3. facit. q' p(ri)mo ponit duplice
signatone spei. 2o aut remouet
quada dubione .i. q' si i ge' set
3 resumes z m signe spei ponit
sm ea desriptones ei' .i. Assignt
g. Dic g i p pte q' spes
dr uno m gd' de for(m)a .i. de dispoe
corpis uni' cui'q3. Et dico de
dispone q' e ipa ppor(ti)o z gmesra(ti)o
menbrorz. Sm qua signe spei
dicit gsueuit q' spes priami .i. e
legang gmesratio mebrz eius

digna e i pio. Alio aut m° dr spes
ca que est sub assignato .i. detmi
nato ul' diffinito gne sm q sig
ne spei qsueuim9 dice q ho est
spes aial' aim ipm al' sit ge9 et
q albu est spes coloris 7 q tang
ul9 e spes fige. Notand aute
q album pura qualitate sigficat
ut dr i pdicam's. Sbm aut dat
intellre no qz sit de signe sua set qz
ipm i portat ex m° sigficandi. Re
qut illi9 qualitatis q pura siue
sola sigt qua qlitas est albedo et
no rone subi q i portat ex mo sig
dr q albu e spes coloris. Dein
cum dr. q si z gen9. Remouet
dubione quada. hnte ortu ex su
p dctis na sup fuit gen9 notifi
catu p spez 7 mo spes notificat
p gen9. Vn fcta ur notifica° cir
cularis q ur ee inqens. Hac g
dubione tagens 7 remouens por
phi9 dr q si sup assignates .i. no
tificantes ge9 meminim9 i nulla
notificatoe ipi9 gnis ponendo in
eam spez dntes ge9 ee q de plub
drntib spe i eo q qd pr. Et ne
ce spem notificado pemim9 in ei9
notificatone gen9 qz dicim9 spez
ee id q sub gne est no debet hoc
putari inqens set oz cognosce
q gen9 et spes sunt corelatiua
Et qz corelatia p inuice diffin
iunt ideirco necu fuit in roib

.i. notificatonib utroz utsqz
uti. s. sumendo. s. spes innotificate
gnis. 7 genus innotificatoe spei
Est aut notand q aim ur in
hoc qtradice porphi° arguens 7
pbans unu correlatm no diffu
paltm. Set tn istud no e oio uez
Cu ro e qz diffinito exprimit ee
diffiniti. Esse aut uni9 corela
tiui non est aliud q ipa dependa
ad altm. Dependentia aut ad de
terminatu correlatm no pot di
ffi° exprime .n. accipiat id detmi
natu corelatm. Vn patet q ntm
est corelatia per inuice diffinir
Et ppca diat Ar. in vj° topi°.
q siqs diffimens aliqd coz que
sunt ad aliquid no assignet ad q
dr male diffinit. Vez e tn q u
tru sola assignato corelati faq
at alti9 perfectam diffone an po9
ad pfcone ei9 reqrat ad ad non
detminam ad p sens. set detmi
nabr deo dante i pdicam's in trac
tatu de relatis. Dein cu dr.
Assignant g et sic. resumens
signe spei sm ea ponit descripto
nes ei9. Et circa hoc ta facit. qz
p° ponit .3. descriptones spei .2°
uero eas ab inuice per una dra
distinguit ibi. Vet h qde assi
gnato. et 3° ponit illi9 distictio
nis declaratione .i. Planu at eit

Dicit ergo in prima parte concludens ex predictis quod philosophi assignant .i. describunt uno modo sic speciem. Species est que ponitur sub assignato genere .i. determinato. Et iterum alio modo eam diffinientes quod species est de qua genus predicatur in quid. Tertio eam sic describunt: Species est que de pluribus differentibus numero in eo quod quid est predicatur. Notandum est autem quod sub genere ponitur non solum species sed etiam individuum et differentia diversimode tamen quia differentia non cadit in recto ordine sicut species. Individuum etiam non ponitur immediate sub genere sed sub specie. Et genus de individuo non predicatur immediate sed mediante specie. Deinde cum dicit. Sed et hec quidem assignatio distinguit ab invicem tres positas descriptiones per unam differentiam dicens quod hec tertia assignatio .i. descriptio est descriptio speciei specialissime que est solum species et non genus. alie vero due que sunt non tantum speciei specialissime sed sunt etiam descriptiones specierum non specialissimarum. Notandum est autem quod species specialissima habet duplicem habitudinem. unam quidem ad individua sua. Et secundum hanc habitudinem datur in prima tertia descriptio. Aliam vero habitudinem habet ad sua superiora genera. Comparatur autem ad genus dupliciter. Uno quidem modo secundum subiectionem in ordine predicamenti. et sic convenit sibi illa que dicitur quod species est que ponitur sub assignato genere. Alio autem modo comparatur ad ipsum secundum subiectionem in predicare et sic ei convenit secunda descriptio qua dicitur quod species est de qua predicatur genus in eo quod quid. Deinde cum dicit. Planum autem erit. Assignat dictorum declarationem. Et circa hoc duo facit. quia primo declarat supradicta explicando ordinem predicamenti. secundo vero aggrediendo numerum generum generalissimorum et aliorum .i. decem que generalissima sunt. Prima pars dividitur ad hoc in partes quia primo ipse nominat et tangit hec inter ea que cadunt in ordine predicamenti. secundo quod dixerat exemplis declarat in uno predicamento .i. Sic autem in unoquoque. tertio ex dictis ostendit habitudines ordinabilium in predicamento .i. Quare que duas habent. et quarto ponit ipsorum descriptiones .i. determinat ergo. Dicit ergo in prima parte quod hoc modo planum erit quod dictum est de descriptionibus speciei si consideremus quod in uno quoque predicamento sunt quedam generalissima et quedam specialissima et quedam media inter utraque. Generalissimum autem vocatur supra quod non est aliquod genus in predicamento. Specialissimum vero vocatur sub quo nulla species continetur. Que vero sunt in medio illorum sunt genera et species per comparationem ad diversa. Est autem notandum quod ens dividitur in actum et potentiam et ista in quolibet predicamento considerari possunt. Forte ergo quod pro tanto dixit porphyrius

inquolibet p̄dicato ee q̄dam gnā
lissima. ¶ Deīn cū dicat. Erit aūt
inunoquoq3. Qz dixāt exlitj ī
uno p̄dicato declarat ppōnes et
dicens q ī unoquoq3 predicato
sit mai^m q dr̄. i. dictū est dep̄di
cabli ordine p ea supple que dice
inp^o p̄dica. q ē p̄dicatū spē. Jnto
to enim ambitu hui^9 p̄diti est
quiddā gssimū q ē z dr̄ suba. q
z est gen^9. Subhoc aūt gnē ē
corp^9 sb cor^e est aiatū corp^9 sub
cor^e aiato est aial. sub aial̄i uō rō^le
aial sub rōnali aiali ē hō sub ho^e
uō sūt sor. et plato. z ceti ptīcla
res hoies. Hor aūt oīum suba
est genus gnalissimū que ē tm̄
genus z nō spēs. hō aūt ē spēs
spalissima que ē spēs tm̄ z non
gen^9. Corpus uō ē spēs sube z ē
gen^9 corpis aiati z sic de ceti^s p̄ce
dendo usq3 ad hoiem qui s̄m assi
gnatonē porphyrij est spēs aial
rōnal nō tū ē gen^9 ptīcla^m ho^m
set ē ita spēs solū q nulli^9 ē ge^9
z ult^e omē illud qd est proxim^m
.i. inmediatū aūt .i. sup indiui
dua est tm̄ spēs z nō gen^9. Dic^z
g̃ suba cum sit in ordine p̄dicali
q est suppmū qz nichil est sup^a
eam ī p̄dicato est genus gnali^m.
Dic z hō cum sit tal' spēs post^q
non ē ulla spēs inferior neq3 ad

q possit diuidi set solū indiui^a
qz indiui^a sunt sor. et plato q
sunt sub hoīe erit ipe hō sola .i.
tm̄ spēs z ultima spēs z spēs spā
lissima. Que uō sunt in medio
sube z hoīs sunt spēs eor que s^t
supra ipa z gnā eor^s que sunt
post ipa sine que sunt sub ipis.
¶ Est aūt nōnd q rōnale aial
ptāto porphi^9 point ee gen^9 qz se
cut^9 ē opiōnem plonis z ar^lis
putaui corpa celestia ee aiata aīa
intellectuali diuīsa s̄m spēm ab a^a
rōnali nra. Ver ē tū q boe^9 in
comēto uult q opio ar^lis fuit
corp^9 celeste nō ee aiatū sic ei
dicat. Placet ar^z celestia corpa
aiata nō ee. Qz uō aiatum non
est aial ee nō pot. q uō nō sit al'
nec rōle ee cōcedit. Set eadem
corpa pp simplicitatē z ppetuitātē
motus etna ee firmat. Et ad
iung^r. Qz si plonī mag^s credēdu^m
est. corpa celestia aiata ee creden
dum est. Set salua reuerentia boe
tij mag^s tenend est ar^z noluisse
corpa celestia ee aiata q inaiata
sicut patet intuenti libros eius
n^c tam qz isti ita crediderunt iō
credend ē cōpa celestia aiata ee
Verū est tam̄ q si corpa celestia
nō sūt aiata aīa sensibili set in
tellectuali tm̄ s̄m sniam ar^z nō
ꝯtinebit corpus celeste sub ge

nere a͡ialis q2 dr͡a ꝯstitutiua a͡ial'
ponit sensibile q2 sumit ab a͡ia
sensitiua. vn͡ simplr̄ meli9 est
dicē q2 a͡ial ro͡nale nō sit genus
hois set diffinito ei9 ꝯuertibilis
cum ipso. Nam et ro͡nale non
dr̄ ꝓpe nisi q2 intellit cum dis
cursu ro͡nis hoc aut̄ sm̄ Alb'
ꝯuenit homi͡ et non celo dato
ē q2 celum sit a͡iatu͡ a͡ia intelle
ctuali. Est aut̄ no͡ndu͡ q2 ē dux
dio. vna quidē for͡l et alia mal'
Indiuidua aut̄ sub eadem spē
ꝯtenta ab inuicē qdē diuidunt
mal'r set non formal'r. Nō ei
sor. differt a plone dr͡a que ē
penes diu͡sos grad9 forme s3
sol' dr͡a m͡al'i que sc̄ dione mē
Pro tanto ḡ dicit porphi9 q2 sb
spē spalissima nō ē ad co2 que
possunt dici. Deinde cu3
dicit. Quare hoc qd'. ꝯcludit
ex dictis dr͡ntē h'itudinē ordina
biliu͡ in p̄dito. dicens q2 hec q̄
sūt i mē extremo2 h'nt duas
h'itudines q2 eam q̄ ē ad sriora
sua sm̄ quā h'itudinē ad i feri
ora quo2 ē gen9 cum id qd' est
suppmu͡ i p̄dito sit ge9 oīu3 se
ꝗntu͡. Set eā h'itudinē que ē
ad sriora nō habet cum ipsu͡
sit suppmu͡ et p9 prim͡ pōit͡
i p̄dicato. et suppmo nichil sriu9
et primo p̄ri9 nich sit p̄9. Sp̄a
lissimu͡ aut̄ h't sola͡ h'itudinē3
ad sriora sua q2 est spēs. s3 eam
h'itudinē q̄ ē ad postiora nō habz
q2 nō h't subse nisi indiuidua.
Vn͡ nō ē gen9 set spēs et dr̄ spēs
indiuiduo2. Alr̄ tn͡ dr̄ spēs
supio2 et alr̄ i fio2. q2 in fio2
est spēs ꝯtinēs ea set ē spēs su
pio2 ut ꝯtenta ab eis. Est at
notandu͡ q2 q2uis ens in q̄ntu͡ ens sit
vlius et p9 oīu͡ gn͡e gn͡alissimo
dr̄ tn͡ ge9 gn͡alissim͡ nō h'r͡e h'itunē
ad ad h'ri9 i p̄dicato q2 ens i eo q2
ens i nullo est p̄dicato dt'minato
set circuit oīe p̄dicatu͡. Vna
enī tota una ordinato p̄dicabili͡
distincta est ab alia nec tn͡ ē ut ea
tm͡ inordinatoē p̄dical' locet̄ i q̄b3
distincta sint singla p̄dicata. Nō
at p̄dita distinguunt̄ in eo q2 dr̄
ens in q̄ntu͡ ens set in hoc singula
ꝯueniunt et io ipm̄ nō ponit̄ in aliq̄
ordinatione p̄dicat'. Est et notandu͡
q2 nō ꝓprie dr̄ spēs eē spēs i diui
duo2. Nam sic p̄r dr̄ p̄r ei9 ad
qd' i portat respect9 noie pris. Sic
etiā spēs dr̄ spēs ad qd' i portatur
respect9 noie spēi. Noie aut̄ spēi
i portat̄ respectus ad gen9 qd' ē
correltm eius et nō ad indiuiduu͡
sic ubi noie uni9 correlati non

Nota

importat r̄ⁿˢ n̄ ad suū cõrelatū
Est aūt cõrelatū spēi gen⁹ tm̄ ⁊ nō
genus ⁊ indiuiduū qꝛ unū non
pōt ēē cõrelatū pluꝛ. vñ patet ꝙ
ꝓprie dr̄ spēs ēē spēs gn̄is set nō
ꝓprie dr̄ ēē spēs indiduoꝝ n̄ cum
adiūcto ut ꝫ. dicat̄ aut intelliga
tur ꝙ spēs ē spēs ꝯtenta indiuiduo

Quāuis aūt multa dubia sit
in nōbilib⁹ pateficta restant tn̄ adhc
aliq difficiliora.

Queratr̄ g° p° ut᷑ tcia descrip
spēi sit descriptio ꝯ̄e intentōis.
vr̄ eni ꝙ nō qꝛ ꝯ̄a intentō spēi ē
cõrelatū gn̄is. In diffōne aūt unⁱ
cõrelati oꝫ ꝙ ponat̄ al'. Cū g̃ in
hac descriptōne qua dr̄ spēs ē que
pr̄ de pl'ib⁹ drn̄tib⁹ nūo in eo ꝙ qd
nō ponat̄ gen⁹. vr̄ ꝙ nō sit descri
ptio ꝯ̄e intentōis set p̄e. Ad
istā qōnē dn̄t qdā ꝙ p illā descrip
tionē nō diffinit̄ spēs inten° nec
spēs res set mediū int̄ utrūq₃ ꝑ
spēm aūt intentōnē accipiunt
ipi intentōnē ꝯ̄a et p spēm rē ac
cipiūt intentōnē primā. Set
ista opīo nlla est. primo qd' ꝙ
sic int̄ ēē reale ⁊ ēē intentionale
nō cadit ēē mediū sic ⁊ nō ē me^m
int̄ rē ⁊ intentōnē rei nec int̄
intentōnē primā et ꝯ̄am n̄ forte
simi^do intentōis p̄e sic inter
spēm q̄ ē ipe hō ⁊ intentōnē ra
tōis que uocat̄ spēs nō est +

me^m n̄ forte ipa spēs ul' simili^do
hōis q̄ informat intellectum ad ac
tū intelligēdi. Constat aūt ꝙ hic
nō diffinit̄ hec simi^do. vā^m
ē g̃ dicē ꝙ p sup̄dictā descripⁿᵉ
nō diffinit̄ prima inten° n̄ ꝯ̄a.

Secō illa opīo ē inꝯ̄ns qꝛ si
mediū int̄ primā intentōnē ⁊ ꝯ̄am
intelligat̄ aggatū ex utraq₃ sic
credo ꝙ ipi ī tellexerūt nc̄cē est
dicē ꝙ sit illi⁹ aggregati pr̄ rōē
alti⁹ ⁊ nō rōne utriusq₃. Ex ꝙ
eni illa duo se hn̄t sic actus et
subm̄. Nulla aūt diffinitō de
agregato ex sb̄o ⁊ accn̄te dāi pōt
que ex equo respiciat utq₃. vñ
nc̄iū est ꝙ ē descriptō p̄dcā re
spiciat prin' aut ꝯ̄am aut p^m in
tentōnē spēi ⁊ p ꝯ̄ns dicē optet
ꝙ sit p̄nci' descriptō alti⁹ eaꝝ.
Meli⁹ est g̃ dicē ꝙ ē descriptio
ꝯ̄e intētōis sūpte ī ꝯcrēto ⁊ nō
descriptio rei que ē prima i ten°.
Nā idem nō pōt ēē diffinēs ⁊ di
ffinitū r° eiusdē diffōnis. Set
res que est prima intentō est
ibi diffiniens nā cū dr̄ spēs esse
ꝙ pr̄ idem est ac si dicer̄ spēs
est res q̄ pr̄. patet g̃ ꝙ nō diffi
nit̄ p̄ inten°. ꝫ ꝯ̄a sūpta in ꝯcre
to Ad ar^m ē dd ꝙ in illa de
scriptōe sub intellr̄ gen⁹ qꝛ qd
pr̄ de pl'ib⁹ drn̄tib⁹ nūo ī tellr̄

ee positu sub gne. // Ad qz dr
in illa descriptone q spes pr de
plurib. quera utru de neccitate ois
spes sit multiplical p individua
vr enim q sic. Quia q e de rone
rei convenit sibi de neccitate. Est a
de rone ulis q sit cocabile multis. Spe
aut est ulis g de neccitate convenit oi
spei q sit comunicabilis multis indi
viduis. Preterea qd no e cocabile
multis est individuu sine
sinre. sed nulla de se spes e individua
aut singlaris g nullo ois spes
de se est multis cocabil. Ad ista
qone oz nunc respondere breviter
qz pp sua difficultate transcendit
facultate huius artis. Est g cosiad
q spes ex eo q spes no ht q sit
ad aliqd individuu determinata
Cum vero est qz spes quantum e de rone
spei dicat natam determinata ad certum
perfectionis gradum no determinans
in certo illo perfectionis gra
du ponentur plura individua hc
suppositum vel illud. Unde quantum est de rone
sua tal est q si in illo perfectionis
gradu ponentur plura individua
de eis omib predicaret. Quia g
spes inquantum spes dicat natam no aliter
determinata q ad certum gradum
perfectionis tal aut determinatio
non e determinatio que dr hoc
individuum vel illud in certo perfectionis
gradu patet q spes de se no pot
determinatone ad aliqd unu indi
viduu. Et idcirco quotcumqz in
dividua ponant spes de eis predica
bitur. Et pro tanto dr q spes quantum e
simpliciter de se nata e predicari de plu
ribus. qz .s. ex eo q e spes no importat
aliqd impediens ipam de plurib
predicari sic ex opposito ipm indi
viduu ex eo ipso q est individuu
importat incocablitate ratione cuius
dr no ee predicabile de plurib. Hc
e g dra int individuu et spem
qz individuu ex hoc ipso q e in
dividuu ht q no sit predicable
de plurib qz in sua rone includit inco
cablitate sed spes qz in sua rone
non includit incocablitate habet
q quantum est de se sit predicabil de plurib
ex aliqua tn cdicione adiuncta
in aliqua natura spes trahit incocabi
litate sicut in natura pure spuali tra
hit spes incocabilitate ex ipa negacio
ne receptibilitatis in alio et ex hc
pro cons trahit q in illa natura no sit
spes predicablis de plurib. Dicendum
est g ad qone et argumenta pro omis
spes de se e ulis et no est individua
sz comunicablis multis individuis
ex aliqua tn cdictone adiuncta
in aliqua natura habet cdicone op

no e spes p z p d
dem po hinc

ihs xpus
marie filius
sit in clemens
...

posita vlitati et fit i gca lis et nō p
dica lis de pluribꝫ sic de nā spuali dcm
est. ¶ 3° querat vtrm spēs q̄ nata ē
de pluribꝫ pri pdicet vniuoce de eis
vr enī q nō q2 sic ge9 se ht ad spē
ita spēs se ht ad indiuiduū sꝫ ge9
nō pr oīo vniuoce de suis spēbus
g° neqꝫ spēs pr vniuoce de suis
i diuid9 — spēbꝫ. ¶ Ad istā qōnē ē dd quia alr
dd est de spē subaltna et alr de spē
spalima nā q2 spēs subaltna ē ge9
oꝫ dicē de ipā sic sup dcm ē de ge
nere qn̄ vo spēs spalima nō ē gen9
alr de ipa q de gnē dicē oꝫ. Est g°
9siderand q spēs spalima dr
agnē in hoc q ge9 nō pot inve
nam forē vni9 grad9 in cūctis suis
i diuiduis sic ho nō pot in cūctis
ptictaribꝫ hoīb9 n nam forē suba
lis q ē aīa rōnal qreali ē vni9
grad9. Et id circo nō solū sm lo
gicum qui ē artifex rōnis sꝫ ē sm
phycum q ē artifex real spēs spa
lima pr vnice. Gen9 vo etsi sm
logicū q ē artifex rōnis vnice p
dicetur tn̄ sm phycū qui ē arti
fex real pr equice. ¶ Ad arm
dd ē q silitudo nō currit qm ad
oīa nā qmuis currat silitudo qm ad hc
q sic gen9 ē vle r spēi ita spēs
ē vlis r indiuiduī tamē in hoc ē
dissimitudo q gen9 in spēs diui

nō q spēs pt spēs [illegible] / ē actu [illegible]

dicione forē set spēs diuiditur in indiuidua
dicione mē. Ex hoc g° pncit qa
gnē nō ē vniuoca pfcā sic est
i spē spalima.
¶ Quarto dubitatur q2 nō vr vtrm
q spēs spalima nō heat hitudinē
ad iferiora. Costat enī q ht hitu
dinē ad indiuidua de qbꝫ pr. Sꝫ
indiuidua sūt infra ipam ip
dicato g° ht hitudinē ad infeio
ra. ¶ Ad istā qōnē dnt qdam
q indiuidua sub spē nō cadūt di
recte sꝫ solū locatr. Et p tanto
sm eos dr spēs spalissima non
hre hitudinē ad iferiora. Sed
istud nō ē bn̄ dictum. Videm9 eni nō fꝫ
q dnā nō cadit directe sub gnē
q2 gen9 nō ē de pn̄li intellectu ei9
cū g° spēs sit de pn̄li intellectu su
orꝫ i diuiduorꝫ necce ē dicē q si
i diuidua cadūt i pdicato 9tinent
sb spē directe. ¶ Est g° 9side
rand q ordo pdical ichoat in
gradu pfcōis rei 9ssimo sꝫ
distincto 9tra grad9 pfcōis om
aliorꝫ pdicamētorꝫ. Nā qmuis
9ssimum qd q attendr i pfcōne hoīs
sit entitas q2 tn̄ in q rōne entita
tis nō distingunt suba a qntte et
qualitate et reliqs pdicatis nō di
cim9 q ordo pdicamētal in quo
collocatr ho inchoet in ipo ente
sꝫ inchoat in ente subsistente

q; ē subā q; p hoc po gd' gnalissi'
omnium graduum pfectōis q sūt in
hoīe z q ita ptinet ad pdicatum in
q ē locat ho q ad nullum ad ptinet.
Dic aūt i isto gradu pfectōis co p
mumo ichoat ordo pdicamen
sic z finit i g du pfectōis spalimo
z ultimo. Quēadmo nō ab illo m
gradu offimo sūt gen' gnalim
sic z ab isto gradu ultimo z spe
cialimo sumit sps spalima. Vn
patet q totus ordo pdicamētalis da
udit i ge gnalim z spem spali
ssimā. Et p̄ra sic ens z cetera
trāscenden nō ppe locant in de
scriptōne ordinis pdicamentalis
sic z nō locant in eo pse ipa i di
uidua set si dicant in ordīe pdica
mēti hoc nō ē pse set rōe suarū
sperū. Ex quo patet q ōnis sps
heat hitudīe ad sua indiuidua
hoc aūt nō obstante dr non
hēre hitudīe ad iferiora intelligit
locata pse in ordine pdti q sic
indiuidua in ipo nō locant.
Determinant g gnalim
ita. Postq sup declara
uit porphi habitudines ordina
bilium in pdicato. Nunc in hac p
te ōtinidit ex pdictis diffōnes
ipōrū ut sic appeat q sup dcāz

descriptōnum sit spēi spalime z q sint
z aliarū. Et circa hoc tu facit
q primo ponit descriptōnes pdictorum. 2o
aūt qd dixat mat in q dā sili. ibi.
Vt agamenonū. set 3o remouz
quadā dubtōne. i. Set i familys.
Dic g in pa pte inferens ex
pdictis q determinat. i. describunt
phi ge' gnalissimum ita dnites q ipz
eē id qd cū sit gen' nō ē sps et su
pra qd nō ē gen' aliqd supueniens
siue sup ordinatū nō enī genus
gnalissimū subalio gnē ordina
tur set magis ordinant sub ipo in
alia gnā uni pdicamenti. Spalim
nō describūt dnites ipm eē id qd cū
sit sps nō ē alic' nec p ōnis unq
diuidr in sps inferiores z ex qnti
nō pr de ptibus dīnitibus spē set pr
in eo q quid de ptibus dīnitibus
unō. Vn patet q 3a descripo est
ppria spēi spalissime. Set ea q
sunt in medio extremorum. i. ge
neris gnalissimi z spēi spalime
uocant subalterna et gnā et sps
subalterne q unū qdq; ipōrum pt
eē gen' et sps sumptum siue cō
patū ad aliud z ad ad. Spalima
nō est tantū sps set ea q sunt
ante. i. supra spalima ascendenda
usq; ad gnalissima dr gen sps
z dnr gnā et s gnā subalterna

Unum ipsa non potest immediate de pluribus differentibus numero solo sed etiam de pluribus differentibus specie. Et idcirco non convenit eis tertia descriptio speciei supra assignata sed conveniunt eis tantum due prime. ¶ Deinde cum dicit. Ut agamenonem declarat quod dixerat in quodam simili. Simile autem hic sumit in quadam familia in qua est aliquis ita filius quod non pater et aliquis ita pater quod non filius et alii sunt filii precedentium et patres sequentium. Ut agamenon fuit filius atrei pater autem alicuius non ponitur. Atreus vero fuit pater agamenonis et filius pelopidis et pelopides fuit pater atrei et filius iovis. Iovis vero secundum fabulas gentilium fuit tantum pater sed non filius. Eodem ergo modo in ordine predicamentali aliquid est tantum species aliquid est tantum genus aliqua sunt genera et species. ¶ Deinde cum dicit. Sed in familiis removet dubitationem quandam. Posset enim aliquis dubitare an ordo qui attenditur in familiis sit omnino uniformis ordini rerum predicamentalium. Hanc ergo dubitationem removet ostendens quod non est omnino uniformis dicens quod in familiis plerumque sive frequenter multe familie reducuntur ad unum principium sicut multe familie reducuntur ad Iovem. Non sic autem se habet in generibus et speciebus ut inde licet multe ordinationes predicamentales reduci possunt ad unum genus. Si enim esset aliquod genus commune multis predicamentis id maxime foret ipsum ens sed ens non est commune genus omnium et per consequens nec omnia sunt eiusdem generis nec dicuntur omnia secundum unum genus sumptum sicut dicit aristoteles in quarto topicorum. Sed sicut in predicamentis sive in libro predicamentorum sunt distincta x. predicamenta sic sunt posita prima genera rerum quia x. prima in nullo uno communicant genere. Si autem quis vocet ea omnia entia et dicat quod conveniunt in ente in quo aristoteles quod equivoce nuncupabuntur ea entia et non univoce. Et propterea non est genus. Quia si esset genus esset genus x. primis generibus non solum secundum nomen sed et secundum rationem unius diffinitionis. Hoc autem est falsum quia cum sint x. prima principia vel genera commune est eis ens solum secundum nomen et non secundum rationem diffinitionis que est data secundum illud nomen. Unde patet quod ens non est genus nec per consequens reduci possunt multe ordinationes predicamentales ad unum genus sicut multe familie reducuntur ad unum principium. ¶ Deinde cum dicit. Decem generalissima. quia dixerat x. esse prima genera propter hoc agit incidenter de numero rerum predicamentalium. Et circa hoc duo facit. quia primo facit quod dictum est. secundo ostendit contradictionem ascen

sus et descensus atque superiorum et infe
riorum in predicamento. ibi. descendentibus
g. ¶ Dicit g° impa prac q generalis sim
ssima decem specialissima non sunt in
numero quodam non tamen in numero definito
.i. determinato in cognitione nostra.
Set individua que sunt post specialissima
sunt infinita non solum quantum ad cognitionem
nostram set etiam quantum ad naturam. Et propterea
plato hominem descendentem a generalissimis
ad specialissima iubet quiescere in specialissimis
et ubi ipsum descendere dicentem .i.
dividendo genera specificis differentiis. Non
autem vult fieri descensum ad individua
quia sunt infinita et infinita dicit
esse relinquenda in arte quia dicit non
posse esse disciplinam horum .s. infinitorum
sive de infinitis. ¶ Est autem
notandum quod individua non dicuntur in
finita quia sint infinita in actu
cum nichil sit actu infinitum sed
dicuntur infinita quia potest contingere
quod numquam ipsorum multiplicatio finiatur
et per consequens ex opposito dicuntur specialissima
esse in numero quodam quia ipsorum mul
tiplicatio sic fieri potest ut non possit
ultra procedere. notandum est etiam quod
ter plato non voluit esse standum
in genere set in specie quia ex cognitione
generis non habet perfectam cognitionem rei
set imperfectam et confusam quia genus
non ponit naturam unam sed sub confu
sione et indeterminatione quadam.
Perfectam vero cognitionem habet ex cogni
tione speciei specialissime que ponit
unam naturam determinatam et completam.
¶ Deinde cum dicit. Descen
dentibus g. declarat diversam conditionem
ascensus et descensus in predicamento
inferens ex predictis quod ex quo oportet a ge
neribus descendere dividendo ipsa per
specificas differentias cum dividendo indu
cat multitudinem nobis descenden
tibus a generalibus ad specialissima ne
cesse est ipsum dividentem in rem per mul
titudinem specierum sed ascendentibus
a speciebus ad genera generalissima necesse
est colligere multitudinem specierum
in uno supremo. Semper enim ipsum
supremum est collectivum multorum
Unde cum quod est species est collectivum mul
torum individuorum in unam naturam gra
dus forme et id quod est genus quia est com
munius quam species est magis multorum
collectivum set particularia et singu
laria econverso se habent quia genus quod est unum
in se ipsa dividunt in suam multitudinem.
Hec est g° diversa conditio istorum quod
commune est unitivum et particulare est divisivum
quia participatione speciei plures homines
sunt unus homo specie ipsis particularibus
fit plures numero. Unde videtur est
quod singulare semper est divisivum unitatis et
commune vel universale est collectivum et con
iunctivum singularium. ¶ Est

aut nondu q unu dr ad alic
inqm no drt ab ipso. Et qz i rce
aial no drt ho ab equo dici pt
q ho z equs sut unu in aiali non
tam gnet dici pot q sint unm
aial. Na ista locutio unm al tenet
aial ad sua suppa ho aut z equs
no gunt in dra gstitutiua suppo
sitorz aial. Et io dici gnet no
pot q ho z equs sint unu al. Sz
illa locutio qua dr unu in aia
li eodem intellige q dici pot
forte z plone ee unu in hoie
set no gnet dici pot q sit un
ho n cu adiucto ut dicat sut
unus ho spe z q ho z equs sut unm
aial gne. Na rce tal adiucti
ita tunc stat in intll gib q no
fit descensus ad supposita ipsorz.
Et ppea signat porphyus non
dixit simplr q sor. et plo st
unus ho sz adiuxit pticipatoe
spei q idem sunt ac si dixisset
q sor. et plo sut unus ho spe.
Sut aut i ista locutone a
liq qones adhuc declande.
Et primo querat utru
ens sit genus. Vr eni q sic qz
genus e q pr unite de ptribz drn
tibz spe in eo q quid. Ens aut
de hoie z eq qui drnt spe pr
unite ut ur g ens e genus. Ad
istam qone est dd q ens non

pot ee genus. Cuius una ro e qz
omne genus dicat prinr q quide
siue qditate rei. Na abcentia
z quiditate rei sumut tam genus
q dra subal. Ens aut no dr
prinr qditate alicuius set dicat
actu eendi sic currens dic prinr
actu currendi. Vn patet q ens
nllm pot ee genus. Alia ro eiusdem
e qua Arz. tangit. in. 3. me
thace qz omne genus ht drias p
quas diuir de quarz draz prinli
intentu no e ipm genus. sic de prinli
intetu ronalitatis no e aial.
Na dra no pticipat genus sic
pbo in. 6. topi. Ens aut nlla
tale dram hre pot qz de cai prin
cipali no est ens in sua gtato
suptu illud est no ens. Non
ens no ponit dram diuisiua
gnis gstitutiua spei. Patet
itaqz q ens no pot ee genus. Ad ra
tionem dicendum e g ad argm q genus debet
de se ponere aliqd uniuocu. set
ens de se no ponit aliqd univocu.
Item genus debet inmediate de drn
tibz spe pri. Ens uo no prin
mediate de hoie z eq. sz mediate gne
q est suba. Sed o queritur
utru ulli indiuiduo attribui
possit intencio spei. Vr em q sic
Quia q nlli hoi gt hoi non

i alteru

cõueīt ſet eē ſpēm ɔueīt hoī
g° cõueīt alicui hoī. Set ag°
hō ē indiuiduū uagū g° ſaltē
indiuiduo uago pōt attribui
intentio ſpēi. ¶ Ad iſtā qōnē
dicūt qdā ꝙ intētio ſpēi poteſt
attribui uago indiuiduo ⁊ qđ
indiuiduū uagū ē ſpēs. Ratio
aūt ipōꝝ eſt q2 cuicūꝗ ɔuenit
diffinitō oꝫ ꝙ ei ɔuat diffinitū
Set uidem⁹ ꝙ diffō ſpēi ſup'
aſſignata ɔuenit indiuiduo
uago q2 indiuiduū uagū ut
hō est qdā hō pr̄ de pluribꝫ differen
tibus nūo ineo ꝙ quid g° indi
uiduū uagū ē ſpēs. ¶ Set
iſta opīo ſtare nō pōt. ¶ Ad
cui⁹ euid ē nōnd ꝙ de rōe ſua ſpēs
hʒ ɔicabilitatē indiuiduū hʒ
incōicabilitatē. Cōicabilitas aūt
et incōicabilitas ſunt oppoſite
ɔditōnes. Vn̄ patet ꝙ ſpēs ⁊
indiuiduū ſūt oppoſitaꝝ ɔditō
nū. Et ꝓ oppoſitam ɔdictōeꝫ
attribuitur alicui intentio ſpēi
⁊ alicui intētiō indiuidui. Ex
eo aūt ꝙ ſpēs eſt ɔicabil' i ttlz
ē eē diſtinguibil' inea inqbꝫ
cōicat' ſet indiuiduū ſic eſt
incōicabile ſic ē ē indiſtinguib'le
Hic itaꝗ attendentes ad indi
uid⁹ uagū uidea⁹ an ei ɔuat

ɔicabilitas ⁊ diſtinguibilitas pꝫ
aūt p° ſic ꝙ ſ. Na qdā hō
ɔūis nō explicat ɔtū ſuppo
rēe tm̄ p̄dicaris ſigni dat intelli
gere nām ſpēi tractā ad unū
ſuppoitū. Nllm aūt unū ſuppo
huāne nāe ē diſtinguibl'e nꝫ cō
municab'le alijs ſuppoſitis. Et id
circo indiuiduū uagū hʒ ɔdicō
nē oppoitā ipi⁹ ſpēi. Et ꝓtanto
ſtm̄ eſt dicere ꝙ ſit ſpēs. Vt aūt
appareat inquo deficit motiū di
centiū oppoitū ē ɔſiderand' ꝙ
ſpēs michil pōt ꝙ nō ɔcet' cūctis
ſuis indiuiduis ⁊ inquo cūcta
ſua indiuidua nō ſint unū.
Indiuiduū uō uagū ult' nām
ſpēi ponit indiuiduatōnē ɔūis
nō explicat hanc indiuiduatōnē
aut illā. Ini indiuiduatōe aūtē
nō uniūt' ſet diſtinguūt' ipa i
ndiuidua. Et ꝓpea ſpēs ſic pr̄
de multis indiuiduis ſignatis
ꝙ tm̄ nō pr̄ de eis inuicē. Sm̄
totū id qđ ponit q2 ponit in indi
uiduatōnē ⁊ i indiuiduatōe non
uniūt' ſꝫ diſtinguūt' ipa i
ndiuidua. patet ꝙ ſibi nō ɔueit
diffinitō ſpēi ſane intellecta. ¶ Di
cend' ē g° ad ar⁹ ꝙ accītia rōis
ſic attribuūt' aliq° ſingularibꝫ
ꝙ nō ɔūt ulibꝫ ⁊ eō. Spēs aūt
de attributis eſt rōis. Vnde

iſte

ita q' hoi q nlli sin' hoi q. De at
tributis g' rōnis loquendo fla est
illa ppō qua dr q id qd nlli hoi q
hoi nō q' set ē vera de attributis
realib9.

¶ Ter qrat' utrū mltiplicaō spez
possit tendere i īfinitū. Et vr q sic
qr dr in 8. metha. q spēs rez sīt
sic nūi set mltiplicatio nuōz po
test tendere in infinitū g' et mlti
plicaō spez. ¶ Ad istā qōnē dicūt
quidā q mltiplicatio spez pot in
ifinitū tendere. Et rō ipoz ē qr
spēs multiplicant' sm imitatō
nē diūsoz graduū dīne pfcōis.
Grad9 aūt dīne pfcōnis sūt in
finiti. Ddū vr q ē spez mltiplicaō
possit tendere in infinitū. Set
istā opiōne ego nō approbo. Ad e
uidenciam est qsiderand q sicut est
de indiuiduis ita et de spēb9. Nā
indiuidua ei9dē spēi sunt oīa e
qualia i pfcōne. Et ppea nō ha
bent int' se ordinē prioris & poste
rioris p se set p accns. Spēs uō nlle
sunt equales i pfcōne set semp
una ē pfcōr q alia. Et ppea in
spēb9 rez nō attendr p accns set
p se ordo prioris & posterioris. Nūc
aūt sic ē q ī ptius i ordinatis p
accns possit pcedi i infinitū i ha
bentib9 tn ordinē p se adinuicē
nllo mō pot ēē pcessus i infinitū
tū. Mltiplicaō g' i indiuiduoz sub
eadē spē pot qdē in infinitū tendere
set mltiplicatiōne spez i po. est
pcedere in infinitū. Rō aūt adu
santiū nō ualet. Nā qūis pfcō
dīna sit ifinita nō tn pot eā tota'
spēs [illegible] mutari. Et io in spēbus
creaturaz [illegible] ēē finitatē. ¶ Ad
nō argm dd q spēs rez nō sūt sic
nūi q'm ad oīa set q'm ad quatuor
qditiones ut dr in 8. metha. Pa
una ē q sic dicr in indiuisibilia
ita ē spēs rez i indiuisibilia re
soluūt'. 2a qditiō ē qr sic i nūo
quolibet addito ul' sbtracto uari
at' spēs nūi sic ē in spēb9 rez qlz
dra addita ul' subtracta uariat
spēm. 3a qditiō ē qr sic nūs nō ē
un9 p ad extrinsecū. ita et spēs
rei. Quarta qditiō ē qr sic nūs
nō recipit mag9 et min9. ita nc
spēs rei dr sic.

Designato aūt gne. Posq
prim sit seorsū porphiri9
tractatū de gne & tractatum de
spē. In hac pte qūnq ipe declarat
qdā coīa de utroq. Et circa hoc tā
facit qr p' ondit quo se hnt q'm ad
pdicatōnē suꝑiora et inferiora. & 2o
declarat qr aliqua dicant' i diui
ibi. Indiui g' dur. Et 3o ex dictis
infert qddam corelarium. ibi. Cō
tinet. Prima ps ad hc diui'

ing^us ptes q2 p^o ondit quo sriora
pdicant de inferioribȝ et no eq. s^o
no ondit q de qbȝ pnt infiora de
eisde pnt sriora ibi. de qbȝ at spes
pr. et 3° ondit de qbȝ singlis pdi
cent ibi. Et spes qde de indiui
duis. ¶ In prima g^o pte gtinuas
se ad pceden^a dicit q assignato.
.i. determinato gne et spe et dicto
qd e ut q2 reporde pdicamentalis
fit ex ente uno gne set plibȝ spebȝ
pp id q dio gnis est sup plres spes
oz et ultius scire q gen^s qde pr
de spe et oia sriora de infiorib^us
Set spes nȝ de gne sibi pximo
pr neq2 de supiorib^ȝ q2 no guit
ordo gnis ad spem ut uidelicet
sic gen^s sup spem ordinat sic
no ordinat spes sup gen^s hoc
aut pbat porphi^s q2 ut d^r oz pdi
cari semp aut equalia de equa
libȝ sic inpbile pr de eq^o aut
maiora de minoribȝ sic al pr
de hoie. Set minora de maioribȝ
nume pnt q2 no sic dicas hoiez
ee al ita et eq^o non dicas al ee hoiem.
¶ Cu g^o spes sit minor gne pz
q gen^s pr qde de spe set spes de
gne pri no pot. ¶ Est at no
q duplex e pdicatio. una qde scdm
se que fit qn pdicat^m pr roe sui
et no roe subintellecti. Et scdm tale
pdicatone intellit porphi^s q sriora
no pdicent^r de supioribȝ

sȝ sriora pnt de infioribȝ. Alia est
pdicatio scdm accns q fit qn aliqd
pr de subo no roe sui sȝ roe alic^s
subintellecti sic qn gtingit q scdm
pr de accnte ut cum dr albu e cor^s
na cor^s pr de albo no roe albi set
roe sbi subintellecti i albo. Et scdm ta
le pdicatone bn pnt pri infiora
de sriorib^ȝ. Cu em dr q al e ho
pr ho de aiali roe cuida aial sb
intellecti mg ph^e sic e aial. ¶ Dein
cum dicit. de quibȝ aut spes pr
o^t q sriora pnt de omibȝ de quibȝ
pnt infiora. dicens q de illis de
quibȝ spes pr. de his et pr ratio ge
illi^s spei et gen^s illi^s gnis et oia
gna sibi sriora usq2 ad genus
gnalissimu inclusiue. Veni
est uez pri hoiem de sorte dicedo
sorte ee hoiem et cu hoc pri uez
est dice hominem ee al et al ee sba
oz q tunc sit uez dice no solum
sor. ee hoiem. sȝ etia ipm ee al
atq2 sbam. Et hoc totu optime
gtingit q2 semp sriora pnt .i.
pri possunt de suis infioribȝ. Qbȝ
aut srior e spes eisde et sibi sriora
oia gna illi^s spei. Et idcirco de
quibȝ pr spes. de ipis et gna illi^s
spei pri possunt. ¶ Deinde cu
dicit. Et spes quidem. Declat
de qbȝ pnt singla pdicto^z dices
q spes pr de suis indiuiduis ge^s
aut pr de spe et indiuiduis ge
nerali^m uo pr de gne et ulr de

cunctis generibus subalternis sub se positis et de speciebus illorum generum et de individuis illarum specierum. Sed genus quod est immediate ante, id est super species specialissimas, dicitur de omnibus specialissimis intellige sub se positis et individuis. Sed species specialissima solum de individuis predicatur. Individuum vero predicatur de uno solo. Sunt autem ista individua: Socrates et hoc album et hoc veniens et filius Sofronici, si tamen solus Socrates sit ei filius. Hoc autem non predicatur nisi de uno solo. ¶ Est autem notandum quod si Sofronicus haberet plures filios, cum plures filii ponant plures filiationes, non diceretur tunc filius Sofronici filiationem neque singulare sed valens et commune multis filiationibus. Et ideo circo filius Sofronici tunc non diceretur quoddam individuum aut singulare sed universale. ¶ Notandum est etiam quod hoc quod dicitur individuum predicari de uno non est quod id quod dicitur individuum predicatur, quia apud substantiam que est individua nulla est predicatio, quia in predicamentis intelligitur de predicatione qua dicitur aliquod de aliquo sibi inferiori in predicato. Et tali predicatione individuum de nullo predicatur quia nichil est inferius ipso individuo. Sed hic intelligitur de qualicumque predicatione. Et individuum secundum aliquam predicationem bene predicatur quia predicatur de se ipso. ¶ Quo autem individuum magis predicatur de pluribus dictum fuit supra. ¶ Deinde cum dicit: Individua ergo dicuntur. Determinat Porphyrius quare superdicta dicantur individua, dicens quod huiusmodi que dicta sunt ideo dicuntur individua quia consistit unumquodque eorum ex quibusdam proprietatibus quarum tota collectio numquam erit eadem in alio, quia proprietates Socratis omnes numquam erunt eedem in aliquo quolibet particularium hominum. Sed hee que sunt proprietates hominis communis, id est generaliter sumpti, eedem erunt in pluribus singularibus et non solum in pluribus sed magis proprie loquendo erunt in omnibus particularibus hominibus, ideo quod homines sunt unus multi homines eedem. ¶ Ubi notandum est quod species constat ex collectione generis et differentie specifice. Et quia genus et differentia specifica reperiuntur in quolibet individuo eiusdem speciei et ideo collectio constituens speciem reperitur in quolibet individuo eius. Individuum vero constat ex collectione specierum individuantium. Et quia individuantia que constituunt unum individuum non possunt esse in alio individuo, sicut neque differentia que constituunt speciem unam non possunt esse in alia specie, idcirco collectio ex qua constat individuum non potest esse eadem in alio individuo. ¶ Deinde cum dicit: Continetur igitur. Infert ex predictis unum correlarium dicens quod individuum quidem continetur sub specie et species continetur sub genere. Et totum est quoddam totum continet

suas partes

suas ptes. Gen' aut e qdda totum
v' spei et induiduu sz induiu est
ps v' spei et gnis. Spes uo e ps z
totu sz e ps alt'. s. gnis totu uero
no e altius sz alys qz ipis ptib; .i.
v' suorz indiduorz e tom. Vn patz
q gent dem e induium gtinerj
sub spe z spem gtineri sb gne. ¶ No
tand' e aut q signant dix q spes
e ps alt' z totu no e alt' sz alys
qz gen' immete positu supra spem
non pot ee n unu qmis remota
gna possint ee multa. Set i diuia
immete poita nata sut ee mlta et
ppea adhuc denotam dix q spes
est ps alt' tom uo no alt' qde .i.
no uni' tm sz alys .i. plib;. ¶ Vl
timo epilogat supdca dices q de ge
nere et spe z qd e gnalimu z qd spa
lissimu z que eade extra sut gna
z spes v' diuisorz q sut z induia et
quot mois dicat g spes z ge' su
fficient dem e.

¶ Set circa dca i hac lectoe in
surgut qdam dubtones. Primo a
dubitat an pdicatio gnis de spe z
spei de induio sit pdica maiois de
minori. Vr eni q no. Quia unu
qq; pr de alio sm ee qd ht in illo sz
ee qd ht ge' i una spe no ht ide i a
z ee qd ht spes in uno induio no
ht ide i a. g pdica gnis de spe z

spei de i diuio no e pdica maiois de mi
nori ¶ Ad ista qone ptmissa pp bre
uitate repbatone aliaz opionum di
cim' q dixi' i loyca nra qua gplauiz
qz loyce loqndo quelibet dictaz pdica
tonu e pdicato maioris de minori.
¶ Cui' ro est qz tnc dr ee pdicato ma
ioris de minori qn pdicatum sic pr de
uno q sm id ide sm q pr de ipo pot
pri de alio. Nuc aut loyce loqndo
sm id idem sm q pr gen' de una
spe z spes de uno induiduo pot pri
z ge' de a spe z spes de alio i diuio qz
cu qdlz ipoz pdicet uniuoce sm loyc m
oz qdlz ipoz pri de plib; sm ide nom
et sm eande diffone z p gns sm ide
ee expssu p diffone illam. Nec est
i g gcedere aut q gen' z spes sm loy
cu no pnt uniuoce qd e ftm a t gloy
ce loqndo pdica gnis de spe z pdicato
spei de induio sit pdicato maioris
de minori. Set phice loqndo qz ge'
pr no uniuoce sz equoce ut supdez est
z spes pr uniuoce dice oz q pdica qde
spei de i diuiduis qn spes nali pot
hee plra i diuia sit pdica maiois de
minori no aut pdicato gnis de spe
n forte sm uoce ul sm nom iux
quemodum ista pdicato latbile al' est
caus pt dici pdicato maiois de mi
nori ¶ Dicendum e g ad aim q licet
sm re no heat gen' idem ee i mlt
tis spebus ht tn i eis idem ee sm
ronez. Spes aut ht i mltis i diuius

idem esse tamen secundum rationem quam in secundum naturam for
me licet non secundum designationem materie.

¶ Secundo potest dubitari quid sit principium in
dividuationis. Videtur enim quod forma quia per ipsam
habet res esse et esse unum. Sed unumquodque habet esse
per formam ergo et unumquodque quia habet formam esse
unum sive individuum. forma ergo est principium
individuationis. ¶ Ad istam questionem est
dicendum quod in rebus materialibus principium individua
tionis non est forma set materia. Ad cuius evidentiam est sciendum
quod alia est contractio generis ad speciem
alia est contractio speciei ad individuum quia
per contractionem generis ad speciem ipsum genus deduci
tur ad certum gradum perfectionis sed per contrac
tionem speciei ad individuum non deducitur
species ad aliquem perfectionis gradum. set
post illum gradum perfectionis quem ponit in specie
limitatur et constringitur. Constat autem
quod gradus perfectionis est ex forma et ex qua est
perfectio. Sed perfectionis limitatio et constrictio
latitudinis est ex parte eius ex quo et per quod arta
tur et constringitur latitudo forme. hoc autem non
est nisi materia. Unde et privatio forma in materia
dicitur removere in sua latitudine infinita.
Propter has ergo contradictiones specificationem ge
neris attribuunt forme et individuationem speciei
in rebus materialibus attribuunt materie. In logi
ca autem nostra diximus quod sit in omnibus principium
individuationis est determinatio essendi ad
esse ¶ Dicendum est ergo ad argumentum quod forma
dat esse et unum esse set unum esse unita
te individuationis in rebus materialibus
dat forma individuata per materiam ratione non
forma set materia est principium principaliter individuationis.
¶ Tertio potest dubitari utrum individuum

addat super speciem aliquid secundum rem. Videtur enim
quod sic quia addit proprietates individuales.
Set iste sunt aliquid secundum rem ergo individuum
aliquid addit secundum rem super speciem. ¶ Di
cendum quod in realitate speciei omnia illius speciei individua
conveniunt sicut nichil secundum rem addet in
dividuum super speciem individua unius
speciei non differrent secundum rem sed solum
secundum rationem quod est falsum ¶ Ad istam questionem
est dicendum quod non est necessarium ipsum individuum
super suam speciem addere aliquid secundum rem. Cuius
declaratio est quia in decenitate addit
individuum super speciem per quod individuatur
secundum autem logicam acceptionem individuum non
fit individuum per aliquam rem additam speciei
quia illa res aut esset substantia aut accidens
quia accidentia presupponunt naturaliter suum
subiectum esse. Et quia esse non potest nisi individuum
patet quod nec accidentia secundum ordinem intelli
gendi non faciunt suum subiectum individuum
set potius ipsum individuum presupponunt.
Non ergo secundum logicam addit individuum su
pra speciem rem aliquam accidentis. Non etiam addit
rem substantie quia materia et forma substantialis ingre
diuntur non solum compositionem individui sed
etiam compositionem speciei et aliam rem substantie ab istis
individuum non potest. Logice ergo loquendo non
addit individuum super speciem aliquid
reale sed solum secundum rationem. Si autem
non logice set realiter loquimur dicere possu
mus quod individuum illa addit super
speciem sine quibus in re esse non potest. Cum
ergo sine proprietatibus et multis accidentibus
individuum in re esse non possit dicere

possumus quod ista accidentia et has proprietates individuum addit supra speciem. Unde quamquam sine hiis individuum invenire esse non possit, quoniam sine earum nullus possit intelligi, idcirco forte dixit Porphyrius quod individuum constat ex collectione talium proprietatum.

¶ Ad primum ergo argumentum est dicendum quod secundum considerationem logicam individuum non addit supra speciem aliam proprietatem quam ipsam individuationem, que non dicit rem aliam quam illa que individua; secundum tamen acceptionem realem addit, ut dictum est, alias proprietates.

¶ Ad secundum dicendum quod quamvis individua communicant in realitate speciei, quia tamen illa non est realitas una numero sive designata de se, sed designatur in individuis, ipsa individua differunt in realitate speciei designata, licet non differant in ipsa non designata. Propter talem autem differentiam non oportet quod individuum addat aliquid supra speciem, sed sufficit quod addat solam rationem specifice designationem.

Differentiis vero communiter et proprie. Postquam superius determinavit Porphyrius de duobus predicabilibus que preter in quid, scilicet de genere et specie, consequenter in hac parte determinat de differentia que predicatur in quale. Determinat autem primo de differentia quam de proprio et accidente, quia essentiale prius est accidentali, et differentia predicatur in quale essentiale et accidens predicatur in quale accidentale. In determinando autem de differentia facit tria, quia primo enumerat triplicem acceptionem differentie. Secundo vero ponit eius diffinitiones ibi: Differentiarum ergo alie quidem. Et tertio ponit descriptiones eius communes, ibi: Quas tamen determinantes.

Prima pars dividitur in duas partes, quia primo ponit modos differentie. Secundo vero per unam conditionem separat tertium modum ab aliis, ibi: Universaliter ergo. Dicit ergo in prima parte quod differentia dicitur tribus modis, quia communiter, proprie et magis proprie, quod declarat communiter dicens quod communiter, id est large sumendo differentiam, dicitur differre alterum ab altero quando quadam, id est qualicumque alteritate, id est diversitate, ab ipso differt quo aliquo modo differat sive a se ipso sive ab alio. Differt enim ipse Sortes puer infans a se ipso puero vel iam existente viro, et ipse non faciens aliquid a se faciente vel motus a se quiescente. Differt et sic, id est ubi in alteritatibus aliquo modo se habendi consistit differentia communiter sumpta. Sed proprie et stricte differre dicitur alterum ab altero quando non quocumque accidente sed quando iam apparatu et inseparabili accidente unum ab alio diversificatur. Accidentia vero inseparabilia sunt ut dicit: nasi curvitas, cecitas oculorum, cicatrix cum ex vulnere occalluerit. Magis vero proprie dicitur differre alterum ab altero quando non solum differt ab ipso aliquo apparatu sed etiam aliquo essentiali proprio, ut potest sicut unum differt ab alio specifica differentia, sicut homo differentia specifica, quia rationali qualitate differt ab equo.

¶ Est autem notandum quod distinctio istorum modorum talis est quia primus modus sua universalitate includit omnes. Secundus restringitur ad differentiam inseparabilem. Tertius autem coartatur ad differentiam tamen inseparabilem quam essentialem.

¶ Item nota quod differentia communis dicitur magis

ppa qz et e ppa cu qd dr eenlr aba
liquo dr abipso ppe loqndo differre et
ultra hoc hz q est mensica z eenl dra
Deinde cu dr. ultr g°. distingunt per
una gdictone mod tau ab alijs duo
bus exdcis gcludens q ultr ois dra
adueniens alicui sine cualiqz fac ipm
altatu .i. diuisificatu aba. Set tam
ea dra q dr gmt z ea que dr ppe fac
solu altatu .i. facit solu diuisitate quda
Set illa q dr dra mag ppa fac aliud
.i. diuisitate eenle. Est aut nond
q si altatu no dicat n diuisite acntle
tunc ultr dra dr fac alteratu qz
q'uis dra mag ppa faciat pncipr
diuisite eenle ex gnti tn fac diuisite
acntle qz diuise dre eeles sut cae z
pna diuisoz acntnu Deinde cum
dicit. draz g. ponit dones draz
Et circa hoc tria facit qz p° gcludit
ex pdictis una done draz. 2° uo
membra donis p suas ppetates se
pat abinuice .i. sm g a. 3° resu
mens totu a p° pfecti exeqt dias
draz .i. A sriozib g°. Dicat g ip
pte gcludens ex pdicts q draz ae
sut q faciut altatu z alie sut q faci
unt ad. Idest alie sut q re diuisificat
acntlr z a q diuisificat eenlr. Set
ille qde q faciut ad uocant speciee
.i. gstitutiue spez set ille q faciut al
teratu uocant simpr drie absqz ad
iunctone aliqua. Qz aut q faciut
ad gstituit spem pz in ex°. uidem
eni q dra q dr rol adueniens aial
z fac ad z gstituit etiam spem aial
Set illa dra que e mouedi .i. q signa
z ponit p hoc q dico motu aut moui
fac sbm e aduenit sol altatu ul ab a°
quiescente ul a se ipso met quiescete
pri z postea mouente. Un patet q
hec dra que dr mag ppa fac ad Sz
illa q dr gnis et ppa facit solum
altatu Deinde cu dt. sm g ad
gcludit ex dcis distictone dictaz
draz abinuice p suas ppetes dicens
q sm drias facientes ad fiut dias
agimb in spez z assignant z diffo
nes que sunt ul gstant ex gne et
h dris sz sm eas que faciut solu
altatu nllm istoz fit set gsistit s
eas sola alta°. Et ultr pones eas gsi
stit pmutatones in aliq m° se hndi
Ad euidentia dictoz grat p ut 9o
dra mag ppa faciat ad. Un ci q
no qz drie mag ppe adueniunt ge
neri sz gen no e ad in spebz gstitu
tis p diuisas tales drias qz tuc no p
dicaret de eis uniuca qd e flm. g drie
mag ppe no faciut ad Ad ista
qone dicit qda q dra pt gpari ad
duo qz ad gen cui aduenit z ad spez
qua gstituit. Et si qde gpet dra ad
gen cui aduenit tuc dicit q no
facit ad set si gpet ad spem qua co
stituit tuc dicit ipi q fac aliud qz
opposite tales drie faciut oppositas
spes opposite aut spes hnt ratio

ēentias d'ntes ¶ Set ista p̄o sta
re nō pot. ¶ Ad cui⁹ euidentiā ē con
siderand' q' d'ria ē accn̄l' pot' ad duo
ꝯpari q' ad subm̄ cui aduenit ⁊ ad id
q' in subo sibi aduenien̄do ꝯstituit.
Quemadmo^m albedo pot' ꝯpari ad corp⁹
subm̄ cui aduenit ⁊ pot' ē ꝯpari ad
ēē albū q' in eo r̄e subo suo mō ꝯstituit.
Et siquidē ꝯparet ad corp⁹ subm̄ cui
aduenit sic facit solū altatū. set
si ꝯparet ad ēē albū q' ꝯstituit sic fa
cit ad aliq°. Nā q'uis corp⁹ albū
nō sit ad aliq° tn̄ ēē albū ad ē ab
ēē nigro. Si g° d'ria ēēnl' dicit fa
cere ad solū id q' ꝯstituit ⁊ nō id
cui aduenit nulla erit distinctio d'rē
ēēnl' a d'ria accn̄li. Vt g° maneat
distinctio d'rē oz q' q'uis oīs d'ria
faciat ad id qd' ꝯstituit tn̄ d'ria ēēnl'
fac' ad r̄ei id cui aduenit. Set d'ria
accn̄l' facit solum altatū ⁊ nō ad. Et
p'pterea d'ria faciendo ad diuidit et di
uidendo fac' ad. Est aūt d'ria spēa
fica diuisiua ⁊ distinctiua gn̄is cui
aduenire intellr g° ipm̄ ge⁹ ē cui ad
uenit fac' ēē ad ⁊ diuisificat ēēnlr
spēcal d'ria sibi aduenien̄s. Dicen̄dum
ē g° ad ar^m q' gen⁹ in spēb; sub ipso
ꝯstitutis nō ē ad s'm intentionē ul'
ꝯceptū rōnis set ē in eis ad s'm rē.
Et idcirco loycus qui ē artifex ra
tionis dic' ipm̄ uniuocē p'ri set phy⁹
qui ē artifex realis dicit ipm̄ p'ri
equoce.

[illegible] cui d'ria aduenit [illegible] id qd' aduenit [illegible] fac' [illegible] ut [illegible] ⁊ reale.

¶ Sed q'rat utrū ē ipa d'ria ēēnl' sit
ad agn̄e cui aduenit ⁊ fac' ad. Vr̄ ei
q' sic q' m̄ia ē ad a forma set d'ria spēcal
sumit' a forma ⁊ gen⁹ sumit' a m̄ia g°
d'ria spēcal ē ad agn̄e cui aduenit ¶ Ad
istā q'onē ē dd' q' aliter loq̄nd' ē de istis
s'm intentionē ul' ꝯceptū rōnis ⁊ al'r
s'm rē. Nā s'm ꝯceptū ul' intentionē
rōnis d'ria est aliud agn̄e aliū em̄
ꝯceptū formar sibi rō de gn̄e ⁊ aliū
ꝯceptū formar sibi de d'ria ita. s. q'
uni⁹ ipo⁹ nō ē ali⁹ neq; ps alt'⁹. Nā
si uni⁹ ipo⁹ eēt ali⁹ tunc fit nugatio
cū dr̄ uestis tunica sic ē fiet nugā
qn̄ dr̄ aīal rōnale. Si ē uni⁹ ipo⁹
eēt ps alti⁹ tunc sic fit nugā cum
dr̄ hō al' aut al' hō. Sic ē fiet nugā
dicendo aīal rōnale q' tot⁹ ē s'lm.
Sunt g° duo diuisi ꝯcept⁹ ꝯcept⁹ gen̄eris
⁊ ꝯcept⁹ d'rie. Et p'pa dic' Auicen̄
in sua metha^ca q' ꝯcept⁹ spēi ē ꝯpositu⁹
ex ꝯceptu d'rie ⁊ ꝯceptu gn̄is tanq' ex
duob; diuisis ꝯceptib;. Verū itaq;
dictū ē q' d'ria spēcal q̄ ge⁹ fac' ad
ē ē ipa ad agn̄e s'm intentionē ul'
ꝯceptū rōnis set tn̄ s'm rē d'ria nō
est ad agn̄e. Cui⁹ rō ad p̄sens pot'
ēē q' p'p' opp'm aduenientiū rea'r di
fferen̄ ab eo cui aduenit nō oz id ē
aduenit subiectis ēēnlr diuisificari
quemadm' q' forma subal' realr d'rt a m̄ia
cui aduenit ipe formē aduenientes m̄e
eā nō diuisificant ēēnlr q' p'o⁹ stat
m̄ia eadē ēēnlr sub oppositis formis

subalib;. ¶ Cu g differentie speciales aducien
tes gnm ipm ratio sic omniu e diuisi
cet centr. dice oz q ipse no sit pmre
ad agne cu adueniunt ¶ Terminum aute
fctim i oppom no ocludit q ge no sunt
loyce loquendo simpr amia s; dr sum
amia q sumit afora se hnte pmom
me. Vn abeade supta sb termina
sumit dria aqua for supta subqda
determinatoe sumit genus.

Supioribus g rursus inchoatis.

Post q sup posiut porphyrius
mos driaz et una ipaz dio
ne qnt i hac pte resumes apn di
fferen dione plemus psequit diones
eius. Et circa hoc e fac. q p ponit
duplice dione drie. Scdo vo eas diones
resumens adiungit dione tcia. ibi.
cum g eeet spes ¶ Circa pm sic p
cedit q p ponit una dione. 2 aut
post dione alia .i. Inseparabiliu vero.
Et 3. mebra pe dionis p suas ppe
tates abinuice distingint .i. Ille
g que pse sunt. ¶ Dicit g inpria
pte q inchoatis .i. ichoare uolenti
a sriorib; .i. apius dctis de dria adple
nius diuidendu ipm dic e q driaz ac
sunt sepales ac inseparales na moueri
2 qescere et sanu ee 2 egru 2 qaiqz
talia sunt silia hiis sepabilia sunt. Sz
ee aquilu ul simu ul ee roale ul i
roale sunt isepalia. ¶ Vbi notand
est q drie sepabiles ptinet addria
qnt detaz s; drie insepales ptinet

ta addriam ppe detaz q addriam
mag ppe dicta. ¶ Dein cu dicat
Inseparabiliu uo. ponit alia dione drie
q e sub dio alti mebri dionis nunc
posite. Et dic q isepabiliu driaz ac
qde sunt pse alic uo paccns. Na roale
2 mortale sunt drie pse q i sunt pse
hoi 2 ee disciplne pceptile sim. Sz
ee aqlu ul simu sunt drie paccns
q insunt sibi paccns ¶ Vbi nond
e q ista pt du intelli. Vno qde mo sc
ut p drias pse intelligant drie eeles
2 p drias paccns intelligant drie
accidentales. Et q ppa no sunt eelia
set accidetalia oms tuc drie ppe co
phendunt sub driis paccns. Alio
aut mo pot simplr ita intelli ut
sonat ut uz drie pse intelligantur
que dnr attributa ul pdicata pse
2 drie paccns intelligant ille que
dnr attributa paccns. Et q acca
ppa dnr attribilta pse no omnes
drie ppe ophendunt sub driis p
accns. Quis aut istoz sit ucior
intellectus patebit deo dante exse
quentib; ¶ Deinde cum dt. Ille
g que pse sunt distingunt abinui
cem menbra poite sub dionis p
suas ppetates dicens q ille que
sunt drie pse accipiunt inroe .i.
in diffone signata sube .i. eene et
faciunt ad set ille q sunt sm accides
nec inroe sube accipiunt nc faciunt
aliud set tm alteratum. Itē ille drie

q̄ sūt p̄se nō suscipiūt mag̃ et
min⁹ set ille que sūt p accn̄s ⁊ si
sint inseꝑabiles suscipiūt tn̄ iten
sionē ⁊ remissionē. Nā nͦ gen⁹
neq3 dr̄ie diuisiue gn̄s piūt cum
mag̃ et min⁹ de hijs de q̄b3 piūt.
Et rō est q2 ēē cuiuslibet unicuiq3 ē unū
⁊ idem neq3 intentionē recipiens nͦ
remissionē. set ip̄e dr̄ie sunt que
ꝯplent rōnē p diffōnē unicuiq3.
Et diffō ē que signat qd̄ ē ēē rei
Igit̄ tales dr̄ie nō suscipiūt ma
gis et min⁹ set ēē aq̄lū ul' sanū
ul' coloratū quorl3 ē drīa p accn̄s
intendi q2 ⁊ remitti. Est
aūt nōnd̄ q magis et min⁹ ꝓp̄e
in eo ē in quo ē mot⁹. Mot⁹ aūt
nō est in gn̄e n̄ rōe suarū sp̄ez
Vn̄ mag̃ et min⁹ nō attendit
in gn̄e nisi mediantib3 suis sp̄eb3
Et ꝓp̄a coloratū nō rōne sui set
rōne albi aut nig̃ dicit̄ intendi
⁊ remitti set aq̄lū et sanū q2 m
adhoc dr̄ intendi rōe sui. De
inde cum d̄r. Cum ig̃ tres sp̄es re
sumens sup̄ dcās dr̄ones adiungit
dr̄onē t̄ciam. dicens q cū ꝯsiderārē
tres sp̄es .i. tres modi dr̄ie q2 cōis
ꝓp̄a. et mag̃ ꝓp̄a ⁊ hec .s. cōmunes
sint seꝑables set alie sint inseꝑa
biles. Et inseꝑabliū quedā sint
p̄se ⁊ quedam p accn̄s. Rursus
ear3 drīarū que sunt p̄se ⁊ q̄dā
p accn̄s alie sūt p quas gn̄a di

uidim⁹ in sp̄es ⁊ alie sunt p quas
gn̄a dīsa sp̄eficant̄ .i. inēta sp̄ē
ꝯstituunt̄. Set nōnd̄ q hic nō
est alietas real' set sol' rōnis. Nā
eadem drīa ē que gen⁹ diuidit et
ip̄m inēta sp̄ē ꝯstituit. Vn̄ ista di
uisio nō ē penes diūsas res s3 pe
nes diūsas eiusdem dr̄ie s̄m rē
ꝯdictōnes. Alia enī ꝯdictō ē diui
dere ⁊ alia ꝯdictō est sp̄ecificare
Verū est tamē q aūr exponendo
posset intelli fi dīo ⁊ p diūsas diffē
nias ut potest p illas que dnr̄ sp̄e
cificare gn̄a diuisa ille intelligant̄
ꝯplent rōnē gn̄um ⁊ p illas que
gn̄a diuidūt intelligant̄ ille que
ꝯplet rōnē sp̄ez. Et hunc expom
ꝯgruit ex sequentia. Cum enī
omīs h⁹ dr̄ie que sūt aīata ⁊ inaīata
sensibil' ⁊ insensibil' rōl' ⁊ irrōnalis
mortal' ⁊ imortal' sīt dr̄ie p̄se ea
qd̄ drīa que ē aīata ⁊ sensibil' est
ꝯstitutiua sub̄e .i. cen̄ ip̄i⁹ aīal' q ē
gen⁹ q2 al' est suba aīata sensibil'
Set ea drīa q ē mortal' ⁊ inmortal'
rōnal' et irrōnal' sūt diuisiue
aīal' q2 p eas diuidim⁹ gn̄a ⁊ sp̄es
Et iste dr̄ie q sunt diuisiue gn̄ū
sunt ꝯpletiue ⁊ ꝯstitutiue sp̄ez. Nā
aīal diuidr̄ rōl' et irrōnali mortali
et imortali drīa. Set ea drīa
que ē rōnal' ⁊ mortal' ē ꝯstitutiua hoīs
q2 hō dr̄ ēē rōnal' ⁊ mortal'. Set
rōnal' et imortal' ē ꝯstitutiua dei.
Set ille dr̄ie que sunt irōl' et

Marginal notes:
ut rōale ut … semp ē una … id.
nō h' ·ī q̄b3 ē mag̃ ⁊ minus
nō h' q drīa p̄ rō usq3 ad finem

i mor sunt constitutiue i ronabilium animal
Drie go que complent rone generum sunt
diuisiue generum et constitutiue specierum. Sic
enim cum supprime substantie que est genus generalissimum
sit diuisiua dria animati et inanimati sensibilis
et insensibilis drie animati et sensibilis con
gregate ad substantiam perficiunt aliquid quod non
solum est genus sed et est species. Unde patet
quod si taliter sumamus omnes drias eedem
sunt secundum rem drie diuisiue generum et con
stitutiue specierum. Et sic iam diximus
dicta dio non est nisi per diuersas drie
condictiones. Quia ergo eedem drie alio
modo accepte sunt diuisiue et alio modo sunt
constitutiue quia diuisiue dicuntur respectu superiorum et
constitutiue respectu inferiorum. omnis ipsa uoca
tur specifica. i. specierum constitutiue et huius
dreis est maxime opus addiones generum
et addiffiniones. sed non est opus huius di
fferentiis que sunt secundum accidens et sunt
inseparabiles et magis non est opus illis que
sunt separabiles. Est autem notandum quod boetius
in ingenio sic dicit. Quicumque dicuntur su
pponimus animali secundum eam opinionem faciamus
que solem et stellas atque huic totum
mundum animatum esse confirmat. quos et de
orum nomine appellauit. Uetus autem
de intellectu est generice necconstituuntur per
aliquam driam. sed est super omne genus
et omnem driam.
Occurrunt autem alie questiones iusta
lectionem. Et primo utrum drie eentiales re
cipiant magis et minus. Uidetur enim quod
sic quia ronale est eentialis dria hominis et tamen
unus homo dicitur magis ronalis alio. ergo dria
eentialis dici potest cum magis et minus. Ad
istam questionem est dicendum quod dria eentialis non potest
dici cum magis et minus. Cuius ratio ad
primum potest esse quia magis et minus dicuntur ex
cessum et defectum fundatum super participa
tionem alicuius ab aliquo. Unde ubi est magis
et minus ibi stare sunt duo realiter. scilicet par
ticipans et participatum oportet et ibi esse defor
mitatem quamdam habitudinis. Nam aliter se
habet participans ad participatum quod ipsum
participat cum magis et aliter quod ipsum par
ticipat cum minus et aliter et se habet ad parti
cipatum eam. Ista autem non possunt inue
niri in proposito Nam siquis dicat hic
esse duo. scilicet participans et participatum
ponens quod genus sit participans et quod dria
sit participatum quia tamen genus et dria non
sunt duo diuersa secundum rem sed secundum rationem
tamen saluari per hoc non potest hic esse
realiter magis et minus quia ubicumque est
realiter magis et minus ibi oportet esse realiter
ibi duo diuersa. Sed et ad condictio non
saluatur in proposito quia genus ad driam
et ad eam drie semper se habet ex equo sunt
uniformiter sic patet intuenti. Idcir
co est impossibile quod dria eentialis recipiat
magis et minus. Dicendum est ergo
ad argumentum quod dria eentialis potest accipi dupliciter
Uno quidem modo quantum ad ipsam suam eentiam
et sic intelligimus quod non dicitur cum magis
et minus. nec sic dicitur unus homo ronalior alio
Alio autem modo sumi potest quantum ad actum
quemdam ipsam driam communicantem et

roe tali^m pot dici cu mag et mi^9.
Et sic ē un^9 hō dr̄ rōnalior alio.
¶ Sc^do occurrit qd de rōe quā porphi^9
adhuc adducat. Vr̄ enī eē f^a. Q^ua
eē ē act^9 et pfectio rei. Act^9 aūt ē
in paciete et disposito. vt dr̄ in 2°
de aīa. sz paciens pot eē mag et
min^9 dispositū g^o et eē pot recipe i
tensionē et remissionē. ¶ Ad istā
qōnē est dd̄ q est du^x eē qz ē eē
in effectu et eē qditatis ul' eēn^e Po
phi^9 aūt nō loqt nūc de eē in effectu
set lō de eē qditatis. Ex qd̄ pz qz
p̄ mvenit q tales drīe sunt q ōplet
uniuscuiusqz diffonē. p qd dat intelli
gē se loqui de eē q diffō signat eē
qditatis et eēn^e. De isto g^o eē et non
de a^o lō porphi^9. Esse aūt qditatis
et eēn^e totā rei eēn^az et qditatē cō
phendit. Et io idem ē dctū sil ipz
eē sine eēntiā recipe mag et min^9
qz idem sunt. Eēntia aūt rei ē p^m
intre dat^m. Alia uō oīa sunt post
ipam et quodāmō in ipa recepta.
Q^ua g^o intre nō dam^a aliqd ante
eēntiā q sit receptm̄ eēntie et an
omē qd dr̄ cū mag et mi^9 dam^9
ad qd ē receptm̄ ei^9 patet q eēn^a
rei nō dr̄ cū mag et min^9. Et qz
eē eēn^e et eēn^a sunt idē pz optime
dctm̄ eē q eē eēn^e uniuscuiusqz ē un^m
et idem. neqz intēcōnē recipiens nqz
remissionē. ¶ Dicen^m ē g^o ad ar^m
q dispō habet latitudinē et id circo

pot parum dispōni s̄m mag et mi^9.
Nō aūt oīs eēn^a h̄t latitudinē sz i^a q h̄t
latitudinē nō recipit mag et min^9
ppt dctam rōnē. Set s̄m ei^9 pxnes
ipam dr̄ cū mag et min^9.
¶ Ter^o occurrit dubitāc vt^m sit
bn̄ dctm̄ q drīe s̄m actūs dnr̄ cum
mag et min^9. Vr̄ enī q nō qz biai
bitū et tcaibitū sunt drīe s̄m act^9 et
tm̄ n^c mag nec min^9 recipiunt.
¶ Ad istā qōnē est dd̄ q distictio
drīaz eēnliū ab accītalib^9 nō debet
ita sumi ut intelligat^r q drīa qd̄ eēnl'
nō recipit mag et min^9 sz accītalis
drīa oīs intendit possit et remitti qz
hoc inuenim^9 in multis maifeste s̄m
cum oms drīe accītales quaz rō in
indiui^li ōsistit careat intēcōne et
remissione. Oz aūt hoc accipe ita
eē dctū q drīe eēles sunt sine mag
et min^9 ph^c ipm̄ q sunt eēles. Nā
phoc q sunt eēles drīe ōstituunt
eēntiā rei. Esseñ^a aūt rei nō pot
illi rei cu^9 ē eēn^a cū mag et min^9
ouenire ppt assigiatā rōnē. Drīe
g^o eēnles dnr̄ eē sin mag et min^9
qz ph^c ipm̄ q sunt eēnles h̄nt q nō
pnt intendi n^c remitti sz drīe acci^les
dnr̄ ex oppo^to intendi et remitti. Q^ua
phoc ipm̄ q sunt accītales nō h̄nt
q careat intēcōne et remissione
set siq hoc h̄nt ex illa cā h̄nt. Quē
admodū bicaibitū et tcaibitū non
h̄nt ex eo q sunt accītales drīe q nō
recipiunt mag et min^9 set hoc

hnt exco rō ↄsistit in indiuisibili.

Has ē determinantes dnt.
Proposita diōe drīarꝫ nūc
porphi⁹ accedit ad ponend
descriptōnes ei⁹. Diuidr ps ista in
ptes qnqꝫ scdm ꝙ qnqꝫ descriptōnes
drīe ponunt. 2ᵃ ē ibi. diffiniūt aūt
3ᵃ i describūt aūt. 4ᵃ ibi. Assignāt
aūt. 5ᵃ i. Infīi⁹ aūt. ¶ Circa pᵃᵐ
descriptōnē sic pcedᵗ qꝛ pᵒ ponit ꝛ ex
ponit eā. 2ᵒ mouet dubiōnē quādā.
ibi. Nā unde habebit. ꝛ 3ᵒ dubiōnē
soluit ibi. Sed quēadᵐ pbat. ¶ Dicᵗ
ḡ inpᵃ pte ꝙ phy sic determināt.
i. describit drīas specīales. Drīa
ē qua habundat spēs agnē. ¶ Vñ
nōnd ē ꝙ ↄtinentᵃ gnīs ꝛ spēi est
dupˣ. Vna qd ē scdm ī determinatēz
ꝛ scdm hāc ↄtinētiā nō habundat
spēs agnē sed gen⁹ habūdat a spē
qꝛ qcqd pōᵗ spēs sub determinatē totᵐ
hoc sꝫ indeterminatē ponit genus
ꝛ adhuc ampli⁹. Alia uō ↄtinentᵃ
est scdm determinatā ↄphensione di
ffinitōis aut rōnis. Et scdm istam
ↄtinētiā habūdat spēs agnē sibi
pximo una drīa qꝛ drīa specīᵃ pōᵗ
in rōne spēi sed nō pō in roē gnīs
sic patet in aīali ꝛ hoīe ht enī homo
plus ab aīali. i. ꝙ al' in sua diffinē
rōˡᵉ ꝛ morˡᵉ. Aīal' eī scdm porphᵐ
ē ge⁹ hoīs remotū ipm aūt de

sua roē nichil ē hoīs qꝛ al' nᵉ ē nᵒ sba
aīata sensil'. Et ē ḡ ꝙ in roē al' nō
pō nᵉ rōle nec morle q̄ tn̄ pō in rōne
hoīs. ¶ Deīn cum dᵗ. Nā unde ha
bebit. mouet dubiūz q̄ pdicta. Deīn
ē eīn ꝙ ge⁹ nō ht drīas. Nā cuꝫ
drīe sīt opposite ꝛ opposita nō sīt in
eodem. videt genus nō hrē istas
drīas. Est ḡ supple circa hᵉ dubiūᵐ
Nā pqꝛ si ge⁹ nō ht drīas qꝛ nō ht
opposita res ꝛ drīe sūt opposite.
vñ hebūt ipe spēs drīas. vr eī
ꝙ debeāt hrē eas agnē qd ē scdm
loycū ↄtrīa ma eaꝫ sed cū genus
eas nō hēat nō ur ꝙ possit eas
agnē hrē. ¶ Deīn cū dᵗ. Sed q̄ad
solᵗ istā dubiōnē dicēs ꝙ sic pbat
pparatēr ge⁹ ht sꝫ se omēs drīas
suarꝫ spēꝫ ptate sed nllaꝫ ht actu.
Et sic nō fit ad exhns q̄ nō sūt. i.
ex nō ente. neqꝫ sūt actu opposita
sed solū in pō. ¶ Est aūt notanᵐ
ꝙ spēs sūt ꝛ ↄstituūᵗ p acceptōēz
suarꝫ drīaꝫ. vñ si eas nō acciperent
agnē sed ex nichilo fiet tunc ad exnᵗ
eēt. ¶ Itē nota ꝙ actus ē distinctꝰ
ꝛ determinatꝰ pōᵉ. vñ si ge⁹ hret ac
tu suaꝫ spēꝫ drīas dicēt tunc ge⁹
distincte ꝛ determinate suas spēs ꝙ
ē fām. Nā a noīe aīal' nō pō distincᵒ
ꝛ determinate nec hō nᵉ eq⁹ nᵉ aliqᵃ
spēꝫ ei⁹. Et iō nllam taliū drīaꝫ
ht gen⁹ in actu. ¶ Deīn cum dicᵗ

2a diffª dra

diffiuit. Ponit alia descriptione drie
circa quod duo facit quia primo ponit et expla
nat descriptionem drie. 2º uero reddit ro
nem cuidam dicto in ea. i. Rebus enim ex ma.
Dicit ergo quod diffinitur et hoc modo phys dm
quod dria est que pr de plurib differentib spe
in eo quod quale quia ro[na]le et mor[ta]le pr de
hoie in eo quod dr quale est ho et non in
eo quod qd est ho quia nob interrogans qd
est ho conuenit est nos dicere sui uidere
quod est al. Set igitur uel interrogan
quale qd est ho conuenienter assignbim. i. Re
spondebimus quod est qd ronale mortale. ¶ Est
autem notandum quod ista descriptio conuenit
optime de driis gnalibus set non con
ueniat de driis que constituunt spem spa
lissima que sunt uere drie spales. Oix
enim dria est nisi conuertitur cum eo aut eius
complet terminatur uz cum ipsa spe.
Vnde si sensibile non sit de plurib pdicabile
nec dria que cum eo conuertitur et complet
eius essentiam est pdicabile de plurib. Et
ideo ronale quod complet diffonem hois et con
uertitur cum eo pr de una sola spe que est
ho. Si autem sit pdicabile spes de
multis spebus sicut se habet spes subalter
na pdicabitur tunc de multis spebus
et dria que complet essentiam ipius. Vnde
sensibile que complet diffonem al de
multis spebus pr de tali ergo dria intelli
gitur ista descriptio. Diceret forte
autem aliquis quod et dria spe[ci]ca est pdu
de plurib spebus. quia ipsa non ponit

determinatum genus de se nec determinatam
spem sicut ronale id qd habet ronalitatem non
ponit. Vnde quicquid det habens ronalitatem
siue tale siue non de illo potest ronale pri.
Set ista sunt puerilr dicta. Nam si
dria non potest determinatum genus nec det
minatam spem potest tunc pdicari non
solum de plurib differentib spe set et de omnibus
gnaliter quod est falsum. Et quia est dicens det
minate potest id qd diuidit necesse est quod
dria ponat determinatum genus quia ipsa est
diuisiua generis non obstante quod dria non
participat genus. Oportet et quod ponat de
terminatam spem quia aliter non determi
naret genus quod diuidit ad unam certam
spem. Intelligitur ergo dicta descriptio aut
de driis quibus circuloquntur una dria
specifica aut de dria specifica que consti
tuit spem subalternam. ¶ Deinde
cum dicit. Rebus enim. reddit ronem
eius quod dixerat driam pri in quale
dicens quod in rebus constantibus ex ma et
forma uel habentibus constitutionem ad similitudinem
et proportionem materie et forme ipsa supple
forma est qualitas set spes habet consti
tutionem ex genere et dria sicut ex ma et
forma. Et sicut statua ex ere est ut
ex ma set ex figura ut forma. Sic
etiam ho communis spal. i. que est spes sibi
quod proportionatur consistit ex genere ut
ma et ex dria ut forma sed hoc totum
al ronale mortale est totum compositum
quod est ho sicut illic totum compositum est

ere et figura est statua. Differentia ergo est ut forma et forma est qualitas et qualitas praedicatur in quale; unde omnis differentia praedicatur in quale.

¶ Deinde cum dicit Describunt autem ponit tertiam descriptionem differentiae, dicens quod philosophus dat quandam quae est supple differentia per se. Describit philosophus hoc modo: Differentia est quae apta nata est dividere ea quae sunt sub eodem genere. Nam rationale et irrationale dividunt ab invicem hominem et equum quae sunt sub eodem genere quod est animal. ¶ Est autem notandum quod aliter dividitur genus per differentias essentiales suarum specierum et aliter per accidentia propria ipsarum, quia per essentiales differentias dividitur primo et immediate sed per accidentia propria dividitur post ea quae iam supponunt divisionem factam. Nam risibile et inrisibile praesupponunt ordine naturae hominem et equum et per consequens praesupponunt ordine naturae et si non ordine temporis factam divisionem animalis in hominem et equum per rationale et irrationale.

¶ 3a descriptio differentiae

¶ Deinde cum dicit Assignant etiam ponit quartam descriptionem differentiae dicens quod philosophi etiam assignant, id est describunt differentias dicentes quod differentia est qua differunt a se singula sub genere contenta, non enim species differunt secundum magis quia utrumque secundum genus, quia irrationalia (bruta) et nos sumus animalia sed rationale additum animali separat, id est differre facit nos ab ipsis. Similiter enim rationales nos et dii secundum opinionem ponentem astra animata et noscentes ea deos, sed mortale appositum rationali separat, id est differre facit nos ab eis. ¶ Notandum est quod cum dicitur differentia esse qua differunt a se singula non sic intelligitur ut omnia quae diver-

¶ 4a

sa sunt ab aliquibus sint diversa aliqua differentia alia a se. Sed et species differunt ipsis differentiis quae non sunt species sed sunt ad speciem. Differentiae vero non differunt aliis differentiis sed differunt se ipsis. Verum tamen est quod magis proprie loquendo ut accipitur ex quinto metaphysicae differens omne differt aliquo ab eo a quo differt sed diversum se ipso potest esse ab alio diversum. Unde differentiae quae se ipsis ab invicem distinguuntur proprie loquendo dicuntur potius diversae quam differentes. ¶ Deinde cum dicit Intuentes autem ponit quintam descriptionem differentiae dicens perscrutantes, id est intime et subtiliter considerantes dicta philosophorum dicunt ipsi differentiam esse non quodlibet eorum dividentium ea quae sunt sub eodem genere sed quod dividit et dividendo conducit genus ad esse speciei et quod est pars eius quod est esse, id est essentiae rei. Nam aptum natum navigare licet sit proprium hominis non est tamen eius differentia. Et tamen dividendo aliis differentiis. Animalium enim haec quae nata sunt ad navigandum illa vero minime, per hoc dividentes nos ab aliis. Sed aptum natum ad navigandum non est completivum substantiae, id est essentiae hominis sed ipsam completam praesupponit. Unde divisio animalis per ipsum non fit primo et immediate sicut supra dixi, neque est pars essentiae sed est quaedam eius scilicet hominis completi aptitudo. Et ideo non est talis quales sunt differentiae quae vocantur specificae. Erunt ergo secundum hoc differentiae specificae quaecumque faciunt, id est constituunt alteram speciem et accipiuntur, id est praedicantur in eo quod quale.

5a

¶ Notandum est autem quod differentia secundum re-

non est pars speciei quia pars rei de totalitate non pre-
dicatur. Differentia autem predicatur de specie. Est tamen pars essencie
secundum rationem diffinitionis, quia diffinitio est quasi signans
essentiam integram ex genere et differentia. Pars autem
cuiuslibet diffinitionis est totum diffinitum secundum
rem, scilicet ipsum exprimat secundum unum maximam conditionem
perfectionis sue. ¶ Item nota quod differentia
habet multiplicem actum. Nam speciem facit
copiosiorem esse in actuali continentia quam
sit genus. Habet etiam genus qualificare suo
modo. Dividit etiam genus in suas species.
Species autem a se differre facit et esse spe-
cificum complet et constituit. Ratione itaque
primi datur in ipsa descriptione prima. Ratione
secundi datur descriptio secunda, sed propter tertium datur de-
ca descriptio tertia. Ratione vero quarti assi-
gnatur quarta descriptio. Set propter quintum
datur descriptio ultima. ¶ Quamvis autem
in nobilibus sit multa dubia declarata
tamen adhuc restant alique questiones declaran-
de. Et primo queritur an sit bene dictum quod species
habent differentias agere. Videtur enim quod non, quia
species habent esse per suas differentias. Si ergo haberent
differentias agere haberent etiam tunc suum esse
agere. Set hoc est falsum quia genus est in-
perfectum respectu speciei, perfectum vero non habet
esse ab imperfecto. Falsum est ergo quod species ha-
beant differentias agere. ¶ Ad istius questionis
evidentiam est considerandum quod dupliciter quantum ad pre-
sens spectat potest haberi aliquid ab ali-
quo. Uno quidem modo sicut ab agente et
alio modo sicut a materia. Quicquid hoc modo habet

agnantem formam suam sicut ab agente
et sicut a materia habet ipsam ab eo a quo ipsa forma
advenit. Sic ergo dicere possumus in proposito
quod species habent differentias ab aliquo sicut ab agente
et ab aliquo sicut a materia. Sicut ab agente di-
cere possumus quod eam habet ab ipso intellectu
vel ab ipsa ratione dividente genus per di-
versas differentias in diversas species. Unde
et per tanto ipsa compositio speciei ex genere et differentia
dicitur compositio rationis. Verum est tamen quod ista
dicuntur secundum logicam acceptionem quia modo presen-
tium exponemus logice que est scientia rationis.
Sicut autem a materia habent species suas differentias
ab ipso genere. Sicut enim materia de se est imper-
fecta et perficitur in composito per formam, sic etiam
genus de se est imperfectum et perficitur in
specie per differentiam. Sicut etiam materia de se non est
determinata ad hanc formam vel ad illam
set sub quadam indeterminatione se habet
ad utramque, sic etiam genus non est de se deter-
minatum ad istam differentiam nec ad illam
set habet se ad utramque secundum quandam indeter-
minationem. Sicut etiam materia est in potentia ad formam
antequam sit determinata ad ipsam per actio-
nem agentis, sic etiam genus est in potentia ad di-
fferentiam antequam sit determinatum ad ipsam
per actionem intellectus aut rationis ipsum di-
videntis. Et propterea quicquid adhuc quod res
formata dicatur habere formam ab eo a quo forma
advenit, sicut a materia sufficit quod ipsum de
se sit in potentia ad formam, sic etiam ad hoc quod
species sicut a materia dicatur habere differentias a ge-
nere sufficit quod genus de se habeat differentias

no inactu s; inpo solu. ¶ Quand
e g° ad ar^m q pfectum no ht ee ab
pfecto n° sic ab agente n° sic a forma bn
tum fit r accip^r ee ab ipso sic extrin.
Et hoc sps fit r accipit drias r ee ex
gne. ¶ Sco qrat utru sit bnd^m
q dria e qualitas gnis. Vr enim q
no qr idem no e qualitas r qualitatis
subm. Dria aut r genus no sut di
use res s; una g° dria no e qualitas
ipius gnis. ¶ Ad istu qonis euiden^am
e notnd q qualitas e modus an^m sig
e qr ide respondet ad qone que se
ht r ad qone quale se ht. Modus
aut importat determinatone qda
vn r dici osuent q modus e termina^o
adiacens rei. Qualitas g° sm sui
uocabli pprietate uit determinatone in
portare. vn sm hoc id dicam ee
qualitate quo determinat po sbi.
Est aut in subto po adee subale r
po adee actule. Id g° quo termina
po adee sibi subale est qualitas
subal set id quo determinat po sbi
adee actule e qualitas actulis. Et
h sm e for actul s; sm p^m e forma
subal. Sic aut inre determinatur
po me adee subale p forma subale
Sic r in re ul osideratone ronis de
terminat po gnis adee specificum
p driam specifica. Et idcirco qa ad
forma subal genis dr qualitas me sic
etia dria specifica genis dr quali
tas gnis. Et ptanto ipm ge^r ponit
se hre ad pportone me r dria ad pportone
forme. Na reali n dria e ipa forma pa
tis nec genus e ma qr tnc sic forma
et ma int se differut reali sic r
genus r dria int se reali differet.
Et sic p9 integralis de toto no pr
sic r nec genus nec dria pdicaret de
spe ut m q; tam e falm ht tm se genus
ad pportone me r dria ad pportone
forme. Quia sic p formaz determi
nat po me. Sic etia in rone per
driam determinat po gnis. Et qr
determinable dr qd r determinans q^a
le genus q e determinable pr inqd
r dria que e determinans pr inquale.
¶ Ad ar^m itaq patet rsio. Na
in osideratione ronis fit determinato
gnis p driam. Et idcirco sufficit
q genus et dria sint diuisa in osideratione
r conceptu ronis.
¶ Tercio qrat utr^m dria oducat
ad ee. Vr enim q no qr ee e singl^rm
dria uo no trahit genus ad sin^rria
set ad spes g° dria non oduc ad ee.
¶ Ad istam qone est dd q ee s sua
ppria rone dicit actu r pfectone
eentie. vn ncium est q ex eo sit
mat determinatu e eenle ex quo
accipit r ht certa r determinata p
fectone eentie. Tale aut pfectonem
no ht genus actu ex se ipso qr noie
gnis no po una determinata eentia

set poci ponitur p p̄m inl'te s'b q̄da
indeterminatē. Hec differentia specifica ē q
suo noīe unā determinatā ēen etiam certi
ficat. Et ppria ex differentia specifica accipit
gen' certā et determinatā ēen per fectio
nē 2p q̄ns oportet q exipa trahat cer
tum et determinatū ēe. Bñ g̃ dc̄m
est q differentia specifica cōducat ad ēe. Ad
ar'm uō d̄ ē dd̄ q ēe ēēnle p° ē ipi' speci
et ad tale ēe cōducit differentia specifica s3 esse
q p° est singlarū ē ēe accñle.

Propriū uō quadrifariā.
Posq̄ in s'rioribus determin
auit porphi' de pdicabilib3
q̄ ēēnlr pnr. In hac pte determinat
de ill' que pnr acc̄nlr. Et circa hoc
duo fac' q2 p° determinat de ppo 2°
aūt determinat de accñte ibi. Accns
est. Ro aūt ordīs ē satis ī pmā.
Nā pdicāta pse s'it pora pdicatis
p accñs. Et io p'u' agit' de ppo q̄
de accñte. Dic̄ g̃ in p̄a pte q phy'
quadrifaria diuidit ppriū q2 q
accid' alic̄ soli speci 2 si nō ōāt om̄i
dicit ppriū sic̄ quenit hoī ēe me
dicū uel geometrā. Et qd̄ quenit
alic̄ speci om̄i qd' set nō soli dicit
etiā ppriū nō tn̄ absolute s3 ī ordi
ne ad ad sic̄ hoī ppriū est ēe bipe
dem in cōpone ad quadrupedia. Et q
ē alicui speci q' om̄i qd' 2 soli set
tn̄ aliq. i. in aliq° determinato tp̄re
2 nō semp sic̄ canescē q' oī hoī et
soli 2 tn̄ aliq q2 in senectute. Set

quartū ppriū ē qd' cōuenit oī et soli 2 sēp sic̄
risibile quenit hoī q2 et si nō semp hō
actu rideat sēp tn̄ h't nālē aptitudīē3
et risiblē dr̄ nō q2 actu rideat set
q2 est aptus natus ad ridend' 2 hoc
semp ē ei. s. hoī nāle sic̄ equo quenit
ēe inibile hec 2 sūt q̄ ppre appellant'
ppria q2 cōuertunt' cum h3s quorum s't
ppria. Omīs eni eq' est inibile 2 q̄d ēe
inibile ē eq'. Est aūt nōnd' q in
quol3 mō ppor' oz refuari aliqua
ueri ppri3 cōdicionē. Sūt aūt cōdiciones
ueri ppri3 ī ēe om̄i et soli 2 semper
Aut g̃ refuat' cōdictō q̄ ē inēē soli
et sic ē p'm' mod'. Aut refuat' cōdi
tio inēē om̄i et sic ē 2us mod' aut
refuant' iste due cōdictōnes q̄ sūt
inēē om̄i et soli et sic ē t'ci' modus
aut 2 refuant' om̄s tres cōdictōes
et sic ē quart' mod'. Et illa autē
cōdictōne que ē inēē semp nō sūt
q's mod' q2 q n° soli 2 n° om̄i inest
quicūq3 in sit semp ē attributū speci
p accñs. Hem inuid'r. Accns
est qd' adest. Prosequit' de accñte.
Et circa hoc tria fac'. q2 p° po' unā
descptōnē ei' 2° po' ei' diuisionē. i. di
uidit aūt. 2 t'cio adiungit descriptiones
alias. ibi. Accns est qd' cōtingit. ul'
difficult aūt. Dic̄ g̃ in p̄a pte q accns
ē qd' adē 2 abē sīe pt' corrupcōne
ei' sic̄ albedo pot' ligno adēē 2 abēē
absq3 eo qd' corrūpat'. Hem accñs
dicit. Dic' aūt ind'ua po' ei' diuisionem

Color potest ad duo [illegible]
ad subiectum cui inest et sic est accidens
et ad ea de quibus [illegible] praedicatur et sic est genus

dicens quod accidens dividitur in duo quia in accidens separabile et accidens inseparabile quia dormire est homini accidens separabile, nigrum vero esse est accidens inseparabile. Est autem notandum quod ista divisio videtur repugnare descriptioni posite quod adesse et abesse separabile est. Et ideo ostendendum qualiter descriptio sit intelligenda addit porphyrius hanc divisionem ut ostenderet quod non quodlibet accidens potest adesse et abesse secundum actum essendi sed dicitur posse adesse et abesse secundum actum intelligendi. Et ideo convenienter exemplificat dicens quod nigredo accidit corvo et ethyopi inseparabiliter quantum secundum actum essendi et tamen abesse possit quantum ad actum intelligendi quia potest enim intelligi corvus albus et ethyops nitens candore preter corruptionem subiecti scilicet corvi et ethyopis. // Deinde cum dicitur Diffinitur autem adiungit alias duas descriptiones accidentis dicens quod sic etiam accidens diffinitur philosophi quod accidens est quod contingit eidem inesse et non inesse. Differt autem ista descriptio a prima quia prima datur secundum inherendi actum sed ista secunda datur secundum inherendi possibilitatem. Alia descriptio est quod accidens est quod neque est genus nec species neque differentia neque proprium semper autem cum est actu est in subiecto consistens. // Ubi notandum est quod ista descriptio non est intelligenda quod res que est accidens non possit esse neque genus neque aliquod quatuor predicabilium quia hoc est falsum. Videmus enim quod color est genus et albedo est species et tamen utrumque istorum est accidens. Sed illa descriptio pro tanto vera est quia quamvis eadem res possit esse accidens et aliquod aliorum quatuor predicabilium quia intentio accidentis ei attribuitur ratione sibi de quo per accidens predicatur intentio vero generis ei attribuitur ratione eius de quo per se predicatur. Et sic nulli intentio nullius quatuor predicabilium convenit ratione subiecti de quo per accidens predicatur cum attribuitur sibi intentio accidentis. Ultimo porphyrius continuans dicta addit dicenda ad unumquodque quod determinatis omnibus v predicabilibus que in principio huius libri sunt proposita determinanda scilicet genus species differentia proprium et accidente dicendum est communitates que sunt eis communia et que propria singulorum. Ad pleniorem intelligentiam predictorum oportet inquirere de aliquibus. Et primo queratur utrum proprium distingui debeat contra accidens. Videtur enim quod non quia pars non debet distingui contra totum. Sed proprium est pars accidentis. Cuius ratio est quia omne ens est substantia vel accidens sed proprium non est substantia ergo est accidens. Non debet itaque contra accidens distingui. Ad istius questionis evidentiam est considerandum quod accidens duobus modis sumi potest. Uno quidem modo secundum quod dividitur contra substantiam et distinguitur ultimo in ix predicamenta accidentium. Et de tali accidente loquendo nullum potest dari medium inter substantiam et accidens quia hoc modo dicitur accidens omne quod natum est esse in subiecto et substantia est id quod natum est non esse in subiecto. Et inter ista nichil cadit medium sicut nec inter affirmationem et negationem. Hoc ergo sumendo accidens ipsum proprium est pars accidentis et contra accidens non dividitur quia cum de proprio sit natum esse in subiecto oportet omne proprium esse accidens hoc modo. Alio autem modo accidens sumi potest secundum quod distinguitur

9 pdicatu pse q m uocat actus id pom
qd p actus pr. Et isto mo actus su
mendo dat bn me m int subam et
actus sic e ipm ppriu qz nec e suba
nec pr p actus set pse. vn pz q isto
mo sumedo actus ipm ppu no e ps
actius s3 diuidit 9 ipm. Et hc mo
ponit h actus unu de v. pdicabilibz
Tercio grat utru unius et eidem po
ssint ee multa ppa accipiendo ppu lar
ge p omi pdicato pse. vr eni q no
qz ppa 9unt et ceunt ab eo cui sut
ppria set ab uno inqm unu no pue
n unu ut hz in li o de g nione g no
pnt ee multa ppa unius. Ad ista
qone e dd q cum na sit determina
ta ad unu et 9sequuto ppu ad sbm s
9sequuto nal oz q unius subi sm
unu gradu sue nal pfectois non
possit ee i mete n unu ppum. Verz est
aut q i uno et eode subo possunt acci
pe no tm unu s3 etia multos pfectio
nis grad qz gradu specificu et grad 9
gnales. Et sm hos mltiplicas gra
dus pfectois nal unius et eiusde rei
pnt ei 9re multa pse accia. Quead
hoi inqm aial 9 ee aptu natu sentire
set inqm ho 9ueit sibi ee aptu natum
rocinari. Vltius aut sm e unu et eiu
dem gradu pfectois nal pnt ei
9ire mlta pse accitia no tn imme te.
Et ro h9 e qz ab uno quoda ordine
oz i multitudine deuenire. Dr g ac
cidenia pse attributa rei sm unum
gradu sue pfectois nal sic mlta
ncce e q ab illo uno gradu pfectois
i multitudie pp ordine qda deueniat
ita qz imme te pfluat ab ipso unum ppu
et illi ppz mediante pfluat a d illo
me te pueniat aliud et sic de ceteris. Quad
ab hoie inqm ho forte q ppo puenit
aptitudo ad roanand. Et hac me te
puen ab ipso aptitudo ad admirand de
uisis. Et hac me te pfluit ab ipso
ultius aptitudo ad respondendum ul ad rid
d. Sic g patet quo unius rei pnt ee
mlta ppa et quo no. Ad r m aut ia
solutz e. Na qmuis ab uno inqm u
nu no pueniat imme te n unu tn ab
uno i qm pl'a pnt puenire plra et
ab uno inqm unu pnt mediate plra
puenire s3 i me te unu tm. Tercio grat
utru ppu sit assignand sep inaptitu ne
Vr eni q sic qz actus sut singlriu
set ppa sut p a attributa ulium. g ppa
oia sut assignanda i aptitu re. Ad ista
qone eciam e attendend q q dam
sut ppa q i portat actoes aut passes
quasda. Et qz actoes et passes sunt
singlrium. ppa uo sut ulium ideo ulr
ista ppa sut assignanda aut inaptitu ne
aut subdisiune a qda oppoita p. Inap
titudine qde sic risibile q dr aptitudinem
e ppu hois. Subdisiunctone uo sic dr
corpis mobil est quiescere ul moueri
Queda aut alia ppua sut q i portat
actus quosda formales. sic hre tres
angulos equales duobz rectis non

no h q ppa actu sit dia

9

i portat actone a° pane sz quedaz
formale actu. Et talia ppano oper
inaptitudine assignare. Imo etia
gen° q e sm aptitudine inueniri ee
9 rone ipam. Na tangli pp° est
hre tres qz deuciat sic tangis oz
q heat tres anglos equales duobz
rectis. Ad m aut no 9cludit. Na
act9 eendi zactus qui sut passioes
aut actones sut singlri m. Sz actus
qui dnt formalitates qualda coes pnt
ee p ulru.
Quarto qrat ut m omne actus
possit ad ee z ab ee subo pt corrupcione
ei9. Vr eni q no qz mors z corrupo
sut actua p actus z tn sbo no ad
ueniut sine corruptone ei9. Ad
ista qone dicit qda q mors et cor
rup° sut actua pse z no actua p
actus. Set istud nichil e. Na ac
ciday a pse no corrupiut sbm suu sz
mag ipm 9sequnt mors aute
z corrup° natio corrupiut id e aduei
unt. Vn no pnt ee acty a ei9 pse. Et
io dicit aly q corrupiut mors et cor
ruptio id e aduenit q m ad ee i essen
z q m ad ee eendi no tn ipm corrum
pit q m ad ee eentie z q m ad actuz
intelligendi. Set nec z ista po est
oino sufficiens. quius forte posset a
liq° mo tollerari. C m vo e q hoc
pprie debet attribui c l ibz q e de
roe sua. Est aut de roe mortis et
corruptonis corrup°. Vn hoc eis
debet pprie attribuiz. q corrupat
re. qz aduenite morte dr mori et
aduenirete corruptone dr res corrupi
Verz est tam q res que aduenite
morte desinit ee no est subm mor
tis. Cui9 dedario e qrdem e sbm
hitus et puonis mors aut et uita
opponunt ut hitus et priuo subm
aute uite est mia que e sbm aie in
fluencias uita. Vn illa z mia e subm
mortis. Et qz mia prima e ingenita
z i corruptilis ut het p° phycorz patz
q hunc subo adsut z absut uita et
mors sine corruptone ei9. Et sicut
dictu est de morte intelliud e de corrup
ne qz qd p corruptone tollit no e sbm cor
ruptonis set tmin9. Subm autez
corruptonis z gnonis e mia q manz.
Pot z dici q dcta destrip° intellr
de actuitib positis z no de priuacius.
Quinto qrat utru coruus post
determinati tpus possit intelli albus.
Vr eni q no qz intelletus no e i possi
biliu set inpossibile est coruu ee albu
g° no pot intelli coruus alby. Ad
ista qone dicit qda q coruus pot
fieri z ee albus q si uerz e tuc no
est dubiu q pot z alby intelli. Im
pole ei e fi qd intelli no pot. Qd
tam de hoc sit hoc semp mai9 est
q coruus inq m coruus no est niger
set inq m hic coruus. Et qz pot in
telli coruus inq m coruus no inte
lligendo hunc coruu pot optime
intelli coruus inq m coruus intelli
gendo ipm ne ee nigru. Vn patet
q nigredo est sepabil a coruo q m

ad actu intelligendi et ex cognitia potest
intelli coruus albus. Quia sicut cor
uo inquantum coruus non conuenit nigredo
opertet quod coruo inquantum coruus non re
pugnat albedo. Ad argumentum itaque est
dicendum quod non est impossibile ymo est necesse cor
uo inquantum coruus non repugnare al
bedinem.

Omnium quidem est. Postquam de
terminauit porphirius secundum
sui de omnibus quinque predicabilibus
In hac parte quinta determinat de com
munitatibus et differentiis ipsorum. Et circa hoc
duo facit quia primo ponit conuenientias in quibus
omnia conueniunt. Secundo ponit conuenientias in quibus non
conueniunt omnia sed quedam. ibi. Commune est autem generi.
Dicit ergo in prima parte quod commune est
omnibus v. predicabilibus de pluribus pre
dicari. Ubi est aduertendum quod actiuus ponitur pro
de indiuiduis. et species de hiis uniuersalibus
que continent indiuidua. Ubi no
tandum est quod ea que ponuntur pro de uniuersalibus
que consequitur naturam uniuersalium. Que autem
consequuntur naturam uniuersalium sunt de ipsis per se
predicata. Accidentia autem per se predicata sunt
appellantur propria. Unde patet quod propria
que ponuntur de uniuersalibus et postremis de indiui
duis. Accidentia vero que ut hic sumuntur
non sunt predicata per se propterea oportet quod con
ueniant indiuiduis quibus. De
inde cum dicitur. Commune est autem generi per
sequitur communitates in quibus solummodo ali
qua conueniunt. Et diuiditur hec pars in par
tes quatuor. Quia primo comparat genus ad a
quatuor. Secundo comparat differentiam ad alia

tria. ibi. Commune est ergo differentie. Tertio comparat speciem ad
alia duo ibi. Speciei autem et proprio. Et quarto
comparat proprium ad accidens. ibi. Restat ergo de proprio.
Prima pars adhuc diuiditur in partes
quinque. Quia primo comparat genus ad
differentiam. secundo ad speciem. ibi. Genus autem et
species. tertio ad proprium. ibi. Generis autem et proprii
quarto ibi. Generis autem et accidentis. Et quinto
colligitur numerum comparationum. ibi. Contingit
autem unumquodque. Primo autem ponit
conuenientia generis et differentie dicens quod genus
et differentia in hoc conueniunt quod continent species quia
neutrumque ipsorum est super speciem. Et similiter
sunt continentia inferiorum sed tamen genus est continentius
plurium specierum quam sit aliqua differentia diuisiua ge
neris. Est autem notandum quod quia genus pro
portionatur materie et differentia proportionatur forme
continentia generis est continentia materialis et continentia
differentie est sicut continentia formalis. Item genus
et differentia in hoc assimulantur quia sicut quicquid
predicatur de genere per modum generis omne est quod predi
cetur per modum generis de speciebus sibi generi
contentis. Sic etiam quicquid predicatur de differentia per modum
differentie omne est quod de speciebus sub differentia contentis per
modum differentie predicetur. Item conueniunt quia sicut
perempto genere perimuntur contenta sub
genere sic et perempta differentia omne est quod perima
tur ea que sub differentia continentur. Secundo
cum dicitur. Proprium autem generis. Ponit
diuersitates generis et differentie dicens quod proprium
est generis de pluribus predicari quam differentia et alia
predicabilia. Et hoc intelligitur de differentiis que
genus diuidit et non de illis que genus consti
tuunt. Item genus continet differentiam in
potentia. Item genera sunt priora differentiis sub

se ponis. Vn̄ et sublato gn̄e p intell
tollunt̄ dr̄ie. Set drīis gen⁹ diuid'
tib; sublatis omib; qm ad actu intelldi
adhc pot intelli gen⁹ eo q infiora nō
sut de intellectu ronē sriorꝝ. Vez tamē
q ī actu eēndi gen⁹ sine drīis diuden
eē nō pot. Itē ge⁹ pr̄ inqd set drā
pr̄ inquale. Amplius gen⁹ pximū
cuilibet spēi est unū set drīe dr̄ q sr̄
plres. Hoc aūt est ueru de drīis ac
cidentalib; set drīa eēnl' ꝛ ppria atq;
specialis nō est n̄ una uni⁹ spēi. Su
mit̄ enī ab ultimo gradu pfectōis
eēntie qui ē unus. Itē gen⁹ ē sile
mē ꝛ drīa ē silis forē. Deīn cū
dr̄ gen⁹ aūt ꝛ spēs. Cōpat genus
ad spēs. Et primo penes ɔ̄ueniētiā di
cens q gen⁹ et spēs ɔ̄ueniunt in hoc q
est p̄dicari de pl'ib;. Et ē hic pmo
de spē inqm spēs ut dic̄. Itē ɔ̄ueniunt q
sut p̄ora infiorib; de qb; pr̄. Item
qdlibet ipoꝝ ē totū qddam suorꝝ in
fiorū. Scd̄o cū dicit. Differt
aūt. ɔ̄pat ipa penes drīas dicens
q drūt q gen⁹ continet spēm set
spēs nō ɔ̄tinet gen⁹ q gen⁹ de pl'i
b; dr̄ qm spēs ꝛ oꝫ gen⁹ p̄iacē ī in
tellectu ant̄ spēm. Et cū i format
specialis drīa pficat .i. ɔ̄stituit spēz
Vn̄ ꝛ p⁹ ē gen⁹ qm spēs. Nam intrē
pto gn̄e intimit̄ spēs set nō eq̄.
Et sic ē spēs ut hō. oꝫ q sit aial q ē
gen⁹ ꝛ nō eq̄. Gn̄a ē de spēb; pr̄
uniuoce set spēs nō pr̄ de gn̄e. Itē ge⁹
ɔ̄tinēa ultatis hundat a spē q
ē utiusq; set spēs ɔ̄tinen⁹ diffoīs
hundat a gn̄e specificas drīis. Itē
spēs nuq̄ fiet gn̄alissimū ꝛ gen⁹ nuq̄
fiet spālissimū. Deīn cū dicit.
Cōmūe aūt et ppriū. ɔ̄pat gen⁹ ad
ppriū. Et p° penes ɔ̄ueniētiā dicens q ge⁹
et ppriū ɔ̄ueniunt in sequēdo spēm q
si est spēs sequit̄ q sit gen⁹ ꝛ q sit
ppriū ei⁹. Itē ɔ̄ueniunt q sic gen⁹ eqa
lit̄ pr̄ de suis infiorib; sic ꝛ ppriū
equalit̄ pr̄ de qb; pr̄. Item utrūq;
ipoꝝ pr̄ uniuoce. Scd̄o cum dr̄. Di
fferet. Ponit ipoꝝ drīas dicēs q
differunt q sic gen⁹ p⁹ ē spēb; ita ē
est p⁹us ppriis spēꝝ p drīas p'q ppa ge⁹
p separatio diuidr̄. Itē gen⁹ pr̄ de pl'ib;
spēb; set ppriū de una sola. Item
ppriū pr̄ ɔ̄uisim set ge⁹ nō ɔ̄uertit̄ cū
spē. Itē ppriū inē uni soli spēi s; ge⁹
nō inē ei soli. Item destructis spēb;
simil' destruunt̄ ppa s; tn̄ qm ad actm
intelldi nō interimunt̄ gn̄a destrc
tis spēb;. Deīn cum dicit gene
ris uō ꝛ accntis. Cōpat genus
ad accns. Et p° quo ad ɔ̄ueniētias dicēs
q ge⁹ et accns in eo ɔ̄ueniunt q ē pr̄
de pl'ib;. Scd̄o cū dr̄. Differt pot
ipoꝝ drīas dicēs q drūt q genus
ē p⁹ spē set accntia sunt posteriora spē.
Item ea que pticipant gn̄a ptici
pant ipa equalit̄ s; accntia nō ptici
pant̄ equalit̄ ymo recipiunt mag
ꝛ min⁹. Itē accntia sut p̄nr in indi
uiduis set gn̄a et spēs sut p̄ora in
diuiduis. Itē gn̄a pr̄ inqd
s; accntia pr̄ inquale ul' quō se

habet. Sic g° deum e quo genus drat ab alijs. Deinde cum d[icit] Co tingit. colligit num[er]um q[ua]p[ari]oni que hic ponu[n]t[ur] dicens q[uod] q[ua]tingit un[u]m q[uo]dq[ue] v[niversa]l[e] p[re]dicabilium q[ua]pari ad alia q[ua]t[uo]r. ita q[uod] si hoc videret[ur] f[ier]e v[el] vi[derentur] ib[i] q[ua]t[uo]r q[ua]p[ar]ones z p[er] q[ui]n[que] mu[l]t[iplicatu]r fi[eri]t xx. s[ed] t[ame]n cu[m] p[ri]m[u]m q[ua]p[ar]et ad q[ua]t[uo]r. s[ed] po stea ad t[er]tia sequentia eo q[uod] iam erat q[ua]patu[m] ad p[ri]m[u]m. q[uod] primu[m] q[ua]pabat[ur] ad p[ri]m[u]m z t[er]tium q[ua]p[ar]et ad duo sequentia z q[ua]rtu[m] q[ua]p[ar]et ad q[ui]nt[u]m restat q[uod] fiunt in uniu[er]so q[ua]pones q[ua]t[uo]r. tres due una quest x. Deinde cum d[icit] Co[mmun]e g[enus] dr[ia]e q[ua]pat dr[ia]m ad alia t[ria] et primo ad sp[eci]em. 2° ad p[ro]p[ri]um. ibi. dr[i]a no[n] z p[ro]p[ri]u[m]. 3° ad a[cci]ns ibi. dr[ia]e no[n] z acc[iden]tia. Co[m]pat aut[em] p[ri]° dr[ia]m z sp[eci]em p[er] co[n]ve[n]ientias dicens q[uod] co[n]ve[n]iunt i[n] hoc q[uod] equalit[er] a suis inferi oribus p[ar]ticipant[ur]. It[em] co[n]ve[n]iunt i[n] hoc q[uod] semp[er] adsu[n]t z co[n]ve[n]iunt suis inferi oribus. Se[cun]do cu[m] d[icit]. Propriu[m] aut[em] po[n]it p[ro]p[ri]a dr[i]as dice[n]s q[uod] p[ro]p[ri]um est dr[ia]e p[re]dicari i[n] quale s[ed] sp[eci]ei p[re]dicari i[n] q[ui]d q[uia] sp[eci]es no[n] qualificat gen[us] ro[n]e sui s[ed] ro[n]e dr[ia]e advenientis g[e]n[er]i. Item dr[i]a sepe invenit[ur] i[n] pl[ur]ib[us] sp[eci]eb[us] s[ed] sp[eci]es no[n] invenit[ur] nisi in solis individuis. It[em] dr[i]a est p[ri]or sp[eci]e z remanet in intellectu i[n]t[er]e[m]pta sp[eci]e. It[em] due dr[ia]e q[ua]stitu unt unam sp[eci]e[m] s[ed] due sp[eci]es no[n] q[ua]sti tuunt duas sp[eci]es q[uia] licet q[uo]da[m] equa indiuidua cu[m] q[uo]da[m] indiuiduo asino co[n] iungat[ur] ad g[e]n[er]ac[i]o[n]e[m] muli sp[eci]es t[ame]n equ[i] cu[m] sp[eci]e asini no[n] q[ua]iu[n]git[ur] ad q[ua]stitutio[n]e[m] muli q[uia] mulus no[n] h[abe]t i[n] se duas na[tur]as s[ed] na[tura]m unius sp[eci]ei t[ame]n. Co[n] s[e]q[ue]nt[er] c[um] d[icit]. Dr[i]a no[n] et p[ro]p[ri]um. co[m]pat dr[ia]m ad p[ro]p[ri]u[m]. Et primo po[n]it co[n]ve[n]ientia dicens q[uod] co[n]ve[n]iunt q[uia] ambo p[ar]ticipant[ur] ab eis a quib[us] p[ar]ticipa[n]tur. Item ambo adsu[n]t semp[er] et u[nicui]q[ue] eis q[ui]b[us] co[n]ve[n]iunt. Deinde cum d[icit] Propium aut[em] po[n]it p[ro]p[ri]as dr[i]as di ce[n]s q[uod] dr[i]a p[re]dicat[ur] de pl[ur]ib[us] sp[eci]eb[us] s[ed] p[ro]p[ri]u[m] de una sola. It[em] dr[i]a no[n] co[n] u[er]tit[ur] cu[m] sp[eci]e s[ed] p[ro]p[ri]u[m] cum ea co[n] u[er]tit[ur]. Deinde cum d[icit] dr[ia]e no[n] et acc[iden]tia. q[ua]pat dr[ia]m ad accide[n]s. di ce[n]s p[ri]° q[uod] co[n]ve[n]iut i[n] p[re]dicari de pl[ur]ib[us]. It[em] dr[ia]e z acc[iden]tia i[n]separabilia co[n]ve[n]iunt i[n] hoc q[uod] sep[er] adsu[n]t ill[is] quib[us] insu[n]t. Se[cun]do cum dic[it]. differt. po[n]it p[ro]p[ri]as di ffe[re]ntias dice[n]s q[uod] dr[i]a q[ua]tinet sp[eci]em z no[n] q[ua]tinet[ur] ab ea s[ed] acc[iden]tia q[uo]dam q[ua]tinent[ur] in q[uo]d[a]m sui[s] mag[is] u[e]l min[us] q[uia] subita e[st] mag[is] u[e]l[ut] q[ua]tinet min[us] u[e]l[ut]. It[em] dr[i]a no[n] recip[it] mag[is] et min[us] s[ed] acc[iden]tia. It[em] dr[ia]e q[ua]t[ra]rie sunt i[n]p[er]mixte s[ed] acc[iden]tia misce[n]t[ur] i[n] medijs q[uia] pallidu[m] e[st] mixtu[m] albo z nigro. Deinde cu[m] d[icit]. Sp[eci]ei a[utem] et p[ro]p[ri]j. Co[m]pat sp[eci]em ad alia duo. Et primo ad p[ro]p[ri]um 2° ad accide[n]s. i. Sp[eci]ei no[n] z accide[n]tis. Co[m]pat g[ener]o p[ri]° sp[eci]em ad p[ro]p[ri]u[m] p[ri]° po[n]e[n]s co[n]ve[n]ientia[m] di ce[n]s q[uod] q[ua]ve[n]iu[n]t in hoc q[uod] de s[e] in[vicem]

ee prior. Itē ih̄c cōūīt q͛ abeis q͂bus
c͂ūīt equalit͛ p̄ticipant. ¶ Sc͂do cū
dicat. differt at̄ ponit ipsorū drīas
dicēs q͛ drīt q͛ sp̄ēs p̄t alias ee ge
nus set p̄p̄ū nō pōt alias sp̄ēbus
q͂ uni ee p̄p̄um. Itē sp̄ēs ē nālit͛
prior p̄p̄o. sic cā est nālit͛ prior eff.
Itē sēp sp̄ēs adē actu suis Indiui
duis set p̄p̄ᵐ q͂nq͛ adē actu. q͂nq͛ ap
titudīe. Itē p̄p̄ᵐ et sp̄ēs drīt q͛
hnt tinos .i. diffōnes drentes.

¶ Deīn cū dᶜ. Sp̄ēi nō cōpat
sp̄ēz ad acc̄ns. Et p̄iō quo adc̄ē
tiā dicēs q͛ cōūīt sp̄ēi de p̄luribꝫ. Sc͂o
īp̄a cōpat quo ad drīas dicēs q͛ sp̄ēs
p̄t inq͂d sꝫ acc̄ns p̄t inquale uel
quo se h̄t. Itē q͛ una suba ē tm̄
uni⁹ sp̄ēi h̄t tn̄ multa acc̄nᵃ. Itē q͛
sp̄ēs subiecta ē p̄ior acc̄ntibꝫ. Itē q͛
sp̄ēs p̄ticipat equalit͛ set acc̄ns par
ticipat s̄m mag͛ et min⁹. ¶ De
inde cū in dᶜ. Coē h̄c p̄p̄i. Cōpat
p̄p̄ū ad acc̄ns. Et p̄ᵒ dicit q͛ cōūīt ac
cidēns inseparable z p̄p̄ū ih̄c q͛ sbita
ipsorū nūq͂ cōsistūt sīn eis z cōdꝫ
ipsorū adē oī et sēp. ¶ Sc͂o cū dᶜ q͛
drīt q͛ p̄p̄ᵐ ī ē uni soli sp̄ēi sꝫ ac
cidēs inest p̄luribꝫ. Itē q͛ p̄p̄ᵐ p̄t cō
uersi sꝫ acc̄ns nō p̄t cōūsiꝫ. ¶ Itē
q͛ p̄p̄ia p̄ticipat eq͂lr͛ sꝫ acc̄n cūꝫ
mag͛ et minus.

Expliciunt rōēs fr̄is Gerardi
esculani ordis fr̄m p̄dicatorꝫ sup
librū porphyrii deo gratias Am̄.

In capit scriptū sr͛ librū p̄dicamē
torꝫ sc͂dm fr̄em Gerardū esculanū
ordis fr̄m p̄dicator

Quēadmodm
ait Ar͛z. in
qᵒ methaᶜᵉ.
Circa idꝫ
u͛sat dyaᶜ⁹
et p̄ⁱm⁹ ph̄s
et utq͛ de omībꝫ cōsiderāt. Cum
ḡᵒ intēn pⁱmi ph̄y u͛set circa ens
eē. q͂d in .x. p̄dicᵗᵃ diuidit͛ neēe
est s̄m p̄allegatū textū Ar͛z. q͛ z
logic⁹ u͛set circa ad eē q͂d suo am
bitu oīa p̄diᶜᵗᵃ cōcludat. Omībꝫ aᶜ
coē ē ens. Cōseq͂t itaq͛ ut ui͛ q͛
circa ens coīt͛ sūptū u͛set logic⁹ z pⁱm⁹
ph̄s. Vn̄ z cōmētū in qᵒ methaᶜᵉ dᶜ
q͛ methaᶜᵃ cū logica cōit in sb̄o. q͛ ut
dicit͛ sb̄m utriusq͛ ē ens. ¶ Det
tn̄ cōsiderandū ē q͛ eē nō p̄t s̄m
eādē acceptiōnē eē sb̄m utriusq͛.
Cui⁹ rō est q͛ sciā totā suā entitatē
et sp̄ecificatiōnē trahit a sub̄o. Et
q͛ ab uno z eodem inq͂ᵐ idem tra
hit͛ de neēitate idem/ opt͛et q͛ ab
uno sub̄o sc͂dm unā z eādē accep
tiōnē ei⁹ una z eadē trahat entitas
et sp̄ecificatio sciē. Vn̄ si de ente s̄m
eādē acceptiōnē ei⁹ tractaret methaᶜ⁹
z logic⁹ opt͛et tunc logicā et me
thaᶜᵃ eē unā z eādē sciā. Qd͛
cū sit euident͛ fl̄m. dicē opt͛et/ q͛

sm diusa accepcione entis determinet
de ente sm quod phus et logicus. Attē
dendum igitur ē quod de ente duplr̄ ē loqui.
2 Uno qdē mō simplicit sm se et alio mō
sm quod ht ordinē ad ipam rōem. Et
primo mō considerat de ēte sm quod phs. Scdo
aūt mō de ente ht considerare logi
cus. Unde et logica quantum nocat
scia rōnl quia nō considerat de ente nisi
ut stat in ordinē et sub ordiē ad rōem.
Diusa ē itaque intentō methaice et
logice quia methacus intendit principaliter
et absolute declarare natam entis in
quantum ens sed logicus principaliter intendit
dirigere et regulare ipam rōne. Et
quia rō per oīa discurrit ideirco logica
ut regulet pfecte rōne assumit
consideratōne oium. Et quia sub ente quod
in .x. pdicta diuidit, inuit et clau
dunt oīa inde ē quod logicus consideratōne
entis assumit. Ex quo accipi pot quod
nō est inconueniens sed valde necariu ē esse
tales duas scias quarum qualibet ē methaica
et logica. Quarum una s. methaica ē
uē et simplr̄ scia. Alia nō ut potē
logica ē sciendi regula et modus. Sicut
enim oz ēē una nāa sciaz quā. sic ē
nece est ut sit sciendi aliquis communis re
gula et modus. Inconueniens autem ēēt si
darent due tales scie quarum quaelibet ipaz
quelibet foret uē et simplr̄ scia et nō
una scia aliaque sciendi rō et modus
Est enim ordo et distinctō sciaz sm
ordinē et distinctōne scibilium scdorum
Unde sicut in scibilibus datur una tamen supp
ma rō scibilitatis quae ē ipa entitas. Sic
ē in uē et simplr̄ sciis oz dare tamen
unā uē et simplr̄ sciam supmā.
Nec ē aūt phia pma cui equiparatur logi
ca nō quidē tamquam alia uē et simplr̄ scia
sed magis tamquam sciendi modus et regula
cois. Quia igitur logica se extendit ad
consideratōne entis quod in .x. pdicta diuiditur
nece ē in logica de ipis .x. pdicamentis fi
tractatum. Cuius rō ē quia quelibet scia
determinate debet et determinat de ptibus
suis sbi. Ptes aūt entis quod in supra
dicto suptu et quod in ē uocat ens rōnis
est subm logice sunt ipa .x. pdicta. Unde
nece ē ad pfectōne logice de ipis .x. p
dicamentis in ea ptractari et tractantur in
libro Ari. quē pmanibus hēmus. Sed
antequam accedamus ad expōne libri oz in
dere iuitate quaszdā qōnum. Et quia dcm
est quod logica ē scia cois.

¶ Queritur primo utrum ipa ceteras scias
sibi sbalternet. Ut enim quod sic. Quia
sic se ht subm unius scie ad subm al
terius sicut ē se ht una scia ad aliā
sed subm ceteraz sciaz cadit sub sbo
logice. ergo logica ceteras scias sibi subal
ternat. ¶ Ad istā qōnē dnt qdā quod
logica sibi subalternat oms scias. Et
rō ipoz est illa quā posuimus. ¶ Ad
ducitur ē rōne aliā quia ut dnt logica
in omnes scias descendit. Cum igitur ut
accipitur ex posterioribus scie sbalternans
sit in aliā transire vel descendere ut quod
logica ceteras scias sibi subalternet.
¶ Sed ista opiō nō pot stare

Cui vero est quia sciencia subalterna accipit subiectum subalternantis in quantum tale et ipsum trahit atque applicat ad materiam. Set alie sciencie speciales sic accipiunt subiectum loyce quia subiectum loyce est ens rationis. Alie sciencie speciales accipiunt ens non quidem in quantum ens rationis set solum in quantum ens et ipsum applicant ad materiam. ¶ Nam ille sciencie que accipiunt et trahunt ens in quantum est rationis sunt sciencie rationales. Non autem omnes sciencie sunt sciencie rationales sed plures sunt sciencie reales que de ipsis rebus considerant simpliciter secundum realitatem et naturam suam propriam. Unde evidenter patet quod falsum est ita simpliciter dicere quod loyca sibi cunctas speciales sciencias subalternet. ¶ Est ergo considerandum quod de scienciis loqui possumus dupliciter. Uno quidem modo quantum ad suam substantiam. Alio modo quantum ad modum sciendi et arguendi quo utuntur. De quo modo omnes sciencie preter loycam dicuntur solum quia scilicet sola logica de ipso docet proprie quod. ¶ Primo ergo modo de scienciis loquendo ipsa loyca non sibi subalternat ceteras sciencias quia scilicet substantia sciencie sumuntur ex subiecto suo. Subiectum autem scienciarum specialium non precise set forte pauciores accipit et trahit subiectum loyce. Et idcirco loyca eas secundum suam substantiam non sibi subalternat. Secundo tamen modo subalternat sibi eas et prima philosophia quia omnes modum procedendi accipiunt ab ipsa et applicant ad materiam. Unde et pro tanto simpliciter et absque nullius exceptione dicitur quod loyca est sciencia scienciarum. ¶ Rationes autem facte in contrarium non valent. Nam ad scienciarum

subalternationem non sufficit quod subiectum unius contineatur quocumque modo sub subiecto alterius set requiritur quod contineatur sub ipso ita quod recte ipse contrahat et applicet ipsum ad materiam. ¶ Primum itaque argumentum non concludit quod loyca subalternet sibi alias sciencias set quod habeat se ad eas sicut universalis ad particulares. Secundum autem argumentum concludit quod loyca sibi subalternat alias sciencias non quantum ad substantias earum sed quantum ad sciendi et arguendi modum quia sic inceteras sciencias descendit. ¶ Secundo queritur utrum sit verum quod predicta dixi subiecte rationis ipsa .x. predicamenta contineri. Videtur enim quod non quia ens rationis distinguitur contra ens nature set entia nature sunt de .x. predicamentis. Ergo non est verum .x. predicamenta contineri subiecte rationis. ¶ Ad istius questionis evidenciam est considerandum quod ens rationis sumi potest dupliciter. Uno modo quod ens rationis appelletur id solum quod est a ratione institutum aut factum secundum quemadmodum enunciatio sit genus species et cetere secunde intentiones entia rationis dicuntur. Et isto modo sumendo ens rationis entia nature contra entia rationis dividuntur. Nec isto modo .x. predicamenta continentur subiecte rationis. Alio autem modo ens rationis sumi potest magis large ut ens rationis dicatur omne id quod potest stare sub ordinatione rationis ipsum trahentis ad suam operationem. Et secundum hunc modum ens rationis comprehendit omne ens quia de omni ente potest ratio inquirere et potest omnes potest suo modo trahere omne ens ad suam operationem. Unde et .x.

pdicata continet subiecte rois isto modo
scripto. Et sic p3 responsio ad arm quod ens
nec no distinguntur contra ens rationis hec
fo mo scripti set contra ens rationis dic
tu p mo. ¶ Si queratur utrum logicus con
sideret de x predicamentis solum in ordine
ad sillm. Dr ei quod sic quia logica e de
ente rois set ppissimum ens rationis est
sillus. ergo logicus tantum x predicamenta quod etiam
alia considerat in ordine ad sillm. ¶ Ad
istam questionem contrariam consueuit dici quod omnia
considerata in logica post sillm considerantur
unica sol in ordine ad sillm. Dr ei
quod predicamenta ponuntur simplices terminos
Termini autem sunt materia remota silli.
Materia autem silli non agitur nisi in ordine
ad sillm. Ex quo ulterius concluditur quod de
ipsis x predicamentis non determinatur in lo
yca nisi in ordine ad sillm. ¶ Set
ista opinio non potest stare. primo quidem quia
logica sit scientia distincta rationis de illis primi
se et non solum in ordine ad ad considerare
rare pt ul hz considerare in qbus ipsa
ro sm se decipi et errare pt. Con
stat autem quod si e ullo r et nulla hitu ne
considerata ad sillm pot ro errare
in ordine rerum predicamentalium. ne po
te si ponitis id ee substam que e quan
titas ul qualitas et sic de aliis. Eu
dens itaque est quod non solum in ordine
ad sillm set e absque ulla hitudine
ad ipsum pertinet ad logicam agere de p
dicamentis. ¶ Ex hoc ex eo apparet
quod de terminis secunde intentionis agitur in
li° porph in quo agitur de sillo. Sz
de ipsis x predicamentis agitur in li° predica
nec sub ratione terminorum. nec sub ratione sim
predicamentalis ordinis et sic predicamentalis rationis.
Quia ergo terminum sub ratione terminorum sunt
materia silli et non sub ratione ordinis predicamentalis
p3 quod de predicamentis agitur in logica non solum
in hitudine ad sillm set e absque ordine
ad ipsum. ¶ Considerandum ergo e quod scientia
predicamentorum alio quidem modo ad sillm or
dinatur sz non tali modo quod ex hoc conclu
di possit quod sillus sit subiectum logice. Dr
ei ordinari ad sciam de sillo sic scientia mi
nus pfecti contenti sub subiecto totius scientie
ordinatur ad sciam magis pfecti contenti
e subiecto. Que ad modum quod subiectum en
te quod e subiectum methaphysice continet substantie ma
les et substantie inmateriales. Ps autem methaphysice
que e de substantiis materialibus dr ordinari
ad partem aliam que e de substantiis inmaterialibus.
Nec tamen propter hoc e uerum dicere a quod de
substantiis materialibus non determinet methaphysica
rone sui aut quod substantia inmaterialis et non ens
inquantum ens sit subiectum methaphysice. Eodem
itaque modo oz intelligere quod subiectum ente
rationis ee quod ii sat logice contineant
tum x predicamenta. quam sillus. quia tamen
ro entis rationis propriissime et pfectissime
continet quod etiam pars logice in qua de
predicamentis agitur aliquo modo ordina
tur ad partem logice in qua agitur de sillo.
Nec tamen ideo e dicendum quod logica non conside
ret de predicamentis rone sui aut quod si
llus sit subiectum logice et non ipsum ens
rationis. ¶ Unde patet responsio ad arm
Rn enim uerum est quod scientia predi

ordinatur suo modo ad scientiam filii, sed non concluditur argumentum quod solum ratione filii et non ratione sui de ipsis in logica agatur. Alia autem ratio iam soluta est. ¶ Quarto queritur utrum logicus consideret de x predicamentis solum ratione secundarum intentionum que attribuuntur rebus in predicamento ordinatis. Videtur enim quod sic, quia dicit Avicenna quod logica est de secundis intentionibus que apponuntur intentionibus primo intellectis; ergo de rebus predicamentalibus ipse logicus non agit nisi solum rationibus secundarum intentionum que apponuntur eis. ¶ Ad istam questionem videtur communiter dici quod logica est scientia intentionum et non scientia rerum, quia est scientia rationis et non scientia realis. Sed ista opinio non placet michi. Manifestum est enim quod ratio potest errare non solum in rebus predicamentalibus quo ad intentiones secundas sed etiam quo ad ipsorum proprietates. Nam ratio non solum decipitur quando credendo esse genus quod non est genus sed tantum species. Verum etiam decipitur quando credendo esse substantiam quod non est sed accidens. Cum igitur logica est scientia directiva rationis, necessarium est quod in ordine ad rationem determinet logica de rebus predicamentalibus quantum ad suas proprietates et non solum quantum ad secundas intentiones eis attributas. ¶ Et preterea hoc idem apparet ex processu tractatus Aristotelis. Nam si de ipsis tractaret in logica solum propter secundas intentiones, perfecto in hoc libro illa docuisset Aristoteles de eis per que potuisset una secunda intentio ab alia discerni et non ita diffuse ea per que discernitur natura rei unius predicamenti a re alterius predicamenti. Et tamen facit totum oppositum. Nam pro toto insistit declarando ipsas res predicamentales secundum suas proprias rationes et secundum suas proprietates per quas iudicari potest et cognosci quod hec res predicamentalis non est illa. Unde patet evidenter quod de rebus predicamentalibus ratione sui et non solum ratione secundarum intentionum habet considerare logicus, quamvis semper in ordine ad ipsam rationem. ¶ Dicendum est ergo ad argumentum quod secunde intentiones dicuntur ab Avicenna proprie esse subiectum logice quia circa eas precipue reservatur ratio entis rationis quod est subiectum in logica et non quia a logica excludantur intentiones prime. ¶ Alia autem ratio non valet. Nam dato quod logica sit scientia intentionum, non tamen omnes intentiones sunt intentiones secunde, sed sunt etiam quedam intentiones prime de quarum numero sunt res predicamentales relate ad considerationem rationis. ¶ Quinto queritur quid sit subiectum predicamentorum. Videtur enim quod ipsa x predicamenta, quia id est subiectum in scientia de quo precipue in scientia tractatur, sed in hoc libro tractatur precipue de ipsis x predicamentis; ergo x predicamenta sunt subiectum eius. ¶ Ad istam questionem dicunt quidam quod subiectum in hoc libro est substantia. Ratio autem ipsorum est quia id est subiectum in scientia cui attribuuntur omnia que in scientia considerantur, sed omnia que considerantur in hoc libro ut dicunt attribuuntur substantie, quia omnia novem predicamenta accidentium non habent entitatem nisi per attributionem ad substantiam. Et ideo dicunt quod substantia est subiectum huius libri. Sed ista ratio non est usquequaque vera. Cuius

n est a

levis(?) considerat de predicamentis non sicut realitate sed sicut sunt fundamenta intentionum

ro e qr cuius oia pdicta accntu hec
ant entitate p attributone ad sba
qodlibet tn ipsorum ht sua ordinatoez
pdicamtorum de se. Et qr hic de ipis
agit ro istarum distictarum ordina
tonu pdicamtabliu ut uz sciat
qd sit ordinand in uno pdicato et
qd in alio. patet q no sba e sbm hs
libri set aliqd in quo uniut oia pdi
cata quo ad suas pdicamtales
ordinatones. Omnia aut uniut
mente rons supto sub rone ordi
nabil i pdicato. g ens rons suptm
sub rone ordinabil i pdicato e sbm
hu libri. Notan aut dntuz
oppoitu valet si tractaret in hoc lo
de pdicamtis solu pp ipsorum entitate
et no pp pdicamtale ordinatione
Argm aut fcm in oppom debet co
cluder q x pdicata sunt subm hs
libri no simpr set ing uniut in
uno con qd est ens rons pdicto
mo suptum qr unus libri et unis
scie unu debet ee subm et no mlta.

Nunc ad expone libri accedamus. Cosuevit at liber iste diuidi qr in ante pdicta et in pdicta et post pdicta.
1a ps est ibi. Eorum que sm nlla
2a est ibi. Quotiens solet oppo.
Aut pdica dnr ee illa quorum co
gnito anced qr cognitoe pdica
mtorum. In pdicatis aut possimus
quatuor attendere. Unum quide

pdicatonis odictone aq pdicamtum
trahit appellatone. Aliud aut possu
mus attendere q res pdicamtales
etis vocabs dnr et significant. 3o
attendimus in eis diuisam odictone en
titatis. Et 4o in ipis possimus at
tendere odictone pdicamtal ordi
natonis. Unde sm hoc dividitur. Pa
in pa pte qr prio ipe notificat diu
sos pdicatonu modos. 2o ponit di
uisione dicibliu i. Eorum que dnr
3o ponit distictone entit. ibi. Eorum
que sut. Et quarto ponit regulas
rectificantes ordine pdicale. ibi.
Qn alterum de altero. Predicam
aut alia e equoca a uniuoca 3a
denoiatiua. Unde sm hc in pa parte ta
facit qr po ondit q dicant pri equo
ca 2o no declat que dnr pdicari u
nivoce. ibi. Univoca dnr. Et 3o ma
nifestat q dicant pri denoiatiue.
ibi. denoiatiua. Est aut notand
q pdicatone analogica ipe no di
stinguit ab equoca qr utraqz i pred
rone gnis q una pr. Sic g hc
sumeds equoca pdicatone equoca
pdicato repit i ipis trascendentibs
q univoce dicit sua ctate et cuenit
oia pdicata pdicato no univoca no
i uenit i eis set repit in rebs in quo
cuqz pdicato ordinatis. Predicato
no denoiatia i uenit pp in sol ac
cidenbs. et io in declaratone taliu pdi
catonu po notificat aliqs pdicato
ne equoca. 2o univoca. 3o denoiatiuam

¶ Dicit ergo ipse primo quod illa dicuntur adse
invicem equivoca quorum solum nomen est commune. sed
ratio .i. diffinitio indicativa substantie .i. essentie
data secundum illud nomen est diversa. Sicut homo
verus et qui pingitur ad eius similitudinem
dicitur animal sed equivoce. quia horum .s. hominis ve
ri et hominis picti commune solum nomen est animal sed
ratio indicativa substantie data secundum illud nomen
est diversa. quia si aliquis assignet diffinitionem
quid est utrumque .s. homo verus et homo pictus
et dicat quod .i. quare ambo sint .i. di
cantur animalia non assignabitur una ratio
communis sed diversa et utrisque sua propria quia
propria ratio propter quam homo verus dicitur animal est quia
ipse est substantia animata sensibilis. Sed propria ratio
propter quam dicitur animal homo pictus est quia est ymago
substantie animate sensibilis. ¶ Est autem notandum
quod si stricte sumatur equivocum secundum quod di
stinguitur contra analogum animal non dicitur
equivoce sed analogice de animali vero
et animali picto. Cuius ratio est quia quando ad
sic dicitur de pluribus quod de uno ipsorum dicitur per
se et de alio dicitur per ordinem et attribu
tionem ad ipsum. Hoc dicitur de eis ana
logice proprie. Animal autem dicitur de animali vero
per se de animali vero picto dicitur per ordinem et
attributionem ad ipsum. Unde patet quod de
eis dicitur analogice sed equivoce est stric
te sumendo equivocationem. Equivocum dicitur nunc
de pluribus quando sic secundum diversam significatio
nem dicitur de utroque quia utrumque convenit secundum se
et non convenit uni per ordinem et attributionem
ad aliud sicut contingit quod ille qui nascitur
papie vocatur incola et qui nascitur
neapoli attisu vocatur eodem nomine. Na

tunc tale nomen dicitur de utroque secundum se et ad
significet de tm de uno quod de alio de tm
significat. ¶ Deinde cum dicit. Univoca
dicuntur. Declarat quid dicantur primo univoce
dicens quod illa dicuntur proprie univoca quorum est
et unum nomen commune et eadem ratio .i. diffinitio
significativa substantie .i. essentie data secundum illud
nomen. Sicut homo et bos dicitur animal et uni
vocantur ambo sibi invicem in animali
quia utrumque ipsorum .s. homo et bos communi nomine
vocantur animalia et ratio indicativa substantie
data secundum illud nomen animal est eadem. quia si
quis assignet utrisque rationem et di
cat quid sit utrumque ipsorum et quo .i. qua
ratione dicantur animalia eandem assigna
bit rationem animalis in utroque. quia homo et bos
dicitur animal eo quod est substantia animata sensibilis.
¶ Deinde cum dicit. Denominativa
vero ostendit que predicent denominative
dicens quod denominativa dicuntur quecumque habent
appellationem secundum nomen ab aliquo differentia
ab ipso solo casu .i. sola terminatione vo
cis. Sicut gramaticus habet appellationem
a gramatica secundum nomen et differt ab
ea in terminatione vocis quia aliter termi
natur ista vox gramatica et aliter termi
natur ista vox gramaticus. Sicut et fortis
habet secundum suum nomen denominationem a for
titudine a qua differt in terminatione vo
cis. ¶ Notandum est autem quod abstracta
ta et concreta in hoc differunt quantum ad pre
sens spectat quod abstracta dicuntur de
nominativa respectu concretorum et concreta sunt deno
minativa vel derivativa respectu abstrac
torum cum ab eis secundum nomen sumunt
appellationem et non solum secundum rem. Hoc

aut̄ ptanto dico q2 aliqd̄ ꝯcretū
ſm rē deriuat̄ ab aliq° abſtracto
aquo tam̄ nō deriuat̄ ſm nom̄. nᶜ
ſm nom̄ ſumit ab eo appellatōnē. nᶜ
dr̄ denoiatiuū rᵗⁱ eiꝰ. qui eād ſm rē
deriuat̄ ſtudioſꝰ a uītute q2 ꝑ ūtu
tē quā quis realr̄ hʒ dr̄ ſtudioſꝰ
q2 tn̄ nom̄ ſtudioſi nō deriuat̄ a
noīe ūtutis nō dicimꝰ ſtudioſuz
denoiatīe dici auirtute ſet aſtu
dioſitᵗᵉ ⁊ album dicimꝰ denoiatī
ab albeᵈⁱⁿᵉ q2 a noīe albedīs deriuat
nom̄ albi. ¶ Jtē nōnd' ē q2 res
noīamꝰ ut ꝯgſcimꝰ ⁊ forᵃ ē ꝑnᵐ cog°
ſcendi ıp̄m fortū ꝯgeneᵗ ı̄ ponit̄ q
ſit ꝑnᵐ noiandi ıp̄m. Et q2 forā
ſola dat̄ intelli noīe abſtracto ⁊
formatū dat̄ intelli noīe ꝯcreto.
patet q etiā ꝯgeneᵗ ꝑᵒ nom̄ ꝯcᵉtū
deriuatū a noīe abſtracto. ¶ De
ın̄ cū dᶜ. Eorꝫ q dnr̄. poīt diōnē
dicibliū q eorꝫ q dnr̄. ı. uoce pfe
runt̄. Alia dnr̄ ſine ꝯplexione
alia cū ꝯplexione. ı. alia pferunt̄
uoce ſimplici q ē dictō ⁊ alia p
ferunt̄ uoce ꝯplexa q ē orō. Et
hoc ē qd̄ dicit ſe exponens cū ſꝫ
dıt. Ea que dnr̄ ſm ꝯplexionē
ſūt ut iſta orō hō currit ⁊ iſta°
hō uincit. Ea uō que dnr̄ ſine
ꝯplexione ſunt ut iſta dictō hō
⁊ iſta dictō bos ⁊ iſta dictō currᵗ
⁊ iſta uincit. ¶ Eſt aūt nōnd
q ſignificatū uocis ꝯplexe nō
p ſe ſꝫ rōe ſuarꝫ ptiū ordinat̄

ıp̄dıcaᵗᵒ que ead patet de iſta uoce q
ē aīal rōnale ut ē diffinitō q2 non
totū hoc p ſe ſituat̄ in ordīe ꝑdicam̄ʰ
ſet ſm ſuas ptes ponit̄ indiuiſis ſi
tibꝫ q2 al'ꝑᵒ ı̄ ſitu gnīs ⁊ rōnale ꝑᵒ
in ſitu drīe ſꝫ ſignificatū uocis ı̄ cō
plexe p ſe cadit immo ē to ſitu ꝑdi
camental' ordīs ſiē al' de ſe ıp̄dicaᵗᵒ
hʒ ſitū ⁊ rōnale ſimilr̄ et ſimᵉ hō.
¶ Deīn cū dicat. Eorꝫ que ſunt
ponit diōnē entiū dicens q eorꝫ
que ſunt ſiue ıp̄orꝫ entiū. Alia dnr̄
de quodā ſubō ⁊ in ſbō nullo ſunt ſiē
ſūt ſubē uleˢ. ut hō quide dr̄ de ali
quo hoīe ſubō. ı. inferiori ſibi ſet
in nullo ſubō ē alia uō ſūt q de ıſbō
ſet de nullo ſubō dnr̄. ¶ Ubi nōnd
eſt q alr̄ ſumit̄ ſbm̄ in dici de ſbō
⁊ alr̄ eē in ſubō. Nā dici de ſubō ac
cipit̄ ſubm̄ pro aliq° ı̄ feriori ſet
eē in ſubō accipr̄ ſubm̄ pro eo q ſꝫ
ſtinet̄ ıp̄is accidentibꝫ. Vn̄ hō dr̄ de
quodā hoīe ut de ſubō q2 qdā hō ē ſt
inferior hoīe. Et q̄uis hō ſit in qdā
hoīe nō tn̄ dr̄ eē in ſubō q2 nō ē in
eo ſiē accn̄s ſet ſiē ſrius in ı̄ ferio
ri de quo pr̄ nō accidit̄ ſet ē entr̄.
Et iō Arᶻ. exponens qd̄ ſit in ſubō
eē dıē. Jn ſubō aūt dico illud eſſe
q cum ſit in aliquo nō ē ıp̄ſo ſiē
quedā ps eiꝰ ſiū integl' ſiue ſubie ſi
ue ꝯſtitutiᵘᵃ. ⁊ impoᵇˡᵉ ē eē ſine eo
in quo ē. Jſte eni ſūt ꝯdictōnes
accidēntis q2 accn̄s nō pōt eē ſiū ſuba

inqua e et no e ps sube integrali. neque
constituta. Sed aut pot dici ps co
stituta sui inferioris sic al e ps co
stituta hois ps no dico sm re sz
sm rone. Sic itaque dulsimode
sumendo subm pz quo qda sut in
subo set no dnr de subo ut accntia
ptria. Sic qda gramatica e in qda
subo ut pote in aia qz e actus eius
set de nullo subo. i. inferiori dr qz nl
est infius. Similr qda albu. i. qda
albedo e in subo puta in corpore qz ac
cidens eius e cum ois color sit in
corpe sic actus eius. Non tam dr
de subo. i. de aliquo iferiori pp dcaz
nuc rone de qda gramatica. Alia
aut et de sbo dnr. i. de inferiori et in
sbo sut sic accntia ulia. Ut scia est
in aia ut i sbo cum sit eius actus et
de subo. i. inferiori dr. ut de gramatica
que e infra sciam in pdicamto.
Set alia neque dnr de subo neque st
in subo sic sut sube ptclares qz
eni no sut in sbo et in nullo subo ee
psut ut accntia qz suba no pot
ee actus qz no st ptes nichil
eis est inferius sic se hnt aliqs
ho ul aliquis bos ul aliqs equus
qz nichil eorum e in subo nz dr de
subo qz nec aliqd ipsorum e actus nec
aliquo ipsorum est aliqd inferius in
pdicato. Adiungit aut hent
Arz gnale reglam dicens q si
plicr. i. ulr ea que sut individua
et nuo singlria de nullo subo. i. de
nullo iferiori dnr. qz singlaribus
nichil est inferius in pdicamento
set nichil ea ee in sbo ut pote aiz
fuerit singlria de nuo accntium
qz queda gramatica e singlris et tn
est in quoda subo in aia. s. Set ai
fuerit singlria de nuo subarum in
possibile est ea ee in subo eo q impossibile
est ullam subam ee actus. Ad
pleniorem aut pdictorum intelligenciam
oz qones aliquas discutere.
Quaeritur aut quart. utrum nulla
dictio possit ee equivoca. Ur enim
q no. qz unius rei e tm una forma
et no plures set forma dictois est
aut ro significandi aut significatio e una
ergo una dictio no pot hre multas si
gnificatones et p9ns no pot esse
aliqua dictio equivoca. Ad istam
qone est dd q dictio una sm uo
cem pot mlta significare et p9ns e
equivoca. Cuius ro e qz dria e inter
intellctum et nam. Na na e determina
ta ad unum sz intellectus rois potentia rol
ut pbat. ix° metha ce uiam haber
ad opposita. Quia ergo na determina
ta e ad unu signa nalia sic determi
nata sut ad repntatoem unius q
no pot repntare ad. Queadmodum
urina sic repntat sanitate q eade
no pot repntare egritudine. Et
urina alia ita repntat egritudine
q eade no pot repntare saitate
Quia uo intellectus et uoluntas no
ita determinata sunt ad unu set

uia hnt ad oppo^ta^ et cu^ h'eant diuu
suo^r^ actuu^ ad m^l^ta se determi'are
pnt. sig^a^ uolu^tar^ia no^ sunt ita dete
minata ad significand^i^ unu^ q^n non
possit et significare a^d^. Set pnt
significare hoc et i^d^. s^m^ determina^ne^
uoluntatis et intellectus i^m^ponentis ea.
Talia aut^ sig^a^ sunt ip^e^ dictio^e^s q^r
dictio est uox significatiua ad placit^m^
.i. ad uolu^n^t^te^ instituentis. Vn^ patet
q^d una et eade^ dictio uocali^r^ pot^ si
gnificare m^l^ta. Dicen^m^ e^ g^o^ ad
arg^m^ q^d dictio equoca e^ una uocal^r^
et m^a^l^r^ siue s^b^iectiue q^r uox e^ s^b^m
dictio^n^is set reali^r^ et for^a^l^r^ e^ m^l^te
ut pote q^r h^t m^l^tas significatio^e^s et
for^a^ dictio^n^is e^ significatio u^l^ r^o^ sig
ficandi. Si aut^ dicat^ q^d l^z q^d
in uno s^u^b^o^ no^ pnt e^e^ si^l^ m^l^te for^e^
eiusdem g^n^is cum r^o^es significandi
sit for^e^ eiusdem g^n^is no^ u^r^ q^d i^n^ una
uoce possit e^e^ m^l^te significatio^n^es
aut m^l^te significandi r^o^nes. Dicen^m^
est q^d m^l^te forme reales eiusdem
g^n^is no^ pnt simul i^n^ for^a^re ide^ s^b^m
b^n^ t^n^ m^l^te for^e^ intentio^n^ales eiusde^
g^n^is pnt e^e^ simul in eode^. q^r si^l^
in eode^ p^i^ncto ac^i^s est intentio al
bedi^s^ et intentio nigredi^s^. R^o^ aut^ si
gnificandi et significatio dictio^n^is te
net se cu^ intentio^n^alib^z^ formis ut
pote q^r significat ^c^ceptu^ mentis q^e e^
q^d^a^ intentio. Et idcirco ^c^ueni^t^ in
una uoce u^n^o pnt m^l^te significatio^nes^
e^e^ simul. Ho aut^ q^rat^ ut^m^

ad ^c^p^ue^t^ce^ uniuocatio^n^is requirat^ uni
tas r^o^nis. Vr^ eni^ q^d no^ q^r al^r^ uide
de cunctis a^i^alib^z^ uniu^ce^ pr^ et t^n^ d^r^ in
li^o^ de a^i^a q^d r^o^ a^i^al^s^ s^m^ unu^m^qdq^z^ est
alt^a^. no^ u^r^ itaq^z^ requiri ad uniuo
catio^n^e^ unitas r^o^nis. Ad dist^i^
^c^o^nis eu^i^d^e^ncia^m^ e^ ^c^siderand^m^ q^d analoga
equoca^o^ et uniuoca ^c^ueni^u^t et di
ffer^u^nt. Conueniunt q^i^de^ o^i^a in eo q^d
ponu^n^t unitate^ uocis q^r uniuoca^z^
s^m^ una^ uoce^ de cu^n^ctis p^r^. Simil^r
et equoca pr^ s^m^ una^ uoce^ et ana
logu^ simil^r^ set t^n^ differu^n^t q^r uni
uoca^i^ int^r^ o^i^a pon^u^t maxia^z^ unitate^. Eq
uoca aut^ int^r^ o^i^a pon^u^t maxia^z^ di
u^er^sitate^. Set analogu^ tenet i^n^ hoc
mediu^ int^r^ utru^m^q^z^. Equoca enim
stricte su^m^ptu^ pon^u^t sola^ unitate^ uo
cis. Set significatiua pon^u^t simp^r^ m^l^ta
et no^ unita n^e^ i^n^ una r^o^e n^e^ in ordi^n^e
et attributio^n^e ad unu^. Sic si h^c^ nom^e^
h^o^ i^m^ponat^ sig^o^ no^ h^i^to aliq^o^ r^e^ll ad
ho^i^e^z qui e^ al^r^. tu^n^c h^o^ in ho^i^e q^e e^
al^r^ et in ho^i^e q^e e^ in sig^o^ no^ pon^u^t uni^te^
r^o^nis n^e^ uni^te^ ordi^s^ et attributio^n^is
uni^us^ ad alte^r^u^ set sola^ unitate^ uo
cis. Analogu^ no^ ult^a^ unitate^z
uocis pon^u^t unitate^ ordi^s^ et attribu
tio^n^is uni^us^ significati ad ad no^ t^n^
pon^u^t simpl^r^ uni^te^ r^o^nis. Sic sa
nu^ s^m^ eande^ uoce^ d^r^ de a^i^ali et
de urina et de medicina. s^m^ t^n^ diu^er^sa
r^o^ne. verut^n^ de o^m^ib^z^ eis d^r^ per
ordine^ et attributio^n^e^ ad unu^ ut pu
ta ad sanitate^ a^i^al^s^. Na^ al^r^ d^r^ sa
nu^ q^r tale^ sanitate^ h^t urina

dr̄ sana qr eadē sanitatē signi̇ficat. Me
dicina uō dr̄ sana qr eandē sanitate
cāt. Vniuocū uō retinet sibi soluz
nom̄ uniuoci. qr int̄ oīa maiorē un̄
tate pōt. Nō aūt ponēt maiorē uni
tatē equiuoco si ponēt rōnē oīo diu̇
sā nͨ ponēt maiorē unitatē anologo
si ponēt rāz nō simpͬ unā set unaz
solū ꝑ ordinē ⁊ attributōnē adunᵐ
Vn relinqͭ ꝙ uniuocū ꝑdicet̄ sim
plr̄ ſm unā rōnē. Et hͦ ē ſnīa cō
mitatoīs in 4ͦ methaͨͤ. n̄ dicē ꝙ a
nalogia tenet meᵐ int̄ uniuocaͥͤ
⁊ equiuocatōnē. Ad arᵐ qͣ dͦ est
ꝙ ubū phy ē dctm̄ de gn̄e ſm phycᵐ
qui ponit ge⁹ equioce ꝑdicarī. ſm
aūt loycū rō gn̄is ē simpͬ una ꝑ
unitatē ↄceptꝰ. Certō ↄrat
utᵐ ſba dici debeat ul' possit ꝑp̄e de
noīatē. Vr̄ ei ꝙ sic qr ubicūqꝫ cōti
git iuenire diffōnē ibi ↄtingit re
pire diffītū. set diffinitōnē deno
minatoꝝ hic poitā ↄtingͭ inuenīri
in sūbys qr al' ſm nom̄ hͭ denoīa
tionē uocis ab aīalitate ⁊ differt
ab ea solo casu t'minatōē uocis.
Vr̄ g° ꝙ al' qd ē sūba sit denoīatīe
dctm̄. Ad istā qōnē est dd ꝙ la
ge loqn̄do de ipa denoīatōē pōt di
ci denoīatō inueniri in sūbys. Vn̄
⁊ cōit' in usu loquendi hͭ ꝙ hō de
noīatͬ ab humaītate ⁊ al' denoīatͬ
ab aīalitate. Si uō uelimꝰ magꝰ
stricte ⁊ ꝑp̄e loqui debemꝰ dicē ꝙ
ꝑdicatō denoīatiā nō hͭ locū in ſbys

set solū in accn̄tibꝫ. Ad auidēciam ē
ↄsiderandō ꝙ tūc ꝑp̄e aliqd dr̄ denoīa
tiue ꝑdi. cū id qd directe siue ꝑse
dr̄ ordinarī i ꝑdicamto ad hoc ut ꝑ
dicet̄ flectit̄ suo mō inaͩ nom̄ ꝙ
rͥ ei⁹ dr̄ ↄcretū. Sicͭ albedo q sub
isto noīe ordinatͬ directe in gn̄e
coloris. Adhͦ ut ꝑdicet̄ de corpe oꝫ
ꝙ flectatͬ in nom̄ albi qr nō possu
mꝰ dicē ꝙ corpus ē albedo ſꝫ dica
mus ꝙ corpus est albū hoc aūt
sic inueniͭ in accn̄tibꝫ ꝙ nō repi
tur in ſbys. Nā aīal hō ⁊ talia oꝛ
dinantͬ directe in ꝑdicatͦ ſbē et
ad hoc ut ipa ꝑdicent̄ de qbꝫ ꝑi
pnͭ nō oꝫ ꝙ fiat ulla suoꝝ noīm̄
inflexio set de ipis absqꝫ ulla noīs
inflexiōē ꝑdicant̄ dicendo sortes
est hō ⁊ hō est aīal et sic de alys.
Quia uō ipa nō hn̄t sūbm ad qd
flectant̄ siue inclinent̄ ꝑdicta
ꝑdicatō que fit cū ꝑdicta iflexiōē
noīum directe locatoꝝ in ꝑdicatͦ
in ipis locū ꝑp̄e nō hͭ. Si aūt qn̄
inueniatͬ talis iflexio ut pote cᵐ
dr̄ de ꝑte hoīs sic de ei⁹ mā ul' ei⁹
aīa ꝙ ē mā hūa ul' aīa hūa potius
m ur̄ ꝙ tūc fiat denoīatō a forᵃ toꝰ
aqua ē suo mō denoīatͬ totū ꝙa
toto. Tal' aūt forᵃ totiꝰ ut puta
humaītas nō directe suo noīe ſt
tuat in ꝑdicatͦ. Si alibi g° inueniͭ
in ſūba dicta denoīatiā ꝑdicatō est
sumēda tūc large tal' denoīatiua
ꝑdicatio. Et sic pꝫ ꝑͦ ad arᵐ.

Na dña in solo casu dt driaz i fini ne
nocis q pucit ex i flexioe no dicte
situari i predi to si denoiatia pdicato
sumat stricte. Quato grat ut m
q dr cu cplexioe sit pse i pdica to
vr eni q sic. Quia ois spes est
i pdica to pse. set oro que e qd co
plex m e spes qtitatis g q dr cu
cplexioe pot ee pse in pdica to.
Ad isti qomis eni a e gsed q
dctm cu cplexioe pt appllari ul
ipa nox cplexa. ul poitu siue in
dicat m p uoce cplexa. Et si qde
cu cplexioe itlligat ipa uox co
plexa q dr alio noie oro i cple
xioe eens ul i platoe q meli dr
tuc ma m e q ipm pt ee in pdi to
pse, qz sic dr i marg. oro e qd dcz
cu cplexioe z oro i platoe e spes
qtitatis discrete. Spes aut
p se ordinat i pdi to set tn ordi
nat pse i pdi no ut oro i diui
vt puta plo disputat z sor. leg
set qe ad istia i diduas oroes q
nocat oro. Et qz istud no m oro
e uox simp z libtati noie po i p
di to. pz q z hoc m cadit pse i or
dic predi ti po qde dctm sin cple
xioe q qd dctm cu cplexioe qm
aliq m ut pate rex suorz i diduorz
dici possit q dctm cu cplexioe e
q pse cadit i pdi to. Si at pdcm
cum cplexioe intlligat pntu l
indicat m p uoce cplexa tuc patz

q ipm pse no e situat m i pdica to.
Cui ro una est qz i uno situ pdi ti
ordinat res ppi unu grad sue pe
fctois l pp uni te nc. Vn aut gra
dus p fctois et una na sigur
noie uno ul uoce i cplexa. Si at
sigficet plib noib sic diffio cplxa
noia cplectit z sigt una naz z tn
no e inea nugato tuc plres gdus
pfctois sue exprimut z no unus
ppa g tale dctm cu cplexioe no e
pse ul inq m tale i uno situ pdica ti.
Ad ar m aut pz Rn expdcis. Quato
grat ut m ee in subo sit b n dctm ul
diffinit m. Et ur q no qz spes e in
indiduo no sic ei ps integl uel
cstitu tiua z i pole e ee sin eo ipaz spez
n io tn dr ee in sbo. Ad istaz
qoez e dd q ee in sbo e gent diffi tu
qmis optcat ad ci pfctone sb intlli
ge ad. Ad au eui az e p gsed
q sbm no pot ee ide cu eo cui est
subz s3 de ncci te optet q ab eo sit di
uisu qz si no foret ab eo diuisu cum
sbm sit recipies z id qd e i sbo sit
receptu z res aliq recipe se ipaz sit
i pole sm q declat in qo. phycoz
oz sbm ee diuisu ab eo cui e subm
Rn aut ad ada d sic se ht q e totu
ipm hoc e ide sibi z id circo no pot
ee in eo sic in sbo. Sic aut se habet
spes ad i diui m qz spes e totu ee in
diuiduorz. Et io spes no e i i di
duo ut i sbo set sic totu ei e to m ee.
Ista itaqz cdicto forte data e i illi

qi ammoi ph^c q dr no ee i aliq
ut in sbo id qd e in eo sic qda pseius
Na si q e i aliq ut eius ps no e i eo
ut in sbo in eo mag pcius e no e
in aliq ut i sbo q e in eo sic totum qz
ex hoc sequit id e ee recipies et re
ceptu q no seqret ex alio. ¶ Sed co
siderand e q subz differt a ma qz ma
p se no e actu n p forma in ipa re
cepta. Sbm uo de se e actu z non
habet actu ee p accns i ipo recepta
set mag eo accna actu hnt ee p sbz.
Et io qmuis forma subalis q no e sine
ma sit i ma no sic ps set sic totum
no tn in ea dr ee sic in sbo qz ut
ad sit in aliq sic in sbo requirit ul
tra illas 9dictones q p supponat
nali ipm ee z pfectum ee heat. Forte
aut q ista 9dicto dat intelli p illa
ptclaz z i p o^le e ee sin eo in q e. qz
iz ee ht p ipm z n^l pot ee sin eo
p hoc q ht ee hoc itaqz sb intellnd
i illa diffoe erit diffinito p dicta
gene assignata.

Qando altm de alto pr.
Post q Ar declaruit mo
dos p dicaton^m z modos
diabilium z quosda mos entiu. Co
sequit in hac pte ponit z declarat qsda
regulas rectificantes ordinez p di
camitor. Pr aut ponit duas re^las
Una qde rectificante ordinatoez uni^s
p dicati sm se. z alia rectificante
ordinatone uni^s p dicati in 9pone
ad ad p dicatu. Sa re^a po ibi. Di
uisor gnuz. ¶ Dria aut r^a tal
e. Qn alterz de alto pr ut de
sbo. i. ut de i sriori qcuqz dnr de eo
q pr sine de p dicato oia e z dnr de
sbo qd e i sri^s illo p dicato. Sic ho
pr de quoda hoie ut de i friori. Et qz
al pr de hoie oz e q de q da hoie p
dicet q totum e uez qz uez e dice
q q da ho e ho e z e al. ¶ Est aute
hic nod q ista regla i tlh de p di^ns
p se z no p accns. Predicata aut
p se aut sut p dicata eenlia q sut de
een^a z na rei aut sut p dicata q ex
rei een^a et na pueniut. sic sut ppa.
Talia aut no sut ista p dicata gen^s
et spes et filia q no sequt rei naz
set sibi^ sibi ^ a ra^e attbuunt. Un no ualet
ho e al al e gen^s g ho e ge^s. No
sut e talia illa p dicata. cu z it a
mat legit et filia. qz no attbuunt
sp^i roe sue ne set roe suoz i di^oz
Et io no ualet sortes e ho ho e ai
zit g^o sortes ai it. Ite e notand
q p ista regula ptunto rectificat
ordinato cuilibet p dicat^i sm se q
ex ea hc^r q in quolz p dica^to de^t
ee talis ordo l nec p dica^l in ea q
ponit sup sri^a suppo e suo i friori
qz aun p dicatu supponat sbo z sri
ora que de i friori p nr de i friori cua
p dicent oz q i friori supponat oia
q supponit suo sriori. ¶ Dein c^m
dic. Diuisor gnuz. Ponit sam
reglaz rectificante ordinatoe uni^s
p dica^ti in 9pone ad ad p dicat^u. dices
q diuisor gnuz z no sb alt nauz
positoz diuise sut spes z drie sic
ai al et scie. Na drie al sut gssile
uolatile bipes z h^s filia. Set
nulla haz e dria scie qz una scia

non dicitur alia et alia in eo quod una sit bipes et alia non. Quamvis autem genera diversa et non subalterna non possint habere easdem species aut differentias, subalternorum tamen generum nihil prohibet esse easdem, quia superiora de inferioribus praedicantur. Sed differentia constitutiva superioris de ipso superiori per se et per se est de inferiori, et per consequens quaecumque fuerint differentiae praedicati, id est generis superioris constitutivae, eaedem erunt constitutivae subiecti, id est generis inferioris.

Deinde cum dicit: Eorum quae secundum nullam, prosequitur de praedicamentis. Et circa hoc tria facit, quia primo ponit divisionem praedicamentorum. Secundo ostendit quomodo ipsa se habeant ad affirmationem et negationem, ibi: Singula quidem etc. Tertio de quolibet praedicamento prosequitur, ibi: Substantia autem. Et quia dicibile incomplexum est quod per se locatur in recto situ praedicamenti, idcirco dicibile incomplexum dividit in decem praedicamenta dicens: Eorum quae secundum nullam complexionem dicuntur, id est dicibilium incomplexorum, singulum significat aut substantiam aut qualitatem aut quantitatem aut ad aliquid aut ubi aut quando aut situm aut habere aut facere aut pati. Est ut figuraliter, id est exemplariter, dicatur: Substantia est ut homo, equus. Quantitas ut bicubitum, tricubitum. Qualitas ut album, musicum. Ad aliquid ut duplum, maius. Ubi ut esse in loco. Quando ut heri, hodie. Situm esse ut sedet, iacet. Habere ut calciatus, armatus. Facere ut secare, urere. Pati ut secari, uri. Est autem hic notandum quod genera non dividuntur in decem praedicamenta eius quod sumuntur ab esse secundum dicibile incomplexum, quia non considerat praedicamenta secundum suum esse absolutum, sed secundum ordinationem praedicabilium. Ordinatio autem praedicabilium completur secundum subiectionem et praedicationem. Praedicatio autem fit per dictionem. Et ideo convenienter hic distinguitur dicibile incomplexum in praedicamenta. Iterum est notandum quod dicibilium quaedam significant ad positionem in natura, et quaedam non significant ad positionem sed fictionem. Quod autem non dicitur ad positionem in natura non est in aliquo genere praedicamenti. Unde patet quod dicibile ad ponendum in natura est quod dividitur in decem praedicamenta. Sed talium dicibilium quaedam sunt quae ponuntur ad determinatum genus, et quaedam sunt quae non ponuntur ad quod circueunt esse genus, sicut sunt transcendentia: res, verum et similia. Non igitur dicitur quod singulum dicibilium incomplexorum significat ad decem genera sive pertinens ad aliquod decem generum, est intelligendum de dicibilibus quae ponuntur ad determinatum genus. Nihilominus tamen et transcendentia ambitu suo intra decem praedicamenta concluduntur.

Deinde cum dicit: Singula quidem, ostendit quomodo praedicata ad affirmationem et negationem se habeant, concludens ex dictis quod, ex quo singula praedicata dicuntur sine complexione, eorum affirmatio requirit complexionem praedicamenti, et ibi patet quod ipsa secundum se nulla affirmatione dicuntur. Sed facta complexione ipsorum ad invicem ex ea copula verbali fit affirmatio. Quod autem nullo ipsorum per se dicto fit affirmatio patet, quia omnis affirmatio videtur esse vera aut falsa. Sed ea quae dicuntur sine complexione, ut puta homo aut album aut currit, neque vera sunt neque falsa. Ergo nullo ipsorum est de se dicto affirmatio aut negatio.

Ad pleniorem autem praedicamentorum intellectum oportet aliquas quaestiones discutere.

Primo autem quaeritur utrum una et eadem species possit esse in duobus generibus non subalterne positis. Videtur quod sic, quia scientia non dicitur in una specie. Constat autem quod scientia est in praedicamento qualitatis et relationis

Qualitas et relacio sint genera non sub
alternatim posita. ergo una species pot esse in du
obus generibus non subalternatim positis. ¶ Ad
istam questionem patet solucio ex predictis. Verum
est enim quod ista regula recipit ordina
cionem unius predicamenti in oppone ad aliud pre
dicamentum. Non autem hoc aliter facit nisi quia per
ipsam datur intelligi quod si aliqua differentia aut species
posita est in ordinacione unius predicamenti ipsa
eadem non est posita in ordinacione predicamenti
alterius. ¶ Ex quo statim accipitur quod eadem res
non pot esse in duobus predicamentis non subalter
natim positis uel ut melius dicatur in duobus
generibus. ¶ Set ut perfundius aggredia
mur questionem istam est considerandum quod quedam distinguit
genera non subalternatim posita quia secundum eos
quedam genera sunt non subalternatim posita
quia nec unum ipsorum est positum sub alio. nec am
bo sunt posita sub eodem tercio sicut se habent al
bedo et sciencia. Et de istis bene consenciunt quod non
possunt habere easdem species nec easdem differencias. A
lia autem sunt genera ita non subalternatim
posita quod unum quodque ipsorum non est positum
sub alio sunt tamen ambo posita sub eodem
tercio sicut animal rationale et irrationale non
sunt posita sub inuicem. Sunt tamen posita sub
uno tercio genere sicut sub animali. Et de istis
dicitur quod possunt habere easdem differencias et easdem
species. Sicut uidemus quod una differentia ut
puta mortale est differentia animalis rationalis et
irrationalis. ¶ Set ista positio est falsa et inpos
sibilis primo quidem. ¶ Quia diuisa genera quan
tumcumque sint posita sub uno tercio ex quo
tamen non sunt posita sub inuicem set sunt contra
ria se distincta oportet quod dicatur naturas diui
sas et contra se distinctas. Unitas autem
speciei et unitas differentie ponit denotatiue
unitatem nature. Pone ergo quod sub diuisis

generibus non sub inuicem ordinatis possunt esse
eedem differentie et eedem species nullum aliud est ponere
quam ponere quod res diuisarum et contra se distinc
tarum naturarum non sunt diuisarum naturarum sed unius
rei quod implicat manifestam contradictionem
¶ Secundo apparet impossibilitas dicte positionis quia in
de manifeste quod impossibile est formam unius nature determina
te immediate plura susceptiua non eadem set
diuisarum rationum quia unius nature non est nisi unum
susceptiuum immediatum. Differentia autem
diuisiua generis determinat immediate genus
quod immediate diuidit. ¶ Cum ergo diuisa genera
non sub inuicem posita denotatiue sint diui
sarum rationum. impossibile est quod differentia realiter
una determinet utrumque immediate aliquod. Et si
erunt genera sub inuicem posita. aut erit
differentia una uocaliter et non realiter aut quia
unius nature forma non determinat immediate nisi
susceptiuum unius nature et sic diuisa genera sub
inuicem posita erunt unius nature et unius ratio
nis. ¶ Quare cum sit impossibile. oportet dicere quod
diuisorum generum et non sub inuicem positorum
non possunt esse eedem species aut differentie realiter
set eedem forte erunt uocaliter. sicut se habet
mortale sicut est differentia talium diuisorum ge
nerum. Uerum est tamen quod non prohibet talia
genera non posita sub inuicem sed posita sub
uno tercio habere in una differentia constitutiua
remota. ¶ Unde aliquid sensibile constituit
animal in generali constitutionem animal rationale et
irrationale. Si autem fuerint genera nec posi
ta sub inuicem nec sub uno genere communi tunc
erit impossibile ipsa habere nec in differentia constitutiua
nec in differentia ulla siue diuisiua. ¶ Ad
argumentum autem dicunt quidam quod sciencia est in predicamento
relationis tantum et non qualitatis. Uerum at
tamen dicendum quod sciencia dat intelligere rem duas scilicet
habitum anime et ista est species qualitatis et

respectum ad sensibile et ista est species re-
lationis. Unde patet quod scientia non ponit
unam sed duplicem speciem. unam scilicet qualitatis
et aliam relationis. ¶ Secundo queritur utrum
una res possit trahi secundum diversam
rationem ad diversa predicamenta. Videtur enim
quod sic quia dicitur tertio physicorum quod unus et
idem motus secundum rem est actio et passio
sed actio et passio sunt diversa predi-
camenta. ergo una res propter diversam suam ratio-
nem trahi potest ad diversa predicamenta.
¶ Ad istius questionis evidentiam con-
siderandum est quod modo non querimus
utrum res que est essentialiter in uno predicamento
possit ita trahi ad aliquod predicamentum
quod habeat modum eius quia istud videmus
manifeste contingere. Nam differentia constitutiva
substantie est essentialiter in predicamento substantie et tamen
quia ad modum se habet trahitur ad predi-
camentum qualitatis non quod sit essentialiter
in predicamento qualitatis sed quia modum qualitatis
habet. Unde in quale predicatur. Sed querimus
utrum res propter diversam rationem possit
ita trahi ad diversa predicamenta quod
que est essentialiter in uno predicamento sit essentialiter
in alio. Et si quis quod premissa in-
telligeret plene intelligeret perfecte
et ista. Sed quia subtilitas est in questione
attendere oportet quod res dupliciter sumi
potest. Uno quidem modo secundum quod res dicitur
non respectus et habitudines naturarum sed
naturas continentes respectus et habitu-
dines distinctas. Quo quidem modo sumendo
rem non incidit essentialiter nisi in tribus predi-
camentis scilicet substantie quantitatis et qualitatis.

Et res que est essentialiter in uno istorum predi-
camentorum in nullo modo potest esse essentialiter in
alio. Sicut nec essentia substantie potest esse quantitas
aut qualitas. nec quantitatis essentia potest
esse natura et essentia qualitatis. Alio autem modo
res potest sumi large secundum quod res dicitur
non solum natura distincta contra habitudines sed
ipsa etiam realis habitudo unius rei ad aliam.
Et hoc etiam modo sumendo rem impossibile est quod que
est essentialiter in uno predicamento sit eadem essentialiter
in alio. quia hoc universaliter et pro generali regula
tenendum est quod essentia unius predicamenti non
potest esse alterius. Hoc autem contingeret si
res que est essentialiter in uno predicamento forte
propter solam diversitatem rationis eadem essentialiter
esset in alio predicamento. Considerandum est
ergo quod diversitas rationis aut sic rem
unam diversificat quod diversificet aliam
rem predicamentalem aut sic non diversifi-
cat rem unam quod nullam rem predicamenta-
lem multiplicet et variat. Et si quidem
se habeat hoc secundo modo impossibile tunc
erit quod illa diversificatio rationis faci-
at rem unam ad diversa predicamenta pertinere
quia diversa predicamenta de necessitate requirunt
diversas realitates predicamentales
et ubi est tantum una realitas predicamentalis
ibi est tantum unum predicamentum et non plura.
Si autem diversitas rationis habeat se primo
modo tunc trahet rem unam ad standum
materialiter in diversis predicamentis propter rea-
litates multas predicamentales quas ponit
circa eam sicut patet evidenter in proposito
exemplo de motu actione et passione. Nam
motus ut profluens est actio ut receptus
in patiente est passio. Isti autem diversi

sa rō acceptōnis mot⁹ circa motū
diuisificat rē respect⁹. qr uno mō
ponit respectū agentis ad paciens
2° mō ponit respectū pacientis ad agēs.
Isti aūt diuisi respect⁹ sūt diuise re
alitēs formales p̄dicatorum actōnis et
passiōis. Et qr ex realitē formali
attendr̄ ēēn rei adhuc dicēē oportet
q̄ res diuisa formāli ꝛ ēēntiālr̄ ē in hijs
duob; p̄dicamēntis. Ita q̄ nūq̄ res que
sm unā realitez formalē ē ēēntialr̄ i uno
p̄dicato pot sm eandē realitatē forma
lē ēē ēēntialr̄ i alio p̄dicato. Et p p̄dcta
patet solo argumento. Ꝗ ꝫ quantum sūi
argumentis quo sit accipienda distinctio
et sufficientia p̄dicamentorum. Ꝗ Ad qd dt
est q̄ ēēs sm diuisos mōs p̄dicandi
distingunt i diuisa p̄dicamenta. Et qr
modi p̄dicandi sumūtur a modis ēēndi
oz q̄ ēns sm diuersos ēēndi modos
in diuersa p̄dicamenta diuidatur. Mod⁹ aūt
oīs ēēndi oz q̄ sit aut mod⁹ ēēndi
nō i sbo aut in sbo. Mod⁹ ēnim ēēndi
nō i sbo debet subē q̄ ē subm et fundamentū
amentū omnium aliorum. Mod⁹ ēēndi
in sbo nō pot ēē nisi aut sine ordine
ad ad aut cū ordine ꝛ in ordine ad ad.
Mod⁹ uō ēēndi in sbo absq; ordinē
ad ad aut ē mod⁹ mensurantis aut
ē mod⁹ afficiendi sbm. Et primus mo
dus ē quantitatis cui conuenit rō men
surē. Secundus modus ē qualitatis. cui⁹
est sbm qualificare. Mod⁹ autē
ēēndi i sbo in ordine ad ad distinguitur
qr respect⁹ ad ad aut conuenit rei si
plr̄ aut sm quid. Secundus stat in conexione

aut non de rei simpl̄r

quādā cū alio. Primus respectus ptinet
ad p̄dicamentū relationis. Secundus diuiditur
in partes sex principia. Nā aut ponit cone
xionē actiui et passiui aut conexio
nē rei temporalis ꝛ temporis. aut conexio
nē locati ꝛ loci. Quod si ponit cone
xionē acti et passiui aut tūc ē re
spect⁹ acti ad passiuū et sic ptinet
ad p̄dicamentū actiōnis. aut ē re
spect⁹ passiui ad actiuū ꝛ tūc ptinet
ad p̄dicamentū passionis. Si aut ponat
conexionē rei temporalis cum certo tempore
Sic ē quando. Si uō ponat conexionē
locati et loci tunc aut talis respect⁹
ē in eo q̄ ht rōnē locati aut in eo
q̄ ht rōnē loci. Si quidē sit in eo q̄
ht rōnē locati aut ē respect⁹ toci⁹
locati ad locū et sic ptinet ad p̄dicamentum
ubi aut ē respect⁹ locati ad partē loci
et sic ptinet ad p̄dicamentū situs. Si aūt
talis respect⁹ sit in eo q̄ ht rōnē loci
sic ptinet ad ultimū p̄dicamentū q̄ ē
p̄dicamentum habitus.

Uerba aūt ē quod ... ꝛ ... ꝛ maxime dr̄. Posita
in p̄cedentib; p̄dicamentorum
diuisione. Inpresentia determinat de
singulis p̄dicamentis. Et primo agit di
ffuse de quatuor. Ꝺo aūt breuiter se
expedit de alijs sex. Ibi. Recipit
aūt facē. Prima ps continet 4or ptes
principales. Sm q̄ de quatuor p̄dicamentis
determinat. 2a i. Quantitas. 3a i. Ad
ad aliquid. 4a i. Qualitē. Prima
ps adhuc diuidr̄ i duas ptes. qr
primo determinat de sbā ondendo qd sit sm

ptes suas et eas cpat adinuice
Quo aut ponit eius ppriet[ates]. Ibi. Cõe
e aut oi sube. Quia ps adhuc diuid[itur]
in tres ptes. Quia p[ri]o ondit qd sit
prima suba et qd 2a. 2o uo cpat
adinuice subas has. ibi. Variuo
subaru. 3o aut reddit rões q[ua]re so
la gnã et spẽs subaru. sube dnr i.
Merito aut p[ost] p[ri]mas. Circa p[ri]m[um]
sic pcedit. qr p[ri]o ondit qd sit pa suba
et qd 2a. 2o uo declat quo oia se
hnt ad p[ri]mas subas i. Manifestu[m] e at
exhis. Ondit g[ra]o p[ri]o quid sit pa
suba et qd 2a dicẽs. q[uod] suba q dr p
prie et p[ri]n[cipaliter] et maxie suba e illa q
nec de sbo dr neqz i sbo. e e ut aliqs
hõ et aĩs eq[uu]s. Set he sube dnr spẽs
in qbus sunt tamq[ua]m inferiora i suis spẽi
oribus. Ille sube que dnr p[ri]n[cipaliter] sube.
Hec dico spẽs et gnã harum spẽru[m] di
cunt he sube. Na aliqs hõ e q[ui]de i spẽ
ut pote in hoie sic i sui9 i suo sp[eci]o[r]u[m].
Aial at e gen9 tal spẽi. vn he sube
dnr q sunt utes sic hõ atqz al.

Est aut nond q[uod] pa suba dr p[ri]n[cipali]t[e]r
suba v[e]l u[er]e sbe qr p[ri]us dr suba de pa
suba q[ua]m de 2a. Dr aut pp[ri]e. i. stricte
suba addriam sube q[ua]e sufte p
oi cen[tia]. Na cen[ti]a cuilibet rei dr
suba ei9. Sz aut mo sunt suba non
q[ui]de pp[ri]e set large qr suba sic dicta
recipit inp[re]dicaa accn[tiu]m cu oe accns
heat sua cẽntia q suba ei9 pot dici.
Dr aut maxie suba qr q[uan]to ad
est ulius tato dr mi9 suba. ut

infra patebit. et p[ro]pt[er]eu[m] q[uan]to ad inp
dicato sube magis recedit abulitate
tanto dr magis suba. vn qr suba p
ticularis i p[re]dicato sube maxie recedit
abulitate p[ro]pt[er] hoc dr maxie suba.

Ite nond q[uod] dio sube in sba p
et 2am no e dio gnis q[uonia]m9 suba sit
gen9 qr dio gnis fit in spẽs sz dcta
dio no fit in spẽs qr sba ptr[ti]c[ular]is no e
spẽs. vn no e dio gnis nec vniuo
ca set e dio analogi. vn ei pr de
his in q dividitur p p[ri]us et posti9. Set
suba ut dcm e dr p p[ri]us de suba pa q[ua]m
de 2a. Deinde cum dicit. Manifestum est
aut exhis. Declat quo p[ri]me sube ad
cetera omnia se heant. Et circa hoc.
duo fac. qr p[ri]o o[sten]d[it] qd de alis mai fe[stu]m
sit ex dcis. 2o ulti9 ex hoc ondit
quo ad p[ri]mas subas cetera se heant
ibi. Omnia uo a[lia]. Dic g[ra]o i[n] p[ri]mo p[ar]te
q[uod] exhis que supra dicta sunt. mai[festu]m
est q[uod] ncce e nom et ronẽ eorum que
dnr de subo. i. de inferiori pri. sic no
men et ro hois pnr de aliquo hoie sin[gula]r[i]
qr ncce e dice q[uod] a hõ e hõ et e aial
ronale et mo[rta]le. Dr mai[festu]m e q[uod] de
subo. i. de inferiori pr nom et ratio
superioris. Ubi e nond q[uod] istud ac
cipit ex regula prima q[u]n Alter[um]
de altero pr. Na de [inferiori] [superiori] pr pse et
sui nom et sua ro. qr utrqz ista hõ
e hõ et hõ e aial ronale e p[re]dicato
pse. vn scdm p[re]dictam reglam ncciu
est q[uod] ista p[re]dicent etia de inferiori.
Set eorum que sunt in sbo nde e acci
ut i plurib9 neqz nom neqz ro pr

de subo. sed i aliqbus nl' phibe pdicari
alin nom de sbo. Sed rone inpo[le] e d.
alio subo pri. Hoc aut coit sic expo
q de accntib abstractis neqz nom
neqz ro de eo pr. De cretis ncō
nom qde pr de eo i q sut ut i subo s3
ro de ipo pri no pot. Sic albu cum
sit in sbo cor[e] pr quide de cor[e] subo
q3 bn dr corp est albu, sed ro albi
nuq de corpe pri pot. ¶ Ro nond
e, q cu albu pura qualite significet
ca e ro albi que e ro albedis. Cu[m]
ro albedinis no pdicet de cor[e], patz
q de ipo no pr ro albi. ¶ Verz est
aut q sic accns supta ingcto pr
de subo. sic e de ipo pr et ro ei[us] inco
creto supta dr. tn nuq de ipo pri q3
nuq de ipo pr q sit ro sua. Na cu
dd ita de aliq[o] pr q e ro sua et ro ill[ius]
pr de ipo ccntr. Sed accns de sbo pr
denoiate et no ccntr. ¶ Vt[e] q sit acci
de s sic rei[us] diffi[o] pot denoiare sb3
Sed qmus e accns noiet subm
nuq tn subm diffint diffoe sui
accntis ut sic possit dici q diffim[o]
accntis sit diffinitio subi qm po[us] est
oino impo[le]. Sic itaqz inclre oz q
nom accntis pot dici de sbo s3 rato
accntis nuq de ipo pri pot. ¶ De
inde cu dr. Omnia uo alia. Ostend[t]
gnit quo p[e] sube ad oia se heant in
tende se sic gtinuare ad pdca. Ita
dctm e qm[o] dulsimode se hnt alia
ad pdicatone de suis infiorib de qb
ita pnr q nom et ro sua sit nam
et ro ipoz & et ad pdicatone de subo
atqz accntib de q[o] ita pnr q suu no[m]
sit nom ei[us]. s3 sua ro nuq ro ei[us] ee
pot sed tn oia alia q accipiut ult[a]
p[a]os subas sic ad eas se hnt q aut di
cunt de pncipalib ipis subys ut de
subiectis. i. infiorib. aut sut incis
ut in sbis. Na oia alia aut sut pest
aut sut accn[a]. Sed pe sube de pmis di
cunt ut de suis i fiorib accna uo o[a]
sut incis sic insubis. Hoc at mai[m]
est ex hijs q p singla discurrendo
ponut. Na al' q e gr[us] pr de hoie.
Sed qd pr de hoie pr e de aliq[o] hoie
q3 in pdicatis realib q de nllo aliq3 &
hoiu3 pr id e nec de hoie pri potest.
Simil g q e suba sa pr de suba pria
ut de i fiori. Rursu color q e accns
e in cor[e] sic i subo. Sed qcqd e in cor[e]
optet q sit in aliq[o] corpe q3 qd no est
in aliq[o] singloz corpu oio i[d] in cor[e]
no est. g color qui e accns in sba
pria sic in sbo. Or uerz e q oia
alia a p[r]mis subys aut dnr de pnci
palib subys ut de subis. i. de suis
infiorib aut sut incis ut in subis
Ex q[o] Ar[r]z gclud[t] unu notale subdes
Igit no exntib p[r]mis subys inre
ext[a] intllctu impo[le] e aliq aliozz
remanere q3 sic on su e oia alia aut
de eis ut de subis. i. de infiorib dnr
aut in eis sut ut i subiectis. ¶ Est
aut nond q sut duplicia pdicata
s. pdicata rei et pdicata ul' attbu
ta ronis. Loqndo igit de pdicatoib
realib ualet p[ro]cessus destructo ab
oib infiorib ennans ad suu seius
S3 loqndo de pdicatis q sut attbu

RT.

ta roms tal pcess⁹ nō ualet. Nō
cū ualet sor. nō ē spēs nᶜ ās hō est
spēs ḡ hō nō ē spēs. ¶ Jtē nō q̄
nō solū actūa nō pnt ee actu sine
subo sedn̄ ⁊ ultīa pnt ee actu sine
singlribȝ sibi infiorbȝ qz act⁹ een
di pᵒ et imneᵗᵉ ē ipōꝝ singlrūi
Et pp̄ea exquo ōa alia a pimis subȝ
hnt se ad eas ul sic ultia eis sioa
ul sic actū ipoꝝ nccē ē q pmis
destructis ceta destruant. Jtē no
tand ē q siioza qᵃ ad intellctū nō
dependet ab i fiorbȝ set dependent
ab eis qᵃ ad actū eendi. Et ideo
qūis pmis subȝ nō exntibȝ hō
subo necio nō existit tn̄ pmis
subȝ nō intellctis adhuc hē subo
intelli pnt.

¶ Ad pleniorē aut intellntiā p
dictoꝝ. opꝫ inquirē de aliqbȝ
¶ Et pᵒ qrām⁹ utᵐ gen⁹ gnalissīm
i pdicatᵒ subē sit sba simpˣ ul sba
cōposita ex mā et forᵃ. Vr̄ ei q sit
suba cōposita qz ut dicit Boe⁹ in co
mento q cū dicat suba de mā et forᵃ
et cōposito relictis extremis agē
d ē de medio .i. de cōposito. Suba ḡ cō
potᵃ ex mā et for ē ge⁹ gnalimū in
hoc pdicatᵒ. ¶ Ad istā qōne qᵈ
uenerūt aliq dicē q ge⁹ gnalissim
in hoc pdicatᵒ nō ē suba mā nᶜ suba
forᵃ nᶜ suba cōposita ex mā ⁊ forᵃ ꝫ
suba cōposita ex eēnᵃ ⁊ eē. Que pō
nō ē usqqqꝫ ḡens qz nos qrimus
nūc de simplitᵉ aut cōpōe eēnti h⁹
gnis gnalimᵐ. Cōpō aut ex eēnna

No

⁊ eē nō ē cōpō eēntl qz eē nulli exntia
ingrē ē eēntle. Vn̄ qūis suba q est
gen⁹ gnalissimᵐ nō se extendat nᶜ ad
subas cōpoitas ex eēnᵃ ⁊ eē nō tn̄ est
in sua qdditᵉ hns cōpōnē eeȝ ⁊ eē
cū ipm ee nō sit de qdditᵗᵉ sua. ¶ Cō
siderand ē ḡ q gen⁹ nō poit ire
nāz unā determinatā. set poit nās
multas subqdā indeterminatē. Qz
admod aīal nō determinat suo noīe
nāz hoīs ul eq ut alic⁹ ceteꝝ aīaliū
ꝫ sub indeterminatē quadā cōphendit
ipa oīa. Et ideo si quis qrat utᵐ
aīal q ē gen⁹ sit aut hō aut eq⁹ aut
qdlibȝ ceteꝝ aīalīᵐ Rndere dꝫ q nō
est aliqd ipoꝝ determinatē ꝫ ē qd cō
phendēs qdlibȝ ipoꝝ sub indeterm
natē qdā. Vnā ḡ cōtenta sub geᵉ
gnalimo i pdicatᵒ subē sit sba mal
⁊ suba imal oꝫ simi mō respōdere qūᵐ
renti utᵐ suba q ē gen⁹ gnalissiᵐ
i hoc pdicatᵒ subē sit cōpōtᵃ ex mā et
forᵃ ul sit simpˣ. ut .s. dicat q determi
nate nō poit nᶜ subam imalē nᶜ
subaȝ ex mā et forᵃ cōpoitā ꝫ poit
qd cōphendens qūlibet eaꝝ subqdā
indeterminatē. ¶ Aduertend tn̄ est
q gen⁹ subalternū qūis nullaȝ suaꝝ
speꝝ determinatē ponat tn̄ in sua rōe
ē cōpoitū ex pn̄cipiis in pdicatᵒ sit⁹. cū
ipm cōponat ex gnē ⁊ dria quoꝝ
qdlibet in linea pdicamᵗⁱ ht situȝ gen⁹ ē mā
⁊ tn̄ situ. Et qz logice ē cōpoiᵐ ex mā
dria ē forᵃ dici pōt q logice loqndo cē
gen⁹ subalternū ē in sua rōne cōpoᵐ
ex mā ⁊ forᵃ. Vā nō supra genus

generalissimum nichil est. Sicut in predicato non potest
dici ipsum esse compositum in sua ratione ex pluribus
in predicato sit. Unde nec loyce loquendo di-
ci potest ipsum esse compositum ex materia et forma. Nichilo-
minus potest dici aliqua compositione habere non quidem
secundum rem sed secundum consideracionem rationis. Ma-
nifestum est autem quod ens includit in ratione cu-
iuslibet generis generalissimi et similiter ratione ipsius esse
cuiuslibet creature est communis ratio tamen essentia
quam dat intellectus in se vel sub se. Existen-
te autem incluso in sua ratione non habet genus
generalissimum quod sit ens quia in mente omnia
conveniunt sed in ratione determinati generis
non conveniunt omnia. Oportet ergo in ratione ge-
neris generalissimi ultra inclusionem en-
tis includi entis determinationem ut
sic genus generalissimum substantie includit
in sua ratione compositionem ex ente et eius
determinatione ad predicamentum substantie.
Et hanc compositionem dixi in loyca nostra
posse vocari loyce loquendo non quidem
compositionem materie et forme sed compositionem ac-
tus et potentie. Auctoritas autem boecii
non ostendit quod genus generalissimum huius pre-
dicamenti sit compositum ex materia et forma sed
quod tale compositum per se ordinatur in linea
predicamentali. Non autem realiter est
forma vel materia. Secundo queritur quid sit ratio
huius predicamenti. Et videtur quod ratio sua at-
tendatur penes hoc quod est esse non in subiecto
quia ratio cuiuslibet predicamenti est illa per
quam a ceteris predicamentis distinguitur
sed res predicamenti substantie distinguitur
a re cuiuslibet alterius predicamenti per
hoc quod est esse non in subiecto. Ergo ex hoc
sumitur ratio predicamenti substantie. Ad istud

quoniam eiusdem rationis est considerandum per im-
rationem generis predicamenti substantie ut iam di-
ximus includere ens. Et quia existentie non
habet substantia quod sit genus oportet aliunde rationem
predicamentalem substantie sumere. Hec autem ratio
non sumitur ex eo quod est esse non in subiecto
duplici de causa. Primo quidem quia
ratio cuiuslibet generis est aliquid positivum sed
non esse in subiecto est aliquid negativum. Unde
ex hoc non sumitur ratio predicamenti substantie.
Secundo etiam hec non sit quia quod includi-
tur sub eadem ratione predicamenti pertinet
ad certum predicamentum sed esse ens non in
subiecto convenit prime cause sive deo qui
tamen non determinatur ad aliquod certum pre-
dicamentum sed est causa omnium predicamentorum. Non
ergo ex esse non in subiecto sumitur ratio predicamenti
substantie. Est itaque attendendum quod ratio pre-
dicamenti substantie consistit in ipsa determina-
ne entis ad substantie predicamentum. Talis autem
determinatio est communis generi generalissimo
quod est substantia. Ipsam tamen circuloquimur
per quasdam suas proprietates quarum
una est non esse in subiecto per quam proprieta-
tem distinguuntur res predicamenti substantie
a rebus ceterorum predicamentorum. Alia
autem proprietas est subsistere in esse
participato per quam distinguitur a causa
prima que non habet esse per participationem. Po-
ssumus ergo dicere quod ratio primi generis
huius predicamenti est esse ens non in subiecto
in esse participato existens. Dicendum
est ergo ad argumentum quod non sufficit ad perfectam
rationem predicamentalem quod per ipsam distin-
guatur predicamentum ab aliis predi-
camentis sed oportet quod per eam distinguatur

pdicamētū ab alijs pdicamētis s[ed]
oz q p eā distinguat[ur] ab aliis.
Nota q[uod] quat[ur] sic declinē e de scdis
subis q[uod] p[os]s[u]nt intelli no intelliis p[ri]mis
ita q[uod] possim[us] dicere de accntib[us] q[uod] p[ri]-
mis subis no intellectis ipa intelli
possit. Vr eni q[uod] no q[uod] nichil intelli-
giu eo q[uod] e de rone sui. Et inuce
ul diffone oi[m] accnti[um] po suba s[ed]
lecta no s[ed] intellectis p[ri]mis subis
no poterit accn[tia] intelli. Ad dista
qone e dd q[uod] accntia p[os]s[u]nt intelli no
intellectis p[ri]mis subis exceptis ta-
men illis q[ue] ita p[ro]p[ri]a sunt uni indi-
due sube q[uod] alii no p[os]s[u]nt gre set tu
nulla talia p[os]s[u]nt dari accntia. Cui[us]
declaro est q[uia] vnumqdq[ue] pot intelli
no intellecto eo q[uod] non e de rōne sua.
De rōne aut accntiu no e ulla sba
ptiris. Vn mai[festu]m e q[uod] nulla suba p-
tri intellecta p[os]s[u]nt intelli accntia ulta
q[ue]nus forte no possint intelli non
intellecta aliq[ua] suba ptri ut uli s[ed]
ue p[ri]a sui sa. Et hoc cōcludit arg[umentu]m
vn no oz alr ipm soluere.

Scdaz no subaz. Postq[uam]
declauit phus q[ue] dicatur
suba p[ri]a et que sa. Nunc
in hac pte poit cōpone adiuicē. Et
p[ri]o cōpat inter se subas diuisi or-
dinis. Sco cōpat adinuicē subas
eiusde ordis. ibi. Spaz uo spēz. In
p[ri]a aut pte pbat duplici rōe q[uod]
spēs e mag[is] suba q[uam] gen[us]. Sa vo
est. ibi. Amplius principales. Mo
-
mt g[enus] in p[ri]a pte q[uod] sdaz subaz ipa spēs
est mag[is] suba q[uam] gen[us]. Et vo ma[ni]f[est]a q[uia]
pont est. q[uia] q[uan]to ad e p[ro]pinq[ui]us ei q[uo]d est
maxie suba tanto e mag[is] suba. set
spēs e p[ro]pinquor q[uam] gen[us] ipi sb[ste] q[ue] e
maxe suba. s[ed] spēs e mag[is] suba q[uam] ge[nus].
Q[uod] aut spēs sit p[ro]pinquior p[ri]me sb[ste]
q[uam] ge[nus] manifestat duplici signo. Quoz
un[u]m e q[uod] siqs assignet. i. describat
p[ri]ma subaz uolendo declare quid ipa
e euidenti[us] et g[e]n[er]ali[us] assignabit p[ro]-
fereus i illa descriptoe spēm q[uam] gen[us].
Sic ab assignanda. i. notificando
quēdā hoiem manifesti[us] assig[na]bit. i.
notificabit ipm assignando hoiez
q[uam] a[n]i[m]al. Aliud signu e q[uia] mag[is] e
p[ro]p[ri]u alic[ui]us hois ee hoiez q[uam] al[ia]. Et
sic ur intellre q[uod] mag[is] e p[ro]p[ri]u prime
et p[ar]ticularis sube ee siue spēi q[uam] ee sin-
gn[er]is. Mag[is] aut p[ro]p[ri]u rei e mag[is]
p[ro]ximu sibi et mag[is] ipam notifi-
cat. Vn et si aliqua arbore reddide-
ris. i. notificare nolu[er]is manifesti[us]
assignabis. i. notificabis. i. si assig-
na[ueris] arbore q[uam] plāta. Vn patet q[uod]
spēs e p[ro]pinquor p[ri]me sube q[uam] gen[us].
Deinde cum dicit. Amplius pri[n]-
cipales. Adducit ad idem scdam rōne
que talis est. Cuicumq[ue] mag[is] cōuenit
id p[ro]p[ter] q[uo]d p[ri]ma suba est maxie suba
id e e magis suba. Set spēs ma-
gis ptcipat id p[ro]p[ter] q[uo]d p[ri]a suba di-
citur maxe suba q[uam] gen[us] quia p[ri]ncipales
sube eo q[uod] oib[us] sunt subiecta et oia
alia aut de ipis p[re]d[ic]ant[ur] aut i ipis su[n]t
io dnr maxie sube. Sic aut p[ri]-

pe sbe se hnt ad oia alia sic et spes
se hnt ad genus quia spes subiacet ge
neri et pnr gna de spebus set no que
tit ut eade in spes pdicet de gne qr
exhis .i. ppista e spes mag sba
qm gen. ¶ Deinde cum dicit. Ipsaz
no spez opat int se subas eidem oz
dis. Et prio spes dicens. qz ipsaz
spez quecunqz no sint gna .i. spes spa
lissiaz nichil e mag suba alterum al
tero. Nullu eni omnis spes spalissime
hus pdicat eq propie ps sbe q e ma
xie suba qz no e pximor ho hoi
individuo qm equs equo individuo. Vn et
nichil familiarius .i. manifestius assi
gnabit de aliquo hoie assignando hoiez
qm de aliquo equo assignando equm.
¶ No opat int se ps subas dicens
q sint principalium subaz. nichil ma
gis e suba alterum altero sic qs ho no
est mag suba qm aliqs equs. ¶ De
inde cum dicit. Merito. declarat qr post
ps subas sola gna et spes subaz di
cunt sube. Et de hoc duplicem rone a
ssignat. et ra est ibi. Amplius principales.
Dicit itaqz in pria pte q merito ps prin
cipales subas sola de numero aliorum gna
et spes subaz dnr sc sube. Ro aut
una qm ponit e qz illa debet dici sube
q cenitr indicat prima subaz. Set de
numero corum q pnr. sola h. s. gna et
spes subaz indicat cenitr prima su
bam qz siqs assignauit aliqm hoiez
dicendo de ipso qd e familiarius demon
strabit assignando hoiem qm gr. et ma
nifestius faciet assignando hoiez qm al.
Sz nichilominus supple tn assignando hoiez
qm reddendo al. ipm manifestu faci
et cenr qz utrumqz e de cen sua. Set
quecunqz aliorum a suba assignauit. qlibet
ul quecunqz assignabit extranee et no cenr qz
oia accidentia sunt extranea ab eentia prime
sube sic albu ul currit ul silia. Me
rito hec sola. s. gna et spes subaz
dnr sc sube. ¶ Est aut notandu
q ro Arist in hoc fundat q e qz q pnr
cenitr de pa suba ponit eade eentiaz
et naz secu. Quecunqz no ponit secum
eande eentia ul naturam oz q sit sbe set q
de ipsa pnr accnr sunt extranea ab a
cen sua. Qz aut e extraneu ab eentia
et quiditate sube id no pt ee suba. Vn
qz gna et spes subaz de subis pri
mis pnr cenitr aliquo accitlr me
rito ipa et no alia dnr sube sc. ¶ De
in cum dt. Amplius principales. Adducit ad
id 2am rone dicens q principales sube eo
q sbiacet oibus aliis dnr pe sbe. Sz
sic ps sube se hnt ad oia alia. Sic et
spes et gna primaz sbaz ad reliqua
oia se hnt qz oia reliq de ipis pnr qz
si aliquem hoiez dic ee gramaticu eu
qs ho sit ho concludo et hoiez ee gra
maticu et al. et dicens ee gramaticu
qz qs ho qui e gramaticus e al. Sic
aut se ht et in aliis Ergo merito spes et
gna dnr sube sc. ¶ Est aut notand
q Arist facit hic sillm exutrisque pte
singlari in 3a fig. Arguit eni sic.
Aliqs ho e gramaticus sz qs ho est
ho ergo ho e gramaticus. ¶ Item notand

e qꝫ qͣmus qͣntitas subiacet plibꝫ ac
cidentibꝫ no tn dr substa qz subiacet eis
i uirtute nec extranee aia sua. Sub
stat ei qͣntitas alys accntibꝫ i uirtute
subẽ cui nra extnea e aia sua. Secd
aut sbe qͣmus substet i uirtute sbe pe
qz tn no sunt extnee nec pa sba et sa
qn po e eadem na utriusqꝫ io ipe inien
tur dici sbe.

¶ Ad pleniorẽ aut pdcto℞ intellcm
possimus qre de tribꝫ. Et po qrit utm
spes possit dici mag sba qͣ genus.
Vr enim qꝫ no qz sba pr tm de gne
sbaltno qͣ de spe sic sei de inferiori
Set superiora i pdicato de suis i ferioribꝫ
pdicat equalr ut het in porphyo go
suba dr z pdicat equalr de gne z spe
z no mag de spe qͣ de gne. ¶ Ad istam
qonẽ e dd qꝫ ualde gent ps suba ma
gis ee ipa spes qͣ gens. Ad cuius e
uidenciaz est attendend qꝫ mag et
min ꝑ supponunt determinale sbqdam
indeterminatone mag ac mag rece
dr. tunc aliqd ei mag et ab eadem
determinatoe min rece. dr ad cu
min. Qz si determina appoita illi
determinatoi eet pucital z indiuidualis
roe ei nichilom mag z min pre
supponat indeterminatoez data tolli
p determinatonẽ aliqͣ no pucitalez
sine no qͣsistentẽ in pucto. Est tn
aut indetermina dupx. s. rei et rois
Indeterminato qde rei sic corpus non
ht de se ad determinatu ad albm ul
ad nigru set natu e ad qͣdlꝫ istorum

determinazi p ad no pucitale. Vn ad
talẽ determinatoez se in rebꝫ ex i stle
tu mag et min. Indeterminato at
rois inueit in spis ulibꝫ qz res
no sunt de se in rebꝫ ex intellctu ules.
Set intellctus z ro sm qͣntitatorẽ
imp de aia e qꝫ fac ulitatẽ in rebꝫ
Quato aut aliqd e ulius tanto sm
hac i determinatonẽ mag e indeter
minatu. In pdicato aut sube majore
ulẽ e h qꝫ dr suba. Vn z i sba atten
dit mag ista determinato. Nata est
aut tolli h i determinato no p aliqd
pucitale set p aliqd qͣtentu sm roẽ
diuiso℞ qͣntum. Vn et maior deter
minato sube e in spe ei qͣ in gne z
maior in spe spalissima qͣ i spe sub
alterna. Et pprea suba sm hanc ma
iorẽ z minorẽ sui determinatonẽ in
diuisis. ht qꝫ in diuisis sit mag et tas
min suba. ¶ Ad arm go dd e qꝫ auc
illa intellr rnu inferio℞ de qbꝫ superiora
eq i mete pnr. ¶ Go qrit utm
in spebꝫ spalimis sit una mag suba
qͣ alia. Vr enim qꝫ sic qz ho et eqs st
spes spalime. Constat aut qꝫ ho e
pfectior suba qͣ equus go una spes
spalima e mag suba qͣ alia. Ad
istam qonẽ est considerand qꝫ loqndo
de mag et min repto in subis mo
supdicto oms spes spemes subazo st
equalr sbe sube. Cuius ro pot ee sa
tis in pnpti. Na qͣcumqꝫ sunt eqe
propinqua ultie determinatoi sbe eqa
ht sunt sube. Oms aut spes spalime
subazo sic sunt eqe ppinqua suis i di
uiduis sic z sunt equalr ppinque

ultie determinatoi sube. Et ideo una
sparum no e mag ul min9 suba q alia.
sumendo mag et mi9 m ia dicto. Sed et
nc alio mo inuenit in eis mag et mi9
bn tn in eis inuenit por maioritas et
minoritas. Na maioritas et minori
tas dnt excessu et defectum qntitatis.
Est aut qntitas dimsiois et e qntitas
pfectois. Dic g res dr maior qnti
dimsiois q pl9 de qntite dimsiua habz
Sic et res dr maior qntite pfectois
q pl9 de qntite pfectois qtinet. Con
stat aut q una spes spalima sube co
tinet plus pfectois q alia sic plus
de pfectone ht ho ingnie sube q eq9
Unde patet q una spes spalissima
sube e nia quide mag sz maior suba i p
fectoe q alia. Hoc itaq dic arm
q exco q ho e pfectior suba q eq9
no hec q sit mag suba set q sit ma
ior suba sm pfectone. Si queri
tur utru ullu ule possit ce suba. Vr ei
q no. Q2a phus in septio metha^ce
pbat et dic ulia no ce subas. Ad
ista qone est dd q nce e ponc ulia
subarum ce subas. Cui9 ro e q qd dr
re et naz sbe id denccite e sba. Ulia
aut subaz dicit re et nam sube ergo
ulia subaz ce sbas. Et ppea quad
qcqd pse et directe cadit i pdicato qnti
e qntitas et recip qntitatis pdicatoe
sic et qcqd pse directe cadit in pdicato
sube recipit pdicatone sube et p qns
necio e suba. Set ulia subaz q sut
gna et spes cadut pse et directe i p
dicato sube et recipiut pdicatonez
sube necu e itaq ipa ce sbas. Ad

aucto aut in contrariu adducta e dd q phs
i loqt ^ce plone qui ponebat ulia sepa
ta a singlaribus in se exiuta. Negat itaq
Arz i ulia ce subas ita q in seipsis
existat sz no negat ea ita ce subas
q no existant p sua singlaria.

De ca e oi sbe. In superioribus
determinauit phs qd e suba
p ea et q ea et posuit qponez
subarum ad iuice. In hac uo pte enuat
subaz qtates. Et diuidr in sex ptes
sm q sex qtates ponit. ia ps e ibi
In ne aut subis et differenciis. 2a est
ibi. Ois aut suba. 4a e i. In ne sbis
3a e ibi. Vr aut suba. 6a uo e ibi.
haxie uo sube. Dic g in pa parte
q ce e oi sube in sbo no ce. Et circa
hoc ta facit. q p^o ponit una subarum
qtate et ea declarat. 2o uo ondt eam
cue alijs q sube ibi. No e aut hoc
ppriu. 7a 3a remouet dubone qnda
ibi. Ne nos qturbet. Doit g
in pa pte q qne e oim sube no ce
in sbo q de pria suba pbat p eius
descptone sup porita q dem e q ppi
suba neq e in subo neq de subo dr
De sis aut subis hoc pbat dupla
rone ppones p^o q sit qstat sic ne
dicem9 ullaz spez subaz in sbo ce.
Et p^a ro que ponit ubi dicit. ho em
de subo tal e. Si sc sube ecent i sbo
hoc ecet q sunt in suis inferioribus
Set pp hoc q sut in suis inferioribus
no dnt ce in subo q ho dr quidz
de aliquo hoie sibi subiecto in pdicato
set pp hoc in nullo subo e q ho no e

in aliquo homine sit in subiecto sed sic secundum in
inferiori. Similiter et animal dicitur de aliquo ho-
mine sibi inferiori sed non est aliquis in aliquo homine
sit in subiecto sed sic essentialiter sibi. Patet ergo quod
secunde substantie non sunt in subiecto. ¶ Secunda ratio talis est
que ponitur cum dicitur. Amplius autem corporum. Superius dictum
est quod nomen corporum que sunt in subiecto nichil prohi-
bet quin de subiecto predicetur. Sed rationem corporum predicari
de subiecto est impossibile. Sed et secundarum substantiarum et
nomen et ratio predicatur de subiecto in quo sunt per se sicut
secundum inferiori quia et ratio animalis et animal potest
predicari de aliquo homine in quo est animal. Patet
ergo quod substantia nulla est de numero corporum que sunt
in subiecto. ¶ Item cum dicitur. Non est autem
hoc proprium. Ostendit hic non convenire soli substantie di-
cens quod hoc scilicet non esse in subiecto non est proprium
substantie quod ei soli sit conveniens quia et differentie
istud est conveniens quod scilicet non est in subiecto. Bipes
enim et gressibile dicitur de homine subiecto sibi inferiori
sed in nullo subiecto est quia non est in homine sicut ac-
cidens sed sicut essentiale predicatum quod patet
per rationem iam positam de secundis substantiis. Illud
enim cuius ratio et nomen predicatur de illo in quo est
non est in eo ut accidens in subiecto. Sed ratio
differentie dicitur de eo de quo ipsa differentia suo nomine
predicatur. Ergo differentia non est in eo in quo est sicut acci-
dens in subiecto. ¶ Notandum est autem quod istud
no intelligitur de differentiis essentialibus substantiarum quia differentie
que sunt accidentia sunt necessario in subiecto. Sed
quia essentiales differentie substantiarum per se ipsas non
innotescunt nobis sed per sua accidentia, ideo
circo Aristoteles posuit differentias accidentales in exemplis
loco differentiarum essentialium. Non ergo intelligendum
est quod accidentia que ponuntur bipes et gressibile
non sint in subiecto sed quod in subiecto non sunt
differentie essentiales loco quarum ille differentie accidentales

assumuntur. ¶ Item cum dicitur. Non nos con-
turbent. Removet dubitationem quandam de parti-
bus substantiarum de quibus posset esse dubium an sint
in subiecto dicens quod tales partes nos non
conturbent quasi predicta que ita sunt in toto quasi
sint in subiecto ne propter hoc cogamur confiteri eas
non esse substantias quia quod est in subiecto non est substantia.
Si igitur partes substantiarum essent in subiecto non essent
substantie sed accidentia quod est omnino falsum. Nam et
secundum veritatem licet ipse sint in toto non tamen
sunt in subiecto quia sicut superius dictum fuit. Et quamvis
sunt in aliquo tamquam partes eius non dicuntur in eo
esse sicut in subiecto. ¶ Deinde cum dicitur. Inest
substantiis et differentiis. Ponit secundam conditionem
substantiarum dicens quod ex hiis que predicantur ipsis substantiis
subintellige secundis et differentiis inest predicari
univoce quia ex hiis que sunt predicata sub-
alterna predicamenta predicantur omnia vel de individuis
aut de speciebus predicantur immediate aliqua sed
a principali substantia nulla est predicatio quia de nullo
subiecto ipsa dicitur. Secundo autem secundarum substantiarum
predicatur quidem species de individuo immediate sed
genus predicatur de specie et de individuo et etiam differentie
predicantur de specie et de individuo. Et quod hec predi-
centur univoce probat sic Aristoteles. Univoca sunt
quorum nomen est commune et eadem ratio substantie. Sed
univoca sunt que predicantur nomine et ratione sed
secunde substantie et differentie nomine et ratione dicuntur de
primis substantiis quia prime substantie suscipiunt rationem
generum specierum et similiter differentiarum. Species
etiam suscipiunt rationem generum et differentiarum
sicut patet per illam regulam quando alterum
de altero predicatur ut de subiecto, quecumque dicuntur
de predicato eadem dicuntur et de subiecto. Quare
omnia que sunt ex substantiis et differentiis id est de
numero substantiarum secundarum et differentiarum univo-
ce predicantur. ¶ Notandum est autem quod prima

8

sba pot de aliq pri p accns sic ptingit
ai pr sm de accnte ut si dicat qdda
albu e plato pot e de se ipa pri p se.
vt si dicat sor. e sor. Tam e pdicao
p se q pdicato p accns attedr i pri
suba. Et ppea qn dic Ar q a pncipa
li suba nlla e pdicao oz hoc intllige
de pdicatoe sciois de infiori. Nichil
eni inpdito e infra pma sbaz. Et
ppea p suba no pr de aliq sb sibi in
fiori inpdicato. ¶ Deim aim dr. Oia
aut suba. ponit 3am ptate subazz. i
qua discrepant se sube a pmis dcis.
q ois suba ur significare hoc aliqd.
Set no e ita sm uitate. In pmis
eni subis hoc e indubitale et ueru
e q significant hc ad. ¶ Vbi notnd e
q ad dr indubitale pp euidentia ui
tatis sic q totu sit mai sua pte
ita e 3 euident sm q h nlli indu
uiit. Aliqd e e indubitale pp euiam
uitatis sic totm ee mai sua pte
e uez ita euidet q nllus de hoc du
bitat. Singlrit itaq dic phs in
dubitale et uez est ut daret in
tlre illd ee indubile et no p 3 so
no. s. pp uitatis euidenam ¶ Item
notnd est q significare hoc ad idem
est q significare unu nuo suppom
q hoc e pnem determinatm et ptat
significatone quada q designatio
in indui repit. ¶ Notand e e pp
sequetia q figura appllatonis ide
e q silit de noiatonis. Vn p suba et
sa hat quada figura i. silitudiez
appllatonis i. noiatonis int se
ingm quelibz eaz uno noie p

fert. Et q p suba q unico noie sig
ficat dicit hoc aliqd. Vr q pp figaz
nl silitudiez unitatis nois q e sa
suba dicat hoc aliqd. ¶ Dic g Ar
q indubitabli e uez p3 subaz sig
ficare hoc aliqd q q significatur
noie p sube est indiuiduu et unu
nuo suppom et significare hoc ad ide
est ut diximus q significare unm nuo
in suppo. Set in scds subis ur co
tingere simil sic i pmis sb figa appella
tionis i. pp silitudiez noiatois sig
ficare hoc ad. Vt puta qn a s vno tm
noie dixit hoiez sm al. Set tn no
e uez q significat hc ad 3 mag
significant quid quale q hat uno
noie noient id tn nom e g mltis
suppoitis et ppea no significat hoc
ad. i. unu nuo i suppo. Et io dic
Ar q id q subm e significatoi nois
sazz subazz no e unu sic e unuz
p suba que e unu quid in supposito
et no plra set ho et aial et qlibz sa sba
dr de plrib. Adiugit aut Ar no. q sa sba
significat simpr ad qle sic albu q
albu n significat n sola qualite set
gen et spes subazz determinant
qualitate circa subam. id e signat
qualite ad pdicatu sube q signifi
cat q da subaz qle q e ide ac si di
cat q albm significat qlite accntale
q no e suba 3 e tm qlitus. Se uo
sube significat qualite subale q noe
tm qualitas 3 e sba. ¶ Vltio Ar
adiugit q plus i. vlior determina
i. po sube fit i gne q in spe q gen

est ultimus quam species unde quando dicitur animal pluria
comprehendit vel complectitur quam quod dicit homo. Sed
contraria contra hunc partes breviter est ista quod
omnis substantia videtur significare hoc aliquid. Et
prima substantia hoc verum facit cum ipsa dicat
quod individuum et unum numero sed substantia se-
cunda videtur hoc facere propter similitudinem nominationis
non tamen hoc facit sed significat aliquod quale
quia significat quid de pluribus. Non autem
significat puram qualitatem sicut album sed
significat qualitatem determinatam ad prae-
dicatum substantie et genus ponit quod ultimus quam species
¶ Notandum est autem quod individua accidentium
non dicuntur significare hoc aliquid quia accidens
non est simpliciter et absolute aliquid vel ens sed
dicuntur significare hoc quantum vel quale hoc
et sic de aliis. Sicut hoc album signi-
ficat hoc quale et hoc bicubitum signi-
ficat hoc quantum sed individuum substantie dicitur si-
gnificare hoc aliquid quia substantia est aliquid et ens
absolute. ¶ Iterum notandum quod omne nomen
id significat a quo imponitur unde quia album
imponitur ab albedine sicut pura quali-
tas. Contra dicitur quod album non significat aliquid
quam qualitatem. Verum est autem quod qualitas
differenti modo significatur nomine concreto
et nomine abstracto. Nam nomen concretum
ex suo modo significandi ponit aliquid quod
nomen abstractum nequaquam ponit. Sic
ergo in accidentibus differt nomen abstra-
ctum et concretum quia nomen abstractum in
qualitatis ex sua significatione nec ex
suo modo significandi ponit aliquid quam qualitatem
Sed nomen concretum ex sua significatione
ponit quidem solam qualitatem sed ex modo si-
gnificandi ponit subiectum qualitatis.
¶ Possumus autem circa predicta

movere aliquas questiones. Et primo queramus an
differentia substantie sit substantia. Videtur enim quod non quia quod
distinguitur contra substantiam non est substantia. Sed
differentia substantie videtur distingui contra substantiam quoniam
dicitur aliquid quod non solum substantie sed et differentie. Ergo
differentia substantie ut videtur non est substantia. ¶ Ad istam
questionem est dicendum quod tamen forma quam differentia constitu-
tiva substantie que sumitur a forma est substantia secundum rem
sed modum habet qualitatis. Ad cuius enim evidentiam est
sciendum quod differentia et forma substantialis et accidens habent
suum susceptivum. Nam susceptivum differentie est
genus. Susceptivum substantialis forme est materia
sed susceptivum accidentis proprie est subiectum. Vi-
demus autem quod quali modo se habet forma
ad materiam tali modo se habet differentia ad genus
et etiam tali modo quomodo ad aliud se habet qua-
litas ad subiectum. Differentia enim specifica
determinat genus ad esse specificum et quali-
tas accidentalis determinat subiectum ad esse
accidentale. Unde quantum ad hoc forma et differentia et
qualitas habent uniformem modum. Et
quia iste modus appropriat qualitati ideo
dicitur quod forma et differentia substantialis modum qua-
litatis habent sed tamen ponunt rem substantie
non qualitatis. Cuius ratio est quia substantia non
constituitur essentialiter nisi ex substantiis. Con-
stituunt autem constitutione physica substantiam
materialem ex materia et forma substantiali. Consti-
tutione vero logica constituunt ex genere
et substantiali differentia. Unde notandum est quod tamen forma
quam differentia substantialis sit substantia secundum rem quamvis
habeat modum qualitatis ¶ Dicendum
est ergo ad argumentum quod differentia distinguitur a
substantia quantum ad modum se habendi sed non
distinguitur ab ipsa secundum rem. ¶ Secundo
queratur utrum prima substantia semper signi-
ficat hoc aliquid. Videtur enim quod non quia si

gnificare hoc aliquid est significare unum
numero in supposito sed quidam homo est substantia prima
et non videtur significare unum numero in sup-
posito sed quidam homo est substantia prima et non
videtur significare unum numero in supposito
quia quidam homo potest poni de pluribus suppositis
non ergo substantia prima semper significat hoc aliquid.
¶ Ad istam questionem est dicendum quod substantia prima semper
hoc aliquid significat. Ad cuius evidentiam
attendendum quod communis substantia prima non
differunt realiter a substantia differunt tamen ab ipsa
secundum rationem. Nam re quia ponit secunda
substantia sub indeterminatione ponit prima substantia
sub determinatione. Indeterminatio autem
que attenditur in secunda substantia facit ipsam pre-
dicabilem de pluribus et pluribus communicabilem.
Sed determinatio que attenditur in substantia
prima facit ipsam incommunicabilem et ex hoc
facit quod ipsa dicit existere unum numero in
supposito. Patet ergo quod substantia prima de sua
ratione habet quod hoc aliquid dicat. Et quia quod
convenit alicui de sua ratione semper sibi
convenit patet quod prima substantia semper
significat hoc aliquid. Verum est tamen
quod ad predictam determinationem aliter
se habet individuum vagum et aliter individuum
signatum. Nam individuum signatum non
solum dicit determinationem ad unum suppositum
sed etiam explicat unum suppositum. Indi-
viduum non vagum sicut quidam homo dicit quidem
determinationem ad unum suppositum sed
id suo nomine non explicat. Et propter hoc
individuum vagum in questione sic habet
quod dicatur de pluribus non quidem quia non
dicat hoc aliquid sed hoc aliquid quod dicit
non explicat suo nomine sed relinquid
explicandum convenientia propria individui.

Et sic patet responsio ad argumentum. ¶ Sed queritur
utrum secunda substantia significet qualitatem. Vi-
detur quod non quia si significaret qualitatem
hoc esset aut quia huius significatum esset
res qualitatis aut quia haberet modum
qualitatis. Primum autem satis evidens
ter falsum est. Secundum etiam non potest stare quia
videmus quod differentia substantialis propter id quod habet
modum qualitatis predicatur in quale. Sed secunda
substantia non predicatur in quale immo predicantur
in quid ergo significatum earum non habet modum
qualitatis nullo ergo modo secunda substantia sig-
nificat qualitatem. ¶ Ad istam questionem est dicendum
quod duplex est conditio qualitatis. Una quidem
est que est alicui communicabilis quia omnis quali-
tas nata est communicari subiecto quod qualificat.
Alia est quod potentiam subiecti modificat et de-
terminat. Ratione ergo tamen prime quam secunde con-
ditionis ipsa differentia dicitur significare qua-
litatem quia differentia communicatur et cum advenit
generi ipsum et determinat ad certum esse. Sed
quod predicatur in quale non percipitur ex eo quod habet
rationem modificantis et determinantis
non autem sed ex isto quod est ens proprium qualitatis.
Ratione autem prime conditionis tamen habet secunda
substantia quod dicatur significare qualitatem
quia omnis substantia est alicui communicabilis sed ratione
secunde conditionis non habet quod significet
qualitatem quia omnis secunda substantia habet potius
rationem determinabilis quam determinantis.
Et propter hoc ipsa non predicatur in quale sed in
quid. Unde patet responsio ad argumentum.

Rursus autem substantiis nichil
est contrarium. Ponit tribus com-
munitatibus substantiarum ponit
aliam quartam continentem eam di-
cens quod substantiis nichil habet contrarium

q sic pbat. Ois suba aut e p^a at
e sa. Set pmie sbe quid e^t 9tra^m
qi dicat nichil qr alicui hoi q e p^a
suba nich e 9riu. Sz nec se sube
e ad 9riu sic hoi ul' aiali que se
se sube nichil e 9riu g^o nlli sube
e aliqd 9riu. Est aut ndnd pac
cip qi maifestu no ee aliqd 9riu
p^e sube n^c se exco q 9ria sut circa
aliqd subm et sup e pbatu q nlla
p^a suba n^c sa ee pot maliq sbo.
Consequit aut adiugit al
q no est hic .s. no hre 9riu att
butu soli^s sube. sz et mltoz alioz
sic pcipue ipi^s quatitatis qr bicu
bit^m e quatitas et sibi no nich est
9riu. Simlr et ipis dece nich
est 9riu ni dicat aliquis mltu et
paucu ee qtitates et mlta dicat ee
9ria paucis ul' et dicat magnu
ee 9riu puo quicqd tn de hoc sit
e tn manifestu q nlli tminatoz
.i. dicentiu detminata quantite
nllm ul' nichil ad detminata qtite
dicens e 9riu. Idem cuindiat.
Vr aut sba. Ponit qrtam 9tate
subaz dicens q vr suba no susci
pere mag et min^s. Qd dr no
qr sba uni ordis no sit ^alia^ alsba alti^s
ordis mag et min' distas in qdi
tone et detminatone sube qriam
detm e q sm hoc e mag supple
et min^s insuba. set qr unaqqz suba
phoc ipm q e in eccia sua no dr
suscipe mag et min^s sic ista
suba q e ho no e neqz ipse a se ipo sic
distas q sit in diu'sis tporibz mag
et min^s ho. Nec et alt ho distat ab
alto hoie isto mo. Qz tn bn 9ting
inqualitatibz sic unu albu dr mag
et min^s albu alto alio et bonu^m dr ma
g^s et min^s bonu alto bono. Et non
solu unu qle inordie ad a^d quale dr
mag et min^s sz et ipm met a se ipo
sm diu'sa tpora dr penes mag et
min^s distare sic unu et ide corp^s cu
sit albu nuc et p^s dr in tdu mag ee
albu nuc q p^s. Et cu sit calidum
dr ipm met mag et min^s calidu
sm diu'sa tpora. Set suba no sic dr
cu mag et min^s qr nichil .i. nllo m^o
ds ho dr mag ho nuc q p^s. n^c et
qcq de nuo alioz q sut sbe dr cu
mag et min^s. Qr maifestu^m e q sba
no recip^t mag et min^s. Deinde
cu d^r maxie no sube. Ponit sextam
subaz 9ditione. Circa qua ita pce
dit. qr p^o ponit et declat ea. 2° 9 dicta
infert instantia. ibi. Similis aut
nllis. et 3° illa istancia soluit. ibi.
Set sigs. D^t g^o imp^a pte q maxie
ur hoc ee pprium sube q cu ipa sit un^m
et ide nuo e qd 9rioz susceptiu. Et
malus q no sut sbe no hebit qsq q
qd tale pferat. s. q cu sit unu nuo
sit susceptiu 9rioz. Sic color un^m qd
nuo exns no erit albu et nigm^m set
ali^s color ponit^r p albu^m et ali^s per
nigru. Simlr nec eade nuo actio
erit praua et studiosa .i. mala et
bona sz diu'sa actio nuo et idem

ē dicaitis alijs q̄ nō sūt sb̄e. Set
cū sb̄a sit una ⁊ idē nūo ī suppo[to]
ē susceptiua ꝯrioꝝ mass̄iz. Ut gr̄a quidā
hō cū sit un⁹ ⁊ idē nūo ut puta sor.
ē alīn niger alīn alb⁹ alīn calidus
alīn frigid⁹. alīn prauus alīn studio
sus. ¶ Deīn cum dicat. Inalijs aūt
nō uidet instanciā ꝯ p̄dc̄a resumēs
q̄ i alijs nullis a sb̄a ur̄ ꝯtingēe
ad tale n̄ forte ī sñt āġ dicens
q̄ orō ⁊ opīo ē h⁹ qz eadē orō et
eadē opīo. Ur̄ susceptiua ēē ueri
uł falsi sigrificans sic orō dicens
quēdā sedere ē uera illo surgente
erit illa eadem falsa. Et idem ē de opīōe
qz siquis uerē opinet aliquē sedē po
stea falsum uī ei eo surgente. Falsum di
co ur̄ ei h̄nti deeo qui surrexit ⁊ prius
sedebat eūdem intellectum .i. candē opīo
nē heat q̄ꝰ prius hēbat. ¶ Deīn
cum dt̄. Set ⁊ siquis. Soluit de cāz
instanciā dupr̄. Primo ēt eā solut
p distinctōnē. Secundo p interemptōnē. 2[a]
solō ē ibi. Siquis aūt h̄. ¶ Dicat
ḡo in p̄ma p̄te q̄ siquis suscipiat .i. ꝯce
dat h̄. s. opīonē ⁊ orōnē ēē susce
ptiuā ueri et falsi tamē modo suscipi
endi differt a sb̄a. qz ea que s̄t
in subijs .i. in p̄dicamento sb̄e sūt su
sceptiua ꝯrioꝝ in se ipā mutata de
uno ꝯrio in ad qz corp⁹ p⁹ frigid
postea factum calidū est ipm met
mutatū de una qualitate ī aliā qz
alīn ē factū q̄ꝰ p⁹ fuit eo q̄ factum
est nigrū ex albo ⁊ studiosū ex
prauo qui recipit ista ꝯria mass̄iz

⁊ supple in alijs ꝯrijs ipm indiuid
sb̄e ē susceptiuū ꝯrioꝝ. recipiēs mu
tatōnē in se ipō qū transit de uno
ꝯrio in ad. Set orō et opīo qū ipā
transeūt de ūitate in f̄ltate p̄se
uerāt in se ipis ī mobilia set cum
res sigrificata mutat̄ fit ꝯtrariū
circa eā .s. orōnē ⁊ opīonē. qz orō
que dic̄ q̄ sedet āġ p̄manet eadē
in se ipā qz ipā sēp dic̄ āġ sedere
⁊ nō aliud set cum res p⁹ sedens
fit mota a sedendo et stat orō ipā
alīn quidē ut puta tūc p⁹ uā alīn
fit f̄a ⁊ simīl est de opīone. Ut p̄z
q̄ solūmō sb̄e ē p̄priū q̄ p̄m sui
mutatōnē recipiat ꝯria. ¶ No[d]
est aūt q̄ ista solutōne ꝯcedit̄
sine suppōnit̄ quodā falsum q̄ deīn fu
erat in arg[to]. uidelz q̄ orō sit suscep[ul]
ūitatis ⁊ f̄ltatis. Hoc enim nō ē uerū
qz ūitas ⁊ f̄ltas sūt in orōne sic
in signo et nō sic in sub̄o. Unde orō
⁊ opīo nō ē susceptiuā set sigrificatiua
ueri et falsi. ¶ Itē nota q̄ ymago
facta ad silitudinē hoīs recte sta
tuere anq̄ ip̄e p̄dat rectā statu
rā ē uā silitudo ei⁹. Set si ipā
ymago nō mutet̄ ⁊ hō mutet̄ de
recta statura in alīam illa q̄ prius
erat uā ei⁹ ymago absq3 mutatōe
sui erit deinceps ymago ipi⁹ falsa.
Eodē mō intellige q̄ orō absq3 sui
mutatōne p̄ solā mutatōnē rei
sigrificate transit de ūitate in f̄ltate.
¶ Deīn cum dr̄. Siqs. Ponit sb̄a so

lutone remouedo fl'm qd' fuat da
tu in alia solutione dicens. q si qs re
cipiat h. s. q oro sit susceptiua 9rei
orum no e uerum hoc qd' ipse recipit
q oro et opio sut susceptibilia 9ra
orum istorum que sut uerum et fl'm no
in eo q ipa in se sit in slb recipiat
ad dictus s3 ex eo q e fcta aliqa
passio circa altm uel pore circa
re sigficata. Quia ex eo q res
eode mo q dit oro e ul no e ipsa
oro dr ua ul fa zno q ipa oro sit
susceptiua 9riorum q no e oro subz
s3 signu uitutis z flitatis. Cuius
z signu e q antlo q sit in oro re
alr ul inopide mo ipa oro ul opi
mo cu transit de uitate in flitate
Quapp no erut susceptiua 9riorum
ex eo q dicat qnz uerum qnz fm cu
pl3 nlla passio fiat in eis set sol
in re significata. Set sba in eo q re
cipit 9ria sit in subo dr ee 9riorum
susceptibil q ipa suscipiedo in se
langore z sanitate nigredine z
albedine z unuqdq3 taliu actutu
dr susceptibil 9riorum. Vr mam
e q e ppriu solus sube q cu sit
unu z ide nuo e receptible 9riorum
sm sui mutatone. Est aut nod
q uerum et flm sunt dulsimode in
orone in re. z in intlletu. Na i ora
est sit in sig set in re sit in ca et
intlletu e sit in slo. Hoc aut h3
declarari in lio p yermnias.
Propter suprdicta oz ta ma

xime discute. Et po qrat ut m i sba
possit ee contrarietas. Vr em qsio. Qa
9trariorum effectuum 9rie sut cae cali
du aut et frigidu sut 9ria et simil.
effectus formarum subaliu ignis et
aque g forme subales ignis z aq
que sunt sbe sunt sibi inuice co
trarie. Ad ista qone dnt qda q
sube no 9tingit ee 9traria n roe me
nec rone 9positi ex ma z forma eo
q 9traria sut circa aliqd susceptum.
Set ma z copom ex ma z for no st
nata in aliquo suscepto fi et ideo
ex pte ipsorum no e 9trarietas i sba.
Qria no for subal nata e in aliquo
suscepto .i. in cto suscepto fieri ut
puta in ma dicat q rone forme nl
phibet ee 9rietate in suba. Ser
ista po stare no pot. Primo quide
q dic Ars in .5. phicorum q in sba
no e mot eo q sube nichil e 9rium
Set ad saluandu in sba motu no
requirit q ma que subicit muta
tom set q forma q acqrit z abia
tur p mutatione heat 9rietatez
Igitur sm snam phy apparet q
in formis subalibus no e 9trarie
tas. Vo apparet in potis illa po
q de rone 9rietatis e maxia di
stantia fundata sup forme latitu
dine 9tinua pp q z int 9ria pot
ee motus et acqrunt z abiciunt
no subito set successiue. In formis
aut subalibus no est dare tale la
titudine. Vn acqrunt z abiciu
tur subito et in istanti alterationis

Inpo[le] e g in spis ee 9rie[te] si loq[a]
mur de 9rietate sm sua p fectam
rone. Ver e tam q tres alie co
ditiones 9rioz in spis optime sal
uant qr forme subales rez gna
bilium que sunt eedem gnis phya
sunt circa idem susceptiuu q est
exma et se mutuo no 9pacunt
circa una et eande pte ei9. Qua
ta aut 9dicto que est maxia dista
cia fundata sup latitudine 9tinu
am forme in spis no saluat sic
dcm e. Dicend e g ad ar[m] q
qn ca est uniuoca effectui tunc
oportet q 9rioz effectuu 9rie
sint eae sm eande rone 9rietat
Qn uo cae no uniuocant effecti
bus no oportet q p fecta 9rietas
effectuu arguat in cais p fecta 9
rietate sed sufficiat q ponat 9rie[te]
ponete minore defectum nobilit[s]
Et qr forma tanto est nobilior q
to e simplicior idcirco 9uis cali
dum et frigid pp defectum simplit[s]
heant latitudine no tn opter q
in formis subalib e oz q sunt eae
ipoz spis no uniuoce sit tal la
titudo sed sufficiat q sit meis 9rie
tas sm dictas tres alias 9dictoes.
Vo quit utru suba possit susci
pere mag et min9. Vr em q sic
qr ppriu pportonat ei cui e ppu
sed calidum q e ppu ignis susci
pit mag et min9 g et ignis q est
suba pot intendi et remetti.
Ad istu 9oms euidenna opter
p[o] psuppone q nulla spes in se intedi
nl remetti pot. Et hoc quide opter
ponere de spebz sube. Videm9 em q
spes accntiu suscipientiu mag et
min9 in subo no intendunt neqz re
mictunt queadmod albedo que
recipit in subo mag et min9 in se
ipa existit absqz ulla intesione et
remissione. Multo g mag necu
est pone q nulla spes sube in se ipa
suscepe possit aut mag aut min9.
Hoc g supposito e ulti9 addend q q
uis mag et min9 q psupponit i
determinatone ronis et q dcm est
supra posse ee no requirat duo s
rem diusa sz sm rone tm tam
mag et min9 q psupponit reale
indeterminatone reqrit de necitate
duo sm re diusa qr reqrit re real[r]
determinabilez q e subm real i deter
minatonis et determinatonis et
reqrit re reale determinante que
inre determinabili recipit. Spes a
sube no recipit in aliquo subo sed
suscipit in suo indiduo. q no poit
re et nam alic9 subi alia are et ana
ci9. Ergo e omno impole q mag
aut min9 psupponez reale indeter
minatone inueniat in spebz sube
siue in se supius siue in suis i diui
duis. No g recipit ulla suba mag
aut min9 isto mo. Patet autez
ex hoc q impole e ulla subale for[am]
in gradu suo spaco hre latitu[ne]
9ria cotinua sic 9da dnt. Naz
format[m] tali forma 9stitutu dr e[m]

mag̃ ꝛ min⁹ s̃m q̄ pl⁹ uł min⁹ ptici
pat de latitudie forme. Quẽ ad
albũ pticipando plus et min⁹ de la
titudie albedinis dr̃ mag̃ ꝛ min⁹
albũ. Si igitur subal' forma nt pote aĩa
hũa hr̃et p̃dictã latitudinẽ tũc for
tium tali forᵃ ↄstitutũ q̄ e hõ plus
ꝛ min⁹ de dicta latitudie pticipãdo
intenderet ꝛ remitteret ꝛ diceret ma
gis ꝛ min⁹ hõ sñue ipse a se ipso in
tp̄ore diũso siũ mag̃ et mi⁹ hõ
ab alio. q̄ tñ pbatũ ẽ ee fłm et al'
euidenter totũ negat euident' in hc
loco. Et ppter tamq̃ erronea a phia
ẽ abiciẽnda opio q̄ ponit formaꝫ
subalẽ in specifico gradu suo hr̃e
latitudinẽ. Argᵐ aũt tertiũ
oppoᵐ nõ ualet. Nã q̃uis pp̄iũ
pportonetur subo cui⁹ ẽ pp̄iũ in hoc q̄
nobilioris subi est nobili⁹ pp̄ium.
nõ tñ oportet q̄ pportonetur subi
ita ut tanta sit nobilitas ꝛ simpli
citas sua q̃ta ẽ nobilitas ꝛ simpli
citas subi. Et io q̃uis ignis sit
sine mag̃ et min⁹ ei⁹ tñ pp̄iũ pot
intendi ꝛ remitti. Eoꝫ grat ut ᵐ
ↄueniat omi et soli subẽ ee suscep
ꝯtrioꝝ. Vr̃ eñi q̄ nõ ꝗ una ꝛ eadẽ
nũo supficies recipit in se q̃nq; al
bedinẽ q̃nq; nigredinẽ q̄ sunt ꝯtria
ꝛ tñ supficies nõ ẽ suba set poti⁹
q̃titas. Angelus ꝗ ẽ in p̄dicaᵗᵒ
sube ꝛ tñ nõ subicit ꝯtrietati g̃o nc
oĩ sube nc soli ↄᵗ q̄ cũm sit una nũo
sit susceptiua ꝯtrioꝝ. Ad istam
ↄone intelligenda ẽ ↄsiderandũ q̄
ꝯtrietas hic sumit' gñ'r pro ꝯtrietate
siue actonũ uł affectonũ siue situũ
siue qualitatũ nec opter q̄ omnis sba
sit susceptiua oĩs ꝯtrietatis ad h' dicta
pp̄etas omĩ sube q̄ ẽ in p̄dicaᵗᵒ quẽᵃᵗ
set suffic̃ q̄ oĩs suba q̄ ẽ in p̄dicaᵗᵒ
alicui⁹ de istiꝫ ꝯtrietatũ sit susceptiua
Videm⁹ aũt omneꝫ subaꝫ quẽ ẽ cãta
cãm p̄ma q̄ sola nõ ẽ in p̄dicaᵗᵒ ita
se hr̃e. Nã sube mãles sũt q̄ ᵐ ẽ de
sua nã susceptie oppositaꝝ affectonũ.
Corpa eciã celestia ꝛ si nõ s̃m se tota
sũt tñ s̃m suas partes susceptiua
oppositoꝝ situũ. Corpa ũo inferiora
sũt receptiua oppositoꝝ situũ ꝛ oppositaꝝ
qualitatũ. Vñ patet q̄ hc pp̄etas
ↄuenit oĩ sube exñti in p̄dicamento.
Verũ ẽ tñ q̄ inmeᵗᵉ ↄ sube q̄ sola
dr̃ pp̄e una nũo ꝛ ea meᵗᵉ ↄᵗ sbe sbe
que nõ ẽ nẽ erronee abipa. Vltius
eciã intelleta sane ↄ soli. Sola eñ
suba i ũtute sue nẽ sbsistit accntib;
s; q̃titas subsistit in ũtute sbe que
ht nãm erroneã aiã quãtitatis. Argᵐ
itaq; nõ ualet q̄ de q̃titate nõ p
cedit. De istis aũt inmãlib; optet
intellire q̄ nõ subiciunt' ꝯtrietati qͣ
litatũ bñ tñ subiacẽ p̃nt ꝯtrietati
affectonum.

Quantitatis a° ↄtinuũ a°
discretũ. Sup determi
naunt a't de p̄dicaᵗᵒ sbe.
Nũc ↄnt' determinat de p̄dicaᵗᵒ q̃titatis
Sõ aũt ordis pot ee ꝗ ipa i meᵗᵉ se

substantiam. Et sic substantia est fundamentum omnium
accidentium sic et quantitas invenitur esse
fundamentum ceterorum. Unde propter tantam
proximitatem quantitatis ad substantiam multi
antiquorum crediderunt quantitatem rei esse
substantiam eius. Indeterminando autem philosophus de
quantitate tenet talem ordinem. Quia
primo ponit divisionem quantitatis et diffinitio-
nes membrorum dividentium. Secundo assi-
gnat contrarietatem eius ibi. Amplius autem
quantitati nichil est contrarium. Circa primum sic
procedit quia primo prosequitur de hiis que
sunt proprie et per se quantitates. Secundo autem
de illis que sunt quantitates per accidens ibi
proprie quantitates autem. In prima parte tamen
facit quia primo ponit duplicem divisionem quan-
titatis. Secundo per se membra divisionis prime
ibi. Est autem discreta. Et tertio per se
membra divisionis secunde ibi. Amplius
autem alia constant. Dicit ergo in prima
parte quod eorum que sunt insigne (?) quantitates
aliud est continuum aliud discretum. Hec autem
est prima divisio. Secunda est quod eorum alia
constant ex partibus suis habentibus positionem
id est connexionem ad se invicem et alia constant
ex partibus non habentibus positionem. Ubi notandum
est quod hec secunda divisio est subdivisio alterius me-
bri divisionis prime. Et circo (?) merito
ponitur post eam. Nulla enim discreta
quantitas est que habeat in suis partibus posi-
tionem. Quantitas autem continua quedam
habet positionem in suis partibus et quedam non sicut
in prosecutione capituli plenius patebit.
Deinde cum dicitur. Est autem discreta
per se membra prime divisionis. Et cir-
ca hoc tamen facit quia primo eam dividit in

suas species. Secundo vero prosequitur de speciebus quan-
titatis discrete ibi. partium et enim numeri.
Et tertio agit de speciebus quantitatis continue
ibi linea vero. Dicit ergo in prima parte
quod quantitas discreta est numerus et oratio.
Sed continuum sive quantitas continua est
sicut linea superficies corpus. Et post
hec et sunt continue quantitates tempus
et locus. Ubi notandum est quod loquitur de
diversis speciebus quantitatis cum quadam
disiunctione. Et de tempore et loco hoc fa-
cit ad denotandum quod non est quantitas
eiusdem rationis cum aliis. Quia alie
sunt quantitates permanentes sed tem-
pus est quantitas fluens. De loco
vero hoc facit ad plenius denotandum di-
stinctionem eius a superficie a qua non videtur di-
fferre realiter. Deinde cum dicitur par-
tium et enim. Prosequitur de speciebus quan-
titatis discrete. Et primo per se de numero
probans ipsum esse quantitatem discretam
tali ratione. Quantitas discreta est cuius
partes ad nullum communem terminum copulantur. Sed
ista diffinitio discrete quantitatis convenit
numero, quia nullus est terminus communis partibus numeri ad
quem copulentur eius. Scilicet numeri particulares sicut
v. et v. cum sint ordinata ad x.
sicut partes ordinantur ad totum. Ad nullum
terminum communem tamen continuantur sed
semper sunt a se invicem discreta.
Similiter est tamen et septem cum sit pars
ipsorum x. ad nullum communem terminum particu-
larem coniunguntur. Sed semper discreta
et separata sunt ab invicem. Quia ergo
cum convenit diffinitio, ei convenit di-
ffinitum, ergo numero convenit diffinitio quantitatis

discretę patet quod numerus est de genere discretorum. ¶ Est autem notandum quod nulle particule alicuius numeri copulari ad unum communem terminum, quia nichil idem quod est finis unius partis est principium alterius. Hoc autem non invenimus in partibus numeri. Nam cum duo quinarii sint partes numeri denarii non possumus dicere quod illa eadem unitas que est ultima in uno quinario sit prima in alio quinario, quia potius alia unitas est finis unius et alia est principium alterius. Et eodem modo intelligendum de ceteris partibus numerorum. ¶ Item notandum est quod duplex est separatio. Una quidem que tollit omnem aggregationem. Et quantum ad talem separationem non est verum quod partes numeri sint ab invicem separate quia sunt in numero immo tunc sunt ad invicem adunate sumendo sic large adunationem. Alia vero est separatio que non tollit omnem aggregationem sed illam tantum que fit per continuationem partium. Et de ista intelligitur quod partes numeri et que sunt in ipso numero sunt semper disiuncte et separate quia videlicet numquam sunt in uno communi termino continuate. ¶ Secundo autem dicitur: Similiter autem et oratio. Probat de oratione dicens quod similiter oratio sit numerus et de genere discretorum. Verum quia posset aliquis dubitare an sit quantitas, probat ipsam esse quantitatem tali ratione. Cuiuscumque partes sunt quantitates ipsum est quantitas; sed partes orationis que sunt sillaba brevis et longa sunt quantitates quia eis contingit mensuratio cum mensuretur tam sillaba brevis quam longa. Ergo oratio est quantitas. Et dico orationem

non quamcumque sed cum voce prolatam. ¶ Hoc autem aliter intelligit et forte melius ratio sua ut sic procedat: partes orationis sunt quantitates ut patet quia eis conveniunt passiones quantitatis que sunt longum et breve quia sillaba mensuratur, id est certa mensuratione contingit esse longa et brevis. Quod autem oratio sit de genere discretorum patet quia sibi convenit diffinitio discreti, quia eius particule non copulantur ad aliquem communem terminum quia non est communis terminus ad quem copulentur sillabe sed unaquaeque ipsarum secundum se separatim dicta est, id est discreta ab alia, quia illa eadem numero littera que est finis unius sillabe non est principium alterius. Sed alia numero littera est finis sillabe precedentis et alia est principium sequentis. ¶ Est autem notandum quod multitudo est genus ad numerum et orationem cum voce prolatam. Et sic in genere multitudinis hec duo distinguuntur quia numerus est multitudo aliquorum ad se invicem permanentium. Sed oratio cum voce prolata est multitudo aliquorum ad se invicem succedentium. ¶ Item notandum est quod differentia magna contingit in mensuratione quantitatis et aliis rebus quia alie res mensurantur per quantitatem que est extra genus earum; quantitas vero non mensuratur per aliud quod sit extra genus suum sed mensuratur se ipsa vel suis partibus. Unde sillaba brevis mensuratur sua propria brevitate et sillaba longa sua propria longitudine. Notandum est etiam quod longum et breve proprie et stricte loquendo sunt passiones continui et non discreti, large tamen ea sumendo trahuntur ad orationem que est de genere discretorum.

Ad plenniore aut intelligen pdic
tor moveam hic aliqs qones.
Et po qrimus utru qtitas discreta
sit por qtitate ctinua. Vr enim qm.
qr int spes qtitatis discrete po est
nus sz nus se dione ctinuj qr di
viso cti fit nus inactu g nus et
p qns discreta qtitas e postior
qtitate cta. ¶ Ad ista qone e dd
q sep ordie nre nus qui e qtitas
discreta e por qtitate ctinua.
Ad cuius euidencia est qsiderand q q
to ad e simplici tanto ordie nre est
prius. Unitas aut q e pnm nui est
simplicior pucto qd est pnm co
tinuj. ¶ Cuius ro e qr semp qd se ht
ex aditone ad ad e postius eo sic
ho e posti aiali in ordie nre cum
ipm aial se heat ex addicione. Ad
dit ei s ho sup al ipm ronale. puc
tu aut se ht ex aditone ad unitate
qr addit puctu simpli unitati siti
ul pone. Est ei posito de roe puc
ti sz no e de rone unitatis. Vn pz
q unitas e simplicior pucto et
p qns ordine nre e por. Preterea ergo
nus originat ab unitate z ctinuu
originat a pucto pz q simplicior or
dine nre ipe nus q e qtitas discre
ta e por qtitate ctinua. ¶ Cui e
attestatur ordo sciarum. Na scie ordi
nant sm ordine subiector. ¶ Costat
aut q arismetica q e de nuo est
simplr por q geometria q e de co
tinuo. Vn et subalternat ea sibi
sicut m. Necce e g dicere q nus q
e qtitas discreta. Est simplr

por oi qtitate ctina. Verz e tn q qti
tas discreta q e oro i platoe no est
por omni qtitate ctinua qr distetio
q e i platoe uocis port nato aliam
prius ctinui dione. ¶ Dicendum e g
ad arm q q in gnoe sit posteriora sunt
simplr pora sic sba e por accntibz
z tn alteraco q e gno accntium e por
tpore ipa gnone sube. Vn ex eo q
dio ctinui e in gnone nui debz co
cludi q nus sit postior gnone con
tinuo tn simpli loqndo sm ordi
ne nobilitatis nre por e ipo.
¶ Sco queritur q sit forma nui. Vr ei
q ultia unitas qr idi i q qsistit per
fectio ultima rei e forma eius. Sz
ultima pfectio cuiuslibet nui
qsistit in ultia unitate sic ultia per
fectio cuiuslibet quinarij qsistit in qnta
unitate g forma cuiuslibz nui e ultima
unitas ipius. ¶ Ad ista qone dicunt
quida q forma ppa cuiuslibet nui e ul
tima unitas eius. Quamuis aut po
tissia ro ipoz sit illa q ia e assigata
sic addiit tn alia rone tale. Dicit
enim q unaqq res a ppa forma sortit
ppa denoiatione. ¶ Costat aut q qlz
nus sortit ppa denoiatone ab ultia
unitate sua sic quaternarius denoiat ita
a quarta unitate q e ultia unitas i qua
ternario et sic de singulis. Vr itaqz q
ultia unitas sit forma ppa cuiuslibz
nui. ¶ Set ista pos no vr mi gens
Primo qdem qr si ultia unitas esset
forma cuiuslibz nui tunc qtitas ad
sm nale q e phs realis bona licet
no qpleta diffo hois e q dt q est

siba cõposita ex corpe et aĩa rõnali.
Sic et bona ẽẽt diffõ quaternarij q̃ dr
q quaternari⁹ ẽ nũs cõstans ex t'bus
et uno et sic de singlis. Has aũt di
ffõnes ondr auicẽna ĩ sua metha[ca]
ẽẽ fl'as ul' ĩ gentes q michi⁹ dr. In
gens ẽ g̃ q ultiã unitas nũi sit
ppa ul' cẽnl' for[a] ei⁹. Ex hoc appz
ingens ẽẽ opio p̃dictã. Q'a q̃ncũqz
aliqua duo sunt eidem rõnis im
po[le] ẽ q unũ ip̃oz sit for[a] u'l alt[u]⁹
trahẽs ipm ad c'tã spẽm. Nũc at
sic ẽ q om̃s unitates q̃ sũt ĩ nũo
sũt eiusdẽ rõis et om̃s sũt eq̃les in
pfectõne. Vñ impo[le] ẽ q unitas
una sit forma specifica aliaz tra
hens et p̃ducens alias ad c'tã spẽ
nũi. Dicen[m] ẽ g̃ q q[i] unitates
om̃s que sũt in nũo sũt eiusdẽ rõ
nis om̃s sũt mã p̃xia et ẽẽnl's
nũi cadũtqz om̃s in rõe mẽ. For[a]
aũt pot' dici ipa adunatõ eaz. vt
videlicet ordinata adunatio q̃[a] tuõ[r]
unitatũ ul' ipa quaternatõ et repli
catio unitatis sit for[a] quaternarij
Et ipa adunata adunatio .v. vni
tatũ ul' q̃naria replicatõ unitatis
sit for[a] q̃narij et sic de cetis. Ar
gu[tm] aũt fctã in oppo[m] nõ valet
Q'a nũs sortit' denoĩatõnẽ nõ ab ali
qua unitate set a c'ta unitatis re
plicatiõe. Vñ et ad nũs quaternari⁹
sortit' denoĩatõnẽ suã a quaternaria
replicatiõe unitatis. Vñ p̃m arg[m]
nõ valet. Arg[m] et p[m] nõ va
let n' ccludit. Nam ab ultiõ q est
alt[i]⁹ rõnis a p̃cedentib; sortit' res

pfectõnẽ suã q[z] for[a] a q[a] ẽ pfectio rei
est alt[i]⁹ rõnis aĩa. Set sic deim
est ultiã unitas ĩ nũo nõ ẽ alt[i]⁹ rõ
nis a p̃cedentib; unitatib;. Tercio
q̃rat' utrũ sit gen⁹ deim q orõ ĩ
uoce plata ẽ spẽs q̃titatis. Vr ei q nõ
Q'a nõ solũ orõ cum uoce plata set
orõ que ẽ in scripto ul' in mẽte ponit
quãdã m'ltitudinẽ. Et q[z] m'ltitudo
de sua rõe ẽ q̃titas. Vr q nõ solũ
orõ cum uoce plata set et oĩs orõ sit
q̃titas. Ad istã q̃onẽ ẽ dd' q orõ
ponit q̃titatẽ q̃ ẽ spẽs plalitatis.
Pl'alitas aũt ẽ ult' oẽ gen⁹ et io oz
q trahat ad diusas spẽs p dñas di
usaz rõnũ. Na dña un⁹ eidẽqz
rõnis nõ cõstituit n' unã et eandẽ
spẽm. Diusa aũt rõ ĩ plalitate orõis
et nũi ex hoc attendit' q plalitas
un⁹ ponit discrecõez p manẽtiũ
et plalitas alt[i]⁹ ponit discrecõ
nẽ succeden[m]. Alia g[o] mẽsurato ĩ ue
nit' in una et alia ĩ altã. Set ista
diusitas rõnis et mẽsuratõis nõ
cadit int' m'ltitudĩnẽ q̃ ẽ nũs et m'l
titudiẽz q̃ põ p orõnẽ in scripto et per
orõnẽ in mẽte set põ soluz p orõ
nẽ existẽtẽ in platiõe uocis. Et p[p]a
sola orõ ĩ uoce plata ponit nũz spẽz
q̃titatis discrete.

Incã nõ cõtinuoz ẽ.

Postq̃ dc̃z p̃sequit' est
de spẽb; q̃titatis discrete.

Cõseq'nt' in ista pte p̃se[u] de spẽb;
q̃titatis cõti[e]. Et p[o] p̃sequit' de p[i]
mis trib;. s. de linea sup'ficie et
corp[e]. 2[o] p̃se[u] de aliis duob;. i. Est

aut taliu. Presuppo at i p pte di
ffone tale qtinui. Conti e au p
tes ad unu caez tinu coplant. v
attendend e q tunc ptes qtitatis di
cunt copulari ad unu caez tminu ut
sup dixi qn adide q e finis ptis p
cedentis e prin sequens. Hoc aut
in p dcis spebz iueniunt. Vn lia e de
qtinuoz nuo. qz pot i ea accipere
unu caem tinu. s. puctu ad que co
plent ei pn le. Et tinu caez prtai
laz sficiei pot accipe linea qz p
ticle plani .i. sficiei coptari pnt
ad queda caem tinu quocat linea.
Simili i incorpe pot accipe aliq
caez tinu sic sficie q coptat pti
culas corps. Manifm e g q linea s
ficies et corps sut de gne qtinuoz.
Est aut nond q sic ois mlti
deriuat ab uni te que ptiri no pot
sic e nali omis qtitas originat
ab aliquo q r originate qtitatis
ab ipso est indiui le. Id aut a q ori
ginat linea e puctu q qz e oim
indiui le ab ipso no habet linea ali
qua diuisibli te sic et qtite ex sola
ptractoe pucti in longu. Et ideo
co linea habet una tm diuisibilita
te. s. q e sm longitudine. Ineode
aut pucto in q originat ptracto
pucti seqns finit ptracto pcedens
ita q ide puctu est finis pcedens
ptractois et pn sequetis. Et
ido linea e qtia. Id duo in q origiat
sficies e linea. Et qz e diuisiblis
in longu ex pn suo trahit sfici

es una diuisibi te. s. longitudis. Et
ex ptractone linee in latu trahit s
ficies alia diuisibli te. s. latitudinis.
Et ptanto sficies e du diuisiblis qz
sm longu et sm latu. In eade at
linea in q finit pcedens ptracto
linee iciat ptracto sequens et in
ht sficies qtinui te. Id aut a quo
primo originat corp e sficies.
Et qz supficies e diui dup ut pu
ta in longu et in latu ht corp a pno
suo origis duas diuisibli tes. s. longi
tudis et latitudis. Ex ptractoe at
sficiei in pfundu trahit una diui
sibli tate. s. pfundi tis. Et ptanto
est corp trip diuisi le qz sm longm
latu et profund. In eade aut sficie
in q tminat pcedens ptracto sup
ficiei inciat seqns ptracto ei. Et
hic e qtinuitas incor e. Patet g qm
heant qtinui te et diuisibilitate sua
linea sficies et corp. Deinde
cu dt. Est aut taliu. prosequit
de aliis duabz spebz qtitatis qtin e
. s. de tpore et loco dicens q de gne
taliu .i. qtinuoz sut e tpus et lo
cus. Na ptes tpris sut pns ptitm
et futuz. Presens aut coptatur
ad ptitu. Quia instans q e finis
ptiti e prin sequens. s. pntis tpo
ris. Copulat e pns ad futuz qz
idem instans q e finis pntis te
poris e prin futi. Est aut no d
q instans qsuetu sumi dup
ut het in q phicoz. Vno qde mo

prindicit. Et hoc modo sumendo presens
aut instans ipsum non continuat ali
quod sed est terminus inquantum alia scilicet preteritum et fu
turum continuat. Alio autem modo sumi
consueuit instans aut presens pro tem
pore proximo suo ex parte ante suo ex parte
post presenti nunc. Et tale sumptum presens
continuat ad preteritum et futurum. Et sic
modo hic accipitur. ¶ Dicit autem consequenter Aristoteles
quod et locus est de genere continuorum quia eius
particule copulantur ad quendam terminum. Quod
probat. Omnis locus continet quasdam
particulas corporis locati. Sed particule
corporis copulantur ad quendam terminum ergo et par
ticule loci que continent singulas par
ticulas corporis locati copulantur ad
eundem terminum ad quem copulantur partes corporis
locati. Ex quo concluditur quod locus omnis sit
continuus quia copulatur id est copulatas habet
suas particulas ad unum terminum communem quod
est proprium continui. ¶ Notandum est quod cum cor
pus locatum locum occupat et coextenditur lo
co secundum suam extremam superficiem. Ratione
cuius extensionis clauduntur singule par
tes corporis in loco coextense partibus
loci secundum extremitates suas. Quandoque
autem aliqua duo sic se habent quod sibi inuicem
coextenduntur necesse est quod uniformis sit
terminus corporum id est amborum. Ex hoc ergo quod
premisit Aristoteles quod particule loci claudunt
singulas partes corporis locati datur in
telligere quod locus et corpus locatum sibi
inuicem coextenduntur per quod optime
concluditur quod copulant partes suas ad ter
minum eundem id est uniformem ut per idem non in
telligitur terminus unus communis sed terminus unifor
mis. ¶ Item notandum est quod communis terminus ad

quem terminantur particule corporis in medio sit
superficies tam particule sue extremita
tis que coextenduntur loco copulantur ad li
neam et punctum. Et hunc terminum est uniformis
ille terminus ad quem continuantur particule
loci. ¶ Ad maiorem autem intelligentiam
predictorum oportet hic aliqua dubia di
scutere. Et primo queritur utrum linea et
corpus pertineat ad diuersas species quantitatis.
Videtur enim quod non quia terminus intrinsecus alicu
ius rei pertinet ad speciem ipsius et non ad
speciem diuersam. Sed punctus est terminus intrin
secus linee et linea est terminus intrinsecus
superficiei et superficies est terminus intrinsecus
corporis. Ergo linea non pertinet ad aliam speciem
quam corpus. Sed nec etiam punctum pertinet
ad aliam speciem quam linea. Ergo linea superficies
et corpus ponunt tantum unam speciem quantitatis
et non plures. ¶ Ad istam questionem est dicendum
quod predicta uno modo sumpta ponunt tantum
unam speciem. Alio uero modo sumpta ponunt
speciem diuersam. Ad cuius euidentiam est considerandum
quod linea superficies et corpus possunt accipi
dupliciter. Uno quidem modo sub perfectione quantitatis
quam habent cum privatione et carentia alterius per
fectionis quantitatiue. Et hoc modo considerata
accipiuntur non ut termini alterius quantitatis
sed ut habentes in se ipsis certam et deter
minatam quantitatis rationem. Et quia certa et
determinata ratio quantitatis constituunt certam
et determinatam speciem et diuersa ratio quantitatis
constituunt diuersam speciem ipsius. Sic autem
quantitatis certa et diuersa est in linea et in su
perficie et in corpore patet quod necesse est dicere
ipsa hoc modo sumpta ponere diuersas
species quantitatis. De puncto autem secundum est

quia punctum est in se consideratum nullam habet rationem
quantitatis. Et idcirco de se non ponit ullam quan
titatis speciem set est potius in specie reductive
per lineam. Alio autem modo predicta sunt partes
non quidem secundum se et secundum suas distinctas
rationes sed secundum quod unum ipsorum est clausum
in alio. vt puta secundum quod linea comprehensa est
in superficie et superficies in corpore. Et isto
modo non pertinet ad species diversas quantitatis
quia unum includitur in ratione alterius et non cadit
ex concentralitate eius ideo necesse est quod quomodo adhuc
pertineat ad speciem eius. Unde linea compre
hensa in superficie et sic considerata pertinet
ad speciem superficiei. Et superficies conside
rata ut inclusa et comprehensa in corpore
pertinet ad speciem corporis. Et hoc modo na
ta est linea esse tantum superficiei et superficies
nata est esse tantum corporis. Unde patet responsio
ad argumentum. Quo queramus utrum linea
superficies et corpus ponant species spe
cialissimas quantitatis an species subalter
nas. Videtur enim quod ponant species subalter
nas. Quia rectum et circulare diffe
runt specie set rectum et circulare sunt
circa lineam ergo linea continet species di
versas et per consequens ipsa est species subalter
na. Ad istud quomodo eiusdem est
considerandum quod de quantitate possumus loqui
dupliciter. Uno quidem modo secundum rem et naturam su
am. Alio modo secundum rationem mensure que con
gruit quantitati. Et est ista pertanto di
stincta et diversa acceptio quantitatis quia ratio
mensure non est [illegible] ratio quantitatis nec in
hoc quod est esse mensuram quantitatis natura et
essentia consistit. Alterius enim natura et essentia con
sistit in esse et ratione aliarum proprietatum
sive [illegible] eam set presupposito sui ordine

ne et essentia [illegible] rei proprietas eius. Hec
autem mensura est proprietas quedam consequens fi
nita quantitate. Unde patet quod in eo quod est esse
mensuram non consistit natura et essentia quantitatis set
magis ei presupposito tanquam sue proprietati.
Hijs dictis si loquimur secundum rationem mensure
tunc oportet dicere sicut dicit beatus thomas
doctor noster quod species quantitatis continue acci
piuntur secundum species numerorum. Cuius ratio est
quia cum ratio mensure primo reveniat in numero
ut dicitur in x. methaphisice oportet quod ad omnia
alia derivetur ratio mensure in quantum derivatur
aliqua ratio numeri ad ipsam. Ex quo sequitur
quod ratio mensure in aliis multiplicetur secundum
quod in eis multiplicatur ratio numeri. Et ideo
species ipsorum secundum rationem mensure multipli
cari non possunt nisi secundum species numerorum. Hoc
ergo modo linea bicubita et linea tricu
bita differunt specie. Et per consequens secundum istam ratio
nem vel considerationem ipsa linea ponit
speciem quantitatis subalternam et non speciem
specialissimam. Set si loquimur de quantitate
secundum rem et naturam suam tunc dicere oportet quod
linea superficies et corpus ponunt species
specialissimas quantitatis continue. Cuius ratio est quia in
quolibet genere et gradu nature alicuius ge
neris determinato sub uno secundum deter
minationem accipitur eius species specialissima
linea autem dicitur determinatum gradum nature
quantitatis quia de gradibus quantitatis per
omnes lineas ponitur idem ut puta
sola longitudo. Et eodem modo est de superficie
et corpore. Unde necessarium est dicere quod loquendo
de quantitate secundum rem et naturam suam linea super
ficies et corpus ponunt species specialissimas
quantitatis. Et patet. Si p ad diuisificat i

istis spes qntitatis max diuisificare
i eis aut ronē diuise figure
aut ronez diuisi nūi. Ser gstat
q p neutrū istoz diuisificant i eis
spes qntitatis qm ad rē tnāz sud
s. qntitatis. Primū declarō ē q si q̄s
accipiat cerā i ipaz p̄ extendat
ad qntitē bicubiti r deinū ipaz ex
tendat ad qntitē tricubiti aut ipaz
prio figuret figura sperica. dei
de eam figuret figā rectilinea
stāte cera stabit una nā nūo qntitatis
dimisiue incera. Ser diuisa tm̄
extēsione r figurōne ei rōne nu
merali. vna g nūo qntitatis nā pot
una tm̄ spem qntitatis. Nccā est
g° dicē q si loquam de qntitate sm
rē r nām sua linea sr̄ficies r cor
pus ponūt spes spalissimas qntitatis
r no subalt'nas. ❡ Dicēm̄ ē g° ad
ar'm q rectū r circlare sunt circa
lineā accidentar' r no ēentr. vn
r no sūt inpdicto qntitatis set tatū
qualitatis. ❡ Tō dubitat de loco
qr no uī q debeat poni i dūm spez
quātitatis gtinne. Quia q̄ pont
rē r nām una oz q ponat spēm
unā r no multas set loc' et sr̄
ficies ponūt rē r nām unā qr sic
patet in 4° phicoz loc' no ē ad
q sr̄ficies corpis ambiētis aliq
corp' g° locus no ponit diuisā spez
qntitatis a sr̄ficie. ❡ Ad istā qoē
iudet sāis doctor beāis Thomas
q de qntitate possum' loq dupr. vno
quidē m̄ sm cē r nām suā r sic
p° loc' innuim ē sr̄ficie. Alio

at m̄ possum' loq de ea sm rōez me
se r sic locus a sr̄ficie distinguit
qr cū locus sit extnsec' a locato et
mēsur qntitatē locati ipe loc' de
sua rōe ē mēsa extnseca. Set sr̄
ficies qr ē misa intnseca corpis in
quo ē r mēsurat ei' latitudinē ipa
sr̄ficies de sua rōne ē mēsa i tnca.
❡ Hanc aūt solōne repbat qdā di
centes q si loc' pp diuisā rōez men
sure ponēt diuisam spez qntitatis tē
quicqd hēt rōne mēse eet qntitas.
Set hoc ē fl'm qr unitas ht rōne
mēse r tn̄ no ē qntitas g° fl'm ē
ut dnt q loc' ponat diuisā spez qn
titatis a sr̄ficie pp diuisā rōne mē
se. Hec aūt repbatō ē puerilis et fa'.
Nā q m̄ sūt aliquid qm p sui adeq̄
tione adipm id de neccitate ē qntitas.
Et locus quidē p sui adequatōne ad
locatū corp' mēsurat ei' qntitē set
unitas no mēsurat qntitatē nūi p
sui adequatōne adipm. set p sui
replicatōne qr unitas no adeqt
nūo. Et spēa quns extrē mēse
q̄ q' unitati no p sim' cōcludē ea
eē qntitē tn̄ extrē mēse q̄ ɔgrunt
loco possum' optime ɔcludere q
loc' sit qntitas r diuisa spes qntitatis
a sr̄ficie. Ar'm aūt p'm solutū est
intrīsicē sc̄i thome.

Mplius aūt alia. Decla
tis mēbris p̄e diōnis de qntitate
ponitis accedr qntitatē al'tius ad
declarandū mēbra sce diōnis. Et circa
ea hoc 2° fac. qr p° diōne resumes

ondr qbz hat un mebrz dois. zo u
ondit qbz mebru ad apphar .i. In
nno aut no. ¶ Dic gi p pte re
sumes dione qua declare intendit
q qn toz alia gstant ex pticlis q s
incis .i. impis totis hntibz adim
cem pone .i. gnexioez. Et alia gstat
ex ptibz no hntibz pone sic ptic li
nee hnt pone ad se inuice. Dnt
eni situ qz singlin hoz .i. singla
ptu linee situat .i. sita e alicubi
z hes un sumas z assignes u situz
e uniuqdqz .i. u sita e unaqqz ps
linee. Qua sita e i plano .i. i sficie
z ad que tinu octe ptle ipius linee
coplent. Simili z ptiaule plani
.i. sficiei hnt quada pone qz sili
ondr sic z de ptibz linee u iacet
inuiqdqz .i. quelibz ps sficiei. Et
q e ptes coplant ad inuice simr
z ptile loci z soliditatis .i. corpis
alicubi site sut z ad se inuice copu
lant. Intota g ista pte includit
sina dcz i una talis roe ¶ Omne id
cui ptes sut alicubi situate z ad
i uice coplant gstat ex ptibz hnti
bus pone. Set isto m se hnt lin
sficies z corpus z etia locus g hec
oia gstat ex ptibz hntibz pone ad
se i uice. ¶ Est aut hic nond
q qz puctu ht pone .i. situ nce e
q ois qntitas deriuata a puncto ha
beat situ. Et qz ois qntitas dime
siua bm mathe ca et intellectualez
gsideroe a puncto derivat ncce e
q ois qntitatis dimsiua heat situ.
Set tn sitis q dr ordinatoe i ali

q portio reali extinseco ut puta in
extinseco corpe ul' i nextinseca sfic
no credo q sit de ntate qntitas di
misiue. Set quicad stati cu ymagi
noz pucti oz me ymaginari ctu
eius spatiu in ordine sic e stati cum
ymaginoz ulla qnte dimsiua oz
me ymaginari eius determinatoe
in spo. Et forte qz sitis ut i portat
tale ordinatoe e de ncce ois qntitas
dimsiue. ¶ Ite nota q pucti si di
cat situ in linea e intelligend q e si
tu in ea sic tinus eius. Et simil linea
e sita in sficie z sficies e sita in
corpe sic tinus ipius. Set corpus no
est situ in aliquo sic tinus eius qz cum
corpus sit pfecta qntitas no pot ul
tius ee origo z tinus alius qntitas.
¶ Ite nond est q puctu no e in
itate ps linee set tinus. Quia m
omne id qd e ps rei dr ps eius lar
ge sumdo pte z no ppe. Ideo for
te dcs no curauit hic appllare
puctu pticlam ad q copulant p
ticle linee ¶ Deinde cum dr. In
unico at. ostend q sit qntitas non
hntes poez i ptibz. ¶ Vb nond e q
ad ptiu pone ad inuice duo co cu
runt. qz pmanentia z gnexio eaz.
Na ut pone importare situ. Situs
aut e solu pmanentibz. Q a qd si
tuatu e alicubi qd pmanes ee u
Sic aut ex hoc het q ad pone p
tiu requirit pmanentia eaz. Sic e
ex pte ptiu ad i uice het ul' ehat
ptiu conexio qz q situat in aliquo co

Nectit illi inq
situatur

nectit illi inquo situat. Set h g° ille
sole qtitates dnr hre pone ptiu ad
inuice que hnt pmanetes et adin
uice gnexas. Exquarz gditone so
pot q inuio no e ptiu poem daro qz
nalqz e po ptiu. ibi e gnexio partiu
situal set inuio no e gnexio ptiuz
situal qz no pot aliqs uidere ubi si
te sint ptes nui aut quo gnectant
adinuice. Vn patet q nuis no ht poe
inptib. Similr et e depti tporis
pp defectu pmanetie qz nichil pma
nent ptiiule tporis. Qz aut no p
manet no pot hre pone i ptib set
pot hre meis quedaz ordine poris
et posterioris roe cui^9 ordis dr q hoc
sit ptitu s^t pus et hoc sit futur^m s^t
posti^9. Sim et de nuo pot assignari
ordo ptiu inq^m p^9 nuat. i. accipit
innuo unu q duo et duo q tria et
sic decetis ei^9 ptib. Similr et oro
no ht inptib pone qz ptes ei^9 no
pmanet qz orato cum uoce plata
perit. Ex omib g pdictis recolliga
breuit sma hs ptis subuna tali roe
Omis quantitas hns inptib poe
ht ptes pmanetes et gnexas set
nuis no ht ptes situatr gnexas et
tpus et oro no hnt ptes pmanetes
g° ista ta no hnt ptiu pone adin
uice set solu hnt meis queda or
dine. Ex quo gcludit ars qui decla
tum q qtoz alia gstat ex ptib que
sut meis adinuice pone hntib et a
gstat ex no hntib pone. Deinde di
dt pe aut. determinat de qtitatib

pactiis. Et dicat q qtit^tes ppe. i. centr
et pse sunt hee sole que supdcte st
set alia dnr qta bm actus. Ala que
dnr qta exordine ada^d dnr per
actus qta. set omia alia apdictis di
cunt qta exordie ad pdicta qz adh
pdcta respiactes dicam^9 alia qtit^tes
i. qta ingcto sit albu dr multu qz
sisficies e multu alba et acto dr lon
ga qz e longu tpus inquo durat et
mot^9 dr mlt^9 qz durat mlto tpe
q id gtingit qz nichil hoz dr qtu
pse set pa^d. Ala si qs uelit assig^a
re qta sit acto dissiet. i. me sabt
ca tpore dicedo q anua ul diurna.
Vn no dr multa nisi qz tpus i q°
durat e multu. Ex q patet q solu
supdcta sunt qtitates pse alia
uo omia pse no sut qta set p acci
des et p ad sit dctm e.
Hic aut occurrut duo du^a. Pot
ei prio dubitari an posito possit esse
dria disiua qtit^s. Vr ei q no qz
nlhu gen^9 gnalissi^m pot ee dria di
ui^na alic^9 gnis se pot e gen^9 gnali
ssim^9 g no pot ee dria disiua qtit^s.
Ad istā qone dd e q nc eade po
e dria qtitatis et gen^9 gnali^m set
diuisa. Ad cui^9 euidenciā e gsid^d q po
uno m° d^r situale gnexione ptiu ad
inuice bm q pone no i portat situ
ato inloco set mag situato uni^9
ptis in alia. Tal at situal gnexio
ptiu no e accal^e ymo e eenl^e qtit^a
dimsiue. ingdit^r q ei^9 eenle itlle
tu qz impo^le e intltre qtitate dimsi^az

no intellecta hac situali cnexione p
tiu adinuice. Et hoc mo ipa po no
e ge9 gnalim sed eol dria qntitatis.
Alio m dr po situale quadd ordi
natone ptiu locati cu ptib loci.
Et qz locus e extrisec9 locato et
cui libz rei accntl e hitudo adad ex
trisecu patet qd tal po no eenl sz
accntl ipi qntitati dimsiue. Et tal
po no e dria eentl qntitatis sz e ge9
gnalimu. Et sic patet rnsio odarm.
Ho dubitari pot qz no mr q
mot9 sit qntitas rone tporis 7 te
p9 sit qntitas pse. In v. eni methae
ponit Ars ta tpus q mot9 int qntites
pad q no solu mot9 sz e tpus est
qntitas p accns. Ad ista qone
dnt quida q ppto tpus po spes
qntitatis 7 no mot9 qz mot9 ht
qntite 7 ctinuite ex alio ex ipa. s.
magnitudie qz ex qntitate 7 ctinuitate
magnitudis e qntitas 7 cntinuitas
inmotu. Het istaro no e alic9
momunti. vt ei hetr. iiij. phicorz
Magnitudo mot9 7 tpus hnt se p
ordiez qz ex ctinuite q e i magnitudine
pueit ctinuitas i motu 7 ex ctinuite
q e i motu pueit ctinuitas
in tpore. Hic ppto mot9 pontr
qntitas p accns qz trahit ctinuitate
ex magnitudie multo mag9 oporteret
tuc pone tpus ee qntitate p accns
cum trahat ctinuite ta ex ctinu
itate mot9 q ex ctinuite magni
tudis. Mch9 e g dd cu sancto
Thoma doctore illustrissimo q qz
in. v. methae attendr ad ee qnti
tatis 7 ee qntitis ctinue immotu e ex
magnitudie 7 in tpore e ex motu
sed in magnitudie no e ex alio. Idcirco
cnt Arz posuit ibi magnitudiez int
qntitates pse 7 tpus 7 motus posuit
int qntites p accns. Hic uo ponit te
pus qntite pse 7 mot9 qntitate p acci
dens qz hic distinguit spes qntitatis
sm diuisa rone mensure. Ratio aut me
sure que in tpore inuenit e ro tporis
vn tpori cnt mensura sm ppa rez set
motu no cnt ti inqm subintrat tps.
Et ppto cnt posuit hic tps qntite p
se 7 motu posuit qntite p accidens.
Amplius aut qntitati nl e ctrariu.
Sup determiau Ars de sing
spebus qntitatis. In hac uo pte
accedit ad determinad de coitatibus qntitatl.
Et diuidr in tres ptes pncipales sm
numz triu coitatu quas ponit. i. a. ps
est ibi. Het no ur qntitas. 2a ibi
Propu aut e. Circa pm sic pceds qz
pmo ponit qntitatis coitate, 2 dat instanciam
contra ea. ibi. nt multa. 3 ipam soluit
uno m. i. Nisi qs aliqs ponat. sz 4o
q cade qntitate ponit alia instancia
ibi. Maxie aut circa. Dicit itaqz
in prima pte q qntitati nchl e ctrariu
hoc aut maxim e i spis diffinitis. i. deter
minatis qntitatib qz nl e eis ctrariu
Sic bicubito ul tricubito ul alio talium
nchl e ctrariu. Est aut notand q
ctria reqrit latitudine sic supdictum
e. Po aut bicubiti ul tricubiti tollit
latitudine ctrarieta qz ois ro numi de
terminati q indeterminati sm numz in m ta
le cnsistit indiuisi. Et ppea dr Ar ee

nō li vrū motu

Nō

manifestum dixistis quod nichil est eis contrarium.

¶ Iterum notandum est quod quantitas diffinita et determinata dici potest omnis illa que ponit certam rationem mensure. hanc autem ponit numerus tempus linea superficies corpus tricubitum et bicubitum ad hec magis pertinet sed magnum et parvum et multum et paucum non sic determinant certam mensuram. unde et invicem possunt in quantitatibus habentibus diversam rationem mensure. Et pro tanto ista ponunt quantitates indefinitas sed illa alia dicuntur ponere definitas id est determinatas quantitates.

¶ Deinde cum dicit Nisi multa. Ponit instanciam contra predicta. Et dividitur in duas partes quia primo movet instanciam secundo solvit eam ibi Horum autem nichil quantitatum.

Primo ergo ponit instanciam contra predicta intendens ita se continuare. Diximus quod quantitati nichil est contrarium nisi quis vel aliquis dicat multa esse contraria paucis et magnum parvo contrarium. Hanc non instanciam solvens. Unde dicit quod nichil horum est quantitas sed magis sunt ad aliquid quod sic probat. Illud quod non dicitur nisi in ordine ad aliud non est de predicamento quantitatis sed ad aliquid. Talia autem sunt magnum et parvum multum et paucum quia non dicitur magnum et parvum per se ipsum sed magis refertur ad aliud. Cuius signum est quia mons dicitur parvus et milium dicitur magnum cum sit tamen modice quantitatis milium respectu montis. Sed hoc dicitur eo quod milium sit maius aliquo alio sui generis et idem scilicet mons sit minor alio sui generis. Unde patet quod ista non dicuntur nisi in ordine ad aliud quia si dicerentur absolute numquam mons diceretur parvus nec milium diceretur magnum

Similiter in vico dicimus esse plures homines et in civitate paucos cum tamen multo plures sint in civitate quam in vico. unde patet quod magnum et parvum multum et paucum non sunt quantitates sed ad aliquid. Quod alter est declarat Aristoteles subdens quod bicubitum et tricubitum et unumquodque talium significat quantitatem sed quia significant supple excessum et defectum que sunt magis ad aliquid quia magnum id est excedens et parvum id est deficiens spectant id est dicunt habitudinem ad aliud quia aliquid quod excedit vel aliquid quod exceditur.

¶ Deinde cum dicit Amplius si non. Solvit predictam instanciam alio modo ostendens quod predicta non sunt contraria. Hoc autem ipse ostendit tribus rationibus proponens primo quod sive aliquis ponat hec que in enunciatum esse quantitates sive hoc non ponat nichil eis erit contrarium quia quod non potest sumi per se ipsum sed refertur id est spectat ad solam relationem alterius quomodo huic erit contrarium ad relatum supple ad ipsum quis dicat, et est non erit sibi contrarium. Sed magnum supple refertur ad parvum et multum refertur ad paucum. ergo non magnum contrariatur parvo nec multum pauco.

¶ Secundam dicit. Amplius si erunt. Ponit secundam rationem ad idem proponens primo inconveniens ad quod deducit per istam rationem et inconveniens ad quod deducit tertiam rationem. Et dicit quod si magnum et parvum essent contraria contingeret idem ipsum unumquodque sibimet simul suscipere contraria et contingeret aliqua esse ipsa sibi ipsa met esse contraria sibi met. Et quod sequitur primum inconveniens sic declarat quia aliquid quod contingit idem corpus esse simul magnum et parvum ad diversa comparatum quia est quedam quod est magnum quod ad hoc comparatum et est idem parvum co

patu ad a^d. Sic turris cõpata hoi est
magna s; cõpata monti ẽ parua.
Nr̃ idẽ subm ⁊ simł tpore insereca
pit cõria set hoc ẽ impole q̃rindem⁹ q
ẽ sba que ẽ susceptiua cõrior nõ pot
inse siml cõria suscipe. Sic nõ pot
idẽ siml ẽe sanus ⁊ eger aut alb;
⁊ niger g̃ i cõens ẽ q magnũ ⁊ pã
uũ sit cõria ad iuicẽ. ¶ Terto cum
dt. Et eadẽ Poit 3^am rõnẽ adid' p
pones p^o q eadẽ cõtinget ẽe cõria si
bi ipis si magnũ et puũ ponant ẽe
cõria. Sic eni deim ẽ. Idẽm ẽ siml
magnũ et puũ. Si g^o magnũ cõri^m
ẽ puo erit cõri^m sibi ipi q ẽ ipo^e g
magnũ nõ ẽ cõriũ puo n mltũ exi
guo. Nr si aliquis dicat magnũ
⁊ puũ nõ ẽe de nũo relatiuõ nichilo⁹
tam q̃titas nõ hebit cõriũ. ¶ De
inde cũ d' ⁊ maxe aut. Ponit aliam
stanciã circa q̃titatẽ definitã dicẽs
q maxe ur ẽe cõrietas q̃titatis cir
ca locũ q̃ ponit sapientes sursũ
ẽe cõriũ adid qd ẽ deorsũ dnres deor
sũ locũ q ẽ in medio mũdi ⁊ locũ s
sũ qui ẽ i extimo. Ponit aut ista
loca ẽe cõria eo q sit mlta distan^a
loci medij ad tinos .i. ad extremũ
mũdi. Diffõnẽ aut aliorũ cõrior^a
uidẽnt sapiẽtes ab his conditõmb;
pferre q̃ dnt cõria ẽe que mltum
distãt ad se muicẽ de nũo corp que
sut i eodẽ gñe. Cũ g^o ista diffini^o
cõriorũ saluet circa locũ mũdi sur
sũ ⁊ circa locũ mũdi deorsũ ur q
ista loca sit cõria. ¶ Deinde cum
dicit. Set nõ ur. Ponit sa cõ^tẽ

q̃ti^tu dicẽs. Nr q̃titas nõ ur susci
pe mag et min⁹. Sic bicubitũ unũ
nõ dr mag bicubitũ alio set pt bn
dici maius alio. Et tpus nõ dr ma
gis ⁊ min⁹ tpus s; pot dici un^m tẽ
pus mai⁹ alto. Et eodẽ m^o intelligẽ
de alijs. Vn patet q q̃titas nõ susci
pit mag et min⁹. ¶ Deinde cũ dicat
Propriũ aut ẽ. Ponit 3^am i cõtatẽ q̃ti^tu
dicẽs q max est ppũ q̃titatis q sm
eam dr equale ⁊ inequale alti. Sic
corp⁹ unũ dr equale ⁊ i eq^ale alti et
nũs un⁹ dr equal' ⁊ i equal' ⁊ eodẽ
m^o de alijs q̃titatib;. Sed incetis
que nõ sut q̃ti^tes nõ mltũ dr eq^ale
⁊ i equale. Na affectõ que ẽ q^alitas
nõ dr equal' ul' inequal' alti s; silis
ul' dissilis. Et albũ nõ mltũ ppe dr
equale ul' i equale set sile ul' dissile
Nr soli⁹ q̃titatis ppũ ẽ dici sm cã
equale ul' inequale. ¶ Ubi nõnd
est q sic albũ extendr p accñs ad
extẽsionẽ supficiei subiecte q ẽ q̃titas.
Sic ⁊ dr q^m ad accidens et sic etiã
nõ p se set p accñs dr equale aut
inequale. Per se aut equale ⁊ in
equale dr q ẽ p se q^m q̃ eq^alitas ht
unitatẽ mẽsẽ ⁊ mẽsa p se cõuenit
soli q̃ti^tu. ¶ Itẽ nõnd ẽ q ad dr
equale alti i uiute. Virt⁹ aut ẽ q^a
litas set tñ inq^m ẽ qualitas dr
ad i uiute silẽ ul' dissilẽ. Equale
aut ⁊ inequale dr sm cã inq^m ipa
sb indunt quedã mod q̃titatis.
Dicim⁹ eni q ẽ quedã quantitas mobi
lis ⁊ quedã q̃titas pfectõis ⁊ q
dã q̃titas uiutis.:.

Ad predictorum autem questionem remo-
venda sunt quedam dubia. Et primo dubita-
tur utrum aliquid sit contrarium quantitati. Videtur enim quod
sic quia ut dicitur in v. phisicorum contrarietas
est in quantitate qualitate et ubi. Ad istius
questionis intelligentiam est considerandum
secundum quod diximus in logica nostra quod de quanti-
tate possumus loqui dupliciter. Uno quidem modo
simpliciter et secundum se. Alio modo in quantum est na-
ta consequi aliam formam naturalem. Et si quidem
de quantitate loquimur primo modo tunc oportet dicere
sicut hic dicitur quod in ipsa nulla est contrarietas.
Cuius ratio est quia de ratione contrariorum est quod
maxime distent ita scilicet quod non possit ac-
cipi maior distancia in genere ipsorum. Hec
autem non inveniuntur in generibus quantitatis
primo modo sumptis. Non enim possumus sumere
tantam distanciam unius quantitatis ab alia
quod non possimus semper intelligere ma-
iorem. Unde et non potest dari aliquis locus
ita sursum quod non possit adhuc in-
telligi superior. Unde secundum istam consideratione
non contingit dare duo loca maxime
distancia. Et propter hoc secundum istam viam nec
in loco nec in aliquo genere quantitatis contingit
esse contrarietatem. Attendendum tamen est quod ista
ratio non deficit quia in genere quantitatis dimen-
sive linea est infima species et corpus
est species suprema. Itaque in genere quantitatis
dimensive non possunt dare due species plus
distantes quam linea et corpus et sic
videtur in istis speciebus salvari maxima dista-
ntia. Set considerandum est quod cum
inter contraria sit motus et motus esse non

possit ubi non est distancia fundata super
latitudinem necesse est quod non inveniatur contrari-
etas ubi non est alia distancia nisi distancia
que est ad indivisibile. Nunc autem sic est quod
linea distat in dimensione a superficie quia de
ratione linee est longitudo sine latitudine per hoc
autem distat linea in dimensione omnino a superficie
quia de latitudine nichil potest demi ab ea cum ipsa
linea sit omnino sine latitudine. Non posset
enim ita parum de latitudine accipere quin
statim foret superficies et desineret habere
rationem linee. Eodem modo est intelligendum quod
superficies distat in dimensione a corpore. Nam
superficies de sua ratione est latitudo sine profun-
ditate. Unde nichil profunditatis potest demi
ab ea quia de ea nichil habet. Non potest
etiam de profunditate ita parum recipere
quin statim desinat esse superficies et
fiat corpus. Magis autem contrarietas et ma-
gis et minus non fundatur super dista-
ntiam in dimensionibus set super distanciam la-
titudinis patet quod quantitas simpliciter et secundum
se considerata non contrarietatem habet in suis
speciebus nec suscipit magis et minus. Set
si loquimur de quantitate in ordine ad formam
vel ad motum naturalem tunc in ipsa contingit
dare maximam distanciam et latitudi-
nem et contrarietatem. Nam in rebus naturalibus locus
ad quem movetur leve est ita sursum
quod nullus in natura est superior. Et locus ad quem
movetur grave est ita deorsum quod in
natura nullus est inferior. Unde naturaliter loquendo
ista loca sunt contraria et forte propter hoc no-
luit Aristoteles solvere instanciam de loco.
Ideo in v. phisicorum qui est liber scientie

nota hec

3

nalis dr q contrarietas e in quantitate.
¶ Scdo dubitatur an id qd refert ad ad possit ee contrariu rei ad qua refert.
Vr ei q sic. qz dr in 9o. methaphe q qda relationu no sut sibi contraria sicut scia et scibile. Et queda sut sibi contraria int que ponunt magnu et parvu. g no est inconveniens id qd refert ad ad ee sibi contrariu. ¶ Ad ista qone dre q impole e ea que ad se invice referunt ee sibi invice contraria. Cui ro potissima e qz relatiua sic se habent q totu ee unius consistit in ordine et habitudine ad reliqum. Sic totu ee patris inqm pr consistit i paternitate q no e ad qd e ita habitudo ad filiu. Vn qz tota eentia unius correlativi consistit in sola dependentia et tinus huius dependentie e ad correlativu dici conveniet pot q unum correlativorum e tinus ee et eentie alterius. Hoc aut nullo mo inveniri in contrariis. Nam unu contrariorum e corruptivum alterius. Qz aut e corruptivum alterius no pot ee terminativum eentie et conditatis eius. Vn patet q convenienter Aristoteles accipit ut impole q id qd refert ad ad contrarie ne illius ad qd refert. Possunt tn aliqua correlativa dici contraria large pp aliquas contradictiones contrariorum in eis repertas. Vt puta qz utrumqz ipsorum e aliqd positive et sut opposita et sut eiusde generis sic se habnt magnu et parvu pr et filius et filia. Sed et no ita se habnt scia et scibile qz no sut eiusde generis. hoc g scdo mo intellexit Aristoteles. in 9o. methaphe. ¶ Tertio dubitat de rone qua adducit phs ad probandu q si magnum et parvu forent contraria idem eet contrarium sibi ipsi. Vr eni illa ro no valere. Qua quamvis contraria no possint sil eidem adee p respectu ad idem nichil tamen prohibet q simul dicant de eode p comparatione ad diversa. Quemadmodu unu et ide corpus pallidu dr albu in comparatione ad nigrum et dr nigru i comparatione ad corpus album. ¶ Ad istud dubiu e dd q quamvis aliquo modo dici possint contraria de eode p comparatione ad diversa no tamen dici possunt de ipso simul secundum suas perfectas rones. Nam in pallido no e perfecta ro albi nec perfecta ro nigri. Ite in pallido sunt albu et nigru secundum rone pallidi et no secundum suas rones distinctas distinctione eis perse debita. Magnu aut et parvu invenirent simul in eodem secundum suas perfectas rones et distinctas distinctione eis debita qz perfecta ro magni consistit in sola excedentia alicuius et etia perfecta ro parvi consistit in sola deficientia quantitatis ab aliquo. Et pp hoc ro nate sut distingui rones magni et parvi qz una consistit in deficiendo ab aliquo et alia i excedendo ad. Constat aut q idem no pot habere simul excedentiam ad ad et defectum ad ad. Vn si magnum et parvu forent contraria simul eidem inerent contraria secundum suas perfectas rones et distinctas distinctione sibi debita q e impole.

Dad no dicitur talia dicitur. Premisso tractatu de predicamento sb.

et de predicamento quantitatis accedit consequenter auctor ad tractandum de predicamento relationis. Non autem ordinis secundum aug^m non sumuntur ex ordine naturae quia quantum est de ordine naturae ipsa qualitas est propinquior substantiae quam quantitas et relatio ut potest quia habet rationem entis absoluti. Quamvis enim non absolvatur qualitas a subiecto tamen absolvitur ab obiecto. Sed et relatio neque a subiecto neque ab obiecto absolvitur. Non ergo ut dicit praefatus doctor isti ordinationi predicamentorum sumuntur ex ordine naturae sed sumuntur ex necessitate tractatus. Quia enim ut ait in fine vel circa finem predicamenti quantitatis occurrit sermocinatio de paribus et pari et similibus quae videntur esse in quantitate et in ad aliquid et determinatum est quod non sunt quantitates sed ad aliquid ideo ut non fieret obscuritas doctrinae sed tota esset lucidior consequenter praetermissa interminata qualitate exequitur aristoteles de ipsa relatione. Indeterminatio autem philosophus de ad aliquid hunc ordinem tenet quia primo determinat de ipsis secundum diffinitiones et determinationes aliorum. Removens dubitationem circa predicta corrigit illam determinationem quae est secundum intentionem suam, id est habet autem qone. Circa primum sic procedit quia primo ponit descriptionem relationum datam ab aliis. Secundo declarat eam in textu ibi ut maius. Et tertio assignat relationum conditiones ibi Inest autem contrarietas. Dicit ergo in prima parte quod ad aliquid talia dicuntur quaecumque hoc ipsum quod sunt aliorum dicuntur vel quolibet aliter ad aliquid.

no Unde notandum est secundum quod habetur in quinto metaphysicae quod ad aliquid quaedam dicuntur per se et quaedam per accidens. Per se quidem dicuntur ad aliquid omnia quae in suis nominibus importat habitudinem ad aliquid. Sic pater dominus scientia et similia. Per accidens vero dicuntur omnia quae in suis nominibus nullam importat habitudinem ad aliquid et tamen dicuntur ad aliquid ratione alicuius accidentis relationis sibi adiacentis. Quare adhoc non dicitur per se ad aliquid cum in suo nomine nullam importet habitudinem ad aliquid dicitur tamen ad filium per accidens in quantum sibi accidit esse patrem. Dicta ergo diffinitio non datur de relationibus per accidens sed de hiis quae sunt relativa per se. Et idcirco dicitur quod ad aliquid talia dicuntur quaecumque hoc ipsum quod sunt id est quaecumque per se ipsa dicuntur aliorum.

Item notandum est quod quia sic indeterminato casu dicitur quod ad aliquid sunt quaecumque hoc ipsum quod sunt dicuntur aliorum ne putetur quod solum illa quae in illo determinato casu ad aliquid referuntur pertineant ad hoc predicamentum et non illa quae in aliis casibus referuntur addit consequenter vel quolibet aliter ad aliquid id est in quocumque alio casu aliqua dicantur per se ad aliquid ipsa pertinent ad hoc predicamentum. no

Item notandum est quod magister hic describit relationes in concreto quam in abstracto quia nobis notiora sunt concreta quam abstracta praecipue huius predicamenti propter nimiam debilitatem et tenuitatem suae formalis entitatis. Deinde cum dicit ut maius declarat positam descriptionem in exemplis dicens. Ut maius dicitur ad aliquid quia id quod est id est per se ipsum dicitur alterius et similiter se habet in ceteris talibus. Sunt etiam ad aliquid et ista habitus affectus disciplina sensus positio et hiis similia.

vt s° declat a[ris]t[otiles] plenius q[uod] in quocu[m]q[ue]
casu referant[ur] p[er] se ad aliqd ip[s]a per
tinent ad hoc predicamentu[m] q[ua]si co[n]
cludens et resumens descripc[i]o[n]e[m] d[icit].
Ad ad s° sunt que dicta sunt .i. q[ue]cu[m]q[ue]
id q[uod] sunt .i. per se ip[s]a d[icu]n[tu]r alior[um]
ul' quo[m]odolibet a[lite]r ad ad .i. no[n] solu[m] di
fferu[n]t ad ad q[ue] referunt[ur] in isto ca
su determinato s[ed] et[iam] que referu[n]
tur in alio casu sic in casu accusa
tiuo d[icitu]r mons magnus ad aliu[m]
monte[m] paruu[m] et similiter in casu da
tiuo d[icitu]r si[mi]le alicui simile et om[n]ia
talia similit[er] d[icu]n[tu]r ad ad n[u]nq[ua]m referu[n]
tur o[mn]i[n]o p[er] se ip[s]a ad aliud. Sunt et
accubitus et statio et sessio et po[siti]ones.
Et quia po[siti]o e[st] ad ad illa et sunt ad ad
s[ed] iacere sedere et stare no[n] sunt
po[siti]ones s[ed] d[icu]n[tu]r denoi[a]tiue a po[siti]oni
bus predictis. Deinde cu[m] d[icit]
Ine[st] aut[em] [con]trietas. prose[quitu]r de co[n]itatib[us]
relatiuor[um] et po[n]it quatuor co[n]ita
tes. [prim]a est ibi. Vr aut[em]. 3a e[st] ibi. Dia
aut[em] relatiua. 4a e[st] ibi. Vnt aut[em] ad
ad. // Dic s° i[n] p[rim]a parte q[uod] in re
latione inest [con]trietas q[uia] virtus
et viciu[m] sunt [con]tria et utru[m]q[ue] ipor[um]
est relatiu[m]. Et disciplina e[st] [con]tria
ignorantie cu[m] tam[en] disciplina re
latiua sit. Adiungit aut[em] q[uod] [con]trie
tas no[n] est in o[mn]ib[us] relatiuis q[uia] dupl[u]m
et triplu[m] et similia su[n]t relatiua et
tame[n] nulli ipor[um] e[st] aliqd [con]triu[m]. No
tandu[m] e[st] aut[em] q[uod] no[n] est [con]triu[m] q[uod]
hic d[icitu]r ei qd p[re]dictu[m] e[st] in p[re]dica[men]to
quanti[ta]tis. Ibi enim dicebat[ur] q[uod] id
qd refert[ur] ad a[lte]r[u]d no[n] h[abe]t [con]triu[m] a[lte]r[i]d ad id
q[uod] refertur. hic u[er]o d[icitu]r q[uod] [con]trietas
est in relatione no[n] q[uia] aliqd relatiuu[m]
[con]triet[ur] ei ad qd refert[ur] s[ed] q[uia] pot[est] co[n]
trariari alii s[ed] u[ir]tus no[n] refert[ur] ad
viciu[m] s[ed] ad op[u]s virtuosum et [con]tri
atur no[n] op[er]i virtuoso s[ed] vicio.
Item e[st] notandu[m] q[uod] duplex e[st] igno
rancia .s. negac[i]o[n]is et disp[osi]c[i]o[n]is. Ig[noranti]o
[ra]n[ti]e aut[em] disp[osi]c[i]o[n]is ip[s]a disciplina
opponit[ur] [con]trarie s[ed] ignorantie ne
gac[i]o[n]is oppo[nitu]r sic[ut] h[ab]it[u]s p[ri]uac[i]o[n]i.
Dein[de] cu[m] dicit. Vr aut[em] et ma
gis. Po[n]it 2am [con]ditate[m] relatiuor[um]
dicens q[uod] relatiua vident[ur] suscip[er]e
magis et min[us]. Quia si[mi]le e[st] rel[atiuu]m
et d[icitu]r mag[is] et min[us]. Et eode[m] modo
equale se habet. Set no[n] o[mn]ia rela[tiua]
suscipiu[n]t mag[is] et min[us] q[uia] dupl[u]m
e[st] relatiu[m] et no[n] d[icitu]r cu[m] mag[is] et mi[nus].
Est aut[em] hic notand[um] q[uod] relatio
fundat[ur] supra res alior[um] p[re]dicamentor[um]
vn[de] s[ecundu]m q[uod] iste res h[abe]nt [con]trarietate[m]
et magis et minus sic [con]tingit e[ss]e
in relac[i]o[n]ib[us] q[uia] relac[i]o[n]es q[ue] funda[n]
tur sup[r]a res h[abe]ntes [con]trietate[m] et ma
gis ac min[us] [con]trietate[m] h[abe]nt et mag[is]
et min[us] et relac[i]o[n]es in [con]creto.
Que u[er]o fundant[ur] in rebus care[n]
tib[us] [con]trietate[m] et mag[is] ac minus
n[ec] ip[s]e relac[i]o[n]es mag[is] et minus
n[ec] et [con]trietate[m] h[abe]nt. Notandu[m]
e[st] et q[uod] [con]t[ra] hoc no[n] e[st] instancia de in
equali qd vi[detu]r fundari in q[uan]titate
que sine mag[is] et min[us] est et tam[en]
ip[su]m cu[m] magis et minus d[icitu]r q[uia]
eq[u]ale i[m]portat qua[n]da[m] q[uan]ti[ta]tis [pro]prietate[m].

proprietas uero quantitatis quedam qualitas
eius est. Qualitas uero cum magis et
minus dici potest. Quia uero ratio huius
predicamenti est maxime difficultatis idcirco
ad aliqualem eius intelligentiam secundum
oportet in singulis lectionibus aliqua dubia
distinguere. Primo ergo quantum ad inspec-
tionem que sit propria ratio predicamenti rela-
tionis. Videtur enim quod ista ratio non consistat in
hoc quod est ad aliquid se habere. Id enim in quo multa
predicamenta conveniunt non facit propriam rationem u-
nius predicamenti sed inherere se ad aliquid convenit
multa predicamenta quia omnia sex principia includunt
in sua ratione hoc quod est ad aliquid se habere. Ergo habere
se ad aliquid non facit propriam rationem predicamenti
relationis. Preterea propria ratio cuiuslibet
predicamenti debet ponere aliquid univocum et
non equivocum sed habere se ad aliquid non
ponit aliquid univocum sed equivocum quia dupliciter
potest se habere ad aliquid quia vel sicut ad subiectum
vel sicut ad obiectum ergo se habere ad aliquid non potest
facere propriam rationem predicamenti relationis.
Ad istius questionis evidentiam primo considerandum
est quod ratio huius predicamenti habet quandam
singularitatem inter rationes aliorum predicamentorum
accidentis quia ipsa manet in deo. Alia
uero predicamenta ad divina translata
non manent secundum rationes suas sed tran-
seunt in substantiam. Et quia quod manet in
deo non potest esse positivum imperfectionis
cum omnis imperfectio excludatur a deo
necesse est quod propria ratio huius predicamenti sit talis
quod ex ipsa nulla imperfectio habeatur.
Hoc ergo premisso considerandum est quod
quod novem predicamenta accidentium ultra pro-
pria ratione in quibus distinguuntur uniun-
tur et conveniunt in communi ratione accidentis.

Ratio autem accidentis ponit imperfectionem et
defectum entitatis quia de ratione accidentis est
quod de sua natura requirat aliquid subiectum ad
sui fulcimentum inessendo quod non contingit
nisi propter debilem entitatem nature accidentis. Et
idcirco omnia ix predicamenta accidentium trans-
lata ad divina quantum ad istam communem rationem non
manent sed transeunt in substantiam quia in
deo propter suam simplicitatem et perfectionem
nichil esse potest accidentis. Quantitas autem
et qualitas non solum quantum ad rationem acci- nota hic bene ratione
dentis sunt removenda sed etiam quantum ad suas
proprias rationes includunt habitudinem
ad subiectum quia quantitas est mensura sube
subiecte et qualitas est affectio subiecte sub-
iecte. Et idcirco ista etiam secundum suas
proprias rationes in deo non manent. Ergo
patet quod habere se ad aliud sicut ad subiectum
non facit rationem propriam predicamenti rela-
tionis tum quia relatio non manet tunc in
deo secundum propriam rationem huius predicamenti tum
etiam quia illa est communis ratio accidentis in qua
conveniunt ut dictum est omnia predicamenta accidentis.
Relinquitur itaque videre utrum se habere
ad aliquid sicut ad obiectum faciat propriam rationem
huius predicamenti. Primo autem ma-
nifestum est quod ex hoc nulla imperfectio
designatur. Non enim respicere aliud ut
obiectum ponit imperfectionem quam potest participa-
re alteri. Quia participare alteri potest
respicere aliquid ut subiectum quod tamen
non dat intelligi prospicere aliquod
obiectum. Unde quantum est ex ista consideratione
non potest accipi ullum inconveniens si dicatur
quod propria ratio predicamenti relationis sit
inherere se ad aliquid ut obiectum. Accipio autem
nunc obiectum large secundum quod unumquodque
correlativum dici potest obiectum alterius

verum quod quodlibet predicamentum secundum suam
propriam rationem debet a ceteris predicamentis
distingui. Patet etiam non secundum aliud ut obiectum
non distinguntur predicamentum relationis a
ceteris predicamentis eo quod in hoc conveniunt
omnia sex principia. Ideo est considerandum
quod obiectum quod respicit per relationem secundum
propriam rationem huius predicamenti dicitur correlatum
quod de sua ratione est terminativum habitudinis
sive correlativum. Habere igitur se ad
aliud ut obiectum terminativum habitudinis credo
quod faciat propriam rationem relationis. Et
in quantum sex principia hoc ponunt pertinent
ad hoc predicamentum. Unde et philosophus dicit quod
habitus et positio sunt relativa cum tamen constet
quod faciunt ipsa sua propria predicamenta.
Distinguuntur autem a predicamento relationis
et faciunt predicamenta sua propter proprias
alias. Actio enim secundum propriam rationem
sui predicamenti ponit activum habere se ad aliud
ut passivum. Et passio secundum propriam
rationem ponit passivum habere se ad aliud ut
activum. Et sic de ceteris. Unde patet
ex dictis responsio ad primum argumentum et etiam
ad secundum quia habere se ad aliud ut subiectum non pertinet
ad rationem huius predicamenti sicut dictum
est. Unde secundum rationem propriam huius predicamenti
non facit ipsum se habere ad aliud ita simpliciter
dictum. Et dato quod faciat non tamen
erit dictum equivocum sed habere se ad aliud
ut subiectum et habere se ad aliud ut obiectum conveniunt
in hoc quod est se habere ad aliud ut terminativum
habitudinis. Secundo queramus utrum ex
ista ratione habeat relatio quod sit quid reale.
Videtur enim quod sic. Quia unumquodque ex ratione
sue quiditatis habet debitam sibi realitatem.
Sed ex ratione predicta est ratio quiditatis in relatione.
Ergo ex ipsa habet relatio debitam sibi realitatem.
Ad istam questionem est dicendum quod ex predicta ratione
non habet relatio quod sit relatio realis sed
quod sit realis hoc habet ex suo fundamento.
Cuius declaratio est quia si ex predicta ratione
relatio habet quod sit relatio realis cum nulla
ratione conveniant singule relationes oporteret
tunc de necessitate omnem relationem esse
relationem realem quod est manifeste falsum.
Oportet ergo dicere quod ex predicta ratione
non habet relatio quod sit realis relatio sed hoc
habet ex suo fundamento. Nam cum relatio
fundatur in re extra naturam rei est realis relatio.
Sed cum fundatur in re ex consideratione rationis
et non extra naturam rei est relatio rationis et
non relatio realis. Quemadmodum quia relatio
ad scibile fundatur in realiter scientie
extra naturam suam cum de natura sua habeat scientia habitudinem
ad scibile, ipsa relatio scientie realis relatio
est. Quia autem in realiter scibilis
non fundatur relatio ad scientiam nostram speculativam
in natura sua sed in quantum ratio considerat
ipsum ut in quantum terminatur relatio scientie relatio
scibilis ad scientiam non est relatio realis. Sed tantum
relatio rationis. Quia et generalitas
in re que dicitur genus non fundatur de natura
sua sed ex consideratione rationis quia ratio
est que facit universalitatem in rebus. Ideo quod genus
et species sunt relativa rationis et non relativa
realia. Sed quia paternitas in patre ex sua
natura sive actione generationis qua filium genuit
est paternitas relatio realis et non
intentionis. Considerandum est ergo
quod realitas quantum ad presens spectat potest
accipi dupliciter. Uno quidem modo in comparatione ad ipsam quiditatem
unius cuiusque et sic supradicta

rre ht relo realitate sua qz ex ipa
ht essentia z quiditate propriam. Qui di
tas enim relonis in hoc consistit q e
ad ad se hre. Alio aut m sumi pt
realitas pro eo qd convenit alicui q sit
sic res distincta que re ronis sive
quod competit alicui q habeat ee reale z no tm
ee ronis. Et hoc m sumendo realitate
non ht relatio realitate ex ro e quiditatis
sue n e p sua qditate ht ee reale set
ht eam sit dictum e ex na sui fundati
¶ Non patet ad pmo ad arm qz pcedit de
realitate pmo m dicta z no de realitate 2o
modo dicta. ¶ 2 queritur utrum relatio
habeat realitatem differentem a realitate
sui fundamenti. Vr enim q sic qz que
sunt diversorum predicatorum hnt diversita
te differentes realites. Set relo et su
um fundatum sunt diversorum predicatorum
ergo diversitate hnt differentes realitates. ¶ Ad
istam qone dnt qdam simpliciter q relo no
ht differentem realitatem a realitate sui fu
damenti. Que tn positio pro tanto
e imperfecta qz quecumqz hnt diversa roez
quiditatis optet q heant diversa qditate.
Constat aute relo et suum fundatum
diversa rone qditatis hnt qz ro relois
tota consistit i ad se hre. cum tn ro fu
damenti eius no consistat in hoc set i alio
Nece e itaqz q relatio heat diversam
quiditate a quiditate fundamenti. Et per
consequens si sumatur realitas pmo m tunc di
cere oportet q ... het realitatem diversa
ab ipso. Tamen 2o ro e satis improprium.
Nam ultra re fundati ipa relatio n
ponit p(ro) id q e ad ad se hre inquo con

sistit quiditas propria relonis. Dictum
e aut et probatum q relo ex sua qditate
no ht ee reale distinctum que ee ronis
set ee reale trahit ex na sui fundati
ergo e necessarium dicere q sumendo 2o m nunc
posito ipa relo a suo fundamento re
aliter no differt. ¶ Patet ergo solu
tio argumenti qz concludit de realitate tm
pmo m supta ¶ Quarto queritur utrum
relatio cum suo fundato faciat re
alem compone. Vr enim q sic qz quecumqz
ad sic est i alio q inre ponit ad ab
ipso vr secum reale compone facere. Set
relatio sic e in suo fundamento q i
re ponit ad ab ipso ergo relatio cum suo
fundamento facit reale compone. ¶ Ad
istam qone e dd q relatio cum suo
fundamento no facit reale compone cuius
declaratio e qz ex adiacentia eius q e
ad ronis tm z no ad inse reale
addere quecumqz no sit in re ipa cum ad
iacet nulla e realis compo. Quemadmodum
columpna no fit inre compositior ex eo
q fit circa ipam sm rone relatio
qua dr dextra vel sinistra ee cum ali
cuim ad dexteram vel sinistram eius fiat
po. Nunc aut sic e perse de fundato
q non remanet i relone ni ipm se
hre ad ad. Ex quo sic dictum e no hz
relo nullum ee reale distinctum nisi ee ro
nis. Unde optet dicere q relo quecumqz
realis non faciat cum suo fundato
reale compone. ¶ Dicendum e ergo ad
argumentum q id q sic e in aliquo q ponit
in re aliud ab ipso sm ee reale optz
q cum ipso faciat reale compone set
relatio non ponit in re ad a suo

fundamento secundum esse reale set solum
secundum rationem sue equiparantie.

Omnia autem relativa ad con-
vertentiam dicuntur. Positis du-
abus conditionibus relativorum ponit conveniter
tertiam scilicet conditionem ipsorum circa quam sic
procedit quia primo ponit ipsam conditionem secundo
videtur quod in quibusdam videtur deficere. ibi. At
non aliquotiens. Et tertio ponit quoddam
documentum ad remotionem illius defectus.
ibi aliquotiens. Dicit ergo in prima parte
quod omnia relativa dicuntur ad convertentiam sicut
servus dicitur domini servus. Et econverso dicitur
dominus servi dominus. Et duplum dicitur di-
midii duplum et econverso. et sic de aliis. Ce-
terum secundum locutionem differt casu in quibusdam
mutua relatio quia videlicet unum ipsorum
dicitur ad reliquum in casu uno et id dicitur ad
aliud in casu alio. Sicut scientia cum dicatur
casu genitivo scibilis scientia ipsum scibile
non dicitur scientie set scientia scibile. Ubi
notandum est quod diversitas casus in mu-
tua relatione talium relativorum patet
ex eo quod ambo uniformiter referun-
tur secundum rem sicut patet in scibili et scientia.
Cum enim referatur scientia ad scibile secundum
rem ipsum scibile non refertur ad scientiam secundum
rem set secundum rationem. unde cum non unifor-
miter referantur ad se invicem secundum rem non
est mirum si ad se adinvicem non refe-
runtur uniformiter secundum locutionem. De-
inde cum dicit. At non aliquotiens ostendit quod dicta
conditio videtur deficere in quibusdam dicens
quod aliquotiens non videbitur converti seu
fieri convertentia relativorum ad invicem
nisi ipsum relativum assignetur convenienter ad
id ad quod dicitur quia si ille qui assignat
talia correlativa peccet in assignando

ut puta si alam assignet dici ad avem
dicendo ala avis ala non convertitur tunc
ut dicatur avis ale avis. Et ratio quare
non fit conversio est quia primum non est facta conveniens
assignatio cum dictum fuit ala avis
ala. Et quod non sit facta conveniens assignatio
patet quia ala non est ipsius avis in quantum avis
quia tunc nulli conveniret ala quod non esset avis
quod est falsum. Sunt enim multorum que non
sunt aves aliquales ale sicut forte
que non sunt aves et habent alas. Unde patet
quod ala non est avis in quantum avis set in eo
quod alata. Unde si ala ita convenienter assignetur
quod ponatur dici ad alatum tunc optime
convertitur dicitur enim bene ala alati ala et ala-
tum ala alatum. Ubi notandum est quod conveni-
ens assignatio cuiuslibet relativi fit ad
suum correlativum. Eius autem correlativum
nomine accipitur ad significatum nomine absoluto
sive significatum nomine non includen-
te relativum. Quia omne correlativum includit
in suo nomine habitudinem ad id cuius
est correlativum. Et idcirco si debet fieri conveniens
assignatio relativorum oportet quod fiat
ad aliquid significatum non quidem nomine ab-
soluto set nomine includente relativum ad
quod id assignatur dici ad ipsum. De-
inde cum dicit aliquotiens ponit
documentum ad remotionem predicti defectus.
Et circa hoc tria facit quia primo ostendit quod
oportet quandoque fingere nomina. secundo docet
unde sit sumenda nominum impositio
ibi. Sic autem facilius. Et tertio osten-
dit quod ubi nulla relativa dicuntur ad convertentiam
nisi fiat ipsorum conveniens assignatio. ibi. Omnia
igitur. Dicit ergo in prima parte quod
ad faciendam convenientem relativorum assi-

gnatione optet forte alia fingere noia
ut puta si correlatio no sit positu no
men ad qd fieri possit assignatio genis
sicut si remus assignatur dici ad navem
no erit genis assignatio quia no dr re
mus esse navis in eo quod navis cum sint
aliq naves quarum non sunt remi.
Et quia no est facta assignatio genis Ideo
eo non convertitur ut dicatur navis remi
navis. Set si correlatio ipius remi
imponatur nomen remitum tunc forte
fiet genis assignatio dicendo. Remus
remite rei remus. Unde et convertitur di
cendo. Remitum remo remitum. Et eo
dem modo se ht in alijs. ¶ Deinde cum
dicit. sic autem facilius docet unde fa
cilius possit fieri inpositio nois dicens quod
fortasse facilius sumitur ita nomen
in illis quibus nomen no est impositum
si imponantur noia eis ab hijs quibus pa
sunt sive prius noiata noie relatio
et ad que convertuntur alia debitis noibus
noiata. Utputa si ab ala ad vocetur
alatum et si a remo aliquid vocetur alatum
remitum et sic de alijs. Unde notandum
est quod talis impositio noium ideo est co
nveniens quia omne quod denoiatur ab ali
quo ex hoc ipso quod denoiatur ab eo in
cludit in suo noie habitudinem quandam
ad ipsum. Et quia unum correlatum debet
includere habitudinem ad reliquum patet
quod genitum quod noiatum est a suo corre
latio imponit sibi nomen. ¶ Deinde
cum dicit. Omnia igitur ondit quod uniuersaliter nulla
correlativa dicuntur ad convertentiam nisi fiat
assignatio genis. dicens quod omnia que
dicuntur ad ad si genitiuum assignantur dicuntur

ad convertentiam si autem quodlibet ad ab eo
ad quod dicitur assignentur et no dicantur. i.
assignantur ad id quod vere dicitur no fiunt con
vertentia quia etiam in hijs que certissime
dicuntur convertibilia nulla fit conversio tantum si relatum
assignatur ad alia eorum que sunt accidentia que
sunt extrinseca a sua habitudine et no assi
gnatur ad id ad quod vere dr. Sicut si ser
vus no assignatur dici ad dominum ad quem
genitiue dr set assignetur ad hominem vel
bipedem ut ad aliud quod tale no convertitur quia
non erit genis assignatio ut puta si
assignetur dici relatum ad id ad quod vere
dr circumscriptis per intellectum omnibus
alijs que sunt accidentia. i. extrinseca a sua relatione
relicto illo solo ad quod dr semper dicetur
convertibiliter ad ipsum sicut si dominus assignetur
dici ad servum ad quem vere et proprie dr cir
cumscripto per intellectum sive hoie si
ve quibuscumque omnibus alijs relicto hoc
solo quod dr servus semper erit verum di
cere dominus servi dominus et servus domini
servus et sic intellige de alijs. Unde patet
quod omnia relativa dicuntur ad convertentiam
si fiunt facta genis assignatio ipsorum.
¶ Quia no multa dubia sunt circa ma
teriam relationum ideo discutiamus etiam
in ista lectione aliqua. ¶ Primo autem
queramus an distinctio specierum in predicamento
relationis sit sumenda penes fundamenta
Videtur enim quod sic. quia ab eodem unumquodque
ht suam realitatem et suae realitatis
distinctionem. Set species predicamenti relationis
trahunt suam realitatem a fundamentis
ut supra diximus ergo a fundamentis
etiam trahunt suam distinctionem.
Et pro quanto distinctio specierum in hoc pre
dicamento no fit nisi penes distinctionem fu

damentorum. Ad istam questionem dicunt quidam
quod species huius predicamenti non nisi in sua fun
damenta distinguuntur quod quidem patet
respiciendo tam conditionem quiditatis
relative quam etiam conditionem specierum contra se
invicem distinctarum. Nam quiditas omnis
relationis consistit in puro habere se ad aliud. hec
autem si precedant fundamenta propria per
intellectum activis relationibus in eis omnibus
est idem cum ipsius relationis. Unde sublata di
stinctione fundamentorum tollitur distinctio
quiditatis relative. Hac autem distinc
tione sublata tollitur distinctio specierum re
lationis. Distinctio ergo talium specierum non
est nisi penes distinctionem fundame
torum quod etiam patet ex addictione specierum
contra se distinctarum. Dicitur enim quod rel
lationum quedam sunt suppositionis quedam sup
positionis et quedam equiparantie que
distinctio est manifeste penes fundamenta
relationis quorum fundamentorum quedam
aliis supponuntur quedam vero supponun
tur et quedam equiparantur. Ex quo ut
isti dicunt manifeste liquet quod to
ta distinctio specierum in predicamento relationis
non est nisi penes distinctionem suorum fun
damentorum. Sed ista determinatio
videtur michi multum esse imperfecta. Cum vero
est quod fundamentum est in relatione ut ma
le. et ipsum habere se ad aliud est ut formale.
Si igitur distinctio relationum non est nisi pe
nes fundamenta oporteret tunc dicere
de necessitate quod in predicamento relationis sit
distinctio materialis tantum et non distinctio
formalis sed hoc est omnino inconveniens. Nam
cum distinctio specierum sumatur distinctio
formalis et non materialis. tunc specierum di
stinctio aut in alio esset in predicamento re

lationis quod est omnino impossibile. Inconveniens est igitur ponere
quod distinctio specierum relationis non sit nisi pe
nes fundamenta. Et preterea prius est aliquid
specificari et specifica distinctione quam
aliud distinguitur. Sed relatio non speci
ficatur formaliter per suum fundamentum quia id per
quod aliquid specificatur formaliter est de essentia sua
fundamentum vero non est de essentia relationis
quia tota relationis essentia consistit in ad se ha
bere. Ergo specifica distinctio relationum non
est formaliter per ipsa fundamenta. Con
siderandum est igitur secundum quod diximus in logi
ca quod distinctio specierum relationis est per suas
formales quiditates et per sua fundamenta.
Sed a fundamentis est talis distinctio origi
naliter et a suis formalibus quiditatibus est ta
lis distinctio formaliter. Eo enim unum
quodque formaliter contra aliud distinguitur quo in ipso
est formale. In specie autem relationis est ut
formale ipsa eius quiditas. Et ideo
circo species relationis distinguuntur forma
liter per ipsas suas quiditates sed a suis
fundamentis trahunt originaliter et causaliter
hanc distinctionem sicut etiam trahit ab eis
originaliter suam realitatem. Et hoc con
cludit primum argumentum ad secundum fun
motivum prime opinionis. Primum
autem motivum non valet contra nos. Nam quam
vis ipsum se habere ad quod dicitur sit unius
rationis totius tamen cum trahat a diversa fun
damenta originaliter ab eis diversa ad
aliud se habere que tunc formaliter quidem se ipsis
distinguuntur sed originaliter hec di
stinctio non est ab eis sed a suis fundamentis
Sed quia sublata originativa causa tollitur
effectus ideo sublata distinctione fun
damentorum tollitur distinctio specierum re
lationis. Secundo queramus an species

relonis sit ponenda concreta vel abstracta.
Et videtur quod concreta. Id enim debet claudi in
specie cuiuslibet generis per quod accipitur distinctio
unius speciei ab alia. Sed distinctio specierum re
lationis ut iam dictum est originaliter et causaliter
accipitur a fundamentis ergo fundamenta
debent includi in nominibus specierum relonis.
Ipsa autem includuntur in nominibus concretis et non
in nominibus abstractis ergo non abstracta sed
concreta debent poni species in hoc predicamento.
Ad istam questionem est dicendum quod species predicamenti
relonis potius sunt relones in abstracto
ut puta paternitas et filiatio quam relativa
in concreto sicut sunt pater et filius. Cuius
ratio est quia tunc adrationem speciei concurrit con
cretio materialis et formalis. quando ex unione
formalis cum materiali resultat essentia vel natura
una nominis autem speciei cuius est illa essentia re
sultans ex tali unione oportet quod in
portet utrumque scilicet animam et corpus. Sed
in prius relativis fundamentum quod est ut materiale in
eis et relatio que est in prius ut formale
sic se habent quod ex ipsorum unione nulla una
essentia resultat sed et fundamentum habet essentiam
et speciem suam unam et relatio habet essentiam et
speciem suam aliam. Unde et pertinet ad di
versa predicamenta. Et propterea nomina propria specierum
relonis sunt abstracta sicut paternitas et
filiatio et similia. Ad argumentum autem in contrarium
non valet. Id enim debet claudi in
essentia speciei per quod species distinguuntur sicut
per aliquid essentiale quando id per quod distinguuntur
sicut per aliquid materiale et causale. quo solo modo
vel tantum est relatio distinguuntur per sua
fundamenta. Secundo queramus an ab uno
correlativo debeat imponi nomen alterius. Videtur
enim quod non. Quia ab uno positivorum
non debet denominari aliud sed corre

lativa sunt ad invicem opposita. ergo non debet
ab uno ipsorum denominari reliquum. Ad
istam questionem est dicendum quod in relativis est differentia
quia quedam sunt que ponunt in utroque extre
morum relonem realem sicut sunt pater et fi
lius et in talibus non invenitur fieri deno
minatio unius relatorum ab alio. Sunt
etiam quedam correlativa que in uno extre
mo ponunt realem relonem et in alio ponunt
relonem rationis. sicut se habent scientia et scibile
et in talibus contingit a correlativo im por
tante relonem realem denominari aliquid
importans relonem rationis sicut a scientia
denominatur scibile. Cuius ratio est quia res que
dicitur scibilis non habet de se ordinem ad sci
entiam nostram sed magis accipit earum ratio
ut terminante relonem scientie. Unde hic est
una relatio realis. Et quia aliquid eius acci
pit ut correlativum id quod eam terminat
Ideo contingit a nomine correlativi realis
accipitur et denominatur aliud. quod est correlativum
rationis. Dicendum est ergo ad argumentum
quod concludit de illis correlativis que im po
nunt duas relones reales oppositas
sed non de illis que non ponunt rea
lem relonem nisi unam tantum.

Videtur autem ad aliquid simul esse natura
Positis tribus relonum speciebus
ponit consequenter philosophus quartam
conditionem ipsorum. Circa quam primo sic
procedit quia primo ponit conditionem secundo ostendit
quod non videtur omnibus convenire ibi non autem in
omnibus. Dicit ergo in prima parte quod illa
que sunt ad aliquid videntur esse simul natura quod
quidem patens verum est in pluribus quia simul
est duplum et dimidium et cum est unum
ipsorum est reliquum et similiter se habet in aliis

sensibilibus et auferuntur et se simul quia si non est dimidium non est duplum. Ubi notandum est quod quandocumque aliqua duo sic se habent quod posita se ponunt et perempta se perimunt necesse est ipsa esse simul et siquidem fuit unum prius tempore quam alterius erunt tunc simul tempore sed non simul natura eo quod natura causa est prior suo causato et sic se habent subiectum et eius proprium nam subiectum et proprium suum simul tempore ponunt et perimunt sed tamen subiectum est causa sui proprii accidentis et ideo subiectum et suum accidens proprium sunt simul tempore sed non natura. Si non unum prius tempore non fuit quam alterius erunt tunc simul natura et hoc modo adinvicem se habent correlativa sicut pater et filius natura paternitas et filiatio simul ponuntur et perimuntur et cum habeant oppositionem adinvicem non est unum prius tempore quam alterius et idcirco sunt simul natura. Deinde cum dicit non autem omne quod dicta communitas non videtur convenire omnibus relativis et dividitur illa pars in duas. Primo quod in duobus declarat dictam communitatem non esse omnibus relativis. Secunda pars ibi. Sed autem his se habent ponit in prima parte de scientia et scibili instanciam proponens primo quod non videtur convenire omnibus relativis simul esse natura sicut patet de scientia et scibili quae sunt correlativa quia scibile est prius quam scientia quod probat Aristoteles. Et patet. Et prima probatio sua est quia quod per suppositionem generationem alterius prius natura habet esse scibile per suppositionem generationem scientie quia in multis rebus scibilibus subsistentibus antequam incipiamus postea scientiam ipsarum in paucis autem vel in nullis invenimus quod scientia fiat simul cum scibili ergo scibile est naturaliter prius scientia. Ubi notandum est quod in nullis invenimus scientia simul naturaliter causata cum scibili eo quod causatum est

naturaliter posterius sua causa. Scientia autem nostra est causata a re scibili et ideo fit posterior naturaliter scientia quam scibile. In paucis autem invenimus quod scientia fiat simul tempore cum ipso scibili. Secunda probatio Aristotelis quae ponitur ibi amplius scibile talis est. Illud quod non aufertur ad ablatione alterius sed magis alterum tollitur ab ablatione eius quia si non est scibile non est scientia sed si non sit scientia non oportet propterea non esse scibile sicut ponitur de quadratura circuli quae forte scibilis est tamen non dum habita est scientia de ipsa. Ergo scibile naturaliter prius est scientia. Tertia autem declaratio eiusdem quae incipit ibi amplius animalitate. Cum scientia sit in parte animalis ut potentia anima sicut in subiecto sublato animali tollitur scientia sicut sublato subiecto tollitur eius accidens tamen sublato animali possunt adhuc multa esse scibilia sicut etiam et alia multa ergo scientia et scibile non sunt simul natura. Potest ante hoc aliter legi ut oportet non ponatur tertia probatio sed exemplum ad declarandum id quod dicebatur in secunda probatione scilicet quod sublata scientia non oportet quod tollatur scibile et credo quod illa sit melior lectura. Deinde cum dicit. Sic autem his declarat idem in aliis correlativis que sunt sensus et sensibile. Dicens quod his quae dicta sunt de scientia vel scibili similiter se habent ea que dicuntur de sensu vel sensibili videtur esse naturaliter prius quam sensus. Quod idem declarat Aristoteles. Primo quidem sublato sensibile statim perimitur sensus sed non econverso quia sensus est circa corpus et in corpore elato vel mixto ex eius sensibilibus sensibile tollitur corpus mixtum quia omne corpus mixtum est sensibile sublato non corpore mixto tollitur sensus. Quare patet quod sensibile sublatum

simul perimit sensum si perimit sensus
non ideo perimit sensile quia sensus non est si
ne anima sed anima non existente possunt esse
corpora inanimata sensibilia ergo sensile est natura
prius sensu. Ro aut hoc idem declarat sic
sensus est simul cum sensato idest cum re sentiente
ente sic simul fit animal et sensus sed antequam
sit sensatum idest animal est natura corpus sensibile
ut puta ignis et alia elementa ex quibus constat
corpus animalis ergo sensibile est prius natura quam
sensus. ¶ Ad pleniorem aut relati
onum intelligentiam oportet hic aliqua
dubia discutere. ¶ Et primo quaeramus utrum
res aliorum praedicamentorum possint esse
de praedicamento relationis. Videtur enim quod sic quia
scientia et sensus sunt res praedicamenti qualitatis
et tamen ponuntur hic ab aristotele in praedicamento relationis
ergo res aliorum praedicamentorum possunt esse
de hoc praedicamento. ¶ Ad istam quaestionem dicunt
quidam quod relatio non habet aliam realitatem a rea
litate sui fundamenti et quia fundamentum re
lationis potest ut dicunt esse res substantiae et res
accidentis. Ideirco secundum eos potest tam
realitas substantiae quam realitas aliorum acci
dentium a relatione esse realitas relationis
ex quo sequitur quod res praedicamenti substantiae et res
praedicamenti accidentis possunt esse de praedicamento rela
tionis et ulterius etiam dicunt isti quod praedicamentum
relationis non simpliciter praedicamentum accidentis
solum inquantum quia fundatur super rem acci
dentis secundum non quod fundatur super rem substantiae est
praedicamentum substantiae sed illa est ingens opinio
primo quidem quia realitas propria quam ad in praedi
camento reponitur est quiditas eius et ab
omnino falsum ut supra diximus quod quiditas
relationis sit quiditas sui fundamenti quamvis
cuique ergo supra rem substantiae ipsa relatio fundetur
semper tamen necesse est dicere quod quiditas relatio

nis sit distincta a quiditate substantiae propter quod
quia res substantiae non sit de praedicamento relationis
Ro idem apparet in genere quia praedicamentum relationis
aut est unum aut plura non est dicere quod relatio
sit plura praedicamenta quia tunc essent plura quam decem
praedicamenta est ergo unum praedicamentum distinctum ab
aliis certa praedicamenta sed in se est unum prae
dicamentum esse distinctum ab aliis non quiditas sua
sit distincta a quiditate alterius nec ergo qui
ditas eorum quae sunt in praedicamento relationis est
distincta ab omni alia quiditate eorum quae sunt
in reliquis praedicamentis et propter hoc in genere est di
cere sive quod praedicamentum relationis sive
praedicatum substantiae sive quod quiditas quae est in uno
praedicamento aut accidentis possit esse de praedicamento
relationis. Dicendum est ergo ad quaestionem quod si
res sumatur pro re quiditatis et essentiae im
possibile est quod res maxime praedicamentorum ab
solutorum sit de praedicamento relationis sicut
impossibile est quod quiditas quae non dicitur in ipsum ha
bere ad aliquid sit quiditas quae non est per se habere
ad aliud quo aut sit solvendum argumen
tum patebit in sequenti quaestione. ¶ Quaeritur
ergo secundo utrum scientia sit pura relatio. Videtur enim
quod non quia dicitur a philosopho in sex principiis quod scientia est in
genere qualitatis. Item constat quod sit in genere qualitatis praeter
relationem puram. ergo scientia non est pura relatio.
¶ Ad istam quaestionem dicunt quidam quod scientia est
pura relatio. Ad ¶ ponendum ipsi mo
uentur multipliciter. primo quidem quia de nullius essentia
in intellectu est relativus ad aliquid nisi ipsa sit essentia
ipsa relatio. Cum ergo de essentia intellectus scientiae est
relatio et ad ordo ad scibile. quia scientia intelligi
non potest nisi ordo ad scibile intelligatur pro
cipue. quia scientia per scibile specificatur et
distinguitur. ergo scientia est essentialiter quaedam relatio
Secundo autem mouentur ad idem ponendum. quia id
quod de nouo acquiritur in aliquo non sine mu

tatone i ipo. no pt ee qlitas. sz rlo
Scia at acqrit i aia n fca trsmutacio
ne i ea. vt dr i 7o phis. g scia no e q
litas. sz e ee rle i rlo q da. ¶ 3o mone
t ad poni rde q gm. i 8o phis. dr di
gm e existiare sciaz de capto ad ad.
qz d ca qlit. Et qz aut ea po i go me
i t ea q st pse rela. q gm a dr. ibi ex
pxe q scia e pse ad ad. ¶ Sz i oppio
noua- e oio i poxi. Ad cui euid e osidz q r
lo ois rei rqrit ad d sua rone q gz
fuda. q qz id iq ad fuda e nccio a
ab eo q fudatu e i ipo. nece e q et
fudamtu cuilz relois sit ad ab ipa r
loni fudata. S ipz. Si g scia sit pua
relo oporteb d ncce g dai ad fudaz
ad ab ipa. h at fudar poi no potit po
ne srate. n ipe itllcty. ul ipa po in
tllua. q isti a gcedr to. h at poi n
pt sine mag i getic. ¶ Ad cui euid est
osidz q noua relo real. rqrit sep nouitz
fudamti. vl ex pte utrqz exmi. vl ex
pte altius. Na cu fuit rial relo ex pti
utrqz exmoz. si i ipa d nouo adueir
it aq. oz q pp acqsitoz fuda mute a
vtrqz exmoz. aut altuz. qz ad mo fide
nouo. it aq duo. oz fi relo. eqntis. ne
ce e. a q fiat nouit muta i qzti ut
usqz. at i qti alti tm. Cu u fuit re
lo i vno exmo real. q i al exmo rois
oz tuc nouit fi ex pte ei i q e relo r
al. q ex pte ei fiat inouatio p noua
acqsitoz fudamti. Cu g relo scie sine
scietis ad scle. sit ex pte scl relo rois. q
ex pte scie. ac scietis sit relo rial i po
tuc eit. q nouit fiat scia i sciete. n
fiat nouitas i acqsiton fudamti. q ut
dnt e ipe itllcs. Tal at oppio n pt
sbstinei. n pona q tuc ho acqrat in

tllcm. cu acqrit sciaz. q ee no pt. n a in
tllcs sit gnablis. z corruptibls. at sit anob
sepatg i ee. sz nb gplet qn itllimg
Et qz vtrz ista e erone necce e q fla
sit oppio pdca q po sciaz ee relone
puaz. q itllcm po etli imdiatu fudamtuz
Et pp id qd mpatu e aq. no e relo. sz
e fudamtuz o dis. vl relois ad mpam
scia at mpat rpo scibli. vt dr aut i xo
meth. g scia no e relo. sz e fudamtuz
relonis ad scle. Itez i pz euidet p gmus
dr in, i p dco lo metha. q scle e i gne sbe
q scia i gne qlit. ¶ Cosidz e g. q scia
po re qlit ex sua sigficaton. q ex suo mo
sigdi po reale respectu illis qlitatis ad
scible. ita q pp qddi qlitis. qz po e d pdi
qlits. Sz qddtas re q i potar ex suo mo
sigfi. e d pdi relois. Et eode mo itllige
d sensu. p at ro illoz no ualz. Na tota
ralitas scie e ipa spes i forms i tllctu,
Tal at spes p itlli no itllie rctuz ad scle
Sz scia p mo sigfi h3 q stati itllcta
dz itlli ordo ad scle. specifica q scia a
scl no qdz forlr. sz calr. ul originalit
¶ 2a at ro no gcludit ppositu. Sz oppo nam
qbuis scia fiat i itllctu. siu el mutaco
ne. q sit motm. no tm fit i eo. sin nouite
fudamti. q cu no sit itllcs. oz q scia no
dicat tm reloz. sz reloz. q ei fudamtu
¶ 3o at motm no ualz. qz qbuis scia sit p
se rltm. ul ad ad. no seqtm. q sit rlata
p uno q sit dices reltm. q ad a. s. fudatus
qz reltm no e nom ab sctu. sz gctum
¶ 3 grat vt oia rlata sit simul na. qui q
no. qz p z poei dit relativa tm no st sil
na. ¶ Ad qd dd e. q d rlatis loq possu
dup. vno gdez mo ron. ipaz rez q sb
iciunt rloib. q 8e rlata no st sil na.
sic no st simul ho q e pr. z ho q e filius

nec statim cum est res. quam scitur potest non est scientia de
ipsa. Alio autem modo de ipsis loquendo possumus ratione
ipsarum relationum. Et sic sunt simul natura. Sed cum sunt am-
be relationes tales. oportet quod tunc simul in re ponan-
tur ambe. Cum vero sunt ambe relationes rationis oportet
quod simul ponantur ambe apud consideratione rationis
Cum autem fuerit una relatio realis. et alia relatio
rationis. tunc cum una earum ponatur in re. sufficit
quod alia ponatur in ratione. Est ergo dicendum quod licet res prior
et res posterior non sit simul. sunt tamen simul
relationes earum.

Habet autem questionem. propter quam Aristoteles declarat
quod ad aliquid predicta ab aliis. in parte ista
ceterum modorum dubitationem quamdam. ut corrigat iam
factam determinationem. Et circa hoc sic procedit. quia primo
movet questionem. et ostendit in quibus ipsa non habet locum.
secundo vero declarat in quibus locum habet. ibi. In aliquibus vero
etc. Secundo ponit diffinitionem relationum corrigens predictam
ibi. Si igitur sufficienter. Et tertio ponit quamdam proprietatem
novam relationum. ibi. Ex hiis igitur manifestum est. Dicit
ergo in prima parte quod determinatio supradicta. habet questionem utrum
nulla substantia dicatur ad aliquid. sicut videtur. An contingat
in aliquibus substantiis secundis. quod non ad aliquid dicantur ad
primis que substantie sunt verum est. quod non dicuntur ad aliquid.
nec secundum se totas. nec secundum suas partes. quia aliquis homo
non dicitur alicuius aliquis homo. et similiter est de partibus eius
quia non dicitur quedam manus alicuius quedam manus.
Sed dicitur potest quedam manus alicuius manus quedam. Similiter
est in pluribus secundarum substantiarum. patet quod non dicuntur ad aliquid
sicut nec dicitur homo alicuius homo. nec lignum alicuius dicitur lignum
sed dicitur alicuius possessio. unde in istis et in similibus
est manifestum quod non sunt secundum se ad aliquid. Est autem
hic notandum quod non dicitur ad aliquid. non tamen includitur ad
aliquid relatio. Quedam vero manus includit relationem ad aliquid
non ex eo quod dicitur quedam. sed ex eo quod dicitur manus.
Et idcirco dicit Aristoteles quod quedam manus dicitur potest alicuius
manus. sed non alicuius quedam manus. Similiter et lignum
ex eo quod dicitur lignum non includit relationem ad aliquid. sed
hunc respectum includit ex eo quod dicitur possessio.
Et ideo circa hoc dicit philosophus quod lignum non dicitur alicuius lignum
sed alicuius possessio. Deinde cum dicit. In aliquibus vero. Ostendit
in quibus questio predicta habet locum. ad tertium quod in aliquibus substantiis
secundis. habet dubitationem predicta locum. sicut caput est substantia.
et dicitur alicuius caput. et manus dicitur alicuius manus. et similiter de aliis
unde illa videntur esse ad aliquid. Deinde cum dicit. Si
igitur sufficienter. corrigit determinationem predictam dicens
quod si sufficienter assignata est superius diffinitio
eorum que sunt ad aliquid. aut nimis difficile erit aut
impossibile questionem solvere. tenendo quod nulla substantia sit de numero
eorum que sunt ad aliquid. quia illa diffinitio dicit quod ad aliquid
dicuntur quecumque hoc ipsum quod sunt aliorum vel quomodolibet aliter ad aliud dicuntur. quia
caput et manus per se ipsa dicuntur ad aliquid. Si autem di-
ffinitio relationum non est insufficienter assignata. sed debet
dici quod ad aliquid sunt illa. in quibus hoc ipsum esse est habere se
ad aliquid quodammodo dicere forte ad questionem inductam responsionem.
Differt autem hec diffinitio a priori. quia prior diffinitio sequitur
omnia relativa per se. non tamen per illam diffinitionem est eis
id est relativis. hoc esse quod sunt ad aliquid. sed solum quod eorum
partes per se ipsa dicantur aliorum. Secunda vero diffinitio dicit
quod ad aliquid sunt. que non habent aliud esse. quam habere se ad
aliquid quodammodo. Notandum est autem quod significanter dicitur quod ad
aliquid sunt quibus hoc ipsum esse est ad aliquid se habere quodammodo.
Ad dandum intelligere quod habere se ad aliquid non convenit
nisi sumptum. hoc illo modo quo designatur per sex
principia dicta. Quorum unum predicamentum relationis quod aliter
sit superius expositum. Deinde cum dicit. Ex hiis
ergo concludit unam proprietatem relationum dicens. quod ex
hiis que sunt dicta in secunda diffinitione. patet quod si quis
sciat aliquid de numero eorum que sunt ad aliquid id est de numero
relativorum diffinite id est per diffinitionem. et ratio ad quod dicitur.
Nam diffinitio significat quod quid est esse. esse vero relativi ut
dictum est. non est nisi ad aliud se habere. ergo diffinitio perfe-
cta relativi exprimit correlativum ad quod se habet
ipsum relativum diffinitum. Et propter hoc oportet quod qui sciat
diffinite relativum aliquid. sciat diffinite. et id ad
quod dicitur. quia si aliquis sciat diffinite aliquid esse duplum
oportet statim. quod diffinite sciat cuius sit duplum
et similiter est de aliis omnibus relativis. Sed non est sic

ↄ̄ sbīs . sꝫ siqͣs diffīte sciat cap̄ . l maiꝰ ꝛ si
milia . nō oꝫ ꝙ diffīte sciat id ad qd̄ ↄ̄ti
āte dicā . vn̄ pꝫ ꝙ nō sit ↄ̄ nūo uoꝝ
rloꝝ . Aꝺꝺᵉ atⁿ ꝛ arᵗ . ad sui excusatōꝫ
ꝙ diffīte ē ↄ̄ tlibꝫ ↄ̄fidēt ↄ̄ tiā . n̄ fuīt
sepe ꝑ tractata . Sꝫ dubitarē . i . ↄ̄ siglis i
grē nō erit inutle. ¶ Est at̄ nōi ꝙ cap
ꝛ inanꝰ ex sua sigͥfīne ponūt sbāz . sꝫ
ex suo mō sigͥdī ponūt rlonē . vn̄ si di
ffiant icͥⁿ ponūt sbāz . nō oꝫ ꝙ tc̄ ꝑ dif
fīne ipoꝝ sciā . id ad qd̄ dn̄ . sꝫ si diffiant
qͥⁿ ad rlonē . quā ponūt ex mō sigͥdī tūc
necc̄e ē ꝙ ꝑ illā diffīnē sciā id ad qd̄ di
-n̄ . qꝛ diffīnit ↄ̄lꝫ rlatī oꝫ sumē correltīn
¶ Ad iⁿ tlꝰ at̄ c̄oꝝ oꝫ ꝑ tractāī āqs qōēs
¶ Et ueā gͦ pͦ . vtrꝰ rlo possit fūdai i mē i
stā . vi . n . ꝙ s̄ . qꝛ rlo ad forᵃ sbalēꝫ fū
dā i mēᵗᵉ i c̄eñ ꝑᵃ qͥā . ꝛ tlis c̄eñ ē ūa sb-
-a . gͦ pt i mēᵗᵉ i sba fūdai āq rlo . Sꝫ si
dilign̄ti ↄ̄ ↄ̄ hꝫ ↄ̄sidemꝰ ūtiꝰ uidbiꝰ m-
-aifeste ꝙ nō hīa fūia phoꝝ sime theᵒꝝ
¶ Ad euidēciāᵃꝫ ē ↄ̄sīꝫ . ꝙ ad ād dn̄ āq ut
hētᵘ ↄ̄ mēᵗᵉ ꝑ actīn . ꝛ paxiⁿ ut pr̄ . ꝛ filꝰ
āia ꝑ mꝑā ꝛ mꝑatū . ut scia ꝛ sci . āq ꝑ
qͥn̄ ut dupͥ . ꝛ dīdꝰ . ita ꝙ si dilīgētē ↄ̄si
derēꝰ cuētā rla vidbiꝰ māꝰ ꝙ rlo
nō fūdā i āqͦ n̄ icͥⁿ sb idūit . ā roꝫ ac
aᵗ paxī . āᵗ roꝫ ācl . ↄ̄ grē qͦꝫt . ā roꝫ m
ꝑati q mꝑe . Illa at̄ istaꝝ rōn̄ ↄ̄ roꝫ
ↄ̄ddiᵗ sbe . sꝫ soⁿ di qͦꝫdā roꝫ sᵗ adiacētē
a ꝑ ↄ̄nis hñtēꝫ rᵘ eiꝰ ↄ̄ditoꝫ accn̄tis . ꝛ
ꝑ tāto dn̄t phi . ꝙ illa rlo fūdā i sba
i mēᵗᵉ . qꝛ vꝫ i illa sba fūdai hꝫ rlo . n̄
mēᵗᵉ qͦꝫdā rōn q rᵘ ↄ̄ddiᵗ sbe hꝫ roꝫ actīn
tis . loqͥm at̄ nc̄ ↄ̄ sbīs ēatis . vn̄ rlo
q fūdat i c̄eñ ꝑnē ꝑmᵉ . nō fūdā i ea
n̄ ꝑ ut hꝫ roꝫ ꝑnē ꝑ sbīls . ꝑ forᵃꝫ q ē
ut rō ꝑnē paxī . Oꝫ nō tlis rlo n̄ ne-
-cio addᵗ s ↄ̄ddiᵗ sbe . āqꝫ nāꝫ alia dn̄t

theoˡ siq h dicāt . ꝙ rlo āq fūdā i mēᵗᵉ in
sba . nā ꝑ h exclud̄e āᵃꝫ rē a nāꝫ mdiāi
ᵗ sbāꝫ a rloꝫ . nō at̄ uolt̄ exclud̄e mdi
aꝫ roꝫ . qͭ acti . ꝛ paxi . aᵗ mꝑati ꝛ mꝑe-
¶ Dō ē gͦ ꝙ rlo pxi nō fūdāq . n̄ aᵗ sup
re ↄ̄gnē qͦꝫtī . sic dupͥ . dīdi . ꝛ silia q fū
dan̄ s n̄ūꝫ ꝛ idē eqle . ꝛ silr q fūdan̄ s
uitāᵗᵉ āᵗ s actīn . ꝛ paxi ut pr̄ ꝛ filꝰ . di
n̄ pr̄ ꝙ s genuit . ꝛ di filꝰ ꝙ qꝛ geitꝰ est
ā s mꝑāꝫ ꝛ mꝑatū . sic sᵗ scia ꝛ sci . qꝛ ui
tas ꝛ ētitas sciē speclatīe . mꝑā sci . Sꝫ
scia ꝑctica . ē mꝑa sci . ¶ 2ͦ qrā . vtrꝰ sba
ulla possit ↄ̄ mūo rloꝝ ꝑ ēē . vi . n . ꝙ s̄ . qꝛ
ꝙ hꝫ ēēñ ↄ̄pēdētē . vi ↄ̄ rltīn ꝑ ēēñ aꝑ
ēēñ ēē . Sꝫ mā q ē sba hꝫ sua ēēñ ↄ̄pē
dētē afor . gͦ sba pōt hēt poi ↄ̄ nūo rloꝝ
ꝑ ēē . ¶ Ad iⁿ qoꝫ dn̄t qͦdā ꝙ sba pt poi
ↄ̄ rlatis ꝑ ēē . ꝛ nō solū sba . Sꝫ ꝛ oīa rla
rⁱalia sᵗ rla ꝑ ēē . ꝛ oīa rla rōis . sᵗ rla
ꝑ dᵒ . Sꝫ iⁿ pō nō pt stār ꝑ sinaꝫ arᵗ . ↄ̄
n . h arᵗ . ꝙ ꝑ ēē ad ād s̄ qͦbꝫ h ipꝫ ēē . ē
ad ād se hēt qͦdāmō . Ex h pꝫ ꝙ illa sᵗ
rla ꝑ ēē qꝛ ēē ꝛ ēēñ . n̄ ē n̄ i ipa hitūᵒ
ad aᵒ . sic ēē rēs . n̄ ē aᵒ qꝫ tlis hitūᵒ ad
filꝰ . h at̄ nō pt ↄ̄ ↄ̄tis rltis rtalibꝫ ↄ̄ⁱ
qꝛ scia ē rltīn ral . ꝛ tn̄ ēē sciē . nō ē hi
tūᵒ ipa ad sciᵉ . qn potiꝰ ēēñ eiꝰ ē qͦdā qlitas
ae q hꝫ hitūᵘᵉ ad sciᵉ . silr ēē mē . ut ē . nō
ipa hitū ad forᵃꝫ . sꝫ ē qͦdā sba . q hꝫ ad forᵃꝫ
ↄ̄ pēdēñ . ꝛ ēē capitis nō ē ipa hitūᵒ ad
capitatū . sꝫ ē sba hn̄s ↄ̄diēꝫ ad tōⁿ vn̄ pꝫ
ꝙ flꝫ ē ꝑ sinaꝫ arᵗ oīa rtalia rla ēē rla
ꝑ ēē . ¶ Dō ē gͦ . ꝙ tn̄ rla rōis qꝫ rla re
alia dn̄ ēē rla ꝑ ēē . cū sit tlia . ꝙ tota
eoꝝ ēēñ . nō ē n̄ hitū ad aᵒ . dn̄ at̄ rla
ꝑ di illa q nō soⁿ ponūt hitūᵘˢ ad aᵒ . sꝫ ā poᵒ
nūt ād aᵒ . Et qꝛ ēēñ nlliꝰ sbe ē . sola hitūᵒ
ad aᵒ . dr̄c oꝫ ꝑ sinaꝫ arᵗ ꝙ nulla sba ē
rltīn ꝑ ēē . sꝫ siā sba rⁱfrt ad ā ipa ē rltīn

ꝑ dici. ¶ Ad argm̄ 2o dd. q ad h ut ad dicā
rl'tm ꝑ eē. nō suffic q heat eēn. ꝑ eē
d' pendes. Sz oz q heat eēn q nō sit
ad. qz ipa hitū. ad ād. Sz at ad h. mlta
dubia. ēcha nāz d' rl'atis q dictiz
ne nimiā plixitaz inducam. Et qz this
discussio est tā sbtil. matiā. mag ad
methaphi spectat. qz ad loycum

Qualitate nō dico. Ex pd̄
tractatu p̄di rl'ois. Acced hent
ad tr̄dm d' p̄di qlitatis. ꝑ eē h itaꝑ
ced. qz ꝑ d'iat d' qlite i abstcto. 2o nō
d' ipa i ɔcto. i. Qlia ū s. 3o ū assigt
ɔtates qlitui. i. In ē at ɔietas. ꝑ q vo
uet duboz qda. i. At ū nō decz. ꝑ
ꝑ ad h didit i q ptes. ꝑ q d'tiat d'
q speb qlitz. ꝑ e. i. Alo nō qlit. 3 ꝑ
e. i. 3 spes ē. q ps ē i. q ē gen ¶ In
ꝑ pte s pced. qz ꝑ pō d' scpne qlitās
dices. q qualitas ē ꝑ qz qles dm sic ꝑ
albes q ē qlitas. dm albi ¶ V nō q nō
ticat abstcti ꝑ ɔctū qz ɔcta s notora.
qz abstcta. sic q ɔpō s nb mag nota
qz sīplicia. Add q aut q qlitas d' mlt
eoꝝ q dm mltip. V q nō ē q i th aut
nō ē drē q qlitas sit mltip mltitate
equonis. qz tc qlitas. nō eet gen. q
ē flm. Sz ult drē. q ē mltit. ꝑ ɔtin
ntiā mltaꝝ speꝝ. ꝑ q mō di pt gen
eē d' nū eoꝝ q dm mltip. Et qz ista s
i tm sua pz. qz stati voles d' clare mlt
tiptā qlitis i clp enumiare spes ipi
¶ 2o cū d. Et vna qdē tctat d' p spe q
litis. Et eē h 3. ꝑ. qz ꝑ pō ꝑ ɔspez qli
eē hitū. ꝑ dispoz. ꝑ assigt draz i ti i
duo. 2o nō maifest illaz draz ꝑ sign

i. mai ē at. ¶ Dt g 2o i ꝑ pte. q ꝑ spes
qlitis ē hitꝫ ꝑ dispo. Sz hitꝫ diffta
dispone. qz hitꝫ ē pmanētor. qz di
spo. tles nō qlites pmanetes. s sic
q ūtus qz scia vi eē d' mō pmaēnt
ꝑ diffile mobliu. qz sigs nō som pfcissie
Sz si q mdiocte scia accipiat. nō p dit
eā d' facili. n ꝑ egtū. ul ꝑ aqz gndez
ꝑ mutatoz. Cotra q se hz ūtꝫ sic iusti
ul castitas. Cotra affectoes. i. dispoes
dn ille qlites q s ɔtalit mōles asbo. sic
calor. ꝑ frigꝫ. egtudo. sanitas. ꝑ silia. qz
eē istaꝫ qlitis hō facil afficit. ꝑ cito
ꝑ mutā. d' vā ipaꝫ i alia. n fote per
nimiā tpis lōgitudē q stetit qlitas
i sbo. fiat qi ɔnal. s. ita q eā mito
possit eā qlz uocar hitū. siū hitū
¶ Est at nōdz h. q hitꝫ. ꝑ dispo. qz nis ui
dan. diusa. qz tm ɔur i una rōn qlit
distīcta q roz aliaꝝ speꝝ ei. iō fa
aut uāz spez sbaltnā qlit. ¶ Itm nō
ē. q scia ꝑ ūtꝫ. añ qz hitueñ. cito
p dūt. ꝑ po qz hituata s. nō p dun
d' facili. q qdz xo ē. nō som d' tota sua
Sz d' unaqqz pte ei. Et ꝑ tāto for
te d. aut. q scia nō d' facili amicti
q si ul mdiocte suat ¶ D ind cū d
mai ē at. D' clat pōita drīa ꝑ sigm
Et p h fit. 2o. on d' mō sum di hitū
ꝑ dispoz. i. Sut at ꝑ hitꝫ ¶ D g 2o i
ꝑ pte q mai ē. ex hys q ɔsueuimꝫ ɔt
drē. q ea q s difficile mōbilia uolū uo
cai hitū ul hitꝫ. qz i disciplis. ꝑ i scīs
illi q nō mltū rtinet. nō dn hēr hi
tū. q uis sit pei. ꝑ mli ad scīas dispo
iti. vn pz. q hitꝫ ꝑ dispon diff. mō
ɔdz ¶ Est h nōdz. q i d' clatio ē qi
ploc ꝑ aut. Nā mag vi. q scia d' beat

uocari habitus. quia aliqua corporalis qualitas. Unde si
illa ex hoc quod est difficile mobilis non dicitur
habitus sed dispositio. patet quod non qualitates que sunt
facile mobiles sunt dicende habitus. ¶ De
inde est dicendum. Sed aliter habitus ponitur aliquo modo sub
nomine habitum et dispositionum dicens quod alique ipsi
habitus sunt dispositiones. sed non e converso dispositiones non
sunt habitus. quia illi qui retinent habitum aliquas
qualitates sunt periti vel melius dispositi ad ea que habent.
Sed qui sunt dispositi non habent ulterius habitum.
¶ Ubi notandum est quod significat usi plus isto nomine largius
quia dicit quod habitus sunt dispositiones. sed dispositiones non sunt
e converso omnino habitus. quia quod habitus pertinet praeter rationem dispositionis
non tamen ulterius. sed praedicamentaliter. sicut genus non
ulterius sed praedicamentaliter de sua specie praedicatur. ¶ Deinde
est dicendum. Aliud vero genus. Determinat de secunda specie qualitatis
secundo. ¶ Ubi notandum est quod ipsam appellat genus
ad dandum intelligere quod tales species qualitatis non sunt
species specialissime sed subalterne. Species enim subalterna
non solum est species sed etiam est genus. Dicit ergo
quod aliud genus qualitatis est id secundum quod dicimus homines cursores
vel pugillatores. vel ad talia. et universaliter
quecumque dicuntur secundum potentiam vel impotentiam naturalem. pertinet
ad istam speciem qualitatis. quia tales ut pertinent ad
hoc genus non ita uocantur. quia sunt periti
aut melius dispositi ad talia. Sed habent naturalem
potentiam aut impotentiam faciliter faciendi aliquid. sicut pu
gillatores dicuntur aliqui non quia dispositi sunt
ad pugnandum. sed quia habent naturalem potentiam pu
gilandi. Sanativi etiam dicuntur aliqui similiter. quia naturalem
potentiam habent. ut nil paciantur a quibuslibet
accidentibus. Sed egrotativi dicuntur aliqui similiter. quia
habent impotentiam resistendi contrariis et ut pati
ab eis. Addit etiam quod durum et molle se
habent similiter. ¶ Est autem notandum quod significat potentiam
aliquando naturalem potentiam secundum quam species qualitatis ad differentiam
potentie artificialis. Nam potentiam artificialis nominatur
ad quod ars. Ars autem pertinet ad primam speciem
qualitatis. sicut scientia. Ergo ut separaret a potentia artifi
ciali dixit significanter quod potentia non qualibet. sed naturalis est secunda
species qualitatis. ¶ Ad evidentiam autem eorum que dicta sunt
in ista lectione. queritur possimus de aliquibus primo.
autem queramus. Utrum illa qualitas corporalis po
ssit esse habitus. Videtur enim quod non. quia habitus de
sua ratione est immobilis. Sed qualitates corporales
sunt modo transmutabiles. ergo corporales qualitates non possunt
esse habitus. ¶ Ad istud quorundam fuerunt quidam qui
dixerunt quod qualitates corporum non possunt esse habitus
sed solum qualitates anime. quod ideo dixerunt. quia con
sideraverunt animam de se habere immobilitatem
et corpus de se habere mobilitatem. et quia habitus de sua
ratione habet firmitatem et immobilitatem quandam. Ideo
voluerunt quod habitus pertineat ad solas qua
litates anime. Qualitates vero corporales dixerunt de
bere dici dispositiones. Sed ista positio refellitur per verbum
Philosophi. Dicit enim loquens de qualitatibus corporum
sicut sunt sanitas egritudo et similia quod per tempus
longitudinem veniri possunt quandam modo in naturam et ac
cipere firmitatem et immobilitatem quandam. ergo ut dicantur
tunc habitudines sive habitus. ¶ Est ergo considerandum quod
de ratione habitus non est omnimoda immobilitas
sed hoc tantum quod non sit modo de facili. Quamvis autem
qualitates corporales sint transmutabiles. tamen in eis est
magna diversitas. quia quedam sunt que faciliter permu
tantur et quedam firme in subiecto. que habent quandam
stabilitatem. sicut etiam patet in una et eadem specie
qualitatis puta in sanitate. Videmus enim quod in necessitate
aliquis de facili transit de sanitate ad egritudinem
in aliquo autem non perdi sanitas. vel egritudo nisi cum
magna difficultate. et per hoc patet utrum ad argumentum.
¶ Secundo queritur utrum habitus debeat poni species qua
litatis. Videtur enim quod non. quia quod per se sunt
predicamenta non possunt esse species alterius predicamenti
habitus autem facit unum de decem predicamentis non videtur
quod poni debeat species qualitatis. ¶ Ad
istud quod est enim est considerandum quod non habitus sunt

nū e ab hndo. hr at di mltipr. vno qde
mo ḡt. s. q as di hre qstit. aū qlite
aut q̄paz rez a. alz mo ipz hre est
po pdi. Alio at mo sūt hre. s. q
as di hre arma. a uestes. a a ecta
cor sil ad iacen. Et ab hēr s hc mo
vrima noem hitq. q. e pdi. Vn qita
diffi. i sex pnc. h hitq e cor. a eoz qc
ca cor st ad iacen. 3o uo mo sūt hēr
s. q aq res di aq mo i se ipa hēr. bn
ul mal. Et qz mo rei e qda qlitas
ei. Ideo ecto ab ipo hēr es supto oscen
n hitq. q no e pdi. Sz e vna spes p
di qlit. Vn pz. q no e idez hitq q fac
p se v pdi. a q e spes alti pdi. T
qra. vtm sit bn dcm. q hitq st dispoes
vi. n. q no. qz illa q st oppoitaz rōnu
o se iuice no pdi. hitq no a dispo. st
oppoz ro. qz hitq ul ee diffile mob. o
Dispo at facil mo. No g bn di q hitq
e dispo. Ad i tellz at hi dubitois e
qsidz. q dispo pt accipi tpr. vno qde mo
put e spes dista q hitu. Alio at m ut
e ge hitq. 2o m. put ptinz ad eadez
spez cu hitu. diffns tn ab ipo. sic ip
fcm q pfco i una et eade spe. Na hitq
vno m sūt pt stēti p illis qlib q de
sua na hnt. q sit qdam m i mob. a dis
po q ex opposito stete sūt pt p illis qlib
q o sua na hnt. q o facili pmutent
Co mo qlites cor uocant dispones. a no
hitq. qz o sua na hnt cas tn similes
Sz qlites aie uocant hitq a no dispones
qz o sua na hnt cas i tn similes. Et isto
mo sumi hitu a dispone. ipa dispo
e spes disticta q hitu. n pt o hitu
n hitq pt o ipa. Et fort q isto mo

acceperut hitu a dispone. q dixut qlites corpo
no ee hitq sz dispones. Alio at mo pt sumi
hitq lage p q̄ctq qlite diffi mob. a dispo p q̄ctaz
qlite dico ls pmi qsiis mob o facili. a sic i una
a eade spe qlitr repi hitq a dispo. qz sanitas fra
mobl dr dispo. a eade spes sanitatis firma i sbo di
hitq. Vn pz q isto differt hitq a dispo. sic p
feuz a i pfm i eade spe. alz i mo dispo no pt
de hitu. Alio uo mo sūt pt dispo mag ht siue
p qlite diffic mobli. siu p qlite faci mobli. Et h
mo dispo e gen hitus. a o hitu pt. a i diffine
eius po p gne. alz oia dat a st itllige i loyca.
sic exponim i lo nra. Quato qra. vtr
nal po sit spes qlit. vi. n. q no. qz a la no st
spes qlit. Sz po. a ipo st qda a la. g no st spes
qlit. Ad ista qoz e dd. q nal po. a inal i po
st spes qlitis ptinetes ad unu gen sbaltim qlitis
ad cui e cui est qsidz. q po e pnc actois sūt accon. sūt
parinu. Princ uo actois. no pt ee ipa rlo. qz
a nuda rlon. nlla acto egdit. n i nlla rlone ulla inuda
aco accipi. sz egdit ois actio ab aq na rlata ad
actu. Ista g na. s rlata ad actu po uoca. Hui
so ulta qsidand e. q na q e ee sbe cate. no pt e
p se ipaz pnc accois. Sba n. cata. no e ages p
ee. qz h e ppu sbe i cate. Sz ois cata sba e ages
p pticipatoz. Ages at p ptcipatoz ag p ad p
ticipatu a rceptu. H at pticipat a rceptu i
sba cata. p q ag e qlitas ipi. pz q po ipi e no
qlitas roi rlonis. sz roi nc ad actu odiate ul
rlate. xo e at. q na seu res rlata ad actu qnz
e ipa ars. sic qtig i action atifi. a tc tlc pnc
actois uoca po artifi. a ptinz ad pma spez q
li. sic dcm e. qnz u ipa res ad actu rlata q
e imedi pnc actois. e aq for nal rei qens a
qns naz ei. sic i tlles a uolutas seq naz aie
roal. a calo seq naz igis a tc tlc pnc uoca po nl
Nal at i po qtiui i portz deftm a puatoz aqz.
no tn i potat puatoz nuda. qz tc no e spes qlit
cu ois spes poat p se aqz naz. Vn dre oz q po
qda qlits i na qria ad eius uigore nlez. i g nlis
po a nl i po st sic hic spes qlitr a qz qria ad idez

genus pertinet primum. patet quia naturalis potentia et naturalis impotentia spe-
ctant ad unum genus subalternum qualitatis. Secundo etiam quia an
sit contraria secundum perfectam rationem hic naturalis potentia et naturalis impotentia non
determino ad presens. ¶ Dubium est quarto ad argumentum quod presupposito subiecto
quod quamvis relationes non possint esse species qualitatis possunt tamen
species eius esse entia realia ratione nec subiective relationis.

¶ Quinto dubium quod utrum sanativum et egrotativum dicantur secundum
propriam speciem qualitatis quia sanativum dicitur secundum sanitatem et egrota-
tivum secundum egritudinem dicitur. Sed sanitas et egritudo pertinet ad
primam speciem qualitatis quare etc. ¶ Ad hoc breviter dicendum
est quod sanativum ut hic sumitur non dicitur secundum sanitatem sed secundum
quandam naturalem virtutem protectivam sanitatis. et egrotativum
ut nunc hic sumitur non dicitur secundum egritudinem sed secundum quandam naturalem debi-
litatem virtutis naturalis que est protectiva sanitatis. Et quia prima
potest poni melioris et secunda potentia poni in peius ideo prima
vocatur naturalis potentia et secunda vocatur naturalis impotentia quia transmu-
tatio in peius dicitur fieri propter non posse eius quod transmutatur
sive subiective poni. ut dicitur in 5o methaphysice.

Tertia vero species qualitatis. Postquam determinavit actor
de prima et secunda specie qualitatis determinat consequenter de tertia spe-
cie ipsius. et quia tria facit quia primo ponit quod pertineat ad speciem hanc qualitatis
et declarat in generali. secundo vero probat de hiis que posuerat quod sint qualitates
et ratione unde dicantur passibiles qualitates. Et quantum tertia at potentia dividat pa-
ssibiles qualitates et passiones. ibi. Colorem quoque et huiusmodi. Dicit ergo in prima
parte quod tertia species qualitatis est que continet qualitates passibiles et passi-
ones. Cuiusmodi sunt dulcedo. amaritudo. austeritas et alia
contraria. et similia hiis et talia. Calor et frigus. Albedo
et nigredo. // Dein dicit. Et quoniam probat quod dixerat. et dicit
in ista parte quod prius probat quod predicta sint qualitates. secundo vero ostendit unde
dicantur passibiles qualitates. ibi passibiles vero. et tertio declarat quod quedam talium
qualitatum se habent diversimode. ibi. Albedo autem. Dicit ergo in prima
parte quod credendum est manifeste predicta esse qualitates. quia per ipsas id
quod subiectum dicitur quale est qualitas. Sed que suscipiunt predicta sunt
qualia secundum ipsa. Sicut? verbi gratia quale est mel. dicimus quod est dulce
quia tamen suscipit dulcedinem. et corpus dicitur album. quia actu su-
scipit albedinem. et sic de ceteris. Unde manifestum est. quod predicta sunt qualitates.
¶ Dein cum dicit. Passibiles vero. Declarat unde dicantur predicta qua-
litates passibiles. dicens quod non dicuntur passibiles qualitates. quia illa subiecta que
eas susceperunt. paciantur aliquid ab eis. quia mel non dicitur
dulce eo quod ipsum sit aliquid passum a dulcedine sua. nec similiter modo

scilicet de genere saporis dicitur qualitas passibilis. quia subiectum eius paciatur aliquid
ab ipso. Similiter etiam se habent calor et frigus. quia non dicuntur qualitates
passibiles eo quod subiecta in quibus sunt paciantur aliquid ab eis. Sed quia
singula predictorum secundum qualitates. id est contrariorum sensuum quorumlibet operantur. scilicet per
fectam. id est efficiunt passionem in sensibus. ideo dicuntur passibiles qualitates. quia
dulcedo facit quandam passionem secundum gustum immutando ipsum. et
calor facit passionem secundum tactum ipsum immutando. Et similiter fa-
ciunt esse de aliis. alie qualitates obiecte eis. ¶ Est autem notandum
quod omnes passiones presupponunt actiones. Unde si subiecta dictarum qualitatum
paterentur aliquid ab eis. oporteret tunc eas agere in subiecta sua
quod est impossibile. quia nulla forma nihil agit in corpus subiectum suum. et
ideo subiectum est talis qualitates dici passibiles. quia subiecta earum paciantur
aliquid ab eis. ¶ Iterum notandum est quod non solum tales qualitates agunt in sensu
sed etiam in ea que carent sensu. sicut calor. non solum immutat tactum.
sed etiam immutat lapidem. Sed quia amplior est denominatio
a sensu et nobilis eo quod iste qualitates immutare possunt ideo
ab immutatione et passione quam faciunt in sensibus predicte iste
qualitates dicuntur passibiles. ¶ Dein cum dicit. Albedo autem. Ostendit
quod quedam predictarum qualitatum se habent modo differenti. dicens quod albedo
et nigredo et ceteri colores. non dicuntur passibiles qualitates eo modo sicut
hec predicte. quia non solum dicuntur passibiles eo quod faciunt passionem et
mutationem in sensu sicut cetere. sed etiam quia innascuntur ab aliquibus passionibus
et quod per aliquam passionem fiant multe mutationes colorum. Manifestum
est autem quod aliquis erubescens propter passionem verecundie factus est ru-
beus. et timens aliquis propter passionem timoris factus est pallidus
et unumquodque talium coloratorum potest innasci ab aliqua passione et
propter hoc si quis passus est aliqua sua ad talia. id est ulla dictarum passionum
omnium habet utique similem colorem colori provenienti in aliquo ex
accidente passione. quia quedam. id est qualis dispositio facta est circa corpus
ad id propter verecundiam accedentem similis. et eadem affectio. id est
dispositio fieri et secundum passionem verecundie naturalem. ut color naturalis
sit similis illi adventicio. ¶ Est autem notandum quod ad uniformi-
tatem causarum sequuntur uniformes effectus. et propter hoc si ideo propter ve-
recundiam adventiciam rubeus efficitur. oportet quod naturaliter sive naturali-
ter habentes verecundiam. naturaliter habeant ruborem verecundis competentem
¶ Iterum notandum est quod non omnes qualitates visibiles innascuntur
ab aliquibus passionibus. quia lux est qualitas visibilis. et tamen non in-
nascitur ab aliqua tali passione. et propter hoc non dicitur lux qualitas passibilis
quia ab aliqua passione non innascitur. sed solum infert passionem sin-
gularis. ¶ Dein cum dicit. Quecumque igitur. declarat quedam qualitates qz

dicantur qualitates passibiles et que passiones. et propter hoc fit de qualibet colore libus secundum qualitatibus aliis. i. Si autem hiis. et secundum animam. Dicit quod in parte precedenti quandam tertiam causam. i. predicatorum qualitatum aliquam causam ad venientium superfluum principio ab aliquibus passionibus differentie nominibus dicuntur qualitates passibiles quia sunt secundum substantiam naturales ut si fit in corpore nigredo aut pallor sive per longam egritudinem sive estum. vel aliquid quod tale. et si non fit in subiecto quod non facile recedit. et permanent quamdiu in tota vita. dicuntur vero qualitates. quia secundum eas quales dicimur qualitate. Unde si nigredine in stabilita generentur dicitur esse niger. Sed quasdam secundum qualitatum in nascuntur ex hiis passionibus. que facile recedunt dicuntur passiones et non sunt qualitates passibiles. quia secundum eas non dicuntur quales simpliciter. quod enim cum de se fit albus. vel dum propter subitam verecundiam fit rubeus magis generent dicitur passus aliquid ut potius rubens propter verecundiam. Et eodem modo intelligendum de similibus. Deinde cum dicit. Si autem declarat idem ex parte qualitatum anime dicens quod sicut hiis dicuntur passiones et qualitates passibiles secundum animam. quia quedam mox a nascendo. i. dum homo nascitur fiunt ab aliquibus permanentibus passionibus in quo sunt utiles dicuntur qualitates passibiles. sicut ira vel dementia. quia secundum ipsa dicuntur quales. et quecumque innaturales. i. innate affectiones sunt ita ab aliqua causa quod non recedit de facili. Sicut dicuntur qualitates passibiles sed que cito transeunt dicuntur passiones et non sunt qualitates passibiles. quia non dicuntur secundum eas quales simpliciter. Deinde cum dicit. Quartum vero [illegible] species qualitatis. Est autem non significat. tamen preter quattuor species qualitatis vocatas alias species. sed plures et quod vocantur genera. quia dispositio et habitus. que ponuntur in prima specie possunt esse unius speciei simpliciter. ut supra diximus. et eodem modo simpliciter unius speciei possunt passio et passibilis qualitas que ponuntur in tertia specie. sed potentia et impotentia que ponuntur in secunda specie. cum sint opposita non possunt esse simpliciter unius speciei. et eodem modo est de hiis que ponuntur in quarta specie. Dicit autem prima in duas. quia primo declarat quartam speciem qualitatis. secundo removet quandam ab hac potentia. i. Rarum vero. Dicit quod in parte precedenti quod quartum genus qualitatis est forma et figura constans circa aliquid. et sicut rectitudo et curvitas et sunt iste qualitates. quia secundum quod dicitur simpliciter secundum ipsa sicut secundum triangulum dicitur triangulum et sic de aliis. Unde non est quod forma sit esse quantitatis que est corporis. figura vero esse quantitatis que est superficies. Recti vero et curvitas fiunt esse quantitatis que est linea. Deinde cum dicit. Rarum vero. Removet quedam ab hac potentia dicens quod rarum et spissum et similia forte putabuntur ab aliquo esse qualitates sed aliena sunt a divisione qualitatis et sunt posteriores sicut ipse declarat per posita in littera. Unde notandum est quod in posse accipi dupliciter

uno quidem modo prout dicunt quandam dependentiam et quandam modum se habendi partium ad invicem et sic dicunt esse qualitates ab auctore sex principiorum. Alio vero modo consequentur prout sequuntur dicunt ordinationem quandam partium locatarum secundum partes loci. et sic non dicunt habere quod sunt ponentes. Deinde cum dicit. Ad priorem autem intellectum predictorum oportet discutere quedam dubia. et primo quare videntur enumerare non est quattuor species qualitatis. videtur non quod non. quia calor et frigus pertinent ad primam speciem. et tamen constat quod sunt in tertia specie quare libet non videtur debita esse species qualitatis in numero potentie cum prima. Ad istud quoniam cum est consideratum secundum quod in libro nostro diximus quod qualitas est quidam modus rei cuius significatio est. quod idem refundit ad quorum quod modum se habent. et ad quorum qualiter se habent. Cum tamen in quo est una comparat de modo et alia comparat de quali se habendi. Modus autem importat quandam determinationem. Unde et consuevit dici quod modus est determinatio adiacens rei. Sed hec generaliter idem quod potest sibi determinare ad predicta se habens in natura declarat dicitur qualitas eius. itaque id quod potest sibi determinat ad esse substantiale vocatur qualitas substantialis. Sed id quod potest sibi determinare ad esse accidentale vocatur qualitas accidentalis. Potest autem fieri determinatio potentie sibi ad esse accidentale tripliciter. quia vel in ordine ad naturam. vel in ordine ad actionem et passionem. vel in ordine ad quantitatem. Et siquidem determinans determinet subiectum sibi in ordine ad naturam erit prima species qualitatis que dicitur habitus et dispositio. quia ut dicitur in primo phisicorum. Habitus sunt dispositiones quedam perfecti ad optimum. Perfectum autem est ut ibi dicitur quod dispositum est secundum naturam. Si autem determinans determinet potentiam sibi in ordine ad actionem et passionem. vel autem determinabit eam ad actionem et passionem. Si prima in ordine ad actionem et passionem i. facilitatem. et sic erit potentia secunda species qualitatis que dicitur potentia et impotentia naturalis. Si secundo modo erit tertia species. sic patet de causa aliorum. Si autem determinans determinet potentiam sibi in ordine ad quantitatem sic est quarta species qualitatis que est qualitas consistens circa quantitatem. Patet itaque quod non accipiuntur nec quattuor species qualitatis excedere in partem ordine imperfectam. Nam natura est prius omnibus que sunt in subiecto. et ideo ratio habitus quod determinat potentiam sibi in ordine ad naturam ponitur prima species. quia vero actio et passio consequuntur formam et quantitas consequitur materiam. et forma est prior materia ideo secunda qualitas que determinat potentiam sibi in ordine ad actionem et passionem sunt priores illis que ipsam determinat in ordine ad quantitatem. Et quia actio et passio in illis simpliciter prior est actione et passione in subiecto. Ideo potentia et impotentia in illis est potentia passionis et passibilis qualitas. Deinde cum dicit ad argumentum quod calor et frigus simpliciter ut consequuntur non ponuntur simpliciter qualitates que est prima species secundum quod tamen in ordine ad passionem sumuntur de tertia specie.

¶ 2º q vt sit b n dcm. q id q d dat po sbi i odi
ad ee accn. sit qlitas cu accnlis. Vi. n. q no. q res
oi pdi accntis dtiat po sbi ad e accn. Sz i g
ens e dre. q res cui pdi accnis sit res pdi qlis
Et i ges e dre. q qlitas q fac v pdi sit id q dti
at po sbi ad ee accns. ¶ Ad eius itaq hoc qois est
qd. q quis res oi pdoz accns no sit res d pdi
sb qli. tn phibz eas q ad ad post se mo qlis dic
Cui qd ro satis gen est ee. q res d pdo sbe. e
oio diusa a re pdi qli. z tn h no obstate. res d
pdi sbe. ut pote for sbal sb idnit mo pp q
zdra sbe q sui afor sbali i qle pr. Sic vidm
q res d pdi qli sb idnit mo qti. q cu extnsio
z mo. vl qdic qti. sf di tn extndi i qlitas. Si g
ista pdi q sit ita diusa. qcat s. i vice morsu
os in aq. nllz i ges pur dz. si z mos qli posst sb
idnc res aliq pdoz. Modn atn z qdic qli ppa
e ipa qdic dtiantis. Cui ro e. q i qlz pdi
gen q e dtiable di qd z dria q e dtias. di
qlitas gnis. z iqle p. Et ideo res oi pdoz i q
hnt qdicne pdi cu dtiantis. cui ad iacz q
dicnez z mo qli hnt. no tn sit res d pdi qli
Sz h pdi sit q faciut h no sb iducdo mo nec al
sin pdi. h d se z d na sua z sui gnis tlez mo
hnt. Et p h pz rno ad ar. ¶ 3º qra vtz q. ss.
qli ponat re. z naz dritez aqli. vi. n. q no. q
figu e supficies. q tio. vl. tis qtine. Sz supficia
et n po n re z naz qti. g. q. ss. qli no po re
z naz diusaz a qti. ¶ Ad 3m qoz e ad. q q. ss. qli
po re qdi z een sup diusa a qti. cui ro sa
tis ex supi apz. vt. n. sepe supi dcm e. Cu
gen dicat qdi rez z diusa gna. necio diu
sas qdi qti dicat oz z dnecci qside. q ea
sup qsit diusoz gniz dicat seu ponat sup di
usaz re qdi z een. Cu g ois spes qli sit.
diusi gnis a qlz re pdi qti oz dre. q d
necci no so q. ss. qli h z qlz a dicat z po
nat sup re ee diusa ab oi re q e d pdi
qti. n sh h e rnu ei q i sept aliis ponz
ondetes. q fig no addit roz z naz d qz

s supficie. hec. n. rne e. sui re sitto m p na
sbia mois z hitu. z s h. z s diffi. add tn
s ea q e mo hndi se. q to een figu qsistit i
mosica supficiei. z eod m itellige d aliis qli
h spei re qti cca quas fiunt. Ud e g adar
q fig no di fcies een h m ali z sbie. q si fi
est mosicanis i q qsistit tota een figure.

1 Valia at st. s arz dtian d qli. qnr
i ista pte dtiat d qli q ab ipa qlit
driua. cca q ita pced. q p dscbit qlia. z dtat
i ere alitz dscpnis pte. z u po delatos ptis
altis. i. In qqbi u. d g i p pte. q qlia st q
dnr d notie. p h. z p pdcas qli. Vl z q mioz
at ab hiis qli driua sic cadidu. di d notie
acador. z gmia agnia. z ltm ainsti. z si deais
¶ V ise. q s notificau p qlez. q qcta st noti
ab sttis. vt s dixi. h u e notificau qle
p spes qli ia distictas z notificatas. q ipe
s poes ipo z p sitn ia tctatu s nob notoes
z io n e iges. h qiusiua notifica. ¶ D sic dt
In aqb u. p req dclare alti ptis dsciptois poit
d. q i aqbz co q n s po no qli aqbz ea sba de
notia d non. id q dnan ab eis. n dnr d no
ab ipis. qm as di csor. z pugillato. fnalitu
i. p poz nlez. z tn anlga qli dnr d notie qd
ipoz. q n s tlib qli nopotia no speciat. sic
s i po disciplis p qs disciplias. dnr d note
pugillatoes. vl palestri. q p affectoz tlis a
tis ista d non tles. uoca n. disca plugillatoia
vl csoia. z io q afficiun istis disciplis. dnr ab
i qles d note. Sz aqn z po no qli. qle q di
ua ab ipa. no di ab ea d notie. sic as hnd
litate. di studiosg. n tn studiosu d note di
aitute. Patz g q q dnr qlia dnr ap dcas
qli. vl d note. vl a ni. ¶ Np e at. q ad h
vt dica d note ad qctu ab aq ab stto oz
qsit qen i no ut qz i pnc z drn z i fine
vn qn qli no pst ponitu n uni aq fiat
dnotio qcti. n di qctu ab ipo d notie. h h
alia dtiatoz. qn e i poitu e nom ab astto

non. et tamen nullam contrarium habet ad ipsum non contrarium. quia ab illa
qualitate divina non dicitur et ab abstracto non concretum predicatur denominatorum
sic de virtute et studioso. ¶ Dicit. Inest autem contrarie-
tas. Recipiat contraria qualitatem et potest contrarietatem. Littera.
Suscipit autem qualitas. Similia non. ee pp parte.
d. f. q primo ponit contrarietatem et declarat. 2o non adiungit regulam
quandam ad cognoscendum ea que sunt de genere qualitatis. i. Amplius
si extremis. ¶ Dicit in prima parte. quod etiam contrarietas sit de genere
qualitatis. sic iustitia est contraria iniustitie. et albedo est contraria nigredi-
ni sit hoc omnia qualitates non solum habent contrarie qualitates ad invi-
cem. Sed que dicuntur qualia secundum ipsas inveniuntur ad invicem contraria
sic album et nigrum contrarium. Addit et quod non omnibus qualitatibus contrarium
h(abe)t contrarium. quia rubeo et pallido. et similibus non est contrarium
cum de sua figura sit qualitates. Unde notandum est. quod contraria
sunt que in isto genere maxime a se distant. Videlicet [margin: nota hic ad ... contrarie]
quod non potest in isto genere. non potest dari maior distantia quam
sit distantia ipsorum. Sed hoc contrariatur qualitatibus mediis in nullo ge-
nere. Sed extremis tantum. non enim tantum distat a suis mediis so-
lo ab ullo alio colore quam sit maior distantia. quia colores
extremi distant ab invicem. et ideo non habent contrarie qualitates
medie. sed sole extreme. ¶ Dicit. Amplius si extremis
[margin: Una] ponit regulam ad cognoscendum contraria in genere qualitatis. d. quod esse
predicamentum oportet scire. quod si de contrariis unum fuerit quale. et in genere qualitatis
et reliquum oportet esse in eodem genere. quia contraria sunt in eodem genere. sic
patet de singulis contrariis. et comparando aliquod predicamentum. patet a quo contra-
ria sunt in eodem genere. sic iustitia contraria iniustitie. et albo
sunt in genere qualitatis. nullum aliorum predicamentorum alio contrario aptabi-
li non predicatur qualitatis. ¶ Dicit. Suscipit autem. post contraria
qualitatis d. quod qualitas suscipit magis et minus. quia unum album
magis et minus dicitur album alio albo. et non solum in comparatione
ad aliud dicitur magis et minus. Sed in ipsum met unum idem
recipit incrementum. et in diverso tempore dicitur magis et minus si
est ad com. uno tempore est minus album. et alio tempore est magis
album. Addit autem. quod non omnia hec predicta dicuntur cum magis
et minus. quia iustitia et qualitatibus abstractum non dicitur cum magis et
minus. Et quia dubitatur de istis abstractis. unde di-
cuntur esse magis et minus. Sed de concretis que dicuntur qualia secundum ipsa
dicuntur quod magis et minus recipiunt. sic unus iustus dicitur esse
iustior alio. De quibusdam dicitur non de aliis qualitatibus. patet quod non in ab-
stracto. non in concreto. dicuntur cum magis. sic de circulo et triangulo

et similibus. quia quecumque recipiunt diffinitionem circuli. ut aliud al-
tius figure. Similiter. et equaliter circuli ut aliqua alia figura. Que au-
tem diffinitionem non recipiunt non sunt circuli non aliqua alia figura. Unde
que non recipiunt diffinitionem ipsorum. non recipiunt predicationem ipsorum
cum magis et minus. ymo et nullo modo recipiunt predi-
cationem ipsorum. Que autem recipiunt ipsorum diffinitionem recipiunt
recipiunt equaliter. et non cum magis et minus. Unde patet quod qualita-
tes magis et minus dicuntur. ¶ Dicit. Similia non pono
z co qualitatibus. d. quod similia et dissimilia dicuntur aliqua secundum solas qua-
litates. i. quod ... qualitas est secundum eam de simile et dissimile. ¶ Dicit.
At non decet vereri quandam dubitationem habente ex hiis
dictis. d. quod non oportet conturbari si sunt res de qualitate multa po-
sui de relatis. in hoc predicamento. sic habitum et ipsorum et alia. quia omnia
ista in hoc predicamento dicuntur ad aliquid. Sed species ipsorum que hic dicuntur.
singula. non dicuntur secundum se ad aliquid. sic scientia dicitur ad scibile
Sed gramatica secundum se non dicitur ad aliquid. ut hec sunt singula genera. Dicitur n.
gramatica esse quedam scientia. secundum se non est qualitas. quia penes
eam dicuntur quales. ¶ Est autem non quod scientia suo nomine impor-
tat rem ad scientiam. Sed gramatica non importat suo nomine specifi-
catorum scientie. et ideo non secundum se. Sed secundum suum genus quod est scientia dicitur ad
aliquid. quia secundum id dicitur. unumquodque ad aliquid secundum quod importat rem ad aliquid
et eodem modo de aliis intelligere. Adiungit autem aliud questionem solutorum
d. quod si hoc ipsum. i. unum et idem contingat esse in utroque generibus
s. qualitatis et relationis supple secundum diversa. nullum est inconveniens quod nunc
sit positum sub declarationi in predicamento relationis. ¶ Dicit. Recap
Expeditur de hiis de aliis vi. predicamentis. d. quod facere et pati re-
cipiunt contrarietatem. et magis et minus. et de quibus est in lectura satis planum
et quia nos diximus diffinitive in rebus quas fecimus super hunc primum [margin: et a libro]
de ipsis ad prius non dimus ¶ Ad maiorem autem declarationem eorum
de qualitate in lectura contrarium p unde contrarietas sit in qualitatibus concretis
tantum. Unde n. quod s. quia si contrarietas esset in qualitatibus abstractis.
tunc in intellectu quod s qualitates subiecte. ipse qualitates habent con-
traria. Sed hoc est manifeste falsum. quia sunt albi et nigri magis in
intellectu non contrarium ad invicem. ergo qualitas in concreto tantum habent
contrarie. ¶ Ad istius quoque evidentiam est considerandum quod qualitates abstracte
nec dicuntur ipsas. sunt qualitates secundum se novitas. sic albedo et ni-
gredo et huiusmodi. et non in tres terminos qualitatum. Dicunt ergo quedam
quod in qualitate non est contrarietas rationem suarum specierum. sed solum quod esse
complent in albo. Ratio autem ipsorum est. quia si rationem suarum specierum
esset contrarietas in qualitate. cum ratio speciei albedinis salvaretur in hac albedine

que est in manu. Et ratione speciei nigredinis per quam salvatur in nigredinem que est in pede. esset tunc nigredo pedis contraria albedini manus quod est falsum. Unde falsum est ut dicitur quod in qualitate sit contrarietas ratione suarum specierum. Sed ista oppositio stare non potest. Cuius declaratio est. quia ad perfectam rationem contrariorum concurrit quod sint esse in eodem genere. Respicere idem susceptibile. esse in eodem susceptibili se invicem simul non patientia. Et habere in gradu specierum latitudinem continuam. Hec autem omnia reperiuntur in qualitate ratione suarum specierum. Nam albedo et nigredo ex parte rationis speciei sue sunt in eodem genere. quia in genere coloris. Et respiciunt idem susceptibile immediatum. utpote ad superficiem. que est immediatum susceptibile omnium colorum. Habent etiam hoc de ratione sue diversitatis in natura sue speciei quod se invicem simul esse non compatiantur in esse tali susceptibili. Et habent latitudinem continuam in specie gradu suo. Sic patebit in sequenti questione. Et

¶ Ideo dicendum est ut dicit expositor Thomas in v. physicorum quod in qualitate est contrarietas ratione suarum specierum. ¶ Ad argumentum in oppositum non valet. Nam albedo simpliciter sumpta est contraria nigredini simpliciter sumpte. Et albedo concreta est contraria non quod nigredini simpliciter. Sed nigredini concrete. In albedine autem manus est natura rationis albedinis non simpliciter sed concreta ad esse in manu. Et ideo sibi non contraria nigredo pedis non nigredo simpliciter. Sed nigredo concreta que est possibilis in manu. Prima autem concludit de qualitatibus abstractis ab esse reali que sunt qualitates intentionales. Sed non concludit de qualitatibus realibus. que non dicuntur abstracte .n. quia significantur nominibus abstractis. ¶ 2º queritur utrum qualitates que dicuntur cum magis et minus habeant latitudinem in essentia. Videtur quod non. quia dicit ille vi. principiorum quod forma est composito contingens simplici et invariabili essentia consistens. Sed tales qualitates sunt forme ergo sunt in essentia simplici et absque ulla latitudine.

¶ Ad istam questionem dicunt quidam quod qualitates non dicuntur cum magis et minus propter latitudinem quam habent in essentia sed propter latitudinem quam habent in esse. dicunt tamen quod cum qualitas non det esse nisi subiecto disposito. sed propter hoc quod diversimode invenit dispositum diversimode dat sibi esse. Et quia subiectum potest esse dispositum cum magis et minus. ideo qualitas dat sibi esse ut dicunt magis et minus.

¶ Sed ista positio destruit seipsam. Cuius declaratio est. ut ipsi dicunt qualitas non dat subiecto esse. quod est actualis existentia quam potius qualitas et cetera accidentia tale esse presupponunt in subiecto. Et quia potest esse, quod est actualis existentia non datur a [illegible] nisi esse quod est ipsa rei essentia. necesse est dicere quod qualitas non det subiecto nisi esse. quod est ipsa sua essentia quod ad minus albedo non dat corpori nisi esse. quod ~~[illegible]~~ est natura et essentia albedinis, quod participari dicitur esse corpus album. Si igitur qualitas dicitur cum magis et minus propter latitudinem quam habet in esse. quod dat subiecto suo. cum hoc esse sit. ut probatum est ipsa eius essentia. necesse est dicere quod qualitas dicatur cum magis et minus propter latitudinem quam habet in essentia. Verbo autem ipsorum quod eos torquet. Nam dispositio subiecti est qualitas subiecti. De ipsa igitur quereretur quare dat subiecto magis et minus esse. Si enim dicatur quod ratione alterius dispositionis disponentis subiectum magis et minus. quereretur similiter de illa dispositione. et sic procedatur in infinitum. quod est impossibile. Aut nulla qualitas dicetur cum magis et minus. quod est falsum. aut oportet stare in oppositione que sequitur et dicere. quod qualitas potest dare subiecto esse magis et minus propter latitudinem quam habet in gradu speciei sue nature. ¶ Ad argumentum in contrarium dicendum quod forma accidentalis quamvis dicatur esse simplex in essentia non propter carentiam latitudinis in gradu speciei nature sue. Sed propter carentiam compositionis materie et forme. quia nulla forma accidentalis habet essentiam compositam ex materia et forma.

¶ 3º queritur. An qualitates in abstracto possint dici cum magis et minus. Videtur enim quod sic. quia eadem est quod qualitates possunt suscipere magis et minus propter latitudinem quam habent in essentia. Sed istam latitudinem habent qualitates in abstracto. ergo qualitates in abstracto sumpte possunt dici cum magis et minus. ¶ Ad istam questionem est dicendum. quod qualitas in abstracto sumpta. potest dici [illegible] in perfectione. non tamen videtur esse magis et minus. Cuius ratio est. quia maioritas et minoritas dicuntur excessum et defectum quantitatis. In qualitatibus autem in abstractione significantur et si in eis non sit quantitas perfectionis. Et quia de perfectione albedinis est plus in magis albo. quam in minus albo. Ideo dici potest quod albedo magis albi est [illegible] in perfectione. quam albedo minus albi. Patet igitur quod qualitas in abstracto sumpta potest dici [illegible] in perfectione. Sed magis et minus fundantur super participationem actus ab aliquo. Et ideo dici non possunt nisi de ponente in duo. quorum sunt participans et participatum. Participat autem participat qualitatem et est subiectum. quia igitur subiectum qualitatis non ponitur in abstractis qualitatibus sed nominibus concretis. Ideo contingit

motis

q̄ ē in g ꝛ in' n̄. dr̄ q̄liter i abstracto. s3 q̄liter
i ↄcreto tm̄. ¶ Ad v ē s̄ ad ar^m. q̄ ꝑlatiue q̄ hȝ
q̄litas ↄtrarium q̄ ꝑticipans ipam d' posse ē mag
ꝛ min'. ꝛ q2 ꝑticipans q̄litatē n̄ i pota ꝑ n' q̄lit^is
abstractū id ē q̄litas i abstracto n̄ dr̄ ē mag

Vocitet aūt ꝛ minus
solet opponi ad ē. ↄtrario d' cum p'oribus
ꝛ d' p'oribus. Accedit g^m dt̄ ad agendum de q^b
dā q̄ dr̄ p'os p'ori ꝛ dr̄ i ↄcretatiō l. v. ꝯ
q̄ v. s. d' q^b agi i ipo. q2 p^o agi d' opponere
s^o agi d' p'oris. 3° agi d' simtat. Ibi Simtā. q^o
ū agi d' motu. i. Motus aūt. ꝛ v^o agi d' hr̄e
i. Habere aūt. ē p^s s^c ꝑced'. q2 p^o agi d' singlis
sp̄ebus oppois. s^o ū i sistit spāle ē mat' ↄ^io
i. ↄuij a ē bono. p^o ꝑs ad l' ↄdiri i d. q̄ p^o
ↄnuit. s. oppois. ꝛ^o ibi p'seq d' singlis. i. g
aūt g r'la. p'po s i p ꝑtes. q̄ dd ē. ↄtiet
solȝ opponi. i. g^t m d' ↄtiū ē oppoz ꝛ ad uig
ↄin. q̄ dt alteȝ altī opponi q̄^r mo. s. vt ad
ad. sicut r'la. vt ↄria. vt hitus ꝛ ꝑuatio ꝛ p
uā. vt affir. ꝛ neg. ꝛ sbd' ex. d. ↄtinet sing
lr. i. exlt dicā. oppo v'gm. i4. sic ut dic̄
r'la q' d'. sic duplū oppo^r ↄdio. sic ↄia ū. vt
bo^m oppo^r malo. sic h ꝑuoz ꝛ hitu. vt Cecitā
oppo^r visui. ꝛ sic neg ꝛ affir oppōnt. vt
sedz. ꝛ nō sedet ¶ Dubitaret posset ad^s. vt opp^o
sit gn̄s. vi. n. q̄ n̄. q2 oē gen' i uno ↄtra
to p'oit ē. S3 oppo reperitur ge p'oi^m. q2 s. ↄtȝ
p'oi^m hnt i se oppoz. g oppo n̄ ē gen'. Ad
i^m qoȝ ē dd. q̄ oppo ē gen'. g^t n̄. s̄ to ↄtius
q2 p^t d' p'lib' ↄrntib' spē i qd ꝛ vi^m. Illa p
dcē opponer diu'sas sp̄es oppo^m ponit ꝛ opp^o
d'cis p^o. svaȝ ↄoēȝ roȝ q̄ dī. q̄ oppo^a s q̄ idē
sit ꝛ s ide ꝛ ꝑ r' ad idē ↄre n̄ poss. ¶ Ad 3^e
s ad argum. q̄ oppo mat'r ē i q̄lȝ p^to. q2 mā ↄtȝ
p^o ē ↄtis. q̄ ē ipaȝ p't ē oppo formr. tñ ē
ntia ē i uno ↄtrario p'oi. s. i p'o^r r'lois. ¶ D
ſm ē d'. Oc̄aū g p'seq d' singlis sp̄ebus opposit
ꝛ p^o d' ↄtiat, sip^x d q̄lȝ caz. S^o ū d' diu'si^tez ip̄a^t
ad iuicē. i. Cum ā ꝑua. p^o ps dī. i ꝑtes 4^or

q2 p^o agi d' r'la^m. ꝛ^o agi d' ↄriis. i. Illa ū q̄ ut ↄria
3° ū agi d' oppon ꝑuois. i. ꝑuo ū. s. 4° agi d' h dc̄o
ne. i. Nō ē a q̄ s'b affir. D' s^o i p^o ꝑte. q̄ q̄aȝ
opponit sic r'la. ea ipa q̄ s. i. ꝑ se ipa dr̄
oppo^toꝝ. ꝛ n̄ so^m i ca i^to. S3 ↄq̄lȝ ad^s. i. q̄caȝ cau
a. q̄pad dup^m r'le oppo^m ↄdio. ꝛ h ip^m q̄ ē. i.
ꝑse dr̄ ē ↄdiȝ dup^m. ꝛ eod' m^o i tellige d' aliȝs
¶ Diii ē d'. Illa ū q̄ ut ↄria. D'clat d' ↄius. ꝛ p^o
o^o q̄ differentiam sehnt a r'lis. ꝛ^o ū d' q̄dā ↄi
oꝝ ē m^ita ꝛ q̄dā i m^ita. i. Q'caȝ ū ↄioꝝ. Dic
itaq i p^a. ꝑ q̄ illa q̄ opponit ut ↄria nllo^o ipa
qd' ↄst. i. ꝑ se ipa dr̄. i. r'ferunt ad se iuicē
s3 dr̄ ad se iuicē ↄria. sic bo^m n̄ dr̄ mali bo^m
sic dī dup^m ↄdiȝ dup^m. s3 bo^m dr̄ ē mali ↄuiȝ. ꝛ
eod' m^o i tllc d' ceteris. ¶ D' iii ē d'. Q'caȝ ū ↄoꝝ
o' ↄioꝝ q̄dā ē i m^ita. ꝛ q̄dā m^ita. ꝛ ē h. d. f. q2
p^o distictoȝ ipoꝝ. ꝛ manifestat ↄia i m^ita i ex
ē ibi i sistit ē ↄria m^ita. i. Oꝝ ū n̄ ē nec^m. D'
s^o i ꝑtes. q̄ q̄caȝ ↄioꝝ s̄ talia. q̄ nec^m sit ē
altm ipoꝝ i lbus i q^b nata ↄsti. ꝛ d' q^b p'itr
n̄ ē medium eoꝝ. s3 q̄caȝ ↄioꝝ n̄ ē necūȝ i
ē susceptiō altm ipoꝝ hoꝝ oīuȝ ↄioꝝ d'no
ē ad ↄuiȝ mediū. sic langor ꝛ sanitas s̄ ꝛ hnt
nlt' fi i cor' alis. ꝛ necūȝ ē i cor' alis altm
ipoꝝ ē. q2 al' q̄ diu viu ē. a sani^m a. egri^m
ꝛ sīc ē al' n̄ hnt mediū sani^m ꝛ egri. S3 par
ū p. d' nūo p'tr. ꝛ nec^m ē altm ipoꝝ ē
vt potē. aut hitū. i. i p. a ꝑfim. i. i p ē
i nuo. ꝛ ideo ipo par. ꝛ ip par. n̄ hnt medi^m
i mriis. ¶ Posset aūt dubitari. An sit dar ↄria i
mediata. vi. n. q̄ n̄. q2 oīs mot' ē d' ex
tremo i extremū ꝑ mdi^m. S3 i oīb' ↄriis ↄtigit
ē motū ab vno i ad s. g i oīb' ↄriis p't dari
mdi^m. ¶ Ad i^m qoȝ ē dd. q̄ cū v'gm ↄioꝝ sit
vt ꝑuatiō r' altī dup^x. ↄriū diminutū. q̄ se
hȝ ut ꝑuā^o potest noiari. vno gd' m^o s^e no
iar p't. vt n̄ i potē nō suo q̄lraȝ d' fcs
ꝛ ꝑuo altiq. s3 solū euides ꝛ magnis de
fcs albi. dat itellig̃e m^a g^l ꝛ h ū noiado
ↄriū diminutū. nec^m ē oīuȝ q̄ s̄ nec ē ↄria ē

i ꝑtu alio

nō d'git ↄ oppoz

ad mediu. Et sic pcedit argum fcm. Alio aut
mo pt ɔ̃riu dimini ita noiari q suo noie
iptet quiqz ɔ̃strus ɔ̃riu p se. Et qr ome
it ɔ̃ria medium inptat aquez ɔ̃fam extremi psc
cti oia tunc media i cludunt in sigto
noinis ɔ̃rij dimiti. Et qr it oia media
et extrema nllz e mediu sd ecc tunc i tno
ɔ̃ria ita noiata nlli poterit in suo gne
asigni mediu. Nond tn est q par et
ipar no sut ɔ̃ria sm pfcam ronez ɔ̃rie
tatis qr ɔ̃ficit ei latitudo cotinua
pp illud cu sint discreti non
potest esse ɔ̃tia latitudo. De in cu dt.
Quoz uo. In sistit ct ɔ̃ria mediata
et circa h i facit. p ondit quoz ɔ̃riorum
est aliqd mediu. 2o ondit q differe
ti mo i duisis asignatur. ibi. In aliqb
itaqz. Dicit g i pa pte q cuiqz ɔ̃rioz
no est necz in ee altz sed hoz est
aliq mediu queadmodu albu et
nigru sicut prius de corpore qr no oz nc
est necz ome corpus ee albuz ul nigz
sz pt ee fuscu ul rubeuz. Et ista me
i ter alb et nigru i prauz et studi
osuz sic dicent de hoie q no e nece
omez hoiez esse aut prauz aut stu
diosuz qr puer unius diei nc z prauus
nc studiosus. Et hz me in studiosuz
et prauz. De cu dt. In aliqb itaqz
ondit q diuersimode i diuersis
asignatur me. d. q i aliqb ɔ̃riis st po
sita noia huis q st me ipoz sicut
me albi z nigri uocatur fuscuz uel
rubeu ul alsqd tale. Sz aliquib ɔ̃ri
is no est ydoneu asigre noia po
sita medijs ipoz sz noiantur p
utrusqz extremoz sicut me
boni z mali dr q nllz bonu est nz
maluz et me iusti et i iusti dr
q nc e iustu nc iniustu. Ez posset
ds dubitare an ɔ̃gens sit i dra medioz. ur
ez q no qr ro ɔ̃rietatis e uniformis
i oib ɔ̃riis g et asignatio medioz
i oib ɔ̃riis dz ee uniformis. Ad istam
qonez est dicendu q ptacto i disti
ctio medioz est ɔ̃gens qr quozdaz
ɔ̃rioz mediu cadit sup aliqz uel
sup aliquos ɔ̃tiatos gradus positos
ubne quoz possunt me ctis noibus
positis noiari. Sicut qr me in ter
alb qr mediu it et nigruz cadit
sup ctos gradus positos colores noia
ipiz noiantur ctis nominib positis
Quia uo quoz dz ɔ̃rioz me nc ca
dit sup aliqz gradu positu ctu z deo
minatu sd circo ɔ̃tigit q no noiatur
noie posito sz p abnegatione utri
usqz extremoz queadmoz de medio
praui et studiosi iusti et i iusti.
De in cum dt. Priuatio uo. Detiat
de oppositis priatiue et circa h i fit
p manifestat priatio z dictio et
habitus. 2o uo ondit q differunt ipa
sumpta i abstracto z sumpta in ɔ̃cto
ibi uo. Dic g in pria pte q priuatio
z habitus hnt fieri circa idez sbz sicut
cecitas et uisus fuit ee oculuz ul
i q sbo e habitus i po st nata ambo
fieri. s. habitus et priuatio. Adiungit q
tunc dicimus unuqdqz de numo subiecti
bilium ipi habitus priari habitu qn no
ht id q natuz z heze sicut edentulus
no dt qcuqz no ht dentes sz q na
tus est heze et no ht qn natus e
heze. sic catulus no e edentulus ante
nonu diez. De in cu dt. priuari
uo. ondit q istis differunt ɔ̃cre
ta abstractis. d. q priuari heze
habituz no st ipa priuatio et habitus
sicut nc albu e albedo dicimus ez q prio

est ut cecitas et dicamus quod habitus est ut
visus. sed habere visum non est visus quia
vis autem et non sint idem similiter tamen modo op
ponuntur quia omnia opponuntur privative. de
in cum dicit. Non est autem contradictio
dictione. dicit quod illud quod iacet sub affir
matione et negatione sic significatur sub
signo non est affirmatio et negatio quia affirmatio
et negatio est oratio sed esse aut non esse rem
non est oratio. opponuntur autem hec omnia
similiter modo quo omnia opponuntur contradictorie.
Videtur autem privatio. postquam
aristotiles determinavit
de singulis speciebus oppositionis in parte ista
ostendit earum diversitatem quia vero iam su
pra ostendit diversitatem relationum et contrario
rum secundo circa ipsorum comparationem preter
missa ponit contra comparationem aliorum
et circa hoc sic facit quia primo comparat unam privatio
nem oppositam ad aliam. secundo vero ad comparat
contradictoria ibi Quecumque non tamquam
prima pars adhuc dividit in partes secundas quia primo
comparat privative opposita ad relata secundo vero
ipsam comparat ad contraria. ibi. Quoniam autem
dicit ergo in prima parte quod manifestum est ex di
ctis quod privative opposita non op
ponuntur sicut ad aliquid seu sicut relata
quia in relative oppositis ita quod unum ipsorum hoc
ipsum quod est. id est per se ipsum dicitur alterius sicut
duplum per se ipsum dicitur dimidii duplum
sed hoc non contingit in privativis quia non
dicitur visus est cecitatis visus nec cecitas dicitur
visus cecitas sed dicitur visus privatio. Item
alius est receptatio quia sicut dicitur du
plum dimidii duplum ita econverso dicitur di
midium dupli dimidium. Sed non
est ita in privativis quia quamvis dicatur
cecitas visus privatio non tamen conver
titur ut dicatur visus cecitatis visus
habitus. de in cum dicit. Quecumque autem contraria

comparat privativa ad contraria et dividitur ista pars
in duas secundum duas differentias quas ponit. secunda
pars est ibi. Amplius quidem. dicit ergo in prima parte
quod manifestum est ut contraria opponuntur privatio et habitus quia
contrariorum immediatorum necesse est semper alterum
inesse in subiectis in quibus nata sunt fieri et de
quibus predicantur. Sed non sic est de privatione et habitu quia
ante tempus determinatum nec neutrum inest subiecto nec habi
tus nec privatio sed catulus ante nonum diem
non habet dentes neque est edentulus. Mediorum vero
contrariorum numquam est necesse alterum ipsorum inesse
subiecto sicut numquam est necesse sortem esse aut
album aut nigrum quia potest esse pallidus aut ru
beus unde non est necesse inesse subiecto alterum
contrariorum mediatorum. nec alterum sibi inesset
a natura sicut calidum inest igni et
natura sua et sibi semper inest ita quod non est
possibile ipsum esse frigidum. neutrum
autem istorum est verum de privative oppositis
quia sicut dictum est ante tempus determi
natum nec privationem nec habitum necesse est inesse
subiecto. cum ergo oppositum contingit medium
in mediatis. post tempus vero determinatum autem
necesse est subiecto inesse vel habitum vel privati
onem cum ergo oppositum autem est contingere in contra
riis mediatis. unde manifestum est quod
secundum neutrum genus contrariorum opponuntur privative
sicut contraria. posset autem hic dubitari
quod an sit verum dictum quod non est possibile ignem
esse frigidum eo quod calidum sibi inest a
natura. Videtur enim quod non. quia frigidum inest
aque a natura et tamen hoc non obstante aqua potest ca
lefieri. ergo pari ratione ipse ignis potest frigefie
ri non obstante quod sit calidus a natura. Ad
istam questionem dicit commentator quod sicut ignis non
potest frigefieri ita et nec aqua potest calefi
eri sed quod videtur calida est propter admixtionem
corporum extraneorum calidorum. et hoc ponit
ipse in secundo de anima. Aliqui vero dicunt
quod aqua potest calefieri et ignis potest frigefieri

Rō aūt ip̄or̄ ē q̄r igs̄ et aqua se mutuō
corrūpūt corruptioēz aūt sīc preced
it alteratio et remissio qualitatū. bn
q̄zadmo͡dū ignis corrūpens aquaz p̄ᵒ
corrūpit et dimettit frigiditatem
ei i p̄mēdo sibi caliditatē. Sic
ēt ut d̄nt ncc̄e est ut aqua corrū
pens ignez p̄ᵒ remictat et corrū
pat caliditatē ei in p̄mēdo sibi
frigiditatez / q̄ȝ z aqua pt̄ calefieri
et igs̄ pt̄ frigefieri. Sz r̄o istoꝝ bn
ɔcludit q̄ igs̄ pt̄ remetti calo
rez nō tn̄ ɔcludit q̄ possit exto
to p̄dere calorē manens igs̄. ⁊
Sufficit etiā ad saluandā altati
oēz p̄cedntē corruptioēz sīc q̄ a
qua corrūpēs igneȝ paulatī d̄
bilit p̄ calorē ignis ita tn̄ q̄ p̄ii
stanti i q̄ fit excellēs defectio
caloris corrūpatur ignis. Rō āt
quare ignis n̄ pt̄ stare ex toto
sine caliditate sicut aqua pt̄ sine
frigitate r̄ō ē. q̄r igs̄ est maxi
actiuitatis et i͡o pati n̄ pt̄ tōlez
ablatioēz caloris q̄r est sua qualitas
actiua et p̄h̄ p̄z r̄n̄o ad arg̃m. d̄e
in cū dicat amplius q̄d̄ē. ponit r̄ōn̄
deinde p̄dicāꝝ oppositionū. d. q̄ i h̄
ɔ̄ris ū altm̄ in sit exteriatē a n̄ā
exeunte suspectio ip̄oꝝ fierī pt̄
mutatio i n̄q̄b̄ ip̄oꝝ. Sicud ex
albo pt̄ fieri nigrū z e ɔ̄ z ex stu
dioso pt̄ mutari in prauū z e ɔ̄ q̄r
sic p̄ᵒ q̄ ē prauus ad doct͡nas z me
liores exercitatioēs p̄ficat z si n̄
multū saltem tn̄ modicū q̄ȝ in
p̄nᵒ ut sic melior ēt sic paulatī
sumēdo incremētū bonitatis restitui
et p̄fcē i hitu opp̄ō p̄uitatis n̄
tp̄e suspectatur ut pote si moi
at antq̄ȝ d̄ ueniat ad finem. h̄ᶜ
aūt nō ɔtingit ī p̄uatīe opposit

q̄r q̄uā uis possit fieri mutatio ab
hitu ī p̄uatioēz nō tn̄ pt̄ fieri e ɔ̄
mutatio a p̄uatioēz ī hitū q̄r nūq̄
n̄ālr̄ cecus fiet uidēs. H̄ aūt
forte ceus dubitaret. q̄r ignoᵃ est p̄
uatio scīe et tn̄ uidemus hoīes ⁊
ignorātes mutari et fieri sciētes
ḡᵒ f̄l̄z est q̄ nō possit fieri mutatio
a p̄uatioē ī hitū. Ad q̄ōnēz est
d̄c̄m q̄ d̄ᶜ est hitus. ecium. q̄dam hi
tus ɔ̄ns n̄am reī. sicut in suis se
n̄āz a͞ialis uidentis et talis hitus
uocatur hit̄ n̄ālis et a p̄uatioē
tali hitui opposita in t̄ll̄ꝰ q̄ nō pt̄
fieri mutatio ī hitū. Est et aliꝰ
hitus q̄ nō sē n̄āz rei s̄z dat sibi p̄
p̄ actionē agentis p̄ p̄ acq̄sitionē
ex suauī actīe p̄ueniente sicut
ɔtingit d̄ scīa et talis hit̄ aᵗ uo
catur in fusus aᵗ acq̄situs et a p̄ua
tali hitui opposita bn̄ pt̄ fieri mu
tatio ī hitū. d̄ in cū d̄r. o ueccq̄ uo ⁊
tāq̄ affirmatio ɔpat opposita ɔ̄ dicᵉ
ad reliq̄ dicis. q̄ quecūq̄ opponuntur
tāq̄ affirmatio z negatio mani est q̄
nullo sup̄ deꝝ modo opponitur. Rō
āt q̄ȝ ponere ī tn̄ elat est q̄r opposi
tarꝝ s̄z affirmatioēz z negatioēz ɔ̄sē
p̄ alterū eē uēz z alrz f̄l̄z q̄r d̄ ē ne
gatio uel affirmatio uera uel f̄l̄a.
s̄z h̄ in aliis nō ɔtingit q̄r aᵃ possūt
signari sine ɔplexioē p̄ simplicem
oēm dictioēz dicendo albū uel nigrū
duplū uel cecū. et simplex dictio
n̄ uera sit n̄ f̄l̄z p̄z q̄r i istis n̄ ē
ncc̄e alrz eē uerꝝ alrz q̄ȝ f̄l̄z / et
si dicatur q̄ cū ɔplexioē ut putta
si dicatur sor ē sanꝰ. sor ē egrotus
q̄dm̄ sig̃ uerꝝ ut f̄l̄z n̄ tn̄ ncc̄e
alrz ip̄oꝝ uerꝝ eē alrz q̄ȝ f̄l̄z s̄z
utrūq̄ f̄l̄z pt̄ eē q̄r d̄ n̄ existente ⁊
a͞ialī f̄l̄z est dicere siue q̄ sit ⁊

sanu siue q sit egru. et eodem mo
se ht in oppositis priuatiue sz i opp
ositis sm affirmatione z negationem
necce est d quolz seu existente seu n
existente alterz ee iz alterz qz sz oz eiz q
d quolz ente seu no ente vex ee a
q est sanu a q e n sanu pz g q op
posita sm affirmatione z negatione n
a mo opponunt.

Contrarium aut est

declaratis singlis spebus oppoia
ois ostit nuc ars spal cir
ca mat contrarior. dr aut h pars in q
nqz ptes sm q. v. circa hanc mat d
clarat. 2a ps est. u. amp contrarior. 3a ps
est ibi. amp sisocrtez. 4a pars est. a. pa
lam uo est. 5a pars est. i. Di
cit g in pa parte q bono contrariu malum
necco sicut patet i singlis d ducedo
ut sanitati que est bonu contrariu m
langor que e malu et iusticie q e bo
nu contriatur i iusticia que est malu z
d aliis. Sz malo contriatur qnqz malu qn
que bonu q malo contrariu bonu d claras
e. Quod no malo contriatur l malu pz qz
egestati que est malu contriat superhu
dantia que e malu. Addit aut ars q
i pluribus sep malo bonu est contriu. nota
du e igr q lz sm q ars dat h itlligere
no contriatur bonu sz tm malu malo at
contriatu tm bonu qz malu. h aut iaz
occurrunt multa du. Et p du q videt
q bonu z malu no opponunt contrie qz
bonu guitur cu ente malu aut d
ens d fectu. lz ens z ei d fcuz oppont
sic hit z priuatio igr bonu z malu n opp
onunt contrie sz priuatie. Ad ista quone
drit aliq q bonu z malu h accipiunt i
moralibus i qbus bn opponunt contrie. Sz
h no vr bn sm itentione ars. exe
plificat eni q dix no so i moralibus
sz z i naturalibus. posuit n. i moralibus

exem d iusticia z i iusticia. I natura
aut posuit exem d sanitate z langore z
id circo alr dicere oz. Considrand est
g q quauis bonu guitur cu ente
z malu dicat ens defcuz si bonu m su
mat n contriu no guitetur cu ente qz ut
vn ad ad gn entiu guitetr cu ente q cerit
omne gn. manifestu e aut q contrietas no
est i omi gne entis s i certis z d ua
tis gnibus. et id circo contrio ad contria non
guititur cu ente. Sic aut accipitur h
bonu. Na i contriis oibus unu est d ficies
r alteri ut hetur 4 me. d ficies aut i qua
tu tale hz rone mali z pfctz quantz
q est d gdictione pfcz hz rone boni.
Et pp vlr h est uerum in contriis q unuz
reducatr ad bonu et ad reducatr ad malu
ddm est g ad qone q quauis bonu z ma
lu ita simplicat sumta no opponunt co
rie sz priuatie tm bonu z malu gcta ad co
ria contrie opponunt sibi inuice et h mo se
sumunt. z du qr n vr uerum q bono semp
contriet malu qr albo contriat nigru et tn
utrqz ht ronez entis z z o boni. Sz ad h pz
resio et dcis qr quauis utrqz contrior
heat rone entis z quatu ad h heat ronez
boni inquatu tm unu istor e ut d ficies r
alteri vnu ht rone boni z ad ht ronez mali
ita q qm ad h albu ht ronez boni z nigrum ronem mali
et quslibet contriu ei q est i suo gne ut pfcuz co
riatur i q i i gne e ut diminutu. Id circo
dr q bono sp contriat malu. 3 du q non vr vz
q malu contriat malo qr sp ut dcuz e un
contrior ht ronez boni igr sp q contriat ma
lo caret rone mali. n igr uz q malo contrie
malu. Ad qd dicend est q no est i conus
ad unu z idez sm diuersas gdicoes i spo
gsideratas hre ronez boni z ronez mali
nec sic est q contriu hns ronez diminuti sup
fcis i aliqbus e potius p fcios que est ma
la z no bona qr noie p fci bunt i i ma
lis. ut dr i 4 metha. vn videmus q pdi

galitas v' avaritie h't rones positi z p'fcti cu
in ro positia q attendi' i pdigalitate sit ma
gis qd malu q qd bonu. Si aut attedam'
i ?uo p'fcio ad ipam ro p'fci tn. Sic sp
malo ?riat' bon sicut bono sp ?t' malu
Sz si in ?uo p'fcio q est simp' d' gne ma
lo? sicut pdigalitas attendamus ad
h q i? positiu q qd malu sicut malo
aliqn ?riat' malu. bono aut n ?riat'
bonu q ?uo positio z p'fco n opponitu
?riu positiu dimutu roe positi q i ptat
b roe dimutois. Sicut h' d'claray
alibi. et q dimutio i qtm talis h' roe
mali io d' q bono sp ?riat' malu
4° du q n v' q no v' b' deuz q ma
lo ?riet' bonu z malu q dr i x° meth
q unu e tm ?riu uni. Ad q dd' e q
uno mo supto ?riat' tm unu. h unu
mltis mois suptu possut ?riari mlta
2° e ipposito q malo sumpto gtez n ?ri
atur nisi malu. ex malo applicato ad
ad speale malu pt ?riari ad malu +
spale. d' in cu dr. Amplius ?rior. d'cla
rat a d' ?riis. d. q n e neq sialtz ?rio
z e reliquu i actu q cu simu z eg'm
sint ?ria z fiant e ad sicut ta aia
lia e sint sana sicut est possi' e et q
dm sanitas i actu h no eet egritudo
vn nond' est q d' actualy e ?rior
loq possu' dm. vno qd mo simpl' z sm
se z no oz q si unu ?rior est actu z el'
sit actu q e vi ?rior no dpedet ex
esse alt'. z oz i itigere q d' h. Alio
loq possimu' d' ipo i ordie ad pfacez
vniusi z isto si unu ?rior est actu
oz reliq' e actu q no esset pfca ?ti
nentia vniusi si eet actu i ipo na un'
?ri z no esset actu i ipo na altio
z oz i itigere q dr i l' celi z mu.
Quod si unu oppositor est i na oz

e reliq'. D' in cu dr. Amph' si socrem
d'clarat tertiu d' ?riis. d. q si socre sanu
e ad id q est socre languere est ?riu
q possi' est no utq ?ria simul i e idm
n e possi' tn unu ?riu est i sbo reliq e
i eodz q d' se e satis maifestu et io na
pli' d' h. D' in cu dicat. palaz vo. mani
festat 4'm d' i pis. d. q maifestu e q o
oia ?ria hnt fieri e idz sbz spe ul gne
sicut sanitas z languor fiut e i aial
q est unu gne. z albu z nigru fiut
e corp' q est i unu gne. Sz iusti
cia z i iusticia fiut i aia roali q e
unu spe. Ubi nond' e q cu ?ualit un'
gn'is phisici et que st uni' gn'is phi
sici heant unu susceptiuuz i medi
atu ut dr i x° meth ne e oia ?ria
here fieri e idz spe suspectiue im
diatu. Suspectiu aut remotu pt e
diusu spe z idz gne quead'moz albe'do
z nigredo fiut i mediate e i spfie
q e unu gdz spe h cor sit forte circa
idz gne solu. aliq est d' eodz gne est
sbz remotu z sanitas z languoris i mediatu m
illa ?ria fiut e calida frigida z hmida z
sicca. quor adequatione ul' i adequatioz
ponut sanitas z lagor. D' in cu dr neq est at
declarat q'm d' ?riis. d. q oia ?ria st uel
i eodz gne sic alb' z nig' sut in colore ul
sunt i ?riis gnib' sic iusticia est i gne viri
tis z i iusticia e i gne vicij ul st gna alio
sic se hnt bonu z malu. Ubi notadu est
q bonu z malu circuit oia ?ria ut pdi
ctu e. oia no ?ria no possut poi i unagit e
ul duob' gnib' ?riis q i uno pdto est unu
gn'is tm q i uno pdto st z gna ?ria h oia ?
ria no st i uno pdto h diusa ?ria i ueiut'
i diuersis pdtis z io bonu z malu que circu
ut oia ?ria no st i gne d' tato sicut ul
i pdto d' tato st dur cu alt' gna . i gna

lia sm q expoit amice i sua metha q st
gnalia cob9 gnis ut sup expositiz9. Est aut
nondu q lz ditm om gcia sicut ee idz
que sunt susceptiu i mediatu acepimus gcia
no p ipis gnalib9 s pcis spalib9 q gcia
gnalia ut pote bonu z malu no sigt iz
diate ee idz spe i mediatu susceptiui
ste nondu est q p9 h d gnis dclaratu r spi
at ipoy oppm / t9 no respicit ipoy ees i ac
tu simpl9. z no respicit ipoy existentiaz re
specta eid sbi. 49 no rspicit gnis sbj r di
titate. Et r gm respicit ipoy gdicione cppte
gnis pdicatj. Sic pt patez ghdezanj.

Rius aut altz alto:.

Supra dtauit aysto d oppomie
Nuc dtiat d p ozitate / ccth z9 fac
p9 poit mos pous famosos. 2o no sup addt
unu modu aliu .i. bidtur aut ptez eos.
Dicit g9 i ppte q quadruplicate supplez
famositate dz altz alto pus. p9 gdz z p pe dz
altz alto pus tpe. qmadmoz senio dz ee pus
tpe ipo iuuene. 2o at dr pus q n gitituz i
gna eendi quomo vnu pus est duob9. qsi
st e est unu lz no eg. z9 uo mo dz unu pus
alto sm qnda moz ordiez. sic i disciplinis
.i. sciis dmotiuis z i zoib9 .i. i artib9 sz

Na i sciis dmotis i leit sm quedaz
ordiez ordiez pus z posterz9. que ad moz
i geometria pozast elca .i. pna huo dscribit
.i. dmont que st qones. Et i gramatica litte
st pozes silabe. Et i orolb9 zethoricas p hemz
ordiat aut narracioz. 4o mo dz p9 q z me
li9 z honorabili9 lz h mo dz alienissi9 fore q
vtr supt no poit simpl p9 us f solu q adhois
appbacioz qz aliqs apbat palus. d in ca
dr vr aut ptez. sup addit istis gm mo d. q
ptez istos mos consuetos g sueuit i e ali9
mod9 poy qz coy que gitituz i eendo i d q
e altj ca dr ep ee pus eo nalr qz ca est poz
nalr effectu. vn quia ms sbz ppa ei passio

quertitur in eendo qz m sbz ca sue ppe
passiois i est p9 ea nalr. Slr z quia ms
hoiez ee veraz esse orone que dt ipz esse
hoiez gitat qn sm ee hoiez est ca q sit va
ozo que dt d ipo h z no eg. Id circo ee ho
iez est pus quaz veritas ipi orois d h sat
pz q gmois dz altz pus alto. Ad sufficientia
aut istoy moy est nondu q pus i ptat qz
da ordiez. Ordo aut pt ee quadruplum
.s. ordo tpis. ordo ne. ordo gsiutiois z di
gitatis. Scdz aut ~~mos~~ ordiez tpis accipit pmus
modus poy. Ordo aut ne dr vn sm qm
pscedenit vlr ee pora pfcis z sic 2 mo pe
zis qz unu est i pfcaz ed duoy z vlr est ip
pectu vel ptielaris. Alr no ordo ne est sz
q cae dnt nalr pores suis cais z sic e gm mo
pous. Secdz aut ordiez cognois accipit
gm mo. Et sz ordine dignitas 4 modus. o
d in ca dr. Siml aut dnt d nat d siml
tate et poit zo ei modos. d. q simplicit
z ppe dnt siml ea qy cugito est siml
tpe qrt hisque siml tpe gnant neutz ipoy
g est p9 a sm tps. Alio dnt aliqua siml na
sit aut ut dt siml na quecuq ita g uti
tu i gna eendi q sm unu ipoy no e ca al
t9 z pfca dm dnt siml na ut sup dyz
Duplu eq z dimidiu posita se ponut z un
ipoy no est altri ca. Simlr e ea que di
dnt edmerso idz gn ita se hnt q siml
st z unu ipoy no est ca altr9. Ediuiso at
dr dut idz gn dre que sumut i una z eadz
dione gnis. Sz ipa gna st p ora suis di
dmtib9 qz no g uit cu eis sm eendi gnaz
qz sic zonale e aial z no g uit vt vz sic
aial e zonale. Sut g siml na queqz gu
tuntur sm eendi gnaz ita q unu no est
ca altr9 z ea que ediuiso didnt idz gen9
Simplr aut st siml qy gne est i eodz tpe
h forte dnret ds qz no vr q sit similiu
ea q didnt ediuiso idz gn qz unu istoz e

alio prioris quia zonale est prius quam zona le
quod autem et prius est natura prius. Ad hoc dicendum est quod quae dicuntur idest generis condiviso positum accipiendo uno priori ordine ad genus et dicuntur esse simul natura quoniam ipsorum non est cum respiciat ab alio nec est per prius respicitur genus ad unum quam ab alio. Alio modo accipitur secundum se et secundum suam naturam, et quia unum ipsorum secundum suam naturam est prius quam aliud et perfectius habet causalitatem aliquam super imperfectum sicut alibi habetur declaratum. Et causa est prior natura eo quod est causa. In hoc modo supra non sunt simul natura. Forte autem propter hoc autem distinctionem numerans .4. que itaque [illegible] secundum eundem genus quod unum sit cum altero et ea quae dividuntur idest generis condiviso. Ista enim prioritas se ponunt et sunt simul natura non simpliciter sed in genere ut declaratum est. Nondum est autem quod ante sit positum quinque modos prioritatis non ponit nisi modos similitatis eius omnibus convenientes quia prioritatis modus correspondet primo similitatis secundo autem modus similitatis correspondet ceteris modis prioritatis. Nam simpliciter priora in ordine cognitionis sunt priora natura. Simpliciter enim priora in nobilitate sunt priora in perfectione quia perfectiora sunt nobiliora. Sunt autem natura perfecta priora imperfectis. Unde patet quod [illegible] isti modi quam alii modi prioritatis possunt accipi ut convenientes illi modo similitatis quod dicitur de simul natura.

Motus autem sex species determinat super ... de oppositione prioritate et similitate. Continet in hac parte determinat de motu et dividitur in partes 3. Primo enumerat species motus. 2o non ostendit eas esse ab se invicem divisas, ibi: Alii itaque motus. 3o determinat de contrarietate quae in ipsis invenitur, ibi: Est autem simpliciter. Dicit ergo in prima parte quod sex sunt species motus, scilicet generatio, corruptio, augmentatio, diminutio, alteratio et secundum locum mutatio. Ubi notandum est quod generatio et corruptio non sunt motus sed termini motus proprie ut declaratur in 5o physicorum. Sed dum sumendo motum large pro reali mutatione [illegible] nondum est quod mutatio non potest per se esse nisi [illegible] quod dicitur naturam absolutam et non in relatione quoniam tamen naturam absolutam ponit. Substantia, quantitas, qualitas et locus sunt penes ista omnia esse mutatio se et non simpliciter penes alia. Mutatio autem in substantia quaedam est ad esse et quaedam ad non esse et sic habemus duas mutationes, scilicet generationem et corruptionem. In quantitate autem potest esse mutatio ad quantitatem perfectam et ad quantitatem diminutam et sic habemus duas alias mutationes, scilicet augmentum et decrementum. Mutationes autem quae fiunt in qualitate vocantur communi nomine alterationes. Et quae sunt penes locum vocantur communi nomine vocantur loci mutationes. Et sic habemus in universo 6 species motus. Tunc cum dicit: Alii itaque motus, declarat praedictos motus esse inter se diversos. Dicit quod alii motus, idest motus isti, aliter nominati palam est quod sunt ab se invicem divisi realiter quia generatio non est corruptio nec augmentum est diminutio et sic de aliis. Sed de alteratione habet dubitationem quia quod alteratur videtur permutari secundum aliquas mutationes quia quod alteratur dum alteratur saepe augetur. Sed propter hoc alteratio non est idem cum aliis quod probat sic: Si idem esset alteratio cum alio ceterorum motuum necesse esset statim post alterationem ponere aliquem ceterorum motuum. Hoc est falsum, quia quod alteratur ut puta quod mutatur de calido in frigidum non necesse est neque generari nec corrumpi nec augeri nec diminui nec secundum locum mutari. Et sic unde patet quod alteratio non est aliorum motuum. Similiter et hoc probat de augmentatione quia quod augetur dum augetur non est neque mutatur aliquo aliorum motuum quod patet de alteratione quia sunt quaedam essentia quae dum crescunt non alterantur sicut quadratum crescit apposito gnomone non tamen alteratum est sicut patet in tali figura

fol. 68